

PINKESSEN

(CĂRTI COMEMORATIVE)

Aci este locul ca să vorbesc și de așa numitele Pinkesen ale comunității, care de obicei sunt ținute de membrii înstituțiilor al căror titlu poartă.

Prin „Pinkes” înțelegem de obicei un fel de carte comemorativă, un fel de memoriu în care se înregistrează faptele cele mai importante petrecute în sânul comunității israelite și care în cea mai mare parte au un interes istoric.

Comunitatea locală posedă mai multe Pinkesen de această natură, dar se știe pozitiv că au mai existat și alte Pinkesen dar care s'au pierdut fără a se cunoaște cauza pierderii.

PINKESUL

1) Soc. Sacre „Chevra-Kedoscha”

Acest Pinkes poartă titlul de „*Pinkes dechevra Kedoscha*”. Dânsul are coperte înfrumusețate cu flori colorate pe ambele părți, care-i servesc chiar ca învelitoare și sunt făcute în forma de envelop de scrisoare. Pe fața copertei se află presat un *Mogen-David* aurit, înăuntrul cărui sunt scrise următoarele cuvinte în limba hebraică: „*Pinkes șel Chevra-Kedoscha, mișnas taf lamed alef* sau 531, iar ceva mai jos cuvintele: *Poi Piatra*, cu aceleași caractere.

Această copertă precum și scoarțele Pinkesului sunt din piele de vițel. Datează din anul 1770. Vechimea adevărată e dar de 159 ani, adică de la 1770 stil creștin.

Hârta e groasă și de bună calitate. Lungimea copertei este de 30 c. m., lățimea de 25 iar grosimea ei e de 3 c. m. — Legătura și chiar parte din hârta pinkesului e mâncată deja de molii. Pe scoarța exterioară a pinkesului se văd flori și triunghiuri aurite. Pe scoarță e presat cu litere aurite cuvintele:

„Pinkes zei dechevra kedoscha” (pinkesul e al soc. sacre). Lungimea cărții spre deosebire de copertă e de 29 c. m., lățimea de 24 iar grosimea de 2 c. m. Are în total 85

file, între care 38 scrise. Foile 7 până la 31 și dela 52 până la 58 sunt scrise cu litere Hebraice ca de tipar, împodobite cu felurite flori și figuri și au de desubt două litere turcești, întocmai egale cu acele ce se văd pe un irmilic turcesc. Pe foile dela pag. 14 până la 24 se văd mai multe desemnuri boite în felurite colori; iar pe pag. 24-a e zugrăvită o mână și se vede scrise fraza-cunoscută benedictială „*Jevorachecha adonai etc.* (Bine cuvântează-te D-zeu). Pe pag. 25 sunt scrise țevuat (diate) scoase din talmud; de aci până la pagina 46 sunt copiate diverse legi și dogme scoase asemenea din Talmud, iar împrejurul părților sunt diverse desemnuri colorate cu tricoulul național.

În fine pe multe pagine se văd iscălituri diverse a persoanelor ce au făcut parte în vechime din Chevra-Kedoscha etc. Pag. (filele) 52, 53, 54, 55, 56, 57 ocupă locul Procesului verbal al comitetului actual al soc. sacre (redactat de mine și tradus în Hebraica de David Kahane).

De remarcat însă mai presus de toate este statutul soc. sacre (care reprezintă în vechime Kahalul comunității), care se află în fruntea pinkesului și care a fost redactat de un însemnat rabin din Brodi: *Aron Moșe*, privitor la relațiile membrilor soc. sacre, atât între dânșii cât și semenii lor, precum și pentru păzirea dogmelor și prescripțiilor religioase. Articolele sunt în număr de 11, pe care le traduc aci ca interesante din punctul de vedere cultural și social al Evreilor din Piatra, din acele timpuri.

Articolele încep cu cuvintele *Beezras adonai* (cu ajutorul lui D zeu omnipotentul).

Art. 1. Gabai (etorul) soc. sacre în unire cu rabinul sunt în drept d'a pedepsi pe acei dintre bărbați și femei, care vor călca dogmele și poruncile religiei noastre.

Art. 2. Starostele înfățișei sacre împreună cu rabinul și locțiitorul de rabin sunt în drept a impune plata unei cotizațiuni (taxă), fiecăruia după putere, pentru întreținerea săracilor, văduvelor și orfanilor comunității, cum s'a urmat din vechimea aci în Piatra, până au conținut inițiatorii binelui, că acum sunt desființate toate binefacerile, de mor de foame și nu au cu ce se îmbrăca și trăesc în lipsa mare și nimănui nu-i pasă de nevoiesi de aceia cei proțivnici pentru ajutoara-

rea săracilor și copilor, acela să fie pedepsit de staroste și rabinul.

Art. 3. Este în atribuțiunea rabinului și al starostelui d'a observa ca nici un balebait (enorias) al comunității ce are servitori ori lucrători să nu le rupă nimic din leafa ce li se cuvine și a nu le face vre'o nedreptate.

Art. 4. Starostele împreună cu rabinul sunt în drept a da în întreprindere *feredeiele*, în cea mai bună regulă iar venitul lor să fie și să se întrebuițeze în folosul binelui obștesc ; tot odată sunt în drept d'a schimba pe întreprinzătorii acestora, fără ca cineva să li se poată împotrivi. Ei sunt asemenea îndreptățiți d'a mări taaca în folosul fondului cu care se ajută cei nevoieși.

Art. 5. Starostele este îndatorit și în drept de a pune agenți revizori, care să meargă la fie-care prăvălie, la fie-care cărciumă și ori unde se vinde cu măsură și cântar și să observe ca să nu se uzeze măsurii false nici măcar la un israelit după cum ordonă Sulchan-orach (Hogen-Mispas alin. 201) că mai aspră este pedeapsa pentru măsurii false ca pentru prostiție.

Contravenitorii vor fi pedepsiți.

Art. 6. Starostele este în drept să pue oameni plățiți de obște, care să îngrijească de toate interesele ei, fie relativ la întreținerea săracilor, al copiilor, bolnavilor (care zac acasă și în Hegdeș (osil) adică să observe ca săracii să aibă pâine, ca cărturarai să nu fie lipsiți de hrană și să li se deie îmbrăcăminte, cisme și lemne în timpul iernei, precum să observe și de bolnavi.

La aceste puncte fie-cine de la mic până la mare să fie atent.

Art. 7. Starostele împreună cu Rabinul sunt în drept să pue revizori, cari să supravegheze ca ziua de Sâmbătă să fie respectată și sfințită și ca în acea zi cărciumele să fie închise.

Art. 8. Fie-care balhabais (gospodar) este dator să meargă odată pe lună, singur sau locțitor, imediat ce va primi o invitație iscălită de gabai (efor) și rabin, spre a strânge contribuțiile pentru întreținerea săracilor, găsduirea oaspeților și susținerea Thalmud-thorei, precum e scris : Căutați de copii săracilor căci prin ei se răspândește învățătură.

Art. 9. Dacă va veni aci în oraș un oaspete onorat (ehstitt) și nu va fi cine să-l găsduiască în grabă, atunci doi barbăși însărcinați de gabai sunt obligați a merge în toate casele spre a strânge o sumă mică, pentru ca în astfel de chip să se evite ca nu cum-va acel om să fie expus rușinei pe uliță, fără adăpost și ajutor.

Drept ceia ce se află scris : De nu va merita (omul), să-riaci lipiți se vor găzdui în casa sa ; iar de va merita, săracii (mai de seamă) vor fi oamenii casei sale și D-zeu va trimite binecuvântarea și cu belșug în acea casă.

Art. 10. Toți balbatem (gospodari) din acest oraș sunt datori a primi pe saraci cu o față voioasă ; iar gabai (efor) e obligat a face două prânzuri, în fiecare iarnă pentru saraci și să fie pacea Domnului !.. (al guvernului se traduce în Analele Soc. istorice "Julius Baraș" II p. 50).

¹⁾ **Art. 11.** Gabai (eforul) ei în putere a impune, chiar cu rău, celor ce se judecă ca să nu meargă la autorități și judecătorii străine, ci numai la rabini, unde se face dreptate ; și de-i se va da ascultare, gălceava va dispăre și va fi pace din cer și vom trăi amin !

Spre a însemna anul de crearea a pinkesului, autorul sau marele rabin *Ichiel Mechel ben Josef*, s'a servit de următoarea frază Hebraică ce o traduc aci, și unde se află însemnate literele mente a indica anul, cea ce corespunde cu anul 5531 (1770).

"Și voi ocroti acest oraș, spre al ajută pentru binele meu și pentru numele robu'ui meu David".

Din acest statut relesă că înfrățirea sacră „Chewra Kedoscha" înocua pe atuncea epitropia Comunității, înfățișând astfel complexul organizației Comunității noastre.

II. „Pinches dechevra mișnaiot”

Al doilea Pinches este acela al unei societăți a căreia scop era de-a învăța mișnaiot ; vechimea lui e de 92 ani. Lungimea sa e de 43 c. m. lățimea de 25, iar grosimea de 4 c. m.

¹⁾ Acest articol pare a fi scris pentru autorități judiciare străine ca Consuliile, căci conform birsăvelor Domnești și al legăturilor vechi, rabini și comunitățile erau singuri în drept a judeca pe Evrei cu drept de apel la Divan Domnesc.

El are peste tot 100 de file între care 5 de pergament pe care sunt scrise diverse poezii și statutul cu litere hebraice ca de tipar, iar alte 7 file sunt scrise cu scrisoare simplă nu prea citează.

Legătura pinkesului e aurie cu eleganță și împodobită cu diferite flori, pe dânsa sunt scrise următoarele cuvinte în limba Hebraică: „Pinches dechevera mișnaiot” iar leatul lui e scris cu mai multe cuvinte ebraice, din care câte o literă se află însemnată, și din care rezultă vechimea sa indicată mai sus.

Urmează apoi regulamentul prin care fiecare membru este îndatorit să învețe cele 6 cărți de mișnaiot. Fila 1 și 2 conține extracte din talmud și midraș din care rezultă ca fiecare evreu trebuie să învețe mișnaiot. Fila a 3-a are o poezie de încurajare către acei care se îndeltnicesc cu această învățătură. Pe fila a 4-a este regulamentul, cum și în ce mod să și însușească cineva această învățătură, arătând tot odată că fiecare membru trebuie să achite o contribuție de 5 palarale pe fiecare săptămână. Pe fila a 5-a indică numele fiecărui membru care a participat și contribuit la fondarea acestei societăți. Membrii sunt în număr de 46, cea ce dovedește că iubirea de studii era destul de dezvoltată în acea vreme printre membrii comunității de aci.

Între diversele numiri extrag: Mordechai ben David, Elie ben Hielel, Ițhok ben Šmiel Zamvel, Iankef Zwi Melemborg, Meșel ben Šoil (bunicul meu), Mordechai ben Iehuda Zew, Haim Šulim ben Ițhok Levi, etc. etc.

În fine produsul orașului este asemenea reprezentat printr-o frază biblică din care începutul fie cărui cuvânt ne dă literele Piatra.

3) III. Pinkesul Soc. Haor (Yumina)

Fondată Vineri 8 Tebeth tuf reiș lamed ches (1 Dec. 1877) Piatra, jud. Neamtz.

Articolele principale din acest statut sunt:

1) Ajutorarea asociațiilor în caz de nevoie și mai cu seamă a-i instrui în thora și în științele profane.

2) Comitetul se alcătuiește de 1 președinte și 7 membri consilieri.

1) Statutul (Pinkesul) acesta e în posesia mea.

3) Scopul este: înfrățirea, iubirea și unire, a reflecta cultura asupra membrilor și mai cu seamă a instrui pe copii săraci, și a fi conduși la isvorul luminii și științei.

4) Coitașița lunară este 1 leu.

5) Membrii se vor purta cu morală, onestitate servind ca model în această privință.

6) În caz de boală a unui asociat, doi membrii vor nopta regulat la bolnavul până se va însănătoși.

7) În caz de deces, toți asociații vor conduce la cimitir iar văduva și orfanii rămași vor fi ajutamați.

8) Ședințele comitetului se vor ține în fiecare Sâmbătă seară regulat și ori când Președ. va convoca o ședință urgentă.

9) În timpul ședințelor se va păzi liniște și respect pentru comitet.

10) Orice abateri va fi amendată de comitet și de 3 ori amendat va fi exclus.

IV. Pinkesul Croitorilor

Acest Pinkes este din anul tuf kif pei zein adică din anul 5587 (1827), deci este de 102 ani și este făcut și scris de Ire ben Ușer și Fabiș sin Meir Ancel Lungimea 34 jum. c. m. iar lățimea 22 c. m., grosimea 1 c. m. și 8 m. m.

E legat în scoarțe de piele și bine conservat fiind în posesia sinagogei croitorilor.

Acest Pinkes cuprinde: 4 file goale, fila 5-a titlul cu felurite figuri.

Fila b cuprinde o parte din statut (tekine) a nu se concura și a face mișes.

Fila g capitoare din Talmud, laudând meseria.

Fila d statut (introducere).

Fila h că după Paște se va face alegerea comitetului și a lui gabai iar cholemoit sucoth, se va face side, din propriile punși ale membrilor și nu din fond, asemenea și prima zi după Paște.

La ședință membrii să vie curați și cu respect, așezându-se la masă după etate, iar gabai la capătul mesei.

Celelalte file cuprind următoarele reguli:

1) Dimineață și seară membrii vor merge regulat la bet

hamedraș făcând rugăciunile divine (cu evlavie, contrar vor fi amendatți cu 4 parale).

De nu vine toată săptămâna să facă rugăciuni, nu va putea veni nici sărbătoarea și de nu va veni mai mult timp va fi șters.

Alies se va da (benii) lui gabai.

2) Jocul de hazard este strict oprit, contrar va plăti amendă 5 lei.

3) La praznic trebuie să fie și rabinul, președintele va avea toată puterea asupra societărilor.

4) Chalemoit nu se va lucra, contrar amendă 5 lei. De permite rabinul se va putea lucra.

5) Eref Șabes și lom tof, cu 2 ore înainte de a se insera, să nu se lucreze.

6) Pimirea unui membru se va face cu majoritatea voturilor, cel primit se va obliga a respecta totul.

7) Venind un meseriaș străin, gabail va îngriji cu gazdă și chetnală. Găzduirea se va face după ordine.

8) Sâmbătă și sărbătoare după mincha, asociații se vor aduna în casa de rugăciune și vor recita tlem.

9) Fondul societății se crează din următorul venit :

Calfa va da una para pe săptămână, cel ce lucrează cu bucată va da 5 para de bucată, meșterul va da una para pe săptămână și 2 para de bucată.

10) Nimenea nu va primi de lucrat, de nu va fi chemat, nimenea nu se poate concura.

11) Un lucrător străin, voină a se stabili, nu va putea lucra fără autorizația lui gabai, contrar va plăti amendă societății un galben și *ispravnicilor* doi galbeni.

12) Nici o cală nu poate deveni meșter de nu se va însura, când fiind admis va face și praznic.

Mainstrul cu calfa lui nu pot lucra în companii contrar va da amendă societății un galben și *ispravnicilor* tot un galben.

13) Nimic nu va primi o cală eșit dela altul fără regulă, contrar mainstrul ce la primit va plăti 12 lei societății și 2 galbeni *ispravnicilor* amendă.

14) Nimenea nu va putea insulta pe celelalt contrar va plăti amendă 6 lei casei de rugăciune și 6 lei societății.

15) O cală cu voia lui gabai poate merge la țară ca să lucreze.

Gabaiul de atunci era : Volf ben Nechemne Fabil.

Pe fila 1 (11) este un proces-verbal al soc. Sacre "Chewra-Kedoscha" de aci, imputernicind pinkesul și societatea de a funcționa și a fi respectate.

Urmează iscăliturile membrilor Chewra-Kedoscha : *Iosef Baraj mios Wehamidine (fiul rabinului Hahambașa din Iași)*, și alte iscălituri.

Pe fila 2 (12) este askume (imputernicirea) lui Hahambașa din Iași.

Apoi urmează iscăliturile membrilor societății croitorilor. 15 file sunt cu felurite figuri și felurite scrieri de mână. Peste 50 file sunt goale.

V. Pinkesul „Chewra-Thilem“

al casei de rugăciune al croitorilor din Piatra.

Din anul tuf reșș lamed alef adică 5631 adică din anul 1871. Lungimea 37 jum. c. m., lățimea 24 c. m., grosime 1 c. m., și 8 m. m. în posesia lui Strul Croitor porecît Jun guî.

Fondatorii societății și al Pinkesului sunt : Isruel ben Rib Duvud Aren, Moişe Eliezer berib Zew, Peisech Iehide berib Ioine Aren Hakoin, Şmiel berib Iankef, Şmiel Ioine berib Arie, Rib Mordche Arie, Sov berib Iekef Sov, etc. etc. total 24 membrii înşirați ca fondatori.

Fila I are titlul, fila a 2-a conferență în al cărui interior sunt numele membrilor fondatori, fila 3-a este statutul, 26 file cu numele membrilor într'o figură, fiecare membru pe o deosebită filă. 46 file sunt goale.

Pe fila a 26-a este un proces-verbal unde membrii sunt obligați a recita mişnaiot la bolnavi, morți și iharzeit.

Fiecare membru este obligat a recita zilnic câte va capitate psalm., iar Sâmbătă cu toții în sinagoga croitorilor.

De se va îmbolnăvi un membru câte 2 după rând vor dormi acolo și îl vor îngriji, iar murind îl vor petrece la cimilur și acasă în cele 7 zile şive, vor recita acolo mişnaiot.

Dacă membrul n'are copii, membrii vor recita Kados. Membrii obicinuesc și azi a face praznic în fiecare an.

V. Pinkesul „Hachwiru Neir Tumid”

din anul 5623 adică din anul 1863

Lungimea 41 c. m., lățimea 26 c. m. iar grosimea 2 c. m. și 7 m. m. elegant legat în piele cuprinde în total aproape 200 file albe.

Fila 2 introduce hachdumă. Aprcape 20 file sunt cu frumoase figuri pe care sunt scrise statutul și regulile societății.

Boitul figurilor și al paserilor, animalelor și al peștilor, sunt foarte bine executate.

Pinkesul n'are nici o iscălitură. Scopul societății era:

- 1) a se arde vecinic o candelă pentru pomenirea morților.

- 2) a se ajutara pe bolnavii săraci.

- 3) a se face rugăciuni la membrii bolnavi.

- 4) a nopla la membrii bolnavi.

- 5) a se păzi thora și învățătura mișnaiot etc.

Mi s'a afirmat cu siguranță că fie care breaslă avca câte un pinkes, asemenea fiecare casă de rugăciune și fie-care societate, dar care s'au perdut și nimiciri.

Pinkesul Soc. Sacre cuprinde și un Proces. Verbal, istoricul noului cimitir, alcătuit și redactat de mine spre comemorarea Pinkesul era mul timp ținut de mine și apoi Comitetul soc. Sacre prin adresa No. 18 din 14 Mai 1903 cerându'l l'am predat Comitetului care'l păstra până la decesul regretatului președinte Naftalisonh iar astăzi este păstrat de actualul președinte S. Daniel.

Autorul

Ideia Mesianică în Piatra (Cultura)

Nu se poate ști pozitiv dacă ideea Mesianică a frământat în trecut și pe Evreii din Moldova ca pe cei din Polonia, cât privește orașul Piatra am putut afla că la anul 1831, se ivi un individ cu numele de Faviș der Polişer, care-și propuse de a aduce pe Mesia. El poseda șimes hachdisem, după cum prelindea, și cu ajutorul lor săvârșia multe curiozități, ba încă era iscusit în cetirea norocului după palma omului la care privea așa că poporul îl considera ca un făcător de minuni, ca unul ce era în contact cu ingeri, și însufla multora chiar oare-și care frică.

Spre a isbuti în planul lui își luă ca ajutor pe un tânăr sârman Şulemstole der Ingertes, un tânăr pios, care îndeplinea cele prescise din cartea Reziel. Intr'o zi însă acest Faviș adună în casa lui aproape jumătatea obștei Israelite din acest oraș spre a asista la lucrările lui, promițând că, cu ajutorul rugăciunilor sale și numirile sfinte ce le şta, va aduce pe alesul lui Israel.

Casa lui era plină de oameni și în afară lumea sătească cu evlavie așteptând să vadă rezultatul promisi. Faviș, în unire cu tânărul se puse apoi pe lucru, el se înveli cu un taleth pe cap și nevăzut de nimenia lucra cu pergamentele cele sfinte; apoi întrebă pe băiat de aceia ce vede.

Acesta-i răspunse că vede un bătrân cărunt șezând la masă, decalogul stând înaintea lui, cerurile sunt deschise, iar ingerii stau laolaltă și alte de aceste aiurări fantastice. Dar abia isprăvi cu descrierea lui, care puse lumea în spaimă și o umbră, când casa începu să se sguodne și se auzi un răzgomot înfricoșat așa că lumea începu a tremura și dintr-o dată fără știință la pământ.

Un foc izbucni între aceste și deveni atât de intens încât amenință ca tot orașul să devie pradă flăcărilor. Alunci o luară toți la fugă și numai Faviș cu lanărul fiind exaltați rămaseră pe loc și pieriră în foc, dându-și sufletul în cele mai îngrozitoare chinuri. Tot în incendiu pieriră și sfințele pergamente ce aveau cu ei. Intenția acestui Faviș era a imita pe Iosif Dilraime, care tindea la acelaș scop. Un atare fapt s'a întâmplat în Iași cu 12 Evrei, cari voiră să aducă pe șaar oitris (ingerul tezaurilor).

Rabinii din Piatra-N.

Din cea mai adâncă antichitate, conducătorii spirituali ai comunității israelite purtau acest titlu.

Și aci din partea lui haham basa din Iași funcționa un rabin al comunității locale, ales fiind de enoriași ori de Kahalul comunității locale, întărit în vechime și de Hahambașa din Iași. Funcția lor era pe tot timpul vieții. Rabinul era dator a da toate explicațiunile ce i se cereau relativ la ritual mozaic; judeca și întărea divorțuri religioase supraveghea hahamii, îngrijea a se pune oameni credincioși pe la măcelăriile evreești, observa fabricațiunea azimelor, ținea drașoth de învățătură și morală religioasă, etc. Avea jurisdicția asupra enoriașilor comunității, judecând procesele civile, comerciale și chiar penale precum și cele relative la chestii religioase. El avea o putere foarte mare, pronunțând hotărâri și pedepse ce se puneau în executare prin mijlocirea starostelor sau a Kahalilor comunității, sprijiniți fiind întoldeauna de autoritățile locale pentru executarea lor. În chestii grave, cei condamnați puteau face apel către Vel Camaraș ori către Hahambașa și către Divanul Domnesc. În ceiaze privește chestiunile religioase, avea o autoritate deplină. Logodnele, căsătorile și divorțurile erau exclusiv în atribuția și competența lui, la care ocazie percepea și taxele cuvenite și lui Haham bașa, conform așezământului Gospod. Judecățiile se făceau după legile mosaice sau mai bine zis după pravilele Talmudice, având deplină autoritate.

La noi în Piatra au fost și Dainim (asesori de rabini) cu aceleași atribuțiuni.

În timpurile vechi, aici ca și în celelalte orașe mai mari era și un Vice-Hahambașa, având acelaș privilegiu și venituri ca și însuși Hahambașa singur.

Acesta, ca și Haham bașa avea dreptul de a numi staroste, care era în contact direct cu ispravnicul ținutului Neamț. Acesta, cu puterea ispravnicului trimetea oameni cu zaplaci pe la case de încasa veniturile lui Haham Bașa, de la arândari, executând pe aceia ce nu voiau a-i achita dările și taxele ce i se cuveneau.

Înainte de a da cronologia rabinilor de aci, voi vorbi de vestitul Rabin *Israel Balsentov*, al cărui amintire este încă vie în multe locuri din județul nostru, transmis fiind tradițional din gură în gură. Sunt peste 150 ani, de când trăia în jud. Suceava un Rabin mare, cunoscut sub numele de Elieizer. În acea vreme năvăliră Tatarii în țară și dânsul făcui fiind prizonier, fu dus în Turcia, unde fu vândut ca rob la un Pașa însemnat. Tradiția spune că dânsul prin înțelepciunea, inteligența și capacitatea sa, izbui a se face atât de iubit de stăpânul lui, încât îl slobozi din robie și cu timpul înaintă la funcție de Pașa. Murind vizitul el fu chemat în locul lui, și i se dete ca soție, pe soția defunctului vizir. Dar puțin după aceia, strângându și și o frumoasă sumă de bani, fugi din Turcia și se întoarse în țară, unde se reuni cu soția lui de mai înainte și născu un fiu cu numele de *Israel*, care a fost mai târziu poreclit *Balsentov Hakoideș*. Părinții acestuia trăiră peste 100 de ani și muriră în Suceava (vezi și cartea Hebraică: „Schwiche Baalsentow”).

La moartea părinților lui Israel era în vârstă de 17 ani și el intră într'o talmud-thora din Suceava, unde spre a învăța trebuia să îndure multe suferinți, silit a se băga servitor la un melamed (învățător); la vârsta de 24 ani se însură cu fiica rabinului Gbersin din Suceava; dar fiind timid, el nu prea fu băgat în seamă de coreligionarii lui.

La vârsta de 27 ani se întoarse în pădurile cele dese din jud. Suceava și Neamț, unde își clădi o căsuță și spre a-și putea agonisi hrana, cumpără un cal și o căruță, pe care o încărcă cu lut și trimise pe soția lui s'o vândă. Foarte adese-ori însă își părăsi locuința lui și călători prin Transilvania (Ardeal), unde se primbla prin munți și văi, așa că chiar azi mai există în Ardeal, lângă Biczaz (jud. Neamț) o vale lungă, numită după el *Valea Jidanului* precum și alte foarte multe localități care poartă numele său. Dar preumblare sa cea mai favorită era pe muntele *Ceahlăul* din jud. Neamț, unde își săvârșea rugăciunile și unde se scălda în toate zilele.

Dânsul era om foarte simplu și purta un costum țărnesc; un suman, un cojoc, o cingătoare și o cușmă.

Între altele ne spune legenda, că el voind a trece într-o zi de pe dealul preot pe dealul preuteasă, din jud. Suceava, ambele dealuri se împreunară spre a-i înlesni trecerea. Sunt vre-o 75 ani, de când trăia în Borca un țaran Ioan Farcaș, bătrân de 105 ani, care povestea în unire cu alți Români că l-au apucat încă în viață și că l-au văzut foarte adese ori, pe când trecea cu vitele pe câmp.

Multe legende, asupra lui, trăesc chiar și până azi în gura țăranilor din diversele locuri ce le cutreera.

Haiducii chiar ce trăiau prin munți și păduri în acele timpuri, îl venerau mult și aveau un atare respect pentru persoana lui, încât nu numai că nu-i făceau nici un rău ba încă îl puneau pe el ca judecător în sfezile și certele lor, și foarte multe ori se mirau împreună cu lumea întreagă de el, care nu știa de nici o teamă și care trăia izolat dela restul corelegionarilor lui.

Acest mare rabin devenise foarte celebru, având mulți sectatori, fiind chiar fondatorul sectei chasidimilor.

Cronologia rabiniilor din acest oraș, după cât am putut culege sunt; înaintea anului 1770 a fost vestitul rabin *Ichil Mechel ben Josef*. A făcut aci și Pinkesul soc. Sacre: „Chewra-Kedoscha“. El era cunoscut cu numele de „maghid“. A murit în anul tav-kif-lamed-zain (1777) și este înhumat pe cimitirul vechiu. Al doilea rabin a fost *Șulim bar Zew*, care a murit în anul tav-kif-mem-zain (1784) și este înhumat tot pe vechiul cimitir. Apoi urmează: *Rabi Haim ben Menachim*, mort tav-kif-samech nin (1806); *Rabi Beir Leib Maghid*; *Rabi Josef Charif* (înțelept) *Rabi Daniel ben Josef*; ¹⁾ *Rabi Josef ben Daniel* mor5601 (1841); *Rabi Isucher Beir ben Rabi Avram* decedat 5613 (1853); *Rabi Chaim Ioine Timin*; *Rabi Ithoc ben Avram Adverner*; *Rabi Smit Lipaner*. După dânsul venica rabin Velvel Leibale Lișes (Apotheker) și ca Daian Moise Wolf Kilai și mai târziu Rabi Velvel Nutes (daian), Rabinul Velvel Apothek er murind în anul 1870, rabinul Kitai fu proclamat rabin.

¹⁾ Acesta este fiul rabinului Daniel Sin Josef de aci și ambii rabini snt străbunicii familiei Daniel de aci (Smmuel și Dr. Volt Daniel). Pe pietrele rabiniilor Daniel și ai talmudștilor este săpat pe piatra sepulcrală o bibliotecă în color.

Rabinul Kitai funcționă ca atare aproape 30 ani, murind la 12 Elul (15 Aug. 1890). După decesul acestuia, se formase două partide, una aducând ca rabin pe *Chaim Löbel*, fiul rabinului *Löbel* din Bacău, iar cealaltă partidă a adus pe rabinul *Israel Bergher* din Polonia. Cel din urmă susținut fiind de meseriași, a adus de acolo doi hahami. Era o luptă mare între aceste două tabere. Această stare de neliniște a durat până în anul 1896, când înființându-se gabela și constituindu-se un comitet al comunităței, s'a dat rabinului Bergher 3000 lei și plecă la București. Numai ast-fel comunitatea scăpă de zizanie și desbinare.

Actualul rabin *Chaim A. Löbel* însușește toate cerințele vechiului și noului sistem.

Actualmente avem numai pe savantul rabi *Haim Löbel*, un bărbat care însușește toate cerințele vechiului și noului sistem.

Aci cred nimerit a pomeni că orașul nostru a fost vizitat de celebrii rabini: *Rabi Solomon Del Medigo*, de *Rabi Meir* (din Premilem), *Rabi Sruze* (Riginer), *Rabi Choskeolă* (din Polonia), *Rabi Șmelke Sasover*, *Rabi Mechele Dorhoier*, *Rabi Hyle din Buhusi* și de fiul său *Rabi Istruți* din Buhusi. O curioasă legendă se pomeniște despre vizitarea lui *Rabi Meirel*, că ar fi blestemat să ardă ceia ce s'a și întâmplat după plecarea sa (1849), din cauza că bogătașii nu i-au dat onorurile ce se cuvenea a-i se da.

Este de notat că la 22 Ian. 1899 rabinul *Löbel* refuzat a merge pentru jurământul soldaților recrați din cauza că D-l Colonel Petrovici a refuzat rabinului a libera soldații evrei la sărbătorile de toamnă. Cazul fu reclamat M-terului și Prefectul a aplanat incidentul iar colonelul a promis a elibera soldații la sărbători.

În vechime toate actele și certificatele erau întărite de rabin și Kahal cu pecețile lor, până la 1870, după cum voi arăta la alt capitol.

Rabinul este invitat a asista la toate festivitățile și celebrările naționale.

Nici o nununie nu se face fără prezența sa nici despărțenii (divorsuri).

Toate sinagogile și casele de rugăciune conform legii, au câte un rabin oficial, rabinul comunității are autoritate și asupra lor, deci el se poate numi cu drept *Șef rabin al Comunității locale*, conducător spiritual a ei. În vechime rabinii comunității ca și al celorlalte din toată țara, fură aduși din seminarele ce sunt în Ungaria și Rusia. În România nu există încă seminarie și Ministerul recunoaște certificatele de rabin, cu dreptul de scutire din armată, pe cele liberate de marii rabini din București. Rabinul dă toate explicațiile relativ la ritul mozaic, judecă și hotărăște divorsuri religioase, conform cu schulchan Aruch: supraveghează hahamii să pună credincioși la măcelării; să observe fabricarea azimelor; să țină cuvântări (drașoth) de învățătură și morală religioasă etc.

H a h a m i i

Au rolul de a tăia pășări și a prepara la abator carne cușeră (curată), conform descrierilor din Sulchan Aruch. El trebuie să cunoască principiile legii relative la Sechita (lăere) și bedico (examinarea internă a plămânilor).

El este sub ordinul rabinului Comunității. Ei sunt aici în număr de cinci cu acest titlu.

Psaltul-Cantorul-chazon (șelich Zibor-meșamer).

Fie-care evreu își poate face singur rugăciunile zilnice acasă, membrii sinagogei mari au stabilit însă ca serviciul Divin să se facă, adunându-se toți într'un loc anume destinat și întocmit și rugăciuni (Borchi, Kedischa și Kadis) care nu trebuie pronunțate decât numai în prezența a zece persoane majore. Cantorul (psaltul) începe și sfârșește, cântând fiecare capitol și poporul urmează regulat după el. Cantorul (psaltul) nu e preot, el n'are nici un grad sau treaptă mai sus de cât cel din urmă credincios. Fie-care evreu în sinagogă se închină și se roagă direct către D-zeu. De aceea oricine știe a ceti și a cânta frumos poate servi ca cantor (psall).

Evreii și Antreprizele Comunale

Evreii în toată țara și prin urmare și în județul nostru au fost întotdeauna antreprenorii sau mai bine zis furnizorii autorităților respective. Nicăieri n'am găsit o restricție pentru oprirea aceasta, de cât la anul 1867, cum voi descrie la capitolul: «Legi arbitrate și restricțiuni.

Ca să arăt pe toți antreprenorii evrei, pe de-o parte este imposibil iar pe de altă parte nefolositor. Deci voi așeză numai pe câțiva. Date mai sigure am de la 1855.

La 10 Genar 1855 pitarul *Iosub Hoisie* sin Ițic a contractat cu comuna Piatra, îndestularea obștei de pe parte răzășească cu pâine, conform dispozițiilor No. 7048 din 1847 al departamentului din Iănuțu. Acest contract este întărit de starostele Corporației și de Isprăvnicia ținutului sub No 2476 din 12 Febr. 1855 cu condiție ca iarul să se facă de 3 ori pe an, iar prețul să fie 20 par, oca pâine de rânduși 32 par. Jemnă.

Tot în acest an contractierul căsăpiilor și munițiilor de pe partea răzășească au fost: Comisul Dimitrie, Iconom și neguțitorul Vigder Zet Aron, cu Contractul încheiat de Departamentul din Iănuțu Secția G. sub No. 2449 din 8 Febr. 1855.

Prin adresa departamentului dată la 1° Iunie 1885 către eforie și isprăvnicia Piatra, le ordonă că pentru sigurizarea articolelor de hrană obștească precum: pitărie, căsăpie și mugerie pe anul 1856, le ordonă ca să adune obștea târgoveților, să se înțeleagă cu ei pentru sigurizarea acestor articole. Deci fură poftiți și notabilii Evrei (obștei Israelite). Asemenea și Meir sin Aron, Iosub Hoisie, Avram sin Moise David.

Deci acel sfat a hotărât următoarele prețuri: 72 par.

Iosel Kaufman, Cronica Comunităților Israelite din Jud. Neamț.

oca carne treif iar 76 par. carne cușer, 4 lei oca grăsime și 5 lei oca lumânări. (Raport. No. 895).

Departamentul I însă prin ordinul No. 18820 din 24 Febr. 1855 nu admite aceste prețuri, ordonând o nouă conștiință și hotărârea din partea orașenilor, de-a micșora prețurile suite arătate mai sus.

În acel timp era în acest oraș un vestit antisemit, mândător de Evrei «Spatariul Dim. Gheorghiaade» (Grec de origine), care era pe acel timp a totputernicului eforiei locale, acest antisemit își cauta felurite pricini cu Evreii și tot pe acel timp (1855-56), el făcu sfatul Eforiei ca să încheie o hotărâre a eforiei târgului ca să nu se mânănce din cuțitul hahamului, cerând prin un raport dezlegarea departamentului din lăuntru.

Iată răspunsul departamentului către sfatul orașănesc din Piatra:

La raportul celui sub No. 671 pe lângă care trimite jurnalul încheiat de obștea celui târg pentru modul după care s'ar cuveni a se îndestula orașul acela cu pâine, carne și lumânări, să răspundă cu cât pentru pitării, Depart. încuviințează măsura de obște adoptată, iar pentru căsăpie și munjerie, nu se poate primi ca vitele să nu treacă prin cuțitul hahamului, ci să urmeze dispoziției ce este statornicită în cazul acesta prin condiția contractului transcris.

subscris *Nicu Catargiu,*

Șef secției I C. *Milino,*

No. 14150 Iulie 23 anul 1855.

1) Acest Gheorghiaade însă s'a opus departamentului, prin altă hotărâre a Eforiei deci Departamentul dă sfatului orașănesc următoarea dezlegare, care o dau tocmai conform originalului:

DEPARTAMENTUL DIN NĂUNTRU

Cătră sfatul orașănesc din Târgu Pietrii

Secția I. No. 20059 anul 1855 luna Octombrie 13, Iași

La raportul celui sfat sub No. 932 să răspundă că propunerea D-sale spatarului *Dimitrie Gheorghiaade* și obștei

1) Primăria Piatra, vezi Dos. No. 186, 187 Anul 1854, Idem Dos. No. 192 Anul 1855

târgului Pietrii cuprinsă în jurnalul încheiet, sânt contra conștiințelor statornicite pentru antrepriza căsăpiilor și jignitori în teresului taxei prin care haznaua își adună dările sale de la Jidovi; și dar neputându-se încuviința nici acum cuprinderea jurnalului țiat, sa adaugi că D-lor mădulările munjipalității să se înțeleagă cu d. Dregători și să întreprindă măsuri de-a aduce în plecări sau pe D-l spatariu Gheorghiaadi, sau și pe alți, ca să primească țitatele articole cu condițiile obișnuite; osebindu-se numai în cea ce privește îndestularea nației Evrești ca antreprenor ce va fi să fie dator a trece toate vitele ce se vor tăia pentru consumația norodului creștinesc prin cuțitul hahamului și numai câtă carne ar eși cușeră, prin asemenea chip să li se deie Jidovilor, iar aceea ce ar mai trebui nației peste aceea, rămâne ca însăși *Jidovii sau taxierul să și aducă trelbici* cari să-i facă întreaga vită cușeră și să se îndestuleze la a lor trebuință.

semnat *N. Catargiu,*

Șeful secției *G. Melino,*

Acest Gheorghiaade cu statul orașănesc văzând că nu reușesc în planul lor, fără admierarea Depart.,recurseră la alt mijloc, adecă au oprit tăerea cărnei de vacă, rămânând a se îndestula târgul cu carne de mascur și pasere. Atunci departamentul secția I prin ordinul No. 20266 din 20 Octombrie 1856 în bază ca măsură luată n'au supus'o aprobării departamentului, cea ce era dator s'o facă, deci el nu o găsește nici cum nimerită; ordonă a se lasa de a se tăia carne de vită ca și până acum.

subscris *Cantacuzino,*

șeful secției I. *Caramitil*

Deci Eforia și sfatul orașănesc se conformează de acum ordinului departamentului și dă în antrepriză acest articol Evreului *Ghaiman sin Bercu* cu următoarele prețuri, 72 par. oca de carne de vită, 5 lei oca grăsime și 6 lei lumânări. Deosebit condiție ca în timpul postului creștinesc nu e dator a da carne cușeră pentru Jidovi.

Departamentul din năuntru. Ministrul cavalerul *Nicu*

Cătergiu prin ordin No. 14285 din 20 Iulie 1856 nu aprobă mezatul, întâi din cauza prețurilor urcate și al doilea din cauza condiției contractului ca în timpul postului creștinesc să nu aprovizioneze obștea Evrească cu carne cușeră, ordonă deci a se face alt mezat care să lese cu prețuri mai micișrate și să admită a se da carne Jidovilor în timpul posturilor creștine ca întotdeauna.

Așa dar se face alt mezat și rămâne antreprenor Michel Creimer care lasă carne cu 60 par. oca și admite condiția a se da Jidovilor carne în timpul postului creștinșc.

În acel timp suindu se prețurile vitelor, deci neconvendindu-i a îndestula obștea cu carne și lumânări i s'a făcut o subscripție de boerii cei mai notabili la 23 Noembrie 1856 și i s'au strâns 275 galbeni, subvenție spre a putea împlini contractul ce avea cu eforia târgului Pietrei.

Iată copia documentului subvențional :

Subscripție

Pentru înlesnirea casapului *Mihel Kreimer* antreprenorul căsăpilor pe partea răzășească; la pogorirea prețurilor carnei, a lumânărilor și a grășimeii, adică dela 72 par. oca de carne creștinească la 60 parale și cea evreiască dela 72 lei la 64 parale; lumânările de la 6 lei oca la 5 lei 20 par. și oca de grășime dela 5 lei la 4 lei; cari bani a subscripției înmânându-se D-sale Prezedentului Eforiei sub adevăriniță pe numele fie căruia contribuitor la aceasta, D-lui îi va da antreprenorul sub aceaș garanție ce eforia are a primi dela el și printre jos însemnare contractului, ca să-i înapoiască poamentul antreprenor care își primi eforia sub subscripțiilor până la expirarea contractului său ce urmează a fi la 1 Oct, 1857. Aga Dim. Stavri 20 galb., Camin. N. Miclescu 40 galb., Comis. N. Gridov 40 galb., Iosel Camner Spișer 5 galb., Vas. Miclescu 10 galb., Varnav Archimandrit 15 galb., etc. În total 275 galbeni. Adică 275 galbeni ce sunt dator asigurișpi, pe care i-am primit dela D-lui prezidentul eforiei acestui oraș ce și D-lui i-au luat dela boeri subsemnați ce au bine voit a mă ajuta ca să pot vinde din obiectele îndestulărei cu prețurile în dos scrise și mă îndatoresc că la toate fe-

tele ce au contribuit la aceeaș sumă să le dau carne, lumânări și grășime cu fidule prin oamenni ce D-lor vor trimite în contra sumelor ce am primit dela D-lor. Iar capitalul primit ce va mai rămâne, la împlinirea provizunii contractului să se răspundă iarăși în monedă primită fără vre-o dobândă și spre urmare întocmai urmează a mea iscăltură Jidovese.

1856 Noembrie 23

Ichiel Mechel Kreimer

În luna Iunie 1856 luând antrepriză pitariete Marcu Eșanu. Departamentul dinăuntrul secția I prin adresa No. 11661 din 17 Iunie 1856 nu admite contractare din cauza¹⁾ că acel contract era pe un an și jumătate și nu numai pe un an după regulă, socotit dela luna Octombrie când esă recolta nouă,²⁾ acest articol fiind lăsat prin modul de frai au trebuit a cere mai întâi opinia obștei spre a adopta modul antreprizei.

Deci s'a urmat întocmai ordinului departamentului, s'a cerut sfatul și adoptarea obștei și prin raportul obștesc încheiat de Comisarul Eforicesc No. 760 din 20 August 1856 (unde figurează și iscălturi Evrești), s'au admis contractul pe un an.

¹⁾ La 1855 antreprenorul pitariilor a fost Simon sin Jlic Bercu iar al taxei birului Evreesc Haim Zarat Bărlădeanu. ⁴⁾ La 1859 *Reizel Heller* a luat antrepriză accizului berei și tutun indigen, cottul, mahalitul și cântarul cu 12.000 lei anual. Tot în acest an au fînut antrepriza pitariilor Herșcu Haham în companie cu Aga Gh. Tulbure.

⁵⁾ În anul 1860 antreprenorul pitariilor a fost Șaim Kitar pentru care a garantat Herșcu sin Iacob Coppel cu casele sale.

Tot în acest an antreprenorul căsăpielor a fost Elie Bacal. Al iluminării cu gaz a 120 fânare a fost ⁶⁾ Chaim Iolil. Al căsăpiilor la 1862-63 Avram sin Moise David.

⁷⁾ La 1867 antrepriză ștergerii hogegaurilor și lumânările de stearină Avrumuși Șaim.

¹⁾ Montt. Ofic. II, 1860 No. 162.

²⁾ Montt. Ofic. II, Iași 1860 No. 111 și 116.

³⁾ Bulet. Ofic. 1859 No. 1.

⁴⁾ Montt. Ofic. III, 1856 No. 60

⁵⁾ Bușet de venit și chelt. Com. urb. Platră pe 1877.

La 1880 antrepr. accizelor comunale a fost Ilic Sildhauz, iar la 1886 au fost Frații Focșaner. Antreprinorul iluminării serei orașului mai mulți ani a fost Bercu Schwartz. În fine toate întreprinderile tuturor iraturilor atât de pe parte răzășească cât și al moșiei Mărăței și Târgu Pietrei, au ținut în-totdeauna Evreii.

Procesele Personale ale Evreilor cu Comuna. Piatra

Afară de procesele obștești ce comunitatea a avut cu Comuna, Evreii ca antreprinori al arăturilor comunale și ca proprietari au avut felurite procese cu Comuna locală dintre care cele mai importante voi arăta aci. Unul din aceste a fost cu : ¹⁾ Burech Herș care s'a început la anul 1855 și s'a sfârșit la 1872 ori 1874. Înainte de a intra în fondul istoriei acestui proces voi da aci întocmai o copie a zapsului de cumpărarea unui loc cu velniță din partea lui Burech Herș și Avram din Dragomirești, din anul 1831 :

„Adică cu care mai jos mă voi iscăli încredințez acest zapis, ce dau la mâna D sale Burech Herș și Avram ot Dragomirești, știut să fie că de am bună voie, și nesilit de nimeni, am vândut o bucată de loc, din locul ce am aicea, în cuprinderea locului casei, și a morii, care este pe locul gospod. care loc este peste gârla morii, adică din *malul gârlii* morii și până în gard de la deal despre Borsagă, pe care loc l'am și măsurat, adică la capătul din jos, de la morișca și până în gardul lui Bezgan, este 20 stânjeni latul. Mișloc este 35 stânjeni tot pe lat, iar capătul din sus fundul 14 st. precum și lungul sau măsurat drept prin mișloc, și au eșit la măsură 95 st. până în *gardul*, ci se deosebește *cu curățirea hașului*, acel loc l'am vândut dimpreună cu velnița ci este făcută pe acel loc, cu prețu de 2000 lei, cari bani i-am și primit, și de astăzi înainte, și în vece au a o stăpâni, ca pe o dreaptă ocină a D lor sale, nesupărați de către nimeni, mai

¹⁾ Primăria, Dos. No. 473 An. 1855 Dosarul procesului cu Burech Herș.

îndatorii fiind D lor ca pe malul gârlei despre velniță să facă gard peste tot, care gard să fie cu depărtare de malul gârlei de 3 palme gospod. care gard nici odată să nu fie lipsă. Iar apa pentru velniță voi ave a trage din gârla, însă numai pe un loc, *mai sunt dator de a păzi gârla morii* din jos de a nu slăbozi întrânsa molătau sau altă ceva de la velniță spre a nu îneca moara, iar pentru ceia ce se cuvine pentru bezmen D-nia lor datori sunt a se învoi cu Epitropia și cu obștia târgului și spre mai bună siguranță *au urmează* amne iscălitură dimpreună *cu fil mei*, și sculându-se cine-va din neamurile mele cu protimisus dea rescumpăra acest loc, să nu fie voie nime al rescumpăra. 1831 Martie 9. Marie soția răposatului ispravnic Negoită sterea am vândut ; Costache Sterea Vel Capitan fiu ; Mihalache Sterea fiu ; Marghiola fica ; Nastase Sterea fiu ; Frosina fica ; Iancu Sterea fiu. Epitropia și obștea târgului Pietrei. *Pentru mai sus însemnat* sau alcătuit pomeniți mai sus cumpărători Burech Herș și Avram din Dragomirești că Epitropia și obștea târgului ca să plătească pe fiște care an bezmen la Epitropie câte un galben olandez blanc. care plata de bezmen urmându se din partea D-nia lor la Epitropie pe fiște care an, vor rămâne și D-nialor statornici și nesmintiți depe loc acesta.

Pentru care s'au încredințat și cu iscăliturile noastre și cu pecetea târgului. Iscăliți : Iordache Stan Sardar ; Ioan Ciurea Sardar ; Anastase Apostol ; Gheorghe ot Albu ; Pentru întocmai cu originalul iscălit Gh. Iconom (L. S.) No. 7093 din 8 Oct. 1862. Copia este autenticată și de Tribunal.

De îndată ce acest Burech Herș și Avram ot Dragomirești cumpărarea locul cu velnița, din mai multe cauze nu s'au putut împăca cu Epitropia târgului pentru bezmenul locului până în anul 1863 când s'au învoit să plăteasca anual 1 galben Epitropiei.

Nu trecu mult și iarăși se ivi proces pentru neplata de bezmen. ¹⁾ La 15 Martie 1869 Tribunalul local a condamnat pe crononomii defunctului Burech Herș să restituie Primăriei urbei Piatra locul cu velniță din acest oraș cu drept de apel conform Art. 316 și 318 din pr. civ. În fine moștenitorii

²⁾ Primăria Piatra, Dosar No. 434/65.

defunctului⁸ Burech Herș au urmat până pe la anul 1874 când văzând că nu mai ie finit se lepădară de tot procesul, rămânând comuna stăpână de fapt al acestui loc ce vine în str. Alex. Lăpușneanu.

În expunerea situației comunei Urbane Piatra, pe anul 1870 pag. 33 găsim figurând următoarele procese ce Primăria a avut cu unii Evrei de aci: că moștenitorii lui Haim Zarat antreprenorul accizilor băuturilor; cu moștenitorii lui Samuel Negru acciziarul berei; cu *nașia Israelită* pentru neplata bezmenului *locului feredului* și a *haavrei*, care proces este în casașie după recursul Primăriei; cu cironomii lui Burech Herș pentru neplata bezmenului unui loc de veșniță câștigat la Tribunal, cu Vexler pentru bani din arenda moșiei Mărăței (al comunei).

O parte din dealul Petricica care aparține astăzi d lui Mihail L. Adamescu, a fost proprietatea defunctului *Mendel sin Ilic fin derbrük*. După moartea acestuia, imediat cam pe la anul 1869 femeia acestuia numită Golda fu dată în judecată de Primăria locală sub pretext că ar fi luat o parte din cămămidărie ce aparține comunei, care teren se meșteșește cu partea dealului, proprietatea ei. La 19 April 1871 Golda soția def. Mendel sin Ilic somează Primăria locală prin Portărei ca la 21 crt. să vie să primească de la Portărei 394 lei c. v. care sumă ea dădorește Primăriei pentru embaticul anilor 1869 și 1870 pentru 5 locuri trecute în actele de embatic No. 125 din 1863 April 20; No. 175 din 1857 August 20; No. 250 din 1858 Iulie 23; No. 74 din 1858 August 20; No: 79 din 1857 Mai 20. Primăria nu ș'a prezentat pentru primirea banilor și ea a depus această sumă la casieria generală, intentând proces Comunei.

La 27 Oct. 1871 la Tribunal, Golda perdu procesul rămând ca Comuna să vândă locurile.

La 22 April 1872 prin intervenția la comună al D-lui M. Zaharescu arendașul cămămidăriei comunei, ea este oprită a mai scoate petre din cariera ei din deal. În fine procesul urmă până la anul 1874 când numita Golda perdu și locul și imobilul ce avea în oraș. Vându lui M. Adamescu.

La anul 1873 repozatul Fahiș Rosenberg fiind antrepe-

⁸ Primăria, Dos. No. 473/65 procesul cu Burăch Herș.

nor al aprovizionării pietrișului pe cale națională Piatra-Bușuși, M-lirea Bistrița-Prisecani, ceru comunei a se ordona înginerului de a-i destina locul de unde să-și ieie materialul pentru formarea moviilor necesare. I se dete malul Bistriței înspre Cut; el se plânse prefecturii contră locului depărtat care ordonă Primăriei ai da căriere apropiate de facerea șoarelei. Rosenberg a luat prund din Borzoghlean fără voia comunei pentru care fapt a fost dat în judecată de comună. Sărășitul a fost că prefectul Iorgu Roznovanu a intervenit la primăriele Cost. Popovici și lucrurile s'au împăcat, îngăduindu-l a-și aproviziona prund de unde avea trebuință conform art. 13 din legea drumurilor.

¹⁾ În anul 1877 dincolo de Bistrița un Evreu Burech Avram jinea moara lui Gheorghade, unde își făcuse un iaz spre ași trage apa la moara sa. Un denunț la Primărie era sufficient și comuna decise stricarea iazului pe motiv că oprește navigația plutelor, amenință mahalaua în caz de po-hoi etc. Imediat după constatarea comisiei însărcinată de Comună s'a confiscat acel iaz și arendașul fu dat judecăței.

La 22 și 23 August acelaș an pompierii strică ră iazul, scoaseră materialul.

În fine unui alt arendaș al aceleiași mori ²⁾ *Lupu sin Auser* i sa admis a face iezătură la moară cu planul arhitectului Comunal. Iată adresa Primarului către acel Lupu sin Nusen:

"No. 337 Asupra cerarei ce a-ți făcut prin suplica înregistrată la No. 5178, Consiliul comunal au dat următoarea decizie: „Consiliul având în vedere că facerea acestei iezeturi după cum propune petiționarul ar contribui la apărarea malului stâng despre oraș, în unanimitate încuviințează cererea cu aceasta ca iezătura să se facă după un plan ce se va da de arhitectul orașului și a nu se aduce prin facerea ei vre'o stricăciune în această parte și a se abate apa spre malul drept". Prin urmare dacă dv. veți voi a face asemenea *iezeturi* pe malul stâng, vă pun în vedere că sunteți oprit a începe ori-ce lucrare fără planul și aprobarea d-lui arhitect.

¹⁾ Primăria Piatra, Dosar No. 225/1877 August 13 Dosal Ezeturii făcută de niște Evrei în schelea Arin de pe proprietatea Comunei în scop a da apa din Bistrița la morile lor.

Un alt proces a fost cu *Marcu Leibusor* care posedea moară, schele și mult loc lângă apa Bistrița; murind n'a plătit nimene bezmenul comunei, care se folosea peste 30 ani de venitul acestora. Nu de mult însă o fiică a acestuia, predă afacerea d-lui Mihail Adamescu, care intențând proces comunei, recăștigă o mare parte din acele terenuri,

În fine procese ordinare comuna a avut și are foarte des cu Evreii locuitori de aci.

Invaziunile armatelor străine în Târgul Pietrei și Județul Neamț

Dacă Români au avut a suferi de diversele invaziuni ale vecinilor hrăpitori, Evreii nu au fost mai puțin părtași la jafurile, excesele și nedreptățile comise de aceștia chiar în timpul ocupațiunilor armatelor Ruse ori Austriace, care venira fără gând rău pentru țară, totuși Evreii au avut înto-deauna a suporta tristețile urmări ale ocupației.

¹⁾ La anul 1653 în timpul lui Vasile Lupu năvălira în Moldova, probabil și în județul nostru hordele cazacilor, Zaporigeni sub comanda faimosului lor Hatman Hmel sau Hmelnički (Bogdan Zenobie), care ucise și jefuise pe toți Evreii din țară.

²⁾ În timpul domniei lui Vodă Cantemir Leșii lui Sobieski se întinseră prădând în toată țara și aci în Piatra unde era un podgheaz de Leși și Cazaci mai bine de 200. Zaharia și Sandul, oameni de a lui Cantemir au venit cu oaste (codreni) spre munte la Piatra unde s'au întâlnit cu podgheazul de Leși și Cazaci și lovindu-i fără veste i-au spărcuit și pe unii prinzându-i de vii i au dus la Cantemir Vodă de i-au înțepat. În lupta lor au aprins orașul.

³⁾ Sub a doua domnie a lui Nechulai Mavrocordat la (1712-1716) erau mulți Leși pribegi orânduși și la ținutul Neamțului, să-i hrănească, dându-le provianturi de nu-i putea sătura și ei prădau și jefuiau pe toți locuitorii târgului.

⁴⁾ La anul 1788 Armata Austriacă sub comanda Prin-

¹⁾ Lepitură Românească Tom. II, p. 189.

²⁾ Lepitură Românească Tom. II, p. 212.

³⁾ Istoria Moldovei de Drăghici Parța I, p. 53

tului General Coburg, se statornici cu armata sa în 5 ținuturi, între care era și județul Neamț, stăpânind, rânduind și ocărnuind sub forma de triumvirat; strângând havelale, judecând pe toți de obște etc.

Rușii se stabilira în țară la anul 1848, venind și în județul nostru în Piatra și Tg. Neamț, imediat ce ve iră fură împărțiți pe la quartiruri prin toate casele Israelite câte 8-10 într'o casă, unde comiseră o mulțime de necuviințe și multe jafuri și tâlhării. Evreii erau siliți nu numai a-i adăposti în casele lor, ci încă a-i hrăni și a le da de băut, căci la caz contrar erau bătuți cu cnută și torturați, pe lângă alte neplăceri insuportabile. Oaspeții neplăcuți, ei săvârșeau nenunmărate furturi, vindeau obiectele însuși păgubașilor și se îmbătau apoi spre a comite fel de fel de scandaturi. În Tg. Neamț au omorât chiar pe Evreul Șmiel Berl Iuster fiindcă caută la el niște lucruri ce i-au furat. Ei stătura aci aproape un an și când fură siliți a se porni în luna Iulie 1849. din cauza Austriacilor, ce veneau în dosul lor, luera de a Evrei ca și de la creștini, cu deasiala oghéaluri, perine, postavuri, îmbrăcăminte, și a. m. d. fără a plăti vre-un ban. Nu am nevoie a mai adauga că trecerea Rușilor pe la 1827 era și mai ne-suferită pentru Evrei decât în anul 1848.

La 22 Iunie 1853 Goreacof trece și ocupă cu armata Rusă principatele, nu trecu însă mult și la 5 Septembrie acelaș an deșeartă principatele din cauza Austriacilor cari veniseră pe la spate ai prigoni conform tractatului încheiat de Austria cu Inalta poartă la 2 Iunie a. c. pentru ocuparea principatelor. La 20 Septembrie 1853 Austriacii dară ocupă toată țara și la 2 Octombrie acelaș an veniseră în Piatra, fiind și ei ca și Rușii împărțiți în quartiruri atât pe la creștini cât și mai cu seamă la Evreii.

Cazarma și administrația lor au avuto în strada Bistrița cam pe locul caselor D-lui Ghimiescu, vis-a-vis de catedrala catolică, în casele supusului Elin Ion Rusu. Tagma bisericească prin urmare și rabinul cu hahamii erau scutiți de quartăluire. Aci a staționat Compania 8 a Jandarmeriei și ținerea ospitalului lor era al Comisiei de quartăluire în capul căreia erau Ispravnicul Iorgu Rosnovanu, Medelnicerul Constantin Albu etc.

Pentru a se vedea valoarea morală al Evreilor pe acel timp și contribuirea lor la toate greutățile țării, dau aci o fidelă și întocmai copie al procesului verbal încheiat de toți cetățenii la oală în Camera municipalității Piatra, unde cetitorul va putea vedea lămurit cele zise de mine¹⁾:

1854 Octombrie 17

Jurnalul

Iscăliții boeri, neguștorii și meșteri patentari precum și Evreii, adunându-ne la Camera sfatului municipal a acestui oraș, după așa invitație ce ne au recomandat în urmarea poronclor Departamentului din Iăuntru cu No. 23020 și 23021 Comunicaristă de către ținutala isprăvnicie prin²⁾ adresa cu No. 12650 încoprinzătoare spre a se închipui plata cheltuiilor de cătră sfat pentru cererea unor case de spital și alhor de obachă precum și pentru a acestor susținerea în bună regună cu toate cele de trebuință, potrivit cererei făcută de D. D. Comandant oștirilor Austriacești, cantonate în acest oraș și luând în cercetare poruncile ținute de organizația ținutelor comodități, regula plății unor asemenea cheltuieli; precum și starea de afară a Casei banilor sfatului, am avenit a cunoaște, că cheltuala menajului zis, sau calculat a costa pe vreme de 6 luni, adică de la 1 Octombrie și până la 1 April 1855 suma de 10.000 lei, ca plata unor asemenea bani după care spre ținerea locurilor competente sau recomandat a se face de cătră Comunitate și că la casa sfatului nu se găsec bani spre întâmpinarea acestora cheltuieli.

Prin urmare în mijlocul unor asemenea împrejurări am luat a le întâmpina din pungile noastre, luând mai cu deosebire considerație mijloacle întrebunțată de D-nialui boerul dregător și Cavaler Aga Nicu Catargiu, căruia nu puțin ai suntem datorii cu recunoștință bunelor chibzuinți întrebunțate printre noi în toată vremea și în privirea aceasta dar, dupăce mai întâi am luat în vedere starea prin care ea, și îndeosebit

¹⁾ Primăria Piatra Dos. 186 Litera K. Acta contribuției C-ței pentru susținerea oastelor și alhor încăperi trebuincloase oastelor împărătești și ingvariturua lor începută de la 1854 și până la 1860.

²⁾ Primăria Piatra Dos. 187 Comisiei quartelului oștirilor împărătului Austriace pe anul 1854.

și întinderea speculațiilor prin unire și cu nația Evreiască am cumpanit, că o atrea parte din suma de 10.000 lei să se plătească de nația Evreiască și cei alți au a se plăti de cătră noi creștinii după anostre stări și anume: un număr de clasa I au a plăți câte 185 lei, un număr de clasa II-a au a plăți câte 111 lei, un număr de cl. III-a au a plăți câte 40 lei, un număr de clasa IV-a câte 20 lei; un număr de clasa V-a au a plăți câte 10 lei; un număr de clasa VI-a au a plăți câte 6 lei și un număr de clasa VII-a au a plăți câte 3 lei.

Banii au a se strânge de cătră sfat cu slobozire de quietante legale și iscăliță de cătră membrii lor, știindu se că sfatul urmează a ține curată contabilitatea despre cheltuielile acestor bani în o măsură încât toideauna să poată înfătoșa Comunități i însușită de adevărite cerșute spre care sau și încheiat acest jurnal.

Urmează i-călițuri (descrifabile) K. Spirea, Nec Gridov, Ion Livizan Mihalache Bulan, Nec. Drăgușanu.

Aproape 50 iscălițuri creștine și 10 iscălițuri Evreiești.

În alt jurnal al sfatului încheiat la 23 Octombrie acelaș an pentru regularisirea străngerii banilor celor 10.000 lei pentru spitaul oștirilor Austriacești, la punctul IV zice: «De la nația Evreiască care după obligația Comunității sunt îndatorăți a plăti a treia parte din totala sumă se vor cere de la Kahali».

Cu referatul din 11 Noembrie 1854 sfatul declară că a primit de la Comunitatea nației Evreiești prin Kahali suma de 810 lei, restul urmează a se da.

Prin adresa departamentului din Iăuntru cătră sfatul municipal din Piatra, cu No. 25257 din 8 Noembrie 1854 subscris de ministrul din Iăuntru Catargiu încuviințază hătărarea jur-nalului anterior relativ de Evreii ca să contribuască a treia parte la suma de 10.000 lei, pentru ținerea spitaului.

Sfatul cu adresa No. 1048 din 13 Noembrie 1854 înștiințază nația Evreiască de această admitere al departamentului din Iăuntru pentru participare cu a treia parte la suma celor 10.000 lei.

Prin adresa sfatului municipal cătră nația Evreiască cu No. 1017 conformă primirea prin cahali dela acea nație suma de 3333 lei și le mulțumeste.

Pentru plata acestor bani Comunitatea a impus o supra taxă la carne și paseri spre a putea achita banii la cari erau obligați a plăti pentru susținerea armatei Austriace. De obșervat este că Austriacii se purtău cu totul altfel decât Rușii cu locuitorii locali și șederea lor pe aci era cu mult mai suportabilă, fiind și mai bine disciplinați.

Asemenea relativ de T.-Neamtz, am cercetat și aflat că și acolo a fost o astfel de comisie de quartaluirea în care comisie ca și în Piatra au luat parte și Evreii. Comunitatea prin Kahali au dat Comisiei suma de 5000 lei, la care plată era impusă a achita. Acolo ca și în Piatra s'a impus o supra taxă asupra cărnei și tăetul păsărilor din al cărui produs s'a putut achita cei 5000 lei la care obștea Israelită a fost obligată a plăti.

1) Statistica Evreilor din Piatra și Jud. Neamtz

Recensământul și Mișcarea populației Israelite
In con lica liuzilor din județul Neamtz pe 1803 (Uricar VII
pag. 267) arată:

Numărul oamenilor Leuzi	Banii unui sfert de trei luni	Suma totală a birului anual	Ocolurile Jud. Neamtz	Cei fără bir (Liuzi)	De câtră cine se scurtesc	Pagina
4	24	96	Jid. de prin sat. Oc. de sus	74	De însuși	260
6	24	96	" " " Pietrei	61	Idem	264
9	36	144	" " " Mișloc	76	Idem	268
4	16	64	" " " Bistrița	77	Idem	269
6	24	96	" " " Siret	111	Idem	275

Vrea să zică la anul 1803 au fost 399 Jidovi Liuzi în județul Neamtz Domnu A. D. Xenopol în revista "Arhiva" din Iași Anul al VI-lea No. 9 și 10 pagina 522 arată că Evreii în județul Neamtz au fost la anul 1803 numai 135 iar în anul 1849 au fost numai 634. Eu cred că această arătare e foarte ironată de oare-ce pe acel timp Evreii au fost deja numeroși, având sinagogi mari, cimitire, băi, școli etc. Numai

1) Evreii locali ca și în toată țara țineau statistice de toți Evreii alături în oraș și de cei ce intrau, Starosteic și Kahaliul eliberu bilete de drum localilor.

în Piatra pe cimitirul vechi sunt sute de pietre de pe acele timpuri. Mai multă dovadă este că tot în acel an se constată după statistica a Liuzilor 399 Jidovi Iuzi (scuteinici) sau cum se numeau pe atunci revolinici, deci de aci denotă la evidență că arătarea D-lui Xenopol e întemeiată.

Art. 179 din Regulamentul organic, prevede a se face recensământ la fiecare 7 ani.

După notițele statistice asupra Moldovei de Prințul Neaculai Șuțu (Tradus de Codrescu Iași 1852), în tabloul împărțirii populației în cele 13 ținuturi (p. 58-59) arată că numărul total ai familiilor dașnice din județul Neamț este de 21576 familii între care 634 familii jidovi.

Aci iar ni se pare ironat arătarea prințului Șuțu căci cum se poate ca în 1850 au fost numai 634 și în anul 1859 au fost 9309.

E posibilă ca în 9 ani să fie o astfel de creștere, fie chiar și învălire cum susțin unii? Deci se vede eroare pe deasupra.

Pentru a se face statistica generală în toată țara, aceasta s'a hotărât de consiliul miniștrilor în ședința din 4 Noembrie 1859 încheiat prin jurnalul No. 1082 publicat în monitor oficial No. 39.

În broșura Ministerului Interior al Moldovei, intitulată: „Povățiri pentru Catagrafia Moldovei” (Iași Tipogr.: „Buciumului Român” 1859) p. 36 Art. 5 zice: În fie care poliție reședință a districtului, se numește o comisie alcătuită din un proprietar funcier, din un posesor, din un neguțitor, din un șef al breslelor, din președintele efortei, din un *) *Kachal*, din polițai maestrul și din delegatul ministerului.

(p. 51) Art 30. În tabloul No. XIX se vor însemna jidovii pământeni, chiar și orândarii se vor înscrie în acest tablou.

Ministerul din năuntru A. Catargiu prin ordin No. 15562 din 6 Iulie 1859 câtră Consiliul Municipal din Piatra ordonă a se face îndată catagrafia populației, care s'a și început numai peste 2 zile.

Delegatul Kahalnic a fost Bercu Leiba Staroste.

*) Această regulă a urmat până la 1880 (Autorul).

Din lucrările statistice a Moldovei, capitol II «Populația pe anii 1859 și 1860 Iași 1862 au fost ast fel după tabloul de mai jos p. 94-95:

Județul	Ocoalele	Orașele	Totalul suflitelor
Neamț		Piatra	3842
"		Neamțul	3006
"		Buhușoie	517
"		Bicazu	53
"		Bozienii	172
"		Bistrița	337
"		Muntele	245
"		Miflocul	243
"		Piatra	400
"		De sus	219
"		Total	9034

La pagina 108-109 la litera B „Populația orășană” a rată ast-fel:

Jud.	Orașele	Jidovi pământeni Suma
Neamț	Piatra	3482
	Neamț	3006
	Buhușoia	517
	Bicazu	53
	Bozienii	172
	Total	7590

Acum voi arăta populația rurală după pag. 116-117
Litera C.

Dist.	Ocoalele	Jidovi pământeni Suma
	Mijlocul	243
	Piatra	400
	De sus	219
	Bistrița	337
	Muntele	245
	Total	1444

La pag. 125 litera D. arată că Jidovii pământeni în tot cuprinsul județului sunt ast-fel: copii de familie 2001 iar membrii de familie 7033 Total 9034.

La pagina 128 arată că sunt ast fel: 255 Jidovi supuși streini și 9034 Jidovi pământeni Total 9309.

La anul 1867 Ministerul de Interne prin ordinul No. 15668 ceru autorităților a se înscrie pe toți străinii stabiliți în țară în mod provizor. Sau numit atunci comisie de statistică în cap cu onor. Domn Cost. Andrieș, care duse lucrarea la bun sfârșit.

La 1869 Ministerul stărui iarăși a i se comunica numărul Evreilor după rolul contribuabililor, ce-ace sau și înaintat.

"Țara Noastră" de P. S. Aurelian București 1875 pag. 24 arată că la 1871 sau născut în Piatra și Neamț Români 453 iar Evrei 398. Au murit 509 Români iar Evrei 170.

Ministerul de Interne Oficiul Central de statistică din România pe anul 1872 București 1875 Tipografia statului la pag. 16, 38 și 68 arată pentru întregul județ astfel: Cășătorii total 350 din care 142 Evrei Născuți total 778 din care 340 Evrei. Morți total 628 dintre care 192 Evrei.

Tot acelaș an Ministerul de Interne prin ordinul No. 8490 ceru a i se comunica numărul Evreilor din fie care comună, protecție, de când sunt veniți în țară dacă sunt pământeni.

Prefectul Iorgu Resnovanu alcătuï o comisie statistică în care făcu parte întregul Comitet al Comunităței. Tot odată se lipi circulări și se înștință pe cetățeni prin sunetul de darabană ca toți Evreii viețuitori în oraș, fie supus străin or pământian să se prezinte la zisa comisie spre a se înscrie iar acei ce se vor sustrage de la aceasta, se vor considera de vagabonzi și se vor trimite înaintea justiței. Asemenea și acei ce nu vor arăta adevărul comisiei.

Rezultatul lucrărei comisiei fu găsit astfel: Evrei suflete total 4987.

Recapitularea Generală: 980 bărbați; 1049 femei; 1450 băieți și 1512 fete. Total 4987 suflete.

Ziarul: "Correspondența Principală" din localitate Anul I 1874 No. 3, aduce un tablou general statistic, din care extrag că Evreii în Piatra în cursul anului 1873 sau născut 218, căsătorit 28, murit 157.

Acelaș ziar acelaș an No. 26 arată că în lunele Iulie, August și Septembrie 1874 Evrei din întregul județ, sau răscut 117, căsătorii 26 iar morți 132.

In buletinul Soc. Geogr. Române Anul XVI Trim. III și și IV 1895 arată că în întregul județ Neamț sunt 12047 Evrei (pag. 80).

In Expunerea Ministerului de Interne despre situațiunile județelor pe anul 1880 arată următorul tablou statistic: Județul Neamț, Total: Barbați 8324, Femei 8572, Născuți 559, Căsătorii 186, Morți 254.

"Apărătorul" Anul IV 1882 No. 41 mișcarea populațiunei Israelite din județul Neamț pe anul 1881 arată ast fel: Comunele Rurale născuți 150 căsătorii 61 și morți 56.

In comunele urbane Piatra și Neamț: născuți 376, căsătorii 80 și morți 186.

In "Fraternitatea" anul IV 1882 No. 17 arată că totalul Evreilor din întregul județ Neamț sunt 7000.

In "Correspondența Provincială" din Piatra anul XIV 1885 No. 328 arată că pe lunele Iulie, August și Septembrie 1885 sau născut Evreii total în tot județul 112, căsătorii 32 și morți 44.

In "Vocea Dreptăței" anul II 1885 No. 42 arată că în tot județul Neamțului în acel an sau născut Români 3935 și 138 Evrei.

În „Revisla Israelită” anul I No, 17 arată că în anul 1886 sau născut în Trg.-Neamț total 279 suflete din care 153 Evrei, în orașul Piatra s'au născut total 509 suflete din care 246 Evrei.

În darea de seamă asupra Administrației Comunale a supra orașului Piatra-N. făcută la 24 Octomvrie 1886 de către Primarul Th. Dornescu la pag. 8, 9, 10 și 11 arată un tablou statistic general pe anii:

1878 născuți total 448 din care Evrei 196, căsătorii în total 168 din care Evrei 34, morți în total 521 din care Evrei 177.

În anul 1879: născuți total 466 din care Evrei 208, căsătorii 222 din care Evrei 84, morți în total 399 din care Evrei 117.

În anul 1880: născuți total 502 din care Evrei 217, căsătorii total 232 din care Evrei 76, morți total 399 din care Evrei 122.

În anul 1881: născuți în total 489 din care Evrei 221, căsătorii total 182 din care Evrei 56, morți în total 374 din care Evrei 110.

În anul 1882: născuți în total 516 din care Evrei 234, căsătorii în total 196 din care Evrei 74, morți în total 564 din care Evrei 187.

În anul 1883: născuți în total 524 din care Evrei 247, căsătorii în total 210 din care Evrei 88, morți în total 358, din care 105.

În anul 1884: născuți în total 509 din care Evrei 246, căsătorii în total 222 din care Evrei 88, morți în total 352 din care Evrei 102.

În anul 1885: născuți în total 546 din care Evrei 270, căsătorii în total 182 din care Evrei 60, morți în total 332 din care Evrei 138.

În anul 1886: născuți în total 401 din care Evrei 213, căsătorii în total 158, din care Evrei 52, morți în total 312 din care Evrei 118.

Total născuți 4401 din care Evrei 2052, total căsătorii 1772 din care Evrei 612, total morți 3611 din care Evrei 1176.

Extrag numai partea relativă la Evrei,

În „Arhiva” anul VI Iași No. 9 și 10 p. 500 arată că

în anul 1891 sau născut în Neamț 129 ortodocși și Evrei 115. Murit ortodocși 156 și murit Evrei 98.

În Memoriul III „Documente Istorice despre comunitățile Israelite în România” Galatz pag. 82-83 arată că populația Israelită în anul 1894 a fost ast fel:

Piatra total Evrei 8361 adică 4120 bărbați și 4241 femei. Întregul județ are total 16083 Evrei din care 7803 bărbați și 8280 femei.

După ziarul „Emaniciparea” anul I (1897) No. 13 întregul județului Neamț numără 27.653 loc. urbani. Sunt 1234 firme comerciale dintre care 930 Evrești. Totalul Evreilor din întregul județ sunt 10.000.

Fiind aci vorbă de statistică, voi adăuga și statistica crâșmelor Evrești din Piatra, ce s'a făcut la 1854.

*) Acta Catagrafică

tuturor crâșmelor ce se speculă cu băuturi de câtră Jidovi 1854

„Departamentul din lăuntru secția I No. 12054/1854 câtră toate sfaturile orașănești din Moldova și din lărgul Pietrei spre a sa putea depini lucrarea cuvenită după încheerea sfatului administrativ încuviințat de Domnu Comisar extra-ordinare și plenipotent a prințipatelor și împărășită Depart. cu opinotență secretariatului de stat sub No. 1871 Depart: „grăbește a scrie aceluui sfat că îndată de la primirea acesteia să facă o cămurită și creditivă catagrafie de toate crâșmele aflătoare în coprinșul târgului cu lămurire de stare fiecăreia „chibzuită după bună încredințare despre acele ce ar fi de „clasa I, a II-a și a III-a; și grabnic să o pridstavilească fără „a mai aștepta poftire fiind cerșută de sfat”.

Urmează iscăliturile.

La 17 Iunie acelaș an tot departamentul secției I prin circulara No. 13074 către sfaturi e orașănești cere relații:

1. Că toate crâșmele sau dughene în care ar urma vânzarea de or-ce băuturi de câtră Jidovii prin târguri, care nu ar fi proprietari.

* Primăria Piatra Dosar No. 185 Iustitlat: Acta Catagrafică a tuturor crâșmelor, ce se speculă cu băuturi de câtră Jidovi.

2. Prețul vânzării bănturilor.

3. Câtă consumație de bănturi face fie care pe an.

Rezultatul acestei catagrafii din Piatra, ne dă următorul rezultat: Jidovi crâșmari starea I 22; starea II-a 12 și starea III-a 41 Total 96 Jidovi crâșmari.

Dau aci statistica Evreilor după comună, din întregul județ după geografia Județului de profesor Const. D. Cheorghiu:

Comuna rulală Bărguani 7 familii evrei, comuna rurală Socea 1 familie evrei, comuna rurală Biczaz 7 familii evrei, comuna Bistricioara 9 familii evrei, comuna rurală Bozieni 276 familii evrei, comuna rurală Bodeștii Ghica 5 familii evrei, comuna rurală Buhalnița 23 familii evrei, comuna rurală Buhuși 2360 locuitori între care evrei, comuna rurală Cal-lapa are 27 străini evrei, comuna rurală Dobreni 7 locuitori evrei, tului 7 familii evrei, comuna rurală Doamna 6 familii evrei, comuna rurală Galu comuna rurală Doamna 6 familii evrei, comuna rurală Galu 5 familii evrei, comuna rurală Grunăzești 4 familii evrei, comuna rurală Mărgineni 38 suflete evrei, Plasa mijloc are 821 evrei, Negrești sat comuna Talpa are 8 evrei, Negrești 3 evrei, Negrești comuna Măstăcăn, Nemișor sat comuna Vânători 6 evrei, Pleași sat comuna Timișești 2 familii evrei, Poiana Răchii sat comuna Gal 4 familii evrei, Preutești sat comuna Timișești 4 suflete evrei, comuna Rădău 3 familii evrei, comuna Talpa are 46 familii evrei, Tatomiești sat comuna Mărgineni 1 familie evrei, Timișești comuna rurală 26 evrei. Vlădteni sat comuna Bărguani 1 familie evrei.

Aci cred este loc să adaug și statistica Judiciară a evreilor.

Statistica Judiciară a evreilor din județ

1) Numărul total al indivizilor intrați în cercetare în anul 1864 este 200 dintre care 27 evrei 2). Numărul total al indivizilor intrați în cercetare Curței de Apel și Trib. Corect. pentru delicta și contravențiuni polițienești în anul 1870 au fost 751 din care 57 evrei, iar celor intrați la Judecător de

1) Analele Economice pentru conștiința României de d. D. P. Martian, An. V 1864.
2) Oficiu central de statistică Judiciară pe anul 1870.

Pace pentru contravențiuni au fost total 113 dintre care 57 evrei. 1) Requizitorul celor intrați în cercetarea curței cu jurați total 9 din care 1 evreu. 2) Requizitorul celor intrați în cercetare curței cu juri total 132 din care 3 evrei, Tribunal corecțional total 798 din care 36 evrei, Jude de Pace total 137 dintre care 46 evrei.

In registrul Primăriei locale din anul 1859 intitulat: „Tabloul No. 7 și 8 al evreilor și clericilor bisericesci” la rubrica „Jidovii pământeni” arată că în tot târgul Pietrei sunt 3728 evrei clasificați astfel: 731 bărbați, 762 femei, 847 copii, 828 fete, 120 flăcăi și 40 fete mari.

Cam tot astfel este și în condica ce s'a dat atunci Kahaților și care registrul este dat de Prefectură și Poliția locală, întârită cu iscăliturile și pecetele lor și în care 9) cadastru este înscris fiecare evreu, strada, meseria și suma birului cât plătește anual. Birul benevol a fost total 9347 lei din care 6400 a recruțiilor și restul pentru școala (Talmud-thora).

In expunerea situației generale a Jud. Neamț 1928 pag. *Populațiunea Județului.*

La 1 Septembrie 1927 avea Orașul Piatra-N. 21377 Români, 13681 evrei și 285 alte naționalități. Orașul Trg-Neamț 7170 Români, 2773 evrei, 181 alte naționalități.

Orașul Buhuși 3560 români, 1580 evrei și 801 alte naționalități.

1) și 2) Statistică Judiciară din România pe anul 1874.
3) Acest cadastru este în posesia mea.—AUTORUL.

Dările Evreilor din târgul Piatra și județului Neamt

Dări speciale pentru evrei din țară, precum și pentru cei din județul nostru, dări vexatoare și rușinoase ca în alte țări, nu erau cunoscute aci; ba nici nu erau impuși individualicește de dajdii ci comunitatea ori breasla acheta o dare generală către ocărmuire pentru întreaga obște a județului sau a târgului, pe care capii comunității prin tacșierul gabei, o vărsau în casa sameșiei (caseriei). Cu toate acestea plăteau pe an mai mare bir ca cel de obște¹⁾ Descrierea Moldovei de Dim, Cantemir pag. 243).

Comunitățile județului: Piatra și Tg. Neamț¹⁾ aveau chirove de plată din partea voivozilor, cu birul fixat, plătitibil în rate. După chrisovul lui Vodă Ion Sandu Sturza dela 1826, pe care îl dăm în întreg, breasla Jidovilor din târgul Pietrei plăteau anual 1300 lei, în 4 sferturi trimestriale, a câte 325 lei.

Iosei Kauffman. — Cronica Comunității Ier. din Jud. Neamț.

Handwritten text in Romanian script, likely a historical document or record. It contains several lines of text, some of which are illegible due to fading and handwriting. There are some numbers and dates visible, such as "1826" and "1889".

Iată întocmai copia pomenitului chrisov :

**Noi Ioan Sardu Sturza V. V. Cu mila lui Dumnezeu
Domn Țarei Moldovei.**

¹⁾ Se face știre cu acest hrisov al domniei mele pentru breasla jidovilor din târgul Pietrei, ținutul Neamțului, cari prin jaloba ce au dat domniei mele au făcut o rugare, că

1) Chrisovul acesta este în posesia mea Autorii publicându-l în „Fraternitate” An. V (ian 1889) No. 6.

pentru darea birului și al havalalelor au avut așezare prin hrisoave domnești ca să plătească în bani somă hotărâtă pentru an, iar cu osebite alte dări și havalale să nu fie supărați, rugându-se ca asemenea, să li se hotărăască suma așezărei în bani și să se întărească prin hrisovul domniei mele.

După care jalbă, ce mi-au dat, făcându-se cercetări și încredințându-ne, domnia mea din hrisoavele ce mi au înfă-țoșat, după cum tuturor ce subt obləduirea noastră privim cu milă și sântem răvniitori ai apara de cele pentru dreptate și pentru puțința dării, și în buna statornicie ai păzi, socotind că, ca niște oameni ce sânt de un neam, ce nici stare, nici degrindere nu-i înlesnește a da la multe și osebite dări și havalale precum alții locuitori a țării, și că se cade să aibă o deosebire, nu am trecut cu vedere rugămintele lor, ci milos-tivindune asupra lor, fată prin acest hrisov a domniei mele le întărim și hotărâm așezare de bir ce au să deie într'un an după stare și puterea lor; adică să deie: una mie trei sute de lei într'un an, toată briașla jidovilor din târgul Pie-trei, banii visteriei; și osebit câte cinci spre zece parale la leu, obicinuită resură; care bani ei vor plăti în patru sfer-turi, câte de trei luni; însă la fiește care sferț câte trei sute două zeci și cinci de lei, banii visteriei, și osăbit răsura o-bicinuită, câte cinci sprezece parale la leu.

Și fiindcă în summa această să cuprindă și toate celelalte dări și havalale ce sunt peste an, ori în bani, ori în natură, hotărâm: cu alte cu nimic să nu fie supărați cât de puțin, nici pe capitele lor, nici pe dughenile ce vor ave, cu orice fel de mărfuri, nici pe case, nici pe rachierii, nici pe căsăpii, nici să nu deie pentru vinul cușăr ce vor avea și vor vinde la cărciume și la casele lor; iarăși hotărâm să nu să supere pentru bani ajutorinței cât de puțin. Câte o căldărușă ce vor avea pentru casă de făcut rachiu de vin, și de prefăcut, iarăși să nu fie supărați, cum și de banii menziului; banii cheltuelilor visteriei, cheltuelile târgului, zaharale și cereri de cai de menzil, și de toate aceste dări și havalale să fie a-părați și cât de puțin să nu se supere.

Ce numai vama domnească pentru marfa ce vor aduce dintre alte țări, sau o vor scoate de aice din țară, și o vor duce peste hotar, să plătească după ponturile vămii cu ho-tărâre de obști, câte trei lei la sută de lei, ca și alții. Goștină,

Desătină și vădarit, având bucate de acest feliu vor plăti după ponturi, și după cum plătesc și alții.

La străngerea banilor acestora, ce sânt așezați (să) de pe anii, să nu se amestese dlor dregător țânutului sau alții Zapci; ci briașla după cislă ce își va face între dănșii prin ciaușul lor să se străngă și pe tot șterul săi de meșulari ținutului, de la care va lua sânt de samă; întăr-zere sau arătare de neputință ori de rămășiță nefăcând; ce pe tot șterul fără sminieală să deie banii, că în vreme cuviin-cloasă săi aducă la visterie. Cotul cămărășesc să aibă a'l da ca pe un venit ce este al boeriei d-lor, după rânduiala ce va păzit și până acum,

Iar pentru pricinele câte se vor întâmpla între dănșii acele ce vor fi pentru bir, să vor cercela de cătră d lui velisteric și se vor îndrepta; iar alte pricini afară de ai birului ce vor avea între dănșii, se vor căuta de cătră d-lor dregătorii ținutului și i vor pune la cale, precum sau urmat și până acum.

Drept aceia, după mila ce am făcut, domnia mia, cu aciașta briașlă, li sau dat acest al nostru domnesc hrisov, ca să fie știut chipul așezărei birului lor; și de cătră nimeni mai multă supărare să nu aibă.

Pentru care poroncim domnia mia, și d-lor dregători de ținutul Neamțului cum și altor Zapcii, de cătră nimeni să nu siiască împotriva hotărârii hrisovului acestuia al dom-niei mele.

Poftim iar domnie me și pe alți frați luminați domni cari din pronia Cerească vor fi orânduși în urma noastră domni și obləduitori acestei țări, să nu strice această așe-zare și milă ce s'au făcut cu aciașta briașlă; ca pe un lucru ce este fără păgubire visteriei, și spre a lor statornicie.

Ci mai vărtos să întăriașcă pentru a domnilor sale vecinică pomenire.

Scrisu sau hrisovul acesta la seavul domniei mele, în orasul Ieși.

Întru întâia domnie a noastră în anul al patruilea 1826. (L. S.)

Vel. Vyst. (indiscir.)

*) Sau trecut la condica visteriei K. Grigorașcu,

*) Documentul scris pe hârtie groasă ca pergamentul și are o copertă goală lungimea 59 cent. lățimea 37 cent.

Cercetând hrisovul vedem că obștia sau bri s'ia jidovilor afară de birul hotărât prin hrisov mai plăteau 15 parale la leu obicinuită răsură.

Acesta era singura plată, fiind scutiți de toate celelalte dări, afară numai de al vămei.

Mai târziu se vede, odată cu mărirea numărului Evreilor din acest oraș, birul sa mărit treptat mai la fiecare trei ani. Așa la 1844-45 au plătit 14,160 lei anual, în șerturi trimestriale a 3540 lei.

Iată copia unei chitanțe a sameșiei jidovului Neamț :

1) Sameșia Jidovului Neamț No. 312

LEI 3540

Adică trei mii cinci sute patru zeci lei sau primit astăzi 1 Iulie 1844 pentru acest șfert, de la taxierul nației jidovești din Piatra, plata birului lor.

Sameș *Georghiaide*,

Natural că mai târziu ar mai fi crescut.

Pentru Târgul Neamțului, n'am putut afla documente de acest fel, de cât reposatului Chaim Burăch Rapaport și alții de acolo m'au asigurat că au existat multe de asemenea hrisove dar au ars.

Ei mi-au spus că birul târgului tor era întodeauna taxat jumătate cât plăteau Evreii din Piatra.

Acastă dare obștească după cum am spus, se achita din taxa sau mai bine zis din venitul gabei ce era impus pe carne și paseri, asupra tuturor Evreilor fără excepție de protecție. Acastă percepere (taxă), se da în antrepriză prin licitație oficială în sinagoga cea mare și de multe ori în camera municipală ori chiar în prefectura respectivă.

În notițele statistice ale princip. Moldovei de Prințul Nec. Suțiu, relativi de Jidovi zice: clasa dajnicilor coprinde și Evreii, care plăteau câte 60 lei prin cotizările (pag. 55).

În județul Neamț, birul anual al jidovilor care sunt în

1) Această chitanță și altele de acestea sunt în posesia mea.

(Autorul)

număr de 804 dainici era 57,888 lei (p. 180-81), iar numărul dajnicilor și suma banilor cunoscuți după noua așezare a birului, făcută după catalografa începută de la 1852 este ast-fel: Județul Neamț, numărul Jidovilor total 1344 dajnici, plătimă 96,768 lei anual.

Evreii de aci și din Neamț, aveau ca și cei alți cîn toată țara percepători deosebiți pentru strângerea birului de la Evreii, Kahalul taxa pe fiecare după putere iar la caz de neplată, sameșia le dedea zapcii și panfiri la dispoziție, care împreună cu vornicii birului, executau pe cel datornic în chipul cel mai barbar, făcându-i se așa zisa execuție, scăr-mănând penele pernelor din casă, turnau apă în casă și pe lucrurile din casă, afumau în casă; panfirii se suiau în spațele datornicilor, pe care trebuiau să-i poarte; soldaților trebuia să le deie de mâncat și băut, iar după toate aceste datoriicii erau duși la Bistrița de-i scaldau fie în gerurile cele mai mari și apoi îi inchideau în beciul, unde era Tribunalul.

1) La 1860 era să se destimțeze plata birului Evreesc prin taxă, dar Consiliul de miniștrii prin referatul lor No. 1725 ordonară ca contribuția privitoare pe Evreii alfători în țară să se sigurisească tot prin contracte de taxe pe anul viitor 1860.

2) Această regulă se destimță în anul viitor 1861 impunând plata prin patente, capitație etc. iar nu prin taxa ca înainte.

Regula de încasarea birului de la Evrei de cătră Kahali a durat până la 1861 când s'a destimțat de Guvern. Iată copia unei chitanțe și din Tg.-Niamțului :

3) Epitropia Comunității Israelite din Tg.-Niamț

Subscrișii am primit de la individul David sin Herșcu Moscovici din acastă Comună 36 lei contribuția personală, 3 lei 24 par. zecială și 14 lei taxe soseselor. Adică total 53 lei și 24 par. cursul financiar pe trimestrul I, II, III. și IV-lea pe anul 1860-1861.

Martie în 16 zile No. 193

subscris Casierul birului

1) Monitor oficial Moldovei lași anul I No. 4.

2) Tribuna Română lași anul II No. 186.

3) Această chitanță și altele de acest fel sunt în posesia mea (Autorul).

După instrucțiunile Ministerului finanțelor pentru formarea rolurilor pe anul 1863 de Pr. A. Cantacuzino, arată că în Comisiunea pentru formarea rolurilor contribuabili, trebuie să iele parte în acea comisiune și un Comerciant Evreu după alegerea prefectului (p. 13). Evreii raele se vor înscrie la litera A și B (ibid. p. 13).

După Buletinul soc. Geogr. Române An. XVI 1895 județul Neamț are 12047 Evrei

În anul 1876 T. Neamț avea 670 Evreii contrib. Piatra 1051 Evrei contrib. Total 1721 (p. 80).

După statistica financiară a Evreilor din Piatra făcută în anul 1859 de către Comitetul Comunității (Kahail) se constată că plata birului Evreilor patentari de aci era 9347 lei adică 6400 lei, bani a recruților iar prisosul era pentru școli bezen cele 20 par., asupra fie-căreia persoană¹⁾ lată actul

Chiata cislă făcând noi mai jos iscăliții persoane viețuitoare aicea în târgul Pietrei, într'o adunare a legiei și după înrolarea cugetului minții noastre, criticat fie care persoană pre cât să deee calculează suma totală: nouă mii trei sute patru zeci șapte lei, adecă sease mii patru sute lei, bani a recruților și prisosul va fi pentru școli, Bezn cele două zeci parale asupra fiecărei persoane precum se vestește pe fiecare fiică, încăpătoare de la No. 1 până în fila 32, făcându-mi pentru cheltuială la oamneni care vor aduna banii ziși.

De aceia urmează iscălițurile noastre.

Iunie 15 Anul 1859.

Poliița Piatra

Cele de față cercetându-se de Poliița și văzându-se că cuprinde suma de 9447 lei, care urmează să se adune de la obștea Evrească. Spre neschimbare se adeverește de Poliița, urmând a se aduna banii pe temeiul ordinului Prefecturii No. Iscălițura (indiscifrabilă) No. 1782 Anul 1859 Iunie 14 zile. Condica este șnuruită cu sigiliul Prefecturii locale,

¹⁾ Registrul în original este în posesia mea.

În anul 1840 în tot jud. Neamț a fost 653 patentari Creștini iar 498 Evrei patentari.

(Vezi obișnuita adunare a Mold. 1841).

În anul 1876 în toată Moldova a fost 155,036 Evrei. în jud. Neamț a fost 4690 Evrei în C. rurale și 7357 în C. Urbane total 12047 Evrei (Buletinul Soc. Geogr. Române anul 1895).

Relativ la acest articol, posed sute de documente (acte) din care public numai câteva, cele mai esențiale:

¹⁾ În circulara Ministeriului de Finanțe al Moldovei către casieri :

Secția II-a No. 7620 din luna August 1860 semnat M. K. Filipescu și șeful secției a II-a Ad. Interim A. Duca, la punctul 5 zice :

Jidovii cu excepția prevăzută la art. 3 de mai sus, vor plăti aceeași dare și după acele condiții, ca și clasele ce au fost până acum scutite, prevăzute la art. 2.

Art. 3. Asemenea vor fi supuși acestor dări și toți Jidovii de prin târguri și sate fără excepție afară de supușii străini.

După Manual Administrativ al Principatului Moldovei, Tom. II No. 520 pag. 38 Jidovii botezați erau scutiți de ori se dări.

În Analele Parlamentare Tom. XII partea II-a pag. 162 s. zice :

Sama Visteriei pe anul 1842 (pag. 154) : Dările negustorilor Jidovi din Jud. Neamț a produs 33092 lei 60 par.

Monitorul oficial al Moldovei No. 88 Iași 26 Martie 1860 publică 4 ordonanțe Domnești, prin care se promulgă ca lege voturile adunării Elective din 21 April și 6 Mai, atîngătoare de întinderea dărilor actuale asupra tuturor claselor în conformitate cu Art. 46 din convențiune și pentru aplicarea pe anul acesta a legiuirii votate, în anul trecut de către adunare și aprobată de comisiunea centrală, pentru darea extraordinară și provizorie de 5 milioane lei asupra venitului fonciar. Aceste ordonanțe sunt :

1. Pentru întinderea dărei personale de 36 lei, ce este a se încasa de la 1 Ianuarie trecut 1860.

¹⁾ Originalele sunt în posesia Autorului.

2) Pentru întinderea dărei existente asupra patentelor de Comerț și meserii și asupra Evreilor și asupra fezelor atâr-nate de protecții străine, care exercită^oază comerț și meserii în afară,

În ¹⁾ Dosarul No. 64 din 1857 zice: Trimestrul III-lea contribuția Jidovilor, plătind total 19.206 lei astfel:

543 contribuabilii Piatra plătind 9774 lei	
439 " " Tg. Neamț 7902 "	
63 " " Buhuș 1134 "	
22 " " Bozieni 396 "	

-Total 19,206 lei

În ¹⁾ Dosarul No. 619 de anul 1862 sub titlul Tabla contribuabililor Evrei pe tribuna I a din anul 1862 arată astfel:

Ocol Muntele 76 contribuabili patentari plătind total 9560 lei.

Ocol Bistrița 70 contribuabili patentari plătind total 875 lei 20 parale.

Ocol Mijloc 65 contribuabili patentari total 862 lei 20 par.

Ocol de Sus 49 contribuabili patentari plătind total 612 lei 20 parale.

Ocol Piatra 63 contribuabili patentari plătind total 787 lei 20 parale.

Orașul Piatra 692 contribuabili patentari plătind total 8659 lei.

Total plata birului Jud. Neamț de la contribuabili era 632,112 lei din care jidovi au plătit total 76 824 lei.

Supușii străini plăteau darea fumăritului iar pentru oi darea numită goștină de desetină, care era 10, 15, 25, 40 lei de supus pe an.

În anul 1854 Departamentul de Finanțe către isprăvnicia Neamț, a ordonat cercetarea jăluitoarelor Itic sin Marcu. Vezi actul :

²⁾ Departamentul de Finans

Cătră isprăvnicia Ținutului Neamțu

Jalobă primită la acest Depart. de la jidovul *Itic sin*

1) Originalele sunt în posesia mea.

2) Adm. Financiară jud. Neamțu, Dosarul No. 1—1854 numit Dosarul Taxei în posesia Autorității.

Moisă din ținutul Romanului, împărțându-se în copie spre piro^oorie acei i pravnicie, de tânguire ce face.

Îse scrie ca să cerceteze cum urmează împrejurările, și după ce motiv s'au simțit pe jăluitoari, a plăti banii ce i însemnează, și cu toată lămurirea să raportească Depart. Iar până la dezlegare ce-i se va da Isprăvnicia va regularisi pe de o parte nesupărare mai mult a jăluitoarelor, iar pe de altă parte, și banii să steie sloboziți în primire pr' tîndato ului.

Is. Șef Depart (indisciftr.)

Is. Șef Secției (Indisciftr.)

Secția I, No. 1664, 1854 Martie 18 zile

Isprăvnicia ținutului Neamț, împlini 4 căpătâni zahar de la taxierul Haim Zaraf, pentru Strul sin Moise Haham din Tupilați, pentru suma de 180 lei împliniți de la dărsul taxa capitației, vezi copia foaia mesatului :

¹⁾ Isprăvnicia ținutului Neamțu

No. 3805

Fiindcă de la jidovul Haim Zaraf Taxier nației Evreești din Târgul Pietrii, s'au împlinit 6 căpătâni zahăr în greutate toate de 41 oca, spre îndestuierea jidovului *Strul sin Moisă Haham*, de la Tupilați cu 180 lei, cursul hazneli ce catarchicalicos sub numire de dare sau împlinit de la el, să publică în termen de 40 zile vânzarea acestor orci zahar ca mușterii ce vor fi ale cump r. să se înfașoșeze la presvîd-slații Poiiței z sului tâg.

Jidovii Samuil Negru și Strul sin Moise fost Kahali a Nației Evreești din Piatra către Adm Financiară lo cală fa: declarații că se supun la plata zeciuielelor a Efoiiei lo ale, din anul 1852 Vezi copia :

1) Buletin Principat Moldovei An. XXIII No. 30 lași 17 Apr. 1855.

Originalul este în posesia Autorității.

Timbru 20 par.

¹⁾ Onorabilei Adm. a Distr. Neamț

Samuel Negru și Strul sin Moişă foşti Kahai a nației
Evreești din Piatra

JALBĂ

De către D. Comandir de jândarmi fiind executat a plăti
139 lei 10 par. cursul haznelei rămășiți de zeciuielele din anul
1852 cerute de Eforie, noi nu ne opunem și odată cu a-
ceasta ne rugăm a ne slobozi legiuită quitanță.

1856 Avg. 3.

subscris Evreește (indiscifr.)

Departamentul de Finans cătră Administrația de Neamț
din 1857 arată că s'a primit tabla cu raportul No. 12648
din anul 1857 relativ la plinirea dărilor de la regustori și
jidovi patentari.

Vezi copia adresei :

²⁾ Departamentul de Finans

Secția I No. 8555

1857 luna Octombrie 7 zile Iasi

Administrației de Neamț

Tabla primită de la acea administrație cu raportul No.
12648 precum au urmat împlinirea dărilor de la negușitorii și
meșterii patentari cu calfele lor i Jidovii de prin targuri pe

1) Adm. Finanz. Neamț. Dosarul No. 58 anul 1855 Urmărirea rămășițelor
pentru zeciuielele cuventile Eforiei.

Poseсія mea Autorul.
2) Adm. Neamț Dosarul incheietei semilor No. 64 Anul 1875.
In posesia mea Autorul.

treilunea conținută a III-a, cercetându-se și găsindu-se po-
trivit în sumă cu prefacerile urmale Depart se face cunos-
cut spre știință

s. s. Șef Depart. (indiscifr.)

s. s. Șef Secției (indiscifr.)

In adresa Ministerului de Finans către Prefectura locală
din 1859 se poate constata darea lor.
Iată copia acelei adrese:

Principatele Unite Moldova și Valahia

¹⁾ Ministerul de Finans

Secția I, No. 13030

1859 Dekembrie 21 zile Iasi

Prefecturii de Neamț

Pentru primirea sumei de șase sute nouă zeci și trei
lei cursul haznalei, trimasă cu raportul acei Prefecturi No.
15,820 din dările orândarilor, pe anul trecut al. 7-lea. Mi-
nisterul trimete adevăriață Kaseriei sale sub No.

Ministru secretar de stat la Ministerul de Finanse

Șeful secției (indiscifr.)

Ministerul Finanzelor către casieria locală îi ordonă ca
împreună cu onor Prefectura să reguleze scăderea celor 67
Evrei, care sau cerut de Kahalii din Piatra. Vezi copia;
Asemenea vezi și copia telegramei Ministerului de Fi-
nanțe :

1) Casieria Neamț No. 29, 1859 Dosarul intrarea și eșira banilor 1859.
Poseсія mea autorul.

Principatele Unite
MINISTERUL FINANSELOR

Iași în 8 August 1861

MOLDOVEI

Secția I No. 8834

¹⁾ **Domnule Casier,**

La raportul Dv. sub No. 567 prin care arătați că de la Prefectură nu ați fi primit vre'o mijlocire pentru scăderea a-celor 67 indivizi reclamați de *Cahalii Evrei* din târgul Piatra. Vă fac cunoscut D-le Casier de a intra grabnic în înțelegere cu Pref. și a reguia cele de cuvîntă conform dispozițiilor statonice.

Primiți D-le Casier încred. oseb. mele consid.

p. Ministru A. Brăescu

Șeful secției Ghifescu

Domniei-Sale Domnului Casier de Neamț

Stația Piatra

Depeșă Telegrafică

De la Iași în 1861 12 ore m. amiazăzi

Sosită la Piatra în 24 Aug. 1861 (9) ore 30 m am. stația No. 822

Ministerul Finanselor No. 8995, 1861 August 12

Domnule Casier de Piatra

La depeșa No. 608 vă răspund că dacă sunt în regulă

¹⁾ Adm. Financ de Neamțu, Dosarul rectificărilor patentelor 1861 (No, rupi)
Posesia m'ca Autoru,

dovezile pentru acei 67 Evrei puteți face scădere, răspun-derea vă privește ca membru Comisiei permanente.

Ministru, *Negruti*

In ¹⁾ Dosarul 14 vol. II Comisia Generală jud. Neamț. In Tabloul pe 1861 *Tabla contrib. ab. Ililor Evrei* pe 1861 arată astfel: Ocol Muntele 73, Ocol Bistrița 67, Ocol mijloc 66, Ocol de sus 56, Ocol. Piatra 69, T-gul Piatra 662, T-gul Neamț 477, Buhuși 105, Bozieni 37. Total 1652 Evrei.

Spre a se vedea modul executării contribuțiilor fiscale dau copia adresei Poliției locale către Onor Prefectura, ce-rând un număr de jandarmi pentru executarea. Iată copia adresei care o posed în original:

PRINCIPATELE UNITE

No. 14022

1861 August 17

Poliția Orașului Piatra

No. 3870

Domnule Prefect

Cu oficiicia Dv. No. 11150 mă însărcinați ca îndată după primirea ei, să pășesc însuși în persoană, în oraș spre controlarea adevăraților de pe la voraci, staroști și kachaii, pentru întreg anul 860 și sferturile din acest corent ce de casierii le s'ar fi slobozit de p'ata dărilor cu tăblițele de rec-tificării, precum și proprietarii binallor din acest oraș cu lis-tile impozitului fonciar, după cari constatând cifra adevă-rată a tuturor rămășiților de îndată prin grăbire măsurii în termen de 12 zile să nu se mai alle rămășișturi de un singur ban macar, și în privire că asemenea lucrări se cere cu atâta gravitate în mijlocul unii așa mari complicații, și cu atâta mai mult că cu singur jandarm ce mi-ați trimes executor, pe lângă că nu pot lua nici un chip a aplica vre'o măsură, cu cât mai vărtos în nu așa scurt timp se dau finit unii așa im-portante și destul de jingășă lucrări.

¹⁾ Actul se află în posesia mea. — AUTORUL.

Drept aceea vă rog D-le Prefect luați în considerație lipsa și măcar ajutor ce această poliție are de jandarmi, și regulați de îndată trimiterea macar a 6 soldați, cu a cărora ajutor se făgăduiești cu un termen fixat se va fini această lucrare, și nici atunci până mai întâi nu se va da din această măcar câte doi la fiecare comună de sigur că nici în două luni nu se va putea sfârși cu un singur soldat ce mi-ați trimis, aceasta o supun încunoștință Dv. numai ca să nu fiu tras la vre'o răspundere dacă în arătatul termen nu se va putea sfârși această lucrare din cauzile arătate mai sus.

Bine voiți D-le Prefect a primi încrederea osebitei mele considerațiuni.

Șef Poliției, *Inașcitrabil*.

Secretar, *N. Ștefănescu*.

D-sale

D-lui Prefect a distr. Neamțu.

Epitropia Comunității Israelite locale, cer casierului, ca un număr de evrei nevinovnici să fie scutiți de biruri, arătând măsurile drastice întreprinse asupra lor. Iată copia :

PRINCIPATELE UNITE

1862 Februarie 7

Epitropia Comunității Izraelite
din Orașul Piatra

No. 6

¹⁾ *Domnule Casier,*

Cu toate că am întreprins cele mai aspre execuții prin jandarmi spre a se putea scoate banii tezaurului dela indivizii însemnați în anexată listă din comuna noastră de la 1 Genari 1860 și până acum, contribuția personală cu toate

¹⁾ Acest Dosar No. 19/1862 este în posesia mea.—AUTORUL.

sarcinile ei, și cu toate că acest No. în mai multe rânduri au fost închiși în arestul poliției, în lipsă de averi de unde să se împlinească toată dare cerută de Guvern, nu au stat puțință de a se căpăta banii dela ei, fiind săraci cu deșăvârșire ; unii din ei bolnavi suferind de diferite boli, iar alții fără meserie, precum sub No. 117 la 24 Noemvrie anul trecut v'am informat.

Supus venim a vă ruga să bine-voiți pe temeiul asigurării noastre, a mijloci la Ministeriu respectiv scutirea lor de la 1 Genar 1860 și înainte, până când poziția lor iar eria a se supune dării și când nu vom scăpa din vedere ai trece prin rectificări.

Primiți vă rugăm Domnule Casier expresia respectului nostru,

Iscăliți Epitropii : *S. M. Esrig, E. M. Orenstein, Șmiel Sidhans, Leiba Toderes.*

(L. S.)

În anul 1862 Perceptorul fiscal local Nicu Pârlolă, cere Ministerului de Finans a recunoaște de ajutori ai săi pe Vasile Ioan și *Falbiș Rosenberg*. Iată copia :

ROMÂNIA

1862 Februarie 14

Perceptorul Orașului Piatra

No. 35

¹⁾ *Domnule Casier,*

În temeiul ordinului Ministeriului financiar cu care mă întărește în postul de perceptor orașului Piatra.

Subscrisul odată cu prezentarea la îmbrățișarea serviciului, recomand de ajutori și pe D-lor Vasile Ioan și Falbiș Rosenberg. Cel întâi în privire contribuabililor în toate treptele Române și cel al II-lea în privirea Evreilor. Prin urmare

¹⁾ Adm. Neamț, Dosar No. 24 Inflințarea Percepției pentru Târgu Piatra pe anul 1862, Posesia mea AUTORUL,

pentru a să complectea statul persoanelor acestui post în privirea bugetului destinat de cârmuire și a înălțării Dv. spre regulă.

Cu respect vă recomand pe sus menționatele persoane spre ai recunoaște în posturile de ajutoari ai mei ca unii ce își pricep serviciul.

Primiți vă rog D-le Casier etc.

Subscris Perceptor, NICU PĂRJOALE.

D-sale

D-lui Casier distr. Neamțu.

Tot în acelaș an *Falbiș Rosenberg* către Casier local, în calitate de perceptor comunei israelite, erată că a depus garanția de 200 galbeni, luându-și sarcina pomenită mai sus și roagă a-i se da un jandarm pentru strângerea birului. Iată copia :

Onor Casier a Distr. Neamțu

Pentru adunarea dărilor cuvenite tezaurului dela indiviz comunelor acestei oras Piatra, urmează regula salariului de a se lua ca perceptor salar 300 lei pe lună.

Vin a declara că primesc sarcina pentru strângerea dărilor dela *Comună Israelită*, obligându-mă a depune cuverită garanție de 200 galbeni.

Cu această vin a vă ruga a mi se da ca ajutor un jandarm — 1862 Genar 18.

Semnăt FAIBIȘ ROSENBERG.

22 Ghenar, sub No. 36, șau referat Ministeriului Finanselor în conformitatea resoluției pusă.

D-sale

D-lui Casier Distr. Neamțu.

1) Adr. N. ant. Dosarul No. 24 Inflințarea Perceptiei, pentru Târgu Piatra pe anul 1862, Posesia mea AUTORUL.

În acelaș an numitul Rozenberg către Casier Fiscal de noi arată că n'a primit leafa lui de 2 ani și roagă a stărui la locul competente a i se plăti cuvenitul salar. Iată copia :

Piatra 1862 Februar 13

Domnule Casier 1)

Vă este cunos ut energia cu care am stăruit ca însărcinat în stră. gea dărilor dela *Comună Israelită* din acest oraș. Eu asupra acestei ostenei nu am primit dela Obște de at zecă parale la trimestru dela un contribuabil căci nu au acoperit nici chiar salarul slujbașilor ce am angajat de ajutoari la această operație pe speranță că mi se va plăti leafă de Guvern de care neîndoiindu mă a rămâne păgubaș ca pentru un serviciu ce l'am făcut cu toată activitate și acurateță. Mă rog Dv. să stăruiți la locul competent a mi se plăti cuvenitul salar pe vreme de doi ani expirați la fi iul trimestrului al 4-lea 1861.

Primiți vă rog D-le Casier expresia prof. meu respect,

F. ROZENBERG

D-sale

D-lui Casier de Neamțu.

În anul 1863 Casieria înștînlează Percepția locală că ajutorul Perceptor Falbiș Rosenberg demisionând, cere a se recomanda altă persoană iar până atunci să menție pe Rozenberg.

1) Adr. Finan. Neamțu. Dosarul No. 24 An. 1862 Inflințarea Perceptiei pentru Târgul Piatra, Posesia mea AUTORUL.

Lață adresa :

Principatele Române-Unite

1863 Martie 5

Casieria Jud. Neamțu

No. 375

1) **Domnule Perceptor**

Domnul *Faibis Rosenberg* ajutoriu a eii Perceptoru prin suplica din 4 curent sau văzut demisiunea pe privire că ar fi prigonit de Dv. Casieria făcându-vă cunoscut despre a ceasta vă invită a recomanda o altă persoană în locul **nu** mitului care să corespundă la chemare, pentru a se refera Ministerului spre înțărre, cunoscând că până la întâlnirea persoanei ce veți recomanda Domnul *Faibis* totuși va funcționa.

Iscălit casier, *Theodorel*

Domniei-Sale

Domnului Perceptor al orașului Piatra

În anul 1864 Poliția Piatra către Percepția locală, arată că fostul ajutor perceptor *Faibis Rosenberg* depunând tablourile rămășiților rămase din timpul funcționării sale, deci le cere pentru observare. Iată adresa :

Principatele Unite

1864 Fevruarie 11

Poliția Piatra

No. 924

2) **Domnule Perceptor,**

Tablourile depuse la acea percepție de către *Faibis Ro-*

1) Dosar No. 849 pe anii 1861, 1862, și 1863, al casieriei Neamțu fără pres-

față (lipsită), Dosar propriu, Autorității,

2) Adm. Neamț, Dosar No. 3 anul 1864 Sportitelor Contribuabili.

Posesta mea autorul,

senberg, lămuritor de rămășițurile figurante din vremea pe când se afla adunător de dări în anul 1861, vi se adre-
nează cerere De Perceptor a-l trimite la Poliție spre obser-
vare conform ordinului ce am întru aceasta sub No. 1439.

Polițai *C. V. Andries*

D-lui Perceptor de Piatra

Pentru scădere de dări se făcea mărturie care era au-
tentificată de Comunitate.

Iată copile acestor mărturii din anul 1864:

Mărturie

Prim core noi subsemnații martori, fa em știut că cunoa-
stem pe *D-lui Avram* sin *Moisă* că este un om sărac și se
hrănoște din mizeria de cioclu pe care o într p inle fără
leofa, ci cât p ineste pentru înmormântare și ca un ase-
menie mzerab (sărac?) nu merită a plăti darea contribuției,
pentru că cu grea își hrănoște fa ntilia sa.

Aceasta o șrim și o mar urisim fără nici un interes și
spre credință sau adevert și de către Epiropia Comunității
Iara-He.

1864 Fevruar 11

Urmează iscăliturile Evreești: *Aronaș, S. M. Esrig, Bercu
Leiba, Iie Marcu, Avram Pascal, Fișel Taxier, Haim David
sin Moiaș, Zalman Brill, David sin Leiba. Nafulea sin Leiba,
Strul Lazăr sin Moiaș și Herș Cherner.*

Epiropia Comunității Israelite din Orașul Piatra

Marturia de față se adeverește din partea acestei Epi-
ropii, numi cât privește adevăratele iscălituri a marturilor.

1864 Fevruar 21

Subscris Evreește *Herș Lieberman*

(L. S.) No. 68 Iscălit secretar (indisc.)

Șigellul are o ramură și scris pe ea 1860 Kahali din Piatra.

1) Actiua Financiară Neamț Dosar No. 1, 1864 al scăderilor, Posesta mea
Autorul,

Iată încă o mărturie:

1) Mărturie

Subsemnații megieși din localitate a lui Simon sin Marcu din acest oraș Piatra, scris la No. 1043, încredințăm pe a noastră răspundere că Comerțul ce face este făcătoare cu amăruntul și nici cum comerșant de cereale după cum sau văzut trecut prin matriculele deposede la Municipalitate cu taxa de a 3-a clasă, în locul clasei a 4-a convenită făinarilor cu amăruntul.

1864 Genare 10

Semnații Evreește: Samuel Negru, David sin Șloim, Aron Kahane, Strul sin Simon Leib, Avram sin Pascal, Șloime sin Avram, Iancu Talpalar, Meșel sin Șoil, Avram sin Șulim Leib și David sin Șimșa.

În anul 1866 tot pentru scădere de bir Epitropia Comunității face cerere către Casierie ori Percepție.

Iată copia:

1866 Noembrie 8

R O M A N I A
Comitetul nației Israelitiilor

Urbia Piatra

2) Domniile Perceptor

Evreul Iosup sin Leibă este cu desăvârșire sărac, pentru care încredințăm în conștiințământul nostru, că nu are nici cele trebuțoare existenței sale fiind gol și sarac.

1) Adm. Finanț, Neamt, Dosarul No. 1 anul 1864 Scăderilor contribuabililor
Posesia mea autoral.

2) Dosarul reclamațiilor No. 116 anul 1868, Posesia mea autoral.

Iscălit Je Membrit a comitetului Israelit M. Orenștein, P. Vigder Leib Tuunjiu, Burăch Herș Kolomeir, și o iscălitură indiscifrablă,

Domniei-sale

(L. S)

D-lui Perceptor a orașului Piatra

Șigilul este în mărime de aproape cu piesa de 5 lei Românească. Înăuntru are o stea iar inscripția împrejur este astfel: Comitetul Israelit Român din Piatra 1865.

Autorul

În anul 1868 Prefectura face conoscut Casieriei Generale că Aler sin Beru posedă recepșia de achitare și să numai fie urmărit. Iată copia:

1868 Iulie 13

R O M A N I A
Prefectura Județului Neamt

No. 5838

1) Domniile Casier

Amintindu vă adresa No. 8328 din 31 Iulie 1866, cu onoare vă potescu, Domniile Casier, a regula prin agenții de urmărire împlinirea sumei de 103 lei 12 parale, cursul fiscalui, figurați asupra Evreului, Alter sin Bercu, fost Kahal, în timpul când D-l Gheorghe Săndulescu, se alia Subprefect plasa Muntele

Primiți D-le Casier asig. oseb. mele consider.

Semnătura Prefect (indicif.)

Director semnătura (idem)

D-sale D-lui Casier General de Jud. Neamt

1) Prefectura prin adresa No. 8246 din 30 Sept. a. c, face conoscut casieriei Generale că numitul Evreu posedă recepșia de achitare No. 86 din 1866 și să numai fie urmărit. Acelaș Dosar Autoral.

Adm. Neamt Dosar No. 30 anul 1862, Răfuirii Subprefecțiilor și percepțiilor de dările anilor 1860, 1861 și 1862, Posesia Autorului.

STAREA CIVILA (Mitrice)

Până la anul 1865 registrele stării civile era ținută de capi confesiunilor respective.

La finele fiște cărui an aceste registre erau trimise Depart. Cultelor și Instr. Publice. Acest serviciu împreună cu costul registrelor și imprimatelor necesare, erau în sarcina obștei fie cărei credințe (confesiune).

Evreii din Piatra, Neamțu, Buhuși, și Bozieni, după cum voi vorbi și dovedi la descrierea fiște căreia Comunități în parte, își aveau întocmite registre *mitrice*¹⁾, ținute în cea mai bună regulă de secretarii comunităților respective, având directă corespondență cu onor Ministerul Cultelor și cu autoritățile județului.

La începutul anului 1866 când s'au aplicat legea stării civile, sau predate mitricele Poliției, care fură înaintate Ministerului Cultelor.

Iată și copia unei asemenea adevărințe a Comisiei I de primirea condicelor stării Civile:

Adevărință ²⁾

S'au primit la Comisia quartal I cele trei condici de născuți, căsătorii și morți evrei, pe anul 1865; după cum s'au cerut de Poliția, prin ordin No. 943, motivat de adresa Primăriei No. 434.

p. Comisar, *Jurascu*

Piatra 22 Februarie 1866

¹⁾ Posed astfel de mitrice originale din Piatra și Tg.-Neamț.
²⁾ Originalul se află în posesia mea. Autorul.

Spre mai multă lumină, reproduc aci următoarele trei adrese ale Departamentului Cultelor:

Departamentul Cultelor prin adresa No. 1074 din anul 1857 către Adm. Finanțiară locală, ordonă ca imediat să se procedeze la întocmirea acestor registre vezi circulară:

1) Departamentul Cultelor și Instr. publice
ADM. ȚINUT NEAMȚU

Trebuind ca pe viitor să se fie registre regulate, și pentru acei născuți, căsătorii și morți, în cursul anului, de orice confesie ar fi precum catolici, protestanți, Lipoveni și Evrei.

Depart. pune îndatorire Adm, ca de îndată să se cuvenite, și nu mai de cât cu începutul anului curent să se introducă la acel ținut înscrierea regulată a acelor mitrice pentru locuitorii de orice confesie spre sfârșit Adm. să însărcineze câte o persoană competentă de fie care credință, cu îndatorire de a înscrie regulat pe acei născuți, căsătorii și morți și la sfârșitul anului să prezenteze listele în două număr de exemplare pe care adevărindu-le să trimită hârtiile la acest Depart. după care și mitricele locuitorilor Domnitoare.

Însă pentru catolici, Depart. cu aceasta au cerut Episcopului ce se află locuind în Capitală ca să îndatorească pe preuții lor a aduce însuși sau a trimete la Adm. spre legalizare. Iar de măsurile ce se vor lua în urmarea acesteia, de persoanele ce se vor însărcina cu înscrierea și ținerea unor asemenea acte se cere grabnic răspuns.

Iscait N. Asan,

Șef secției (indisc.)

No. 1074 An. 1857 Febr. 25

¹⁾ Adm. Fin. Neamțu No. 15 anul 1857 Dosarul Intințirea mitricelor de născuți, căsătorii și morți a confesiilor Catolice, Protestantă, Lipoveni și Evrei.
Pescia Autor.

Tot acest Departament către Adm. Financiară locală No. 1406 face cunoscut că asemenea condiții se vor face și întocmi pe cheltuiala de fie care confesiune.

Vezi circulara:

1) Departamentul Culturii și al Instr. Publice

Administrației ținutului Neamțu

Drept răspuns la raportul Adm. No. 2347 prin care cere a i se trimite Condiții de registre Mitricești, spre a se încredința fetelor ce se vor însărcina de fie care credință întru scrierea născuților, căsătoriților și morților.

Depart. vă face cunoscut că niște asemenea condiții urmează ale face obștei fiecărei credință cu cheltuiala de la sine și întocmai după formulariul Mitricilor în care se trec născuții căsătoriți și morți de Religia Domnitoare, cu modificările cuvenite pentru acele a Evreilor.

subscris N. Rale,

Șef secției (indiscif.)

secția II No. 1406 anul 1857 Martie 7

Ministerul Cultelor și al Instrucțiunii Publice către
Administrația Financiară locală prin circulara 2643 din 14
Aprilie 1858 și ordonă a se aplica legea mitricelor.

Vezi circulara:

1) Adm. Financiară Neamț. Înființarea mitricilor de născuți căsătoriți și morți a confesiunilor Catolice, Protestante, Lipovene și Evrei.
Dosarul No. 15 Anul 1857
Posesia mea Autorul.

Ministerul Cultelor și al Instrucțiunii Publice

Secția II-a No. 2643. 1858 Aprilie 14 lași

1) Cătră Administrația Distr. Neamțu

Avându-se în privire ca din partea acei Adm. nici până acum nu sau primit lămurită știință despre aplicația ordinului ce i sau dat în trecut anul 1857 atingerii de chipul după care să se urmeze pe viitor ținerea registrelor pentru acei născuți, căsătoriți și morți, în cursul anului de ori ce confesie și poronctor ca, spre acest sfârșit, Adm. să înșărcineze câte o persoană competentă din fiecare credință, și la sfârșitul anului săi prezinteze lista, în îndoit număr de exemplare, care, adiverindu-se, să trimeată copiii la acest Ministeriu, după cum se urmează și cu mitricele locuitorilor de religia Domnitoare, Ministerial adaugă ai scrie că, îndată după primirea acestia, să trimeată copiii uror asemenea tăblițe mitricești pe trecutul an 1857, și totodată să raporteze, cu lămurire despre persoanele însărcinate cu această lucrare.

Semnat Șef Depart. și secției (indiscif.)

Iată și copia unui act de naștere din 1864:

Act de naștere și circumcizie

În anul 1864 luna Noiembrie ziua 1 în Comuna orașu Piatra Plasa Județul Neamțu au născut Dei Haie din legiu itul său bărbat D-lui Haim Herș sin Arenaș princu și au primitu prin circumcizie numele de Mendelu. Despre care actu dănu această adevărire sub propria noastră sub-scriere.

Dată în anul 1864 luna Noembre, ziua 9 comuna orașu Piatra județul Neamțu.

Mohelul sau Hahamul (care a făcut circumciza) M. M. Psalt
p. Scriitorul Comunei (isc.) Polițaiul orașului (isc.)

Comisarul dispărării (colorei) isc. No. 111 Anulu 1854

1) Adm. Financ. Neamț. Dosarul No. 15 anul 1857 Înființarea mitricelor de născuți căsătoriți și morți a confesiunilor Catolice, Protestante, Lipovene și Evrei.
Posesia mea (Autorul).

ARMATA

Prima recrutare a Evreilor din Piatra

Manual Administrativ al Principatului Moldovei Tom. I (pag. 590-596) coprinde regulamentul recrutării Jidovilor publicat prin buletinul Oficial No. 15 anul 1854.

După art. 1 Jidovii sunt supuși la recrutație de o parte cu celelalte clase pământene în puterea legii votate de Divanul obștesc la 8 Apr. 1852 și întărită prin ofișul Domnesc No. 37.

După Art. 3 și 4 Jidovii vor da un recrut din 70 familii analogie; prin organul Epitropilor Comunității.

După Art 8 § 3. Sunt scutiți de recrutație singurii rabini, asemenea și cei cari au săvârșit *cursul de învățatură în școlile publice*, meseriași mainștri și cei ce sau de dat la agricultură.

După Art. 11. Înlocuirea recruților prin oameni plătiți este ertată jidovilor ca și creștinilor, îngăduindu-se de așa tocmii oameni și de alte nații.

După cele alte articole Epitropii obștei trebuiau să înfăptoseze Comisiei de recrutare lista recruților.

În fine după Art. 29 Jidovii care și-a îndeplinit serviciul militei, dând dovadă de bună purtare se vor folosi de aceleași prerogative ca și soldații Moldoveni.

Circulara Ministerului din Iănuțru al Moldovei secția III No. 29241 din 20 Dek. 1860 către prefectii zice: sub regimul Convențional recrutația întinzându-se asupra tuturor claselor societății, să se înhindă asupra tuturor tinerilor de orice stare, poziție și religie.

Art. 12 Manualul Gardei Civile, Ist., pot face parte din garda civică dacă pe lângă celelalte canități arătate mai sus, vor însuși și conștiințele scrise de art. 26 legii Comunală.

La 6 Noembrie 1860 conform art. 34 secțiunea III-a din legea recrutației prin sorți; sau adunat 19 cetățeni de frunte în camera municipală din Piatra (10 creștini și 9 Evrei) numind de delegați pe D-nii: Dim. Albu, Iconomul Dim. Focșa, și Israelitul Strul Moise, care să îndeplinească toate operațiile cerute pentru executarea recrutației pe anul viitor¹⁾ 1861.

Iată lista tinerilor Evrei, care au tras la sorți în anul I al recrutației cu sorți 1861 :

Bercu sin Haim, Bercu sin David, Bercu sin Lupu Ciuvaergiu, Bercu sin Strul, Buium sin David. Burch Avram sin Aron, Bercu sin Herșcu Almașanu, Bercu sin Leizer, Beirich sin Leizer, Bercu sin Mechel, Avram Șmil sin Iosub, Avram Marcu sin Moise, Avram Moise, Alter sin Iancu, Abram Leiba, Avram sin Haim Călugăreanu, Aizic zet Rabin, Aron Ițic zet Șulim, Avram sin Marcu, Avram Ițic sin Iancu, Aizic sin Marcu, Abr. Iancu sin Aron, Avram sin Haim, Abr. sin Solomon, Abr. sin Leiba Catz, Abr. sin Marcu, Avram sin Haim, Abr. sin Strul Zalman, Abr. Nute sin Haim, David Dascal, Abr. sin Șmil, Avr. Moise sin Iancu, Alter sin Marcu Volf, Ghedale sin Elie Munjiu, Ghidale sin Herșcu, David sin Ițic, David sin Haim, David sin Ios. Ettingher, David sin Herșcu, Ezra sin Zisu, Zalmen sin Herșcu, Zaharia sin Șaim, Ițic Leiba, Ios. sin Ușer, Iancu sin Iosub, Ioil sin Bercu, Iancu Moise, Iancu sin Haim, Iancu sin Leizer pălărier, Ioil sin Avram Ceaș, Iancu sin Aron, Iancu Buium, Iancu sin Marcu, Ițic sin Moise Romașcanu, Iosub sin Herșcu, Iancu sin Leiba, Iosub Pascal, Iosub David sin Pinches, Ițic sin Litman, Elie sin Iancu Negru, Iosub sin Golde, Ițic sin Haim Șulim, Elie sin Froim Ștrucă, Iosub sin Moise, Iosub Krigler, Ios. sin Șmil, Elie sin Meir, Iancu Pascal sin Aron, Iancu sin Bercu, Iancu sin Moise, Calmen sin Avram, Kive Herșcu sin Ițic, Calm sin Ițic, Kone sin Samuil Negru, Leizer Gros, Leiba sin Iosub Beir, Leizer sin Mechel, Leiba sin Abr. Pascar, Leizer sin Șloime Aron, Leiba sin Șmil, Leiba sin Daviț, Lupu sin Marcu Cațap, Leiba sin Ițic Cațap, Marcu Solomon sin Avram, Marcu sin Esis, Marcu sin Froim Stoler, Marcu sin Ioil Gherșen, Mendel sin Zindel, Marcu sin Iancu,

1) Primăria Piatra Dosar No. 282/1861.

Moise sin Froim, Moise sin Solomon, Mendel sin Volf, Moise sin Ițic, Marcu Silberg, Moise sin Leiba Ceauș, Mendel sin Haim, Melich sin Haim, Moise sin Leiba fâinar, Moise sin Herșcu roș, Moise Nuchem, Moise sin Avram Cioară, Meir Șmil, Moise sin Meir, Meir sin Haim Aramagiu, Mendel sin Ițic, Nusen sin Iosub, Neci sin Mechel, Natule sin Strul, Naftule sin Haim, Nusen David sin Avram, Noich sin Iosub, Nusen sin Mechel, Pascalzed Vigder, Pincu sin Lupu Lipscan, Solomon sin Ber Leib, Solomon sin Ițic Ciubuciu, Solomon sin Ițic, Simon sin Isaac, Strul Mordche sin Haim, Șmerl sin Herșcu, Strul Marcu, Strul sin Marcut, Solomon sin Leiba, Toivi sin David, Leiba Abramovici, Fișel sin Haim Cațap, Herșcu sin David Ușer, Haim Beer, Haim Șimon, Haim sin Riven, Haim zet Mechel, Haim sin Ițic zis și Kofman, ¹⁾ Haim Ușer sin Herșcu, Haim sin Burech, Haim Beir, Herșcu Jidov, Herșcu sin Iosub Roș, Haim sin David Buium, Haim sin Dascăl, Hascal sin Idel Balan, Haim sin Zeilik, Herșcu sin David, Haim sin Iosub, Haim sin Iosub, Moise sin Aizic Ioi, Simon sin Froim, Șimon sin Marcu Renberg, Solomon sin Aizic, Șapșe sin Froim, Șmil sin Bercu, Șmil Ber sin Herșcu Leiba, Șulim sin Marcu, Simche Șarf, Șmil Șaim Velt.

În suplimentul regulam. pentru aplicarea legii de recrutare cu sorții, încuviințat prin jurnalul Consiliului de Miniștri de la 7 Dek. 1862 și aprobat de M. S. Domnitorul la art. 15 zice:

Nimene nu este primit în armata Română dacă nu este pământean. Deosebirea de religie, nu este un titlu de excludere; străinii însă născuți în țară, care nu se vor fi servit de o protecție străină, vor fi supuși legii recrutării.

²⁾ Ministerul din Nămnru, secția III No. 29241 din 20 Dek. 1860 ordonă (prin Prefecți) rabinilor din toată țara, de-a nu cununa tineri, până nu vor înfățișa certificatele de tragere și scrutare la sorți.

Asemenea acelaș Minister prin Circulara sa către comunități: (prin Prefecți) din 22 Dek. a. c. No. 29300, înștiințează că la caz de dosirea ori dezertarea unui sorțar eșit ca bun

1) Părintele Autorului, 70 Anul III Iași 30 Dek, 1860.

2) Monitor oficial No. 70 Anul III Iași 30 Dek, 1860.

la sorți, va globi Epitropii Comunității Evreești cu 5000 lei pentru fiecare recrut.

Legea de recrutare în vigoare prevede:

Art. 1.—Toți locuitorii țării datoresc personal serviciul militar.

Art. 2.—Supușii puterilor străine nu pot face parte din armată.

Fiii de străini născuți în țară nu pot fi scutiți de serviciul Militar.

Legea de recrutare din 21 Noembrie 1882 prin art. 63 streinilor recruți Evreilor nu este îngăduit a intra ca voluntari în armată.

Iar prin art. 5, nu îngăduiește străinilor a avansa la grade ofițerești.

¹⁾ La anul 1882 nu s'au recrutat Evreii în toată țara și nici aicea iar în anii viitori până la 1887 sau primit la recrutare, dându-li-se bilete, „scutiți fiind supuși străini”.

În anul 1897 Ministerul de rebel Berendei, era să introducă o lege prin care Evreii, (ca streini) nu erau primiți a servi în armată, plătiind taxe în local serviciului, agitația deveni foarte mare printre Evreii, contra acestei legi încât s'a revocat această propunere al ministerului.

În anul 1854 Depart. de Finans către Ispravnicia de Neamț No. 3735 i cere relații dacă recrutul Pavel sin Șmil este adevărat fiu al lui Șmil Bercu.

Iată actul:

Departamentul de Finans ISPRAVNICIEI DE NEAMTZ²⁾

Departamentul ostășesc prin adresa No. 2668 milioește scutirea Evreului Șmil Bercu, din Fârgul Piatra; în dreptatea fiului său, recrutul Pavel sin Șmil, în urmaarea căruia,

1) Fraternitate VII No. 4.

2) Dosarul No. 12 a Adm. Financiară de Neamț Intitulat: Dosarul spor și scădere la bir și căpătării, Dosarul Propri, uca Autorului.

să scrie Isprav. ada cuvenită încredințare în mărginirea dispozițiilor în asemenea caz dacă numitul este adevărat părinte zisului recrut.

Șef Depart. și Cavaler (indiscifr.)

Șef secției (indiscifr.)

Secția II a No. 3735, 1854

In anul 1859 Kahali din Piatra varsă la casieria locală 6400 lei pentru militarilor Evrei pe acel an.
Iată copia quitanței :

Quitanta Casieriei generale

pentru primirea banilor – plata recruțiilor Evrei

¹⁾ Casieria Districtului Neamț

Lei 6400 șeasse mii patru sute lei cursu pieței s'au primit de la *Nația Evreiască* din târgul Piatra prin *Kahali* Abram Abel, Elie Nartule și Iancu Croitor, banii militarilor Evrei pe anul 1859.

17 Mai 1859

Sameș, *Dimitriu*

Tinerii care n'au tras sorți nu puteau a se însura și în caz când vroiau a se însura, trebuia să aducă o măturie subscrisă de 10 gospodari și de rabiniul comunității și autentificată de autoritate ori de Epitropia Comunității.

Posed foarte multe asemenea acte, din anii 1863 etc. In anul 1864 Poliția Piatra către Perceptorii locali arată tinerii cărora li s'a învoit a se căsătorii, deci să fie impus la dări.

Iată copia adresei :

¹⁾ Actul e în posesia mea,

Poliția Orașului Piatra

1864 Ghenarie 23

No. 377

¹⁾ Domnule Perceptor !

Tinerilor Evrei Kalman sin Leiba înscris la casa No. 695 qvart I, Herș sin Avram No. 425 cf. I, Zindil sin Haim la No. 1022 cf. II a, și Strul Burăch la No. 1019 cf. li-a învoindulise căsătoria, vă fac cunoscut spre ai înscrie și încarca la darea ce ar merita.

p. Șef *P. Grigoriu*

D-sale

D-lui Perceptor din Piatra

Epitropia Comunității locale către Percepția prin adresa No. 20 din 22 Martie 1864, arată că-i trimete lista tinerilor însurați spre a fi impuși la dări.
Iată adresa și lista :

Principat. Unie Române

1864 Martie 22

Epitr. Comunității Israelite

din Orașul Piatra

No. 20

²⁾ Domnule Perceptor,

Anexat aicea vi se transmite lista tinerilor însurațiilor din trimestrul I-a, anul curent, spre regula Dv.

Primiți D-le Perceptor asigurarea Considerațiunii noastre. Semnați Iosub Hoisie, Herș Liberman

Secretar *M. Liberman*

D-sale D-lui Perceptor din orașul Piatra

¹⁾ Adm. Financiară Neamțu, Dosarul No. 8 anul 1864 sportiilor contribuab.
²⁾ Adm. Financ, Neamțu, Dosarul No. 40 anul 1864 sportiilor contribuabil, Posesia mea Autorului,

)Lista No. 95
Insurătelor din trimestrul I din anul 1865

Data căsătoriei			Numele și Pronumele Mirelui	Profesia sau meseria Mirelui
No. curent	Luna	Ziua		
1	Ianuar	3	Avram Herșcu	Comerșiant
2	"	16	Mehel Leiba sin Nusen	Croitoriu
3	"	"	Zeidi sin Aizic	Comerșiant
4	"	"	Avram sin Marcu	Croitoriu
5	"	29	Herș sin Avram	Procupețiu
6	Febr.	3	Șmil sin Strul	Comerșiantu
7	"	8	Alt. sin Meir Șperber	Bacalu
8	"	13	Aizic Diamand	Scritor
9	"	26	l. sin Muriș din Bodești	Comerșiant
			Adică 9 tineri însurați	

Se adeverește de noi. Urmează iscăliturile exitropilor
Comunității Piatra: Iosef Hoșișe, Herș Liberman, S. M. Esrig,
M. Lieberman.

No. 96—Anul 1864 Marție 22

Pentru tânărul Leiba sin Iancu Haham Kahalii au tocm
mit pe Vasile Frantuz, spre al înlocui în armată.
Iată și copia quitanței:

2) Quitanță

38 galbeni adică treizeci opt galbeni am primit de la
Kahali Herșcu Lieberman prevăzuți în înscrisul din 1863 Mai
29, legalizată de poliția sub No. 2293, contra salariului ce
mi se cuvine de 73 galbeni adică de 73 galbeni, de la Leiba

1) Adm. Finanț., Neamțu, Dosarul No. 40 Sportiflor Contribuabili, Posesia
mea Autorul.

2) Quitanța originală este în posesia mea.

lui Iancu Haham pentru serviciul de 6 ani în miliția pământ-
teană fiind alcătuit pentru zisul Evreu, deacăora primire am
dat aceasta.

semnat Vasile Frantuz

1865 August 6

Poliția Urbei Piatra

Numai intrucât privește adevărata pînere a degetului a
lui Frantuz se legalizează.

p. Polițai, *Grigoriu,*

secretar, D. Arghire

No. 4344, 1865 August 9

(L. S.)

În anul 1866 Comisia II-a către Kahalii locali pentru
recruții i trimete 2 adrese.
Iată copia lor:

Principatele Unite Române

1866 Iulie 7

COMISIA II-a

Urbia Piatra

No. 1171

1) Domnilor,

Ca să pot deplini ordinul D-lui Polițai No. 3805 re-
lativ a să da știință despre recruții preținși de Prefectură (un
cuvânt indiscif.) subscrisul are onoare a vă repeta adresa
No. _____ ca să grăbiți a mi-o comunica relația aceasta (un
cuv. indiscif.) până în 6 ore.
Primiți vă rugăm etc.

Comisar, *Georghade*

D-sale D-lor Kahali nației Evreești din Piatra

1) Adresa este în posesia mea.

ROMÂNIA
COMISIA A II-a

1866 August 11

Urbii Piatra

No. 1344

¹⁾ **Domnilor Kahali**

La adresa Dv. No. 12 răspunzătorie adresului No. 1171 relativ la tinerii ceruți de prefectura județului Suceava ce au tras sorții și cari acumă ar fi în acest oraș a cărui nume nu vor fi cunoscute.

Vi se răspunde de vreme ce acei tineri vă sunt cunoscuți din lista trimisă cu adresa No. 1171 și ca cei ce aveți creauși Dv. care cunosc pe toți Jidovii din orașu nici că puteți rămâne scutiți numai cu niște asemenea cuvinte și dar sănatei invitați ca până în cinci zile să-mi dați exact lămurire de adevăratele locuri unde ei acumă se află cu carti și scrisul să poată deplni ordiul ce are în asemenea.

Comisar *Gheorghiale*

D-sale
D-lor Cahali Urbei Piatra

După cum am arătat că rabinul Comunităței este învitat la Regimentul local spre a asista la jurământul recrutilor.
Iată copia invitărei :

ROMÂNIA
Corpul 4 Armată Divizia 8 Infanterie
Reg. Răsboeni No. 15

Piatra 1897 Noembrie în 20 zile

No. 5536

Domnule Rabin

Cu onoare sunteți rugat, să bine voți, ca în ziua de 28

¹⁾ Actul e în posesia mea.

Noembrie, ora 8 jurn. dim. să veniți la regiment pentru depunerea jurământului a Israelitilor recruti.

p. Comandantul Regimentului,
Maior DIMITRIU

D-sale

D-lui Rabin al orașului Piatra-N.

În anul 1899 baccalaureații reușiți la examenul de distincție ca ofițeri în rezervă, au fost Lupu Apothekeker corpul II armată, Daniel Volf corpul IV și Haim Kaufman tot corpul IV armată.

Iancu Leon de aci a fost Tambur-majur la regimentul V de linie.

**Portul și limba evreilor din Moldova
și din județul Neamț.**

Portul Evreilor.

Portul conform cu obiceiul pământului, diferea dela clasă la clasă; anume excepții pentru evreii din Moldova nu se știe dacă au fost, cum bunăoară au fost în Muntenia înaintea epocii fanarișilor, care s'au revocat de sultan încă la 1771 prin hatimulaim, unde ordonă că atât raclele cât și ceilalți locuitori a Munteniei și Moldovei să nu aibe vre o supărare de către nimeni asupra straelor și a portului lor (Uricariul III p. 187). Portul evreilor moldoveni era portul româno-oriental și eu am apucat pe căți-va bătrâni purtând acel port. Fetele purtau părul capului împletit și-l lăsau să atârne peste cap ca și moldovencele. Femeile tăiau părul și își legau capul; cele bătrâne purtau peptar (bristech) pe pept, cusut cu fire de argint (aceasta n'a dispărut de mult). Evreii liberi apoi a se purta după plac își asimilează portul clasei din care fac parte. Priu influența imigranșilor Poloni ei se preschimbă. Sub Mihai

Sturza tineretul evreiesc din Moldova în frunte cu M. E. Finkelstein, Saie Carniol și Haim Theiler din Iași, prin concursul marelui bărbat Gheorghe Asachi, luptară la Vodă pentru introducerea portului european. Este constatat că evreii din Moldova se purtau cu acelaș port ca și moldovenii, ca dovadă este arătarea lui Mas-Beni, resp. No. 45 din anul 1605 unde arată un caz din Iași că un evreu n'a putut fi recunoscut de evreu până nu s'a desbrăcat, presupunându-l de român. Numai evreii imigrați deci din Polonia sau Rusia purtau haine polono-judaice ce este astăzi foarte ridiculizat de toți evreii, fiind purtat încă de câțiva funcționari religioși, care se sfiesc și ei a l purta.

Alfel portul de astăzi al evreilor de orice sex și etate nu diferă deloc de cel românesc modern, european. Ba încă părinți evrei își fac o mândrie, îmbrăcându-și copiii de ambele sexe în haine naționale țărănești. Cu foarte mare greu poți distinge azi un evreu de un român după port sau haine căci cu toți mergem și purtăm aceeași haine moderne europene. La anul 1860. Ministrul treburilor din lăuntru, Mihail Coghălniceanu, prin circulara sa No. 10882 din 12 Mai către rabini israeliți din Moldova, combate separatismul evreilor de români, critică portul judeo-polon și poziția izolată în care evreii se țin în sânul poporului român, care a dat naștere la prejudeții și o vederată antipatie în contra evreilor.

Guvernul, zice circulara, împreună cu Măria-Sa doresc ștergerea tuturor urtelor dintre deosebiții locuitori ai uneia și aceleiași țări, a aduce o obștească înfrățire între toate clasele populației, fără privire către origină și religie. Guvernul, sună circulara, având această dorință, nu face de cât a urma nobiliei și civilisatei impulsii purcese din sânul mării Adunări a țării din 1857, care în nemuritorul ei program, a înscris mai înainte de toate libertatea religioasă și libertatea civilă pentru toți acei ce locuiesc pe pământul României!.. Promite că guvernul va pune toate siliințele sale pentru a face ca din ce în ce mai mult, acest program liberal și consfințit prin convenția din 7/9 August să devie un adevăr! Dă apoi ca exemplu pe coreligionarii noștri din Anglia, Franța, Germania etc. și apoi pe cei din Muntenia, arătând cât de departe ei s'au înălțat prin gradul lor de civilizație, îndemnându ne la lucru. De doriji să aveți drituri în această țară, mai înainte

de toate împliniri datorințe! Răsplata vine pururea după ser- viciu și dritul după datorință. Indeamnă să luăm parte la toate greutățile statului și a dovedi românilor că nu mai vroiji a fi străini în mijlocul lor! Arată deasemenea că evreii la 1857 nu conlucrat cu entuziasm și energie pentru marea idee a Unirei, sfătuindu-ne a urma pilda acestor bărbați demni de toată lauda. Ne indeamnă a părăsi tot ce ne poate deosebi de ceilalți locuitori ai țării spre a nu ne privi și califica de străini. Școlile noastre vă sunt deschise, strigă sus circulara, trimiteți-vă copiii pe băncile lor.

Armata noastră are trebuință de a spori în număr, lini- rii voștri să intre în șirurile ei. Nimic mai mult nu poate face a cădea prejudețiile, nu poate contribui a naște și a consolida înfrățirea între fiii voștri și ai noștri decât școala și armia! Camaraderia întemeiată pe băncile celei dintâi și în șirurile celei din urmă este durabilă cât și viața.

Apoi după ce critică portul polono-judaic, care vă pune în stare dispăcută chiar privirei ochilor și izolându-vă între toate clasele societății, vă expuneți giumelor și chiar brută- lițărilor gloatelor. Invită pe rabini de a se servi de toată au- tortitatea morală ce au asupra poporului israelit și a-i aduce la hotărârea de a se lepăda de acest costum ridicul și de a adopta portul european, admis de toate clasele unei societăți civilizate.

În deosebire face apel tinerilor, cari pururea sunt inicia- bili pentru progres și reformă. Guvernul, urmează circulara, așteaptă o grabnică împlinire a îndemnului ce vă fac în pri- virea portului, ne mai putând tolera ca o clasă numeroasă a populației orașelor prin costumul ei straniu și excepțional, să jignească susceptibilitățile celorlalte clase, etc. Invită pe rabini ca aceeași circulară să se cetască în trei Sâmbete deardându în toate sinagogile.

1) Prin circulara Ministerului Dreptății din 25 Iuni 1860 sub No. 58, ordonă de a nu se primi prin Tribunalele israeliți în portul polono-evreiesc și cu capetele acoperite.

2) Asemne ordin a fost publicat cu No. 14110 în Mō- nitorul Oficial din acelaș an. Aceste repețițe ordine au durat câțiva ani, începând apoi reforma portului dela sine.

1) Cod judiciar p. Trib. din Moldova de Scarlat Pastia, Iași 1862 p. 1268,
2) Monitorul Oficial al Moldovei An, II Iași 1860 No. 211.

Limba Evreilor.

Limba pe care evreii o vorbeau era limba română.

1) Cea mai veche dovadă o avem într'un act dela 1605, unde ne arată pe un evreu rugându-se de un popă român ca să vorbească „în limba valachică” ca una ce o înțelege mai bine. Se înțelege că alături cu limba română ei ca comercanți cari aveau de-a face cu țările vecine, vorbeau și alte limbi u zate pe atunci ca polonă, germană, italiană și turcă.

Astăzi evreii vorbesc un curat dialect românesc, încât cu foarte mare greu îi poți distinge prin port și limbă de români. Copilul în leagăn nu aude altă limbă decât cea Română. Este o mândrie pentru orice Evreu și mai cu seamă pentru tinerimea de a vorbi numai românește. În școli, sinagogi, societăți, saloane, petreceri, preumblări nu auzi altă limbă decât numai românește. Contabilitate, corespondențele comerciale și chiar private sunt exclusiv românești.

Sunt mulți Evrei cari cunosc numai românește iar limbajul lor jargon de loc.

Asemenea sunt foarte mulți Evrei cari pe lângă limba românească și jargonul popular, cunosc limbi Europene ca : Germană, Franceza etc. Limba Hebraică o cunosc foarte puțin din noi. Limba românească a devenit astăzi limba maternă a tineretului Evreiesc.

Organizarea Comunității Israelite

din Piatra

Alegerile, Budgetele, gabela, conducătorii și funcționarii ei

Nu putem ști chipul în care era organizată comunitatea noastră în trecut, deoarece nu ni s'a conservat nimica din archiva ei, câtă vreme însă se știe, că Evreii erau considerați, în mod oficial, ca un corp sub numele de *bressla*, comunitatea noastră a fost negreșit organizată în felul celor din întreaga țară. Adică sub conducerea unui comitet, în fruntea căruia, stă un președinte, numit *staroste*. Probabil că comunitatea cu starostele ei au stat sub controlul marelui staroste din Iași și sub a marelui rabin (land-ruf sau Hahambaș) cât timp au existat aceste funcțiuni. Asemenea se poate știe, că comunitatea a fost sub controlul autorităților locale și protejată de guvern.

În toate actele domnești și autoritare relativ de comunitate ori de Evrei locali, ei sunt pomeniți ca *bressla Ereviască* sau 1) breasia jidovilor din târgul Pietrei. Comunitatea locală ca și mai celelalte din Moldova, nu s'a condus în mod regulat cu cancelarie, arhivă ect. și de aceea nici nu prea este nimica din trecut și dacă sunt câteva acte, sunt răsădite pe la fel de fel de oameni; în loc ele să steie concentrate la un loc în cancelaria comunității. Comunitatea locală ca și celelalte, a stat în directă relație cu guvern și ținea chiar control despre mișcarea Evreilor în oraș, având ofier al stărei civile și un perceptor cu 2 vorniceii pentru strângerea birului Evreilor din localitate cari erau puși sub ordin direct al sameșului și ispravnicului local.

1) Ei mai sunt numiți : Nație Ereviască și obștea jidovilor, din târgul Pietrei

Desființându-se modul de organizarea comunității prin staroste 1846, se înființă alegerea unui comitet dirigințe, numit : vechili, kahal, epitropi etc. Alegerea acestui comitet se făcea oficial în camera 1) municipală, în fața autorităților respective, aprobată de comitetul Prefecturii locale și confirmată de guvern. Cei aleși ca kahali în urma aprobării guvernului, primeau o adresă de recunoaștere din partea prefecturii și atunci intrau în funcție.

Iată copia unei asemenea adrese dela 1860 :

Principatele Unite. Prefectura districtului Neamț

Cătră D-lui Marcu Orenștein, Haim sin Mendel, Simon Suceveanu, Aancel sin Burech Iosub, Leiba Todiris, lancu Axelrad, lancu Izvoreanu, Șmuel Șildhaus și Haim Șulim. Din procesul verbal cu data din 8 August subscris de comunitatea Nații Evreiești din Târgul Piatra, prezentat cu raportul poliției No. 3727 luându-se încredințări că Dv. sunteți aleși kahali din partea nației. Prefectura conform regulilor în asemenea caz, vă recunoaște și vă ordonează a urma exact atât cu îndeplinirea ordinilor guvernului cât și cuprinderii în totului proces.

Subscriile indiscrribabile. No. 11525, Anul 1860. August 22.

2) Darea în antrepriză al taxei și al celorlalte venituri ale comunității, se făceau tot în camera comunală, publicându-se felul antreprizei și termenul în monitorul oficial și prin sunetul de darabană în tot cuprinsul orașului.

3) Iată copia unei asemenea publicații :

Prefectura Districtului Neamț

No. 127

Comunitatea Evreilor din orașul Piatra, prin raportul No, 2, arată că pentru darea în antrepriză a taxei de 16 pa-

1) Alegerea epitropilor obștei Israelite se făcea și în cancelaria comitetului, într'o sinagogă (cea mare) și de multe ori și la Prefectură.—AUTORUL.
2) Dare în antrepriză se face de obște în Primărie ori Prefectură și când se face într'o sinagogă, trebuia să aзіste delegatul comunei.—AUTORUL.
3) Monitorul Oficial An, III 1861 No, 79.

rale, la oca de carne cușer, precum și la păsări, analogios, au regulat termen de mezat în camera ei, la 16, 17 și 18 a curenteii, când are a se face și adjudicația asupra persoanei ce ar da mai folositor prețul, se publică ca doritorii ce vor fi a hotnici a lua asupra ele această antrepriză să se înfășoaze în arătatele zile cu garanțiile cuvenite la zisa municipalitate.

Din darea de seamă a comunității pe anul 1863 se poate vedea natura cheltuielilor comunității. Extrag partea ce ne interesează istoricește :

5 hahami a 47 lei săptămânal fiecare; 2 Praviliști (locotinenți de rabin) a 47 lei săpt.; învățătura copiilor 42 lei săpt.; 1 Psalt a 34 lei săpt.; Scriitor (secretar) 24 lei săpt.; un ajutor de secretar a 18 lei 20 par. săpt. Un doctor pentru a căuta bolnavii săraci a 37 lei săpt.; un ceauș a 18 lei săpt.; un supleant pentru fiul lui lancu Haham 1221 lei. O moșă a 28 lei săpt.; unui rabin Iosub 222 lei; alt rabin Moise 222 lei; rabinul orașului a 24 lei săpt.; ajutor sârăcilor la sărbătoarele de toamnă 1850. Cheltuit cu primirea și ținerea rabinului din Buhuși cât a stat aci 1480 lei. Ajutor la Paște 2477 lei. Luminăție 148 lei. Lemne la săraci 500 lei. Ajutor la soldați plecați serviciu 222 lei. Mâncaarea dată arestanților Evrei la sărbătorile de Toamnă 57 lei. Idem la paște 148 lei. Felicitările la Bucureștii 91 lei. Ajutor la dascăli săraci 192 lei. Execuția recrutației în 1863 a costat 211 lei. Idem pentru strângerea birului și banilor 88 lei. Ajutorarea bolnavilor a 100 lei săpt.

Taxa a fost 8 parale de oca carne, producând 527 lei săpt. Apoi dela 1 Ianuarie 1864 s'a mărit taxa la 12 par. de oca carne, producând 790 lei săpt.

Ventul făinei pentru Paște produce 5864 lei.

1) Anul 1865

Din cauza plângerei unor opozanți al kahalilor, Primarele dizolvă comitetul kahalnic, suspendă taxa și adresa sa No. 73 din 15 Ianuarie acest an ordonă alegerea de 5 persoane oneste, care îndată să formeze bugetul, pe care să-l înfășoșeze Primăriei spre observare și aprobare.

Alegerea s'a făcut și la 25 Genar meseriașii se plâng

1 Prim. Dosar No, 324/65, Dosarul alegerea Comitet. Israelit, Primar Tim, Șoarec,

Primăriei că la alegerea kahalilor, ce a avut loc în școală, n'au fost primiți a vota, aducându-se chiar polițai cu soldați spre a-i depărta. Deci protestează contra acestei alegeri, cerând anularea ei, mai cu seamă că cei aleși au mai servit și înainte, nedându-și socoteala.

Inzistă a se înființa o nouă alegere în fața Primarului.

Primarele deci anulează alegerea și invită toată obștea Israelită să vie în ziua de 31 Ianuarie în camera Primăriei, pentru alegerea unui alt kahal. Aceasta spre a înlătura orice abuz, Comitetul ales la (25 Ianuarie), din ambițiune, au sărut în toate părțile să rămâie la putere.

Meseriașii la locul lor au sărut și dansii, deci se făcu o nouă alegere în camera municipală la 7 Februarie; alegându-se din 30 candidați cinci persoane cerute de Primar și anume :

Strul Moise, Abram Lipa Haim Leșanu, Moise Lancu Croitor și Șulim Catz.

Primarele prin procesul verbal No. 277 din 12 Februarie aprobă alegerea, și această alegere tot din cauza opozațiilor, fu anulată, fixându-se termenul nou: alegeri la 1 Martie, când se invită la Primărie toți Evreii patentari ori cu alte dări, singuri în drept a lua parte la alegere.

Imediat ce această alegere s'a executat, la 9 Februarie iarăși mai mulți opozați se plâng Primarului contra alegerii; fac contestație sub cuvânt că fură respinși la alegere iar nevolnicul Leizer Cantaragiu fu primit; că au fost primiți și chiar aleși uni ce sunt supuși străini; ceace după lege și obicei nu se poate permite. Cer depărtarea lui Moise Lancu sub motiv că e supus străin cu Pas. No. 317.

La 13 Februarie Moise Lancu se retrage declarând că în adevăr e supus Austriac.

La 23 Februarie Prefectura ordonă ca alegerea să nu fie anulată ci să se aleagă alt membru în locul celui demisionat cu drept.

În fine în locul lui Moise Lancu se alege pe Mendel sin Avram Ciubotar.

Această alegere însă ca și cele dintâi iar nu au noroc și fu anulată din cauza opozațiilor. Deci prin convocarea evreilor cu drept comunal în camera comunală, la 5 Martie au fost aleși d-nii: Strul Moise, Șulim Catz, Haim Eșanu, Men-

Faibiș Rosenberg

del Avram și Faibiș Rosenberg. Primarele în aceiași zi confirmă alegerea și prin procesul verbal No. 428 din 7 Martie, adresat comitetului, le cere ca să prezinte Primăriei Budgetul de venituri și cheltueli.

La adresa Primăriei:

Principatele Unite Române

1865 Februar in 10 zile

Primăria Comunei Piatra

No. 363

1) *Domnilor membri,*

La 14 a curentii urmează a se proceda la întocmirea bugetului de venituri și cheltuielile necesare în finerea cultului israelit pe anul curent.

Subscrisul, conform cu decizia consiliului, vă invit Domnilor să atunce să veniți la camera Primăriei.

Primiți d-lor încredințarea osebitei mele considerațiuni.

p. Primar I. U. VICOL

Secretar *A Sgroff*

D-sale

D-lor membri Comitetului Israelit Piatra

Comitetul la 1 April adresează Primăriei forma bugetului cerând aprobare. Comitetul prin raportul ancocat pe lângă buget, cere ca să se înființeze o taxă de 24 par. de oca de carne și să se deie în antrepriză în camera Primăriei. Arată că venitul ambelor fereide este 5980 lei iar susținerea culturii reclamă aproape 100000 lei anual. Primarele aprobă și admite în totul cererea comitetului.

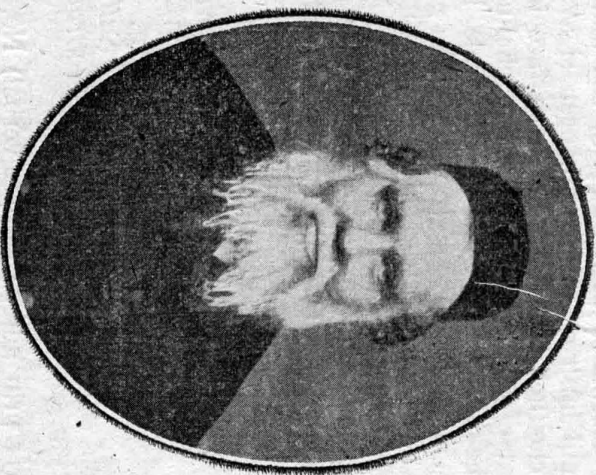
La 8 April vre-o 50 opozanți în cap cu H. Lieberman, cer Primăriei micșorarea taxei mari etc. La 22 April, comitetul prin suplica către Primarele cer să li se primească de-

1) Actul original este în posesia mea,

misivă, ceiace s'a făcut, hotărându-se termenul altei alegeri în Primărie la 5 Mai.

Această alegere însă s'a tărgănat din cauza că opozanții au rugat Primăria și Prefectura să ieie socoteala de la vechii kahali.

La 6 Iunie Prefectura prin adresa No. 7243 numește comisia pentru luarea compturilor de la kahali pe : Laba Mokâl, Vigder Fălitchneanu, Iancu Acsehrad, Herșcu Lieberman și Iosub Hoișie, care împreună cu membrii Primăriei să ieie socoteală și să comunice Prefecturii tot rezultatul verificării.

Elie Nafțule

Ior. La 22 Iunie un foarte mare număr de evrei locali prin petiția către Primar, arată că au ales 10 persoane de încredere ca kahali și rog a-i imputernici, de oare ce alegerea a fost dreaptă și în bună înțelegere, alegându-se 6 negustori și 4 meseriași și anume : Elie Nafțule, Aronaș Vigder, Abr. Lipa, Iancu Acsehrad, Strul Aron, Herșcu Ceasornicar, Iancu Ar-gintaru, Leiba Todris și Bercu Tinihigiu. Acest ales kahal este aprobat de Primărie și Prefectură.

Kahalul ales presintă Primăriei bugetul anual al cultului arătând că este 84,648 lei, cerând a se încuviința o taxă de 20 par. la oca de carne cușer, 20 par. de găină și la făina de paște 10 par. de ocă.

Laț procesul-verbal în chestiune :

Proces-Verbal ¹⁾

Anul 1865 Iunie 28 zile

Subscriși epitropi, având în vedere că pentru acoperirea cheltuelilor însemnate prin bugetul ce l' alăturăm, comitetul fiind cu totul lipsit de mijloace bănești și având în vedere că asemenea cheltueli sunt necesare a se face întru unire și spre neobișduirea obștei hotărâm ca aceste cheltueli să se acopere prin sporirea unei taxe de douăzeci parale la oca de carne cușer, care măsură se va aplica și asupra păsărilor tot pe calcula de ocă și asupra feredelilor din acast oraș în prețul de 148 lei pe săptămână.

Pentru care închiem procesul verbal de față, pe care sunem lucrărilor mai înalțspre aprobarea și întărirea Primăriei.

Subscriși :

*Vigder Falttichneanu, Elie Naftule,
Herșcu Lieberman, Mendel sin Auram,
Israel Moise Esrig, Leiba Todres,
Bercu Schwartz, Șolim Catz și alte
4 iscălituri indescifrabile.*

Primăria prin adresa (proces-verbal) No. 179 din 4 August aprobă bugetul.

La 26 August kahalul ales cere îndepărtarea lui F. Rosenberg, ca unul ce a trădat comunitatea, rugând Primarului să i ceară compturile pentru timpul cât a stat ca administratorul birului și al vechiului kahal, ceiace s'a și făcut fiind dat și procurorului.

La 27 August Comitetul permanent aprobă bugetul comitetului israelit.

¹⁾ Actul e în posesia mea,

La 31 August Prefectura ordonă Primăriei să ieie socoteala vechiului kahal, numind comisia menționată. Se alege alt membru în locul lui Rosenberg. Budgetul anual 66798 lei.

La 1 Octombrie Comitetul Israelit prin adresa No. 82 către Primărie, arată că Rosenberg n'are fapte penale și că e indispensabil în comitet, deci prin schimbare de adrese la Prefectură și Tribunal se găsește nevinovat pe Rosenberg și funcționează înainte. Budgetul comitetului israelit se aprobă de guvern.

1866

La 10 Mai Comunitatea Israelită prin adresa (proces-verbal) către Primărie, îi comunică că în unanimitate și sub președinția polițaiului Gheorghiaade, au ales de membri comitetului pe d-nii : Herșcu Zet Laba, Simon Engelberg, Herșcu Lieberman, Iosub sin David Greidingher și Herș Beir și s'a aprobat.

La 2 Octombrie comitetul cultului israelit prin adresa No. 17 către Primărie se plânge : 1) că sunt executați dela Prefectură pentru plata recrutului Vasile Frantziz. 2) că sunt executați pentru plata medicamentelor ce s'au luat în acel an (al epidemiei) pentru săraci și 3) că s'au sculat mai mulți tineri de vor să înființeze alte taxe și să reințoarne tot regimul condus până atunci.

Acest an fu cel mai funest pentru toate comunitățile din țară că Ministerul a ridicat și luat autorităților ori ce amestec în sânul lor.

Laț copia acelei deciziuni : Ministerul de Interne, No. 21652 Martie 1866. Consiliul Miniștrilor în ședința sa de la 24 ale trecutei luni Septembrie, luând în dezbaterre referatul ce am supus asupra unor lucrări ce am găsit pendinte în Minister pentru administrarea cultului și intereselor Comunităței Israelite din țară.

Având în vedere că după art. 11 și 12 din legea comunală, locuitorii pământeni de ori-ce religii, folosindu-se ca și toți ceilalți locuitori ortodocși de bine facerile instituțiilor Comunale, trebuie să contribuiască împreună cu dânsii la susținerea Comunii afară de contribuții, pentru culturile lor respective și considerând că nici privilegiu comunal nici prin vre-o altă lege specială nu se lasă Guvernului dreptul de intervenire în regularea contribuțiilor pentru susținerea cul-

telor streine sau alegeri de Epitropi, haharni etc. Consiliul a incuviințat următoarele;

1) Să nu se pue în explicație regulamentul elaborat de desființatul Consiliu de stat pentru administrarea culturii și intereselor Comunităților Israelite.

2) Pentru susținerea sarcinilor comuzale să se urmeze aditeram legii Comunaie,

3) Pentru susținerea Templelor, școlilor, spitalelor ce Israelii au înființat și rămân cu desăvârșire liberi a face ori cum ar voi, fără nici un fel de amestec al guvernului, De cât atuncea când s'ar ivi cazuri contrar legilor în vigoare. Aceste dispozițiuni aprobându-se și de M. S. Domnitorul prin înalta apostolie pusă asupra raportului cu care supus grădesc a vi le comunica și Dv. D-le Prefect etc.

Ministerul trimite tuturor prefectilor din întreaga țară, această deciziune, învițându-le ca în tot ce privește afacerile culturii și interesele de administrație ale Epitropilor Israelite să se abție de la orice amestec și intervenire conform deciziei luate.

Prin această deciziune a dat o lovitură mortală tuturor comunităților din țară și în deosebit și Comunității locale. Ea însă riu se respectă la noi căți-va ani, urmând întocmai regula ca și înainte.

1867

La 7 Mai Comitetul Israelit se plânge Primarului că cașapi se opun a plăti taxa și aceasta este cauza că nu pot da Primăriei, compturile cerute prin adresa No. 904.

La 30 Decembrie Primăria înviță pe îngrijitorii nației Israelite a da compt de taxele adunate și întrebuințarea lor în anii 1864, 1865, 1866, 1867, Contrar, va raporta ministrului.

1868

La 20 Martie. Comunitatea comunică Primăriei că obștia Israelită a ales de Epitropi pe: Elie Naftule, Daviduțu, Israel David, F. Rosenberg, lancu Izvoreanu, Ițic Goldner, Iosub a Hanței, lancu Giuvaerțiu, H. Lieberman și Moise lancu eroilor.

Comunitatea deci cere Primăriei, aprobarea alegerii. Mai cere ca Elie Naftule se fie recunoscut ca casierul comitetului iar Lieberman ca reprezentant al obștei.

Procesul verbal al alegerii, înaintat Primarului, este înființat de rabinul M. V. Kitai prin subscrierea și stampila sa. Este fiind jumătate Hebraică și jumătate Românește. Alegerea este aprobată de Primărie și întărită și de Prefectură. Alegerea noului comitet pentru anul 1869 nefiind se din cauza că alegătorii n'au venit, deci Primăriele Cost. V. Andrieș a trimis unte din exoficiu pe: Elie Marcu Lipcan, Simon Rențler și Meir Herș.

Membrii comitetului vechiu Haim Isvoranu, Iosub Grei-engeher, Ios. David Colomeir, Simon Rențler și Marcu Olenștein demisionează.

1869

1) Primăria locală trimite Comitetului Israelit următoarea adresă:

ROMANIA

1869 Februarie în 26 zile

Primăria Comunei Piatra

No. 699

Domnule!

Dispozițiunea luată de Primărie pentru afacerile de cult Comunității Israelite în modul următor:

1) Pentru privigherea culturii și a celorlalte institute de înțacere a Comunității Israelite sub privigherea consiliului pruncel să-și aleagă epitropi care să-și aibă același drepturi ca și epitropii bisericilor creștine.

1) Aceasta era un fel de adresă trimisă membrilor numiți din exoficiu,

2) Taxele ce ar fi necesare pentru susținerea celor zise la art. precedent să se aprobe ca și cele comunale.

3) Veniturile de la taxe și alte să se verse în casa Primăriei, fiindu-se compt separat.

4) Epitropia pentru venituri și cheltueli se formează budget ca să fie aprobat de Consiliul Communal. Fiind deja aprobat de Ministerul de Interne prin ordinul No. 7105 numai puțin consimțind asupra-i și Comitetul permanent precum și prefectura județului prin nota No. 4595 au înconștințat cu condițiune ca toate lucrările privitoare la această epitropie să se supună și aprobării Comitetului: după care și convocându-se obștia Israelită¹⁾ pentru a se alege trei persoane care să constituie această epitropie prin fiesarea mai multor termene cu publicații prin poliție, la cele mai din urmă foste însemnate la 10 Noembrie anul expirat și 15 Ianuar a, c., că la caz când n'ar urma a se aduna, numirea epitropilor se va face din exoficiu, pentru ca să se poată pune capăt neîntelegerilor ce au provocat o așa regulare cu tendință curată la interesul zisei comunități și avându-se în vedere că nici la unul din aceste termene, nu s'a putut rezolva dorința de a se întruni și numi epitropi, subscrisul consequent zisei dispozițiuni pe lângă numirea D-lor Meir Hers Caner Zet David Lipscanu, Simon Renșler de epitropi a zisei Comunități, vin prin aceasta a numi și pe al treilea în asemenea calitate înviându-vă ca împreună cu colegii Dv. să și intrați în exerciciu deplasând aditteram cele prescise de Art. citatei dispozițiuni, Primii etc.

Primar Andries

Secretar Zgrof

D-sale

D-lui Ilie Marcu Lipscanu Loco.

La 17 April Epitropia prin adresa către Primar. cere înlocuirea lui Haim Heller, acesta fiind supus străin.

La 20 April prin adresa No. 1251 către Primărie, presintă budgetul și compturile.

1) Dosar No. 662/1870.

La 21 August Meir Hers Cananer este îndepărtat din comitetul epitropiei, fiind supus străin.

La 10 Septembrie s'a ales în locul supușilor Camner și Heller pe Hers Lieberman și Leiba Todris.

La 4 Decembrie Primăria cere cahalului, comptul de venituri și cheltueli pe ani 1864, 5, 6, 7 și 8 contrar i a-meniință cu dare în judecată. Epitropia se scuză că nu poate da compt din cauza conducerii neregulate, amintind în treacăt Primarului de ordinul Ministerial de la 1866 că autoritățile să nu se amestece în afacerile Comunităților Israelite. Promit însă aceasta pentru viitor. Totodată cer aprobarea budgetului pe anul 1870.

Cer ca taxa să fie dată în antrepriză în Primărie ca și înainte. Numai astfel vor putea da socoteală pentru viitor iar nici de cum pentru trecut. pe care compt ca nefiind fost Kahali nu le pot cunoaște.

S'mnați: Elie Natule. B. H Colomeir, F Rosenberg, S Enghelberg, David s'n Moise, P. Vigder, Leiba Rotenștein. La 8 Dec. Consiliul Communal în virtutea art. 123 din legea Comunității admite taxele culturii și budgetul.

1) 1870

În budgetul acestui an găsim că din Comitetul Epitropie s'a ales ca membru permanent cu 25 lei săptămânal.

Tot în el vedem funcționând 3 Rabini, 2 de clasa I cu câte 16 lei 70 bani sept. iar cel de clasa II cu 8 lei sept. 5 habani etc. Total general anual al budgetului 15,780 lei. Taxa 15 bani de oca carne, 15 b. de găscă și rață, 30 bani de curcă și 45 bani de curcan s'a dat în antrepriză în camera Primăriei cu 18701 lei anual lui Iosub Rotenberg care a și depus 60 galbeni garanție. Această dare în antrepriză fu aprobată de Consiliul Communal, de Ministerul de Interne prin No. 7105 și de comitet permanent cu No. 1015. La 25 Februar obștea cere Primarului a se face altă alegere de Kahali în Camera Primăriei, al cărui termen se fixează la 10 Martie, care se și anunță prin afișe prin sinagogi și sunetul de darabană.

1) Primăria Dos. No. 1 și 662 1870 Alegerea Comitetului pe anul 1870.

La această alegere au eșit Kahali: Pascal Vigder, Strul Moise Esrig, Ancel Engelberg, Strul Nute și Haim Heller.

La 12 Martie mai mulți oposanți în cap cu H. Lieberman, fac contestație Primarului contra alegerii, sub motiv că mai toți cei aleși sunt supuși străinii iar comitetul ales se plânge tot Primarului că dânsu și croitorul Leiba Todris nu vor să le predeie banii, computurile, arhiva și ș'g'liul.

La 7 Mai Comitetul Israelit cu adresa No. 17 către Primar, i înaintează budgetul și cer aprobare.

La 12 Mai prin adresa No. 21 tot către Primar arată că au ales de casier al comitetului pe Ancel Engelberg și roagă a'l aproba și recunoaște ca atare.

În luna Iunie se predă antrepriza taxei D-lor Marcu Orenștein și Bercu Schwartz cu învoirea Primăriei.

La 14 Iulie Comitetul prin adresa No. 53 se plânge Primarului că taxierul Orenștein plătește cășturile numai în grăjari, cauzând pagubă prin diferența 5 la sută la argint ori aur.

La 24 Iulie Prefectura prin adresa No. 5368 aprobă bugetul Comitetului Israelit de 21.526 lei anual.

În budgetul acestui an vedem între alte următoarele cheltuieli:

Două cântăreți la 2 sinagogi a 12-20 lei săpt; reparație sinagogei mari 1222; Învățătura copilor a 47 lei săpt; Ajutor de medicamente pentru săraci 40 lei săptămânal. Lemne la săraci 624 lei; Reparația fereidelor 1560 lei, și *Ajutor dat Primăriei pentru înființarea muziciei a 30 lei 90 bani săptămânal, Total pe tot anul 1672 lei 80 bani.*

Oposanții în frunte cu Herscu Lieberman, stăruesc la Primar și în alte părți ca comitetul vechi să-și deie socoteală.

Lucrurile au ajuns departe, încât întreaga obște s'a văzut nevoită a veni la 18 Septembrie cu cerere către Primar și Consilieri, arătând că n'au furat, că nici nu pot da socoteala și că denunțurile oposanților sunt false.

La 25 Noembrie, comitetul Israelit prin adresa No. 98 către Primărie, cer admiterea de a se adăuga încă un halam pe Aron Leibă, cu 11 lei 75 bani sau conform cererii obștei.

1) 1871

La 25 Mai Haim Heller demisionază din comitet, prin cererea sa către Primar.

La 5 Iunie comitetul către Primar arată că obștea a ales pe Meilich Segaller în locul D-lui Heller și cer aprobarea.

Comitetul este înscințat de către Primărie că după adresa Prefecturii cu No. 3459 din 26 Mai, bazată pe telegrama Ministerului de interne No. 6460, i pune în vedere a se conforma strict ordinului circular ministerial No. 21652 din anul 1866 adică a nu se mai amesteca în afacerile comunității Israelite locale.

2) 1872

La 16 Iunie Primăria prin adresa No. 1285 către comitetul Isr. cere a i se presenta darea de seamă de venituri și cheltuieli.

La 24 Iunie obștea mică prin cererea către primar, roagă a se numi ca casier al Kahalului pe Elije Natule, în locul lui Ancel Engelberg, aceasta din urmă fiind fără avere.

La 6 Iulie, comitetul Israelit înaintează Primăriei darea de seamă cerută și la 7 Iulie se face verificarea computurilor asistând și delegații comitetului, la Primărie.

La 21 Iulie feredeul din prund este închis fiind amenințator.

În darea de seamă, ce s'a trimis și Primăriei, între alte cheltuieli făcute în acest an găsim următoarele ce ne interesează:

Repararea fereidelor 3330 lei 25 bani; Acoperirea sinagogei vechi a costat 1716 lei și *Plata benevolă pentru înființarea muziciei și grădinei Primăriei locale 2941 lei 35 b.*

3) 1873

La 19 Martie, Comitetul Isr. prin adresa No. 25 cere

1 și 2) Primăria Dosar No. 61 pe anul 1871 Martie Dosarul Comitetul Isr No, 803/871.

3) Alegerea Comitetului Israelit Primăria Piatra No, 1017/73,

Primăriei a li se înapăia un exemplar vizat de comună, al dărei de seamă ce au prezentat anul trecut.

La 27 April comitetul Isr. prin adresa No. 47 către Primărie, cer a se fixa alt termen de arendarea taxei, deoarece contractul expira la 3 Mai și se fixează termenul dărei în antrepriză pentru ziua de 12 Mai, publicându-se aceasta de către Primăria, Prefectura și Poliție, după vechiul obicei.

1) La 29 April peste 200 Evrei mai cu seamă meseriași cer Primarului destituirea Comitetului, abrogarea taxei, alegerea nouă a comitetului să se facă în mod electoral prin voturi și ca taxă de se va înființa iarăși să fie numai 6 pale de ocă carne iar nu 15 cum era.

Negustorii iar în număr mare, cer Primarului numirea unei comisii interimare până la împăcarea partidelor.

Primărie prin adresa către comitetul Isr. arată că primind ordinul No. 6275 din 11 Mai din partea Prefecturii care se bazează pe ordinul Ministeriului No. 6892, îi cere neamstecarea în sânul Comunității Israelite.

La 11 Octombrie Epitropia Com. Isr. prin adresa No. 11 către Primar, cere a se admită urmarea taxei de 15 bani de ocă carne cușer. cere fixarea termenului de dare în antrepriză pe timp de 3 ani începător de la 26 Oct

Tot odată anexază un proces verbal subscris de mai toată obștea Isr. unde cer și aderă la aceasta.

În cererea comitetului amintesc primarului că din taxa ce va admite vor plăti cei 300 galbeni ce dătoresc Primăriei, după învoirea avută cu ea

Semnați: Abr. Lipa Iuster, H. Copel, S. M. Esrig, Elie Naftale, M. Segaler.

La 14 Noembrie, Comitetul cere Primarului executarea antreprenorilor taxei și al feredelilor pentru neplata cășturilor căci n'au cu ce plăti medicamentele ce dătoresc D-lui Camner.

2) 1874

La 19 April Comitetul Isr. prin adresa No. 10 către Primar depune budgetul, cerând aprobare, ceia ce sa și făcut

1) Primăria Piatra Dosar No. 70/73 Mart, 19 Alegerea consiliul Israelit.

2) Primăria Piatra Dosar No. 63 Anul 1874 Martie 10 Alegerea membrilor omunității Israelite No. 1170/974.

(aprobat) la 4 Mai prin adresa Primăriei No. 1316 către Comitet.

Totalul veniturilor și cheltuelilor acestui budget este 23.678 l. 40 b.

În darea de seamă al Comitetului Isr. pe acest an găsim între alte cheltueli, următoarele ce ne interesează:

Merinetul sinagogei mari a costat 400 lei iar al feredelilor 1175 lei. Bezmenul și funciarul feredelului prund 275 lei 50 b. Răscumpărarea sinagogei și al feredelului de bezmen de la șipote a costat 3525 lei răscumpărarea taxei de 4 la sută ce s'a fost impus asupra tuturor mărfurilor, a costat 3525 lei.

La 28 Octombrie obștea israelită în număr de peste 300 cer Primarului, a regula alegerea altor epitropi iar cei actuali să și deie socoteală; iar până la definitivă alegere cer ca să numiască pe Leiba Rotenștein casier provizor.

Se fixează de Primar, termenul noiei alegeri la 8 Ianuar 1875.

La 24 Decembrie Primăria prin adresa No. 3561 către taxierul Pincu Catz, îi înviță a depune datoria și eăștul taxei la casieria comunală, asemenea cu adresa No. 3562 înviță și pe Solomon Leib Ketrar feredear a urma tot astfel.

La 31 Decembrie Comitetul Israelit presintă Primăriei compturile și budgetul anului acesta. care se aprobă

1) 1875

La 8 Ianuarie o mare parte a obștei presintă Primăriei Procesul verbal al alegerii noului Comitet pentru acest an și care sunt: Leiba Rotenștein, Pincu Mendel, Leiba Iosub, Hers Goldner, Ific Lobelsohn, Iosub Pascal și Haim Heller. Cer aprobarea ceia ce s'a și făcut.

La 18 Ianuarie o altă parte al obștei Isr. arată prin cererea lor dată Primăriei, contestează contra alegerii unei părți al obștei, că ei au toată încrederea în vechiul comitet, care cer ca ei să conducă afacerea comunității înainte, mai cu seamă că acel comitet a plătit primăriei 300 galbeni pentru răscumpărarea bezmenului sinagogei și al feredelului, alți 300

1) Alegerea membrilor Comunității Israelite Primăria Piatra Dosarul

No 1170/75

galbeni pentru răscumpărarea taxei de 4 la sută asupra mărfurilor etc.

1) La 11 Septembrie mai multe partizi reclamă Primarului și Prefectului contra Kahalului, cerând desființarea taxei chiar.

Consecința acestor sfezi, a făcut ca atât Primarele cât și Prefectul să invoce iarăși ordinul ministerial dela 1866, obținându-se cu desăvârșire de la ori ce amestec în sânul comunității locale.

Această neamestecare a cauzat stagnarea afacerilor comunității timp de aproape 2 ani.

De abea la 24 Ianuar 1878 obștea prezintă Primăriei 2 exemplare de procese verbale, în care arată cu au ales de Kahali pe: Elie Nafule, S. M. Esrig, H. M. Vechsler. H. Heller, P. Pascal, I. Lebelsohn, și Ijic Goldner cer aprobarea cuvenită, ceace s'a și aprobat și de comitetul perm.

De acumina înainte voi descrie periodul anlor în mod neregulat până la 1896 de care ce îmi lipsesc documente necesare pentru aceasta.

La 13 Iunie 1880, 400 gospodari evrei adunându-se în sinagogi au ales delegații pentru alegerea de Kahal iar la 23 Iunie acelaș an delegații s'au adunat în număr de 18 la F. Rosenberg și au ales epitropi al Com. Isr. pe: Simon Rențler, Pavel Inzler Cantaragiu, Aron Kahane, Ghedale Elie fâinar, Bercu Zet Alter, H. Lieberman, Lazer Idel Croitor iar de casier au ales pe B. H. Colomeir, iar ca comitet special superior au mai ales pe Elie Nafule, Herș Goldner și H. Heller.

Cei întâi vor avea atribuție a strânge veniturile și forma bugetul iar cei 3 se vor ocupa cu zidirea ferededului de la șipote. Obștea prezintă procesul verbal al acestei alegeri Primăriei și se aprobă în totul.

De notat este că afară de donațiunile ce comunitatea a făcut primăriei când s'au înființat muzica și grădina Comunei, apoi ea plătea regulat Comunei câte 100 lei lunar ca subvenție din partea obștei Isr. pentru susținerea acestora. Această plată a urmat până la 1884, când desființându-se taxa a încetat și această plată.

1) Primăria Piața Dosar Algeerea Comitetului Israelit No. 1330/1876.

În darea de seamă a comunității pe anii 1880—82 găsim între altele următoarele care iar ne interesează:

Afară de material pentru zidirea ferededului de la șipote, Kahalul a primit de la cel vechiu 9346 lei 83 bani; Taxa a mers 449 lei săptămânal, 5 bani oca de carne.

Facerea de ciuboșele pentru copii saraci 80 lei.

Subvenția către Primăria pentru susținerea muziceii 500 lei pe timp de 5 luni.

1) La 1883 Membrii comitetului Isr.: A. L. Iuster, Elie Nafule, L. Rotenștein, B. L. Comisioner și M. Segaler au cumpărat 100 chile grâu, l'au măcinat, fabricat pască, mrai strângând colecte însemnate. Astfel că au împărțit saracilor 300 ocale azime, 50 merțe cartofi, deosebit 800 lei numerar.

În darea de seamă al comitetului Isr. din anul 1885 între altele observăm următoarele:

Taxa era 12 bani de oca de carne și 15 b. de găină, care producea săpt. 537 lei 80 bani.

Pentru arestații evrei din penitenciarle Pângarați și Bisericiani mâncare de Paște 67 lei 80 b. Idem localnici 30 lei.

Tinerea cu mâncare a 2 soldați străini cu mâncare de Paște a 12.50.

De la acest an sar tocmai la anul 1887, neavând fapte acte și date sigure de înregistrat.

În acest an (1887) s'a format un mic comitet care a făcut o mică taxă, din care să se poată susține cultul și școala Talmud-thora.

Imediat ce s'a fost alcătuit acest comitet la 24 Martie acest an vre-o 40 meseriași reclamară Primarului și Procurorului contra comitetului și formării de taxe.

Cauza acestei furii este ușor de explicat:

Comunitatea prin piața de taxe un timp foarte îndelungat, a fost strâns un fond însemnat, care s'a întrebuințat pentru zidirea ferededului de la șipote. În urmă baia fiind vândută prin darabană și obștea văzându-și pierdută toată sudoarea lor, era foarte indignată asupra canalilor de atunci și de aceea nu mai voiau comitețe și taxe.

1) Aparatourul V 1882 No. 29

Furia nu se liniște căci grupe de oposanți reclamară autorităților incontinuu.

Majoritatea obștei însă voind a pune capăt mizoriei Comunităței, la 20 April acest an încheiază un proces verbal cu un mandat, scris de aproape 400 evrei contribuabili, care s'au constituit într'un fel de societate de binefacere alegând de reprezentanți și mandatarî pe D ni: Dr. Leon Stein

Dr. Leon Stein

Peisich Pascal, B. Samson, Bercu L. Cantargiu, Strul Nute Veinberg, Marcu Leib Abeles, Leib Polak, Beriș Zimond, și Levi Crețz, dându-le deplină imputernicire de-a aviza la mijloacele de-a crea fondurile necesare pentru întreținerea sta-bilimentelor de caritate și personalul necesar cultului precum întocmirea unui spital, a administrarea cimitirul și toate imo-bilele obștei Isr. locale și asemenea și răscumpărarea fere-deului.

Durata acestui mandat era pe 3 ani.

Acest comitet au luat lucrurile sistematiceste, oposanții se liniștiră, dar casapii mergeau fățiș contra comitetului, mai

cu seamă că comitetul ridicase taxa la 10 bani din 5 bani ce era.

La 27 Mai acelaș an, casapii prin petiții pline cu venin mortal, fulgeră contra acestui comitet cătră autoritățile locale și cătră ministere, cerând a nu se admite nici o taxă, a se disolva comitetul și a se da judecâtei, căci toate câte fac sunt contra saracilor (sic), contra guvernului (sic) etc.

B Samsony

În anterioara lor cerere cătră Procuror (5 Mai 1887) amestecară și pe rabinul Moise Volf Kitai, care fiind întrebat asupra faptului ce-l se impută de casapi, arată Primarului că percepere de 5, ori 10 bani ce se percepe asupra cărnei cușer, nu este impusă ci se dă benevol de societarii iscăliți în procesul verbal de la 20 April a. c. pentru susținerea cultului și ajutorarea saracilor și că încasatorul acestor bani este Ușer Rotman.

Această afacere a luat proporții mari căci autoritățile au numit comisiunea de cercetare asupra taxei ce se percepe; Casapii luptă fățiș contra taxei și contra existenței comitetului.

Ușer Rotman fu chemat la parchet, era ceva scandalos căci polițaiul era în partea casapilor. În fine din cauza tuturor acestora, Prefectura bazată pe ordinul Ministeriului de Interne No. 10073/85 ordonă Primăriei a interzice taxa care este contra dispos. legilor Art. 108, 110 și 111 din constituție. Ordonă și darea lor în judecată.

Deci din cauza acestor persecuțiuni și în urmă din cauza neînțelegerilor între chiar membrii comitetului, comitetul s'a dizolvat, taxa a încetat de a exista și totul stă amorțit până la anul 1896.

Singurul fapt de însemnat este că cei 3000 lei economici de acest comitet, au fost răpite de foști antreprenori al feredului de la șipote.

De oarece organizarea comunității începe regulat de la 1899 și până astăzi, deci găsesc de cuviință a face reminiscență faptelor și actelor relative la anii precedenți până la pomenitul și fericitul an 1896 și apoi voi face istoricul organizăției comunității, regulat până în prezent.

Regulamentul Organică Prințipatului Moldovei, în 1834 capitolul *Nația Jidovească* la art. L 1 zice: Jidovii sunt slobozi a cumpăra carne de la cășăpile creștinești cu acelaș preț cu care cumpără și cellalt norod, fără a avea însă Hami la tăeturile creștinești, iar nemulțumindu-se cu aceasta să fe pozvoliti a avea trunchiari osebite după trebuință care trunchiari vor fi cuprinse în contractul antreprenorilor polițiilor (târg) cu deosebite prețuri ce se vor putea alcătui.

La art: L III zice: Fîind că aplicația au descoperit neînlesnire a împlinirii dărilor de la Evrei în alt chip, de cât cu așezarea taxei după urmarea de mai înainte, și pe de altă parte însuși nația evreiască din Eși au primit aceasta, ca un singur înlesnitor chip ce și ei au cunoscut că poate fi spre plata dărilor pusă asupra lor.

Pentru acea se încuviințează și se hotărăște a se așeza *taxei* asupra nației jidovești, atât în orașul Eși cât și în celelalte târguri a Prințipatului unde Evreii vor cere, chibzuindu se prețurile la taxă pentru carnea ce se va vinde și tăetul de pășări pe așa temei totdeauna, ca să poată din

1) Dosar pentru perceperea ilegală a taxei de la carne cușâr de cătră raionul și membrii comitetului israelit Piatra-N. No. 2693/887.

trânsele a se alcătui cu deplinătate dările hotărâte a Evreilor pe sferurile curgătoare, împreună și rămășițele ce ar urma asupra lor din socoteala vremii trecute.

Vânzarea taxei să se facă în havra Evreilor în ființa unui cinovnic a ocârmuirii locale și în ființa vechilor din toate stările Evreești.

Vra să zică Evrei din vechime aveau taxa asupra cărnei și păsărilor ca cel mai lesnicios mijloc de a plăti dările impuse de Stat și apoi pentru întreținerea culturii, școalelor etc.

În manualul administrativ al Prințipatului Moldovei Tom. I în capit. No. 102 Circulara Departamentului din Iăuntru din 11 Decembrie 1842 cătră Ispravnicii și Eforii, lămuritoare regulei ce urmează a se păzi în deobște întru închieră osebitelor contracturi P. 167, litera B. zice: Pe nația Evreiască să fie îndatorii Ocupcicii a o îndestula cu carne cușâr potrivit cu a lor religie, după o dinadinsă alcătuire ce se va săvâși cu aceștia, în privirea deosebitei cheitnelilor ce urmează cu asemenea carne, prin tăerea hamului lor.

În acelaș Manual Tom II în capitolul No. 530 pag. 43 intitulat: Anaforaua Sfatului din 1845 Oct. sub No. 229 cu Inalta rezoluție din 6 Oct. 1845 prin care se propun Inaltei Aprobații condițiile vânzării taxei Evreești care s'au chibzuit a se urma și pe anii viitori pentru împlinirea dărilor de obștile Evreești între alele zice; Dările ce sunt statornicite asupra Evreilor fără deosebire, sudeți ori raele. au urmat preutindene a se împlini prin mijlocirea unei taxe prevăzută și în regulament, Anexa cu litera P., Art. 50 cap, al III, al Finanțului, chibzuită asupra cărnei și a păsărilor cușâr, la fiecare oraș și târg după valoarea sumei cerșută.

Aplicația acestei taxe închipuită de către însăși evreii și obicinuit între dânșii din vechime au dovedit că este cea mai nimerită măsură nu numai pentru siguranța haznelei cu darea ei în ocup, împlinirea de la evreii, a dărei pe cap dar și pentru înlesnirea ajutorării saracilor, care sunt îndestul de numeroși și care sunt ajutorai prin taxe.

La cap. 531 pag. 45 intitulat Dispoziții atingătoare de asigurarea dărilor de la obștile evreești prin taxe și despărțirea cășăpilor evreești de acele creștinești, adoptate de către

Sfat la 6 Iunie 1852 asupra Referatului Depart. de Finanțe din 1852 Iunie sub No. 4888.

Între altele zice: După propunerile visteriei terminului contracturilor încheiate pentru finerea taxei de prin osebile târguri a Prințatului și după porunca dată Visteriei sigurarisirea dărilor de la jidovi să se urmeze și în viitor tot prin înființarea de taxe după pilda de mai înainte.

Așa dar este un fapt irefutabil că evreii din țară, din cele mai îndepărtate timpuri au avut taxa asupra cărnei și păsărilor, învoită și impusă chiar pentru plata dărilor către Hazna (visterie) și pentru ajutorarea saracilor și întreținerea culturii și al tuturor instituțiilor lor culturale și de bine facere.

În anul 1837 *Vodă Mihail Grigore Starza V. V-ul* al Moldovei, ordonă ispravnicului ținutului Neamț, a încasa birul și de la jidovii de la târgurile Piatra și Neamț unde sunt înființate formalnică taxă și să se urmeze împlinirea cu analogie pe summa ce cuprinde taxa.

Vezi copia actului Domnesc:

1) Cinstit credincios Bcieriul Domniei mele domnul Iordache Katargiu Biv Vel Agă Ispravnic ținutului Neamțu sănătate, cheltuețele țarei cari după împrejurările covârșesc plata veniturilor Ei. au cerut neapărat și în acest an un adaus cătră obicinuitele Dări a locuitorilor dajnici adaus după chibzuirea obștei obicinuite aducând fiind de pildă au fost și în anul trecut 1836 numai câte doi lei la zece scocotit pe summa dării fiște căruia dintre birnicii sâtean i celalți dajnici precum și patentariu afară numai de bejenari chrisovești și supușii curților străine, care sunt slobozi de această plată; și Domnia Me făcând după aceasta împărțășire sfatul nostru, De cătră sfat sau recomandat spre aducere întru împlinire și cu adausul vor primite și osebile a noastre domnești părți pe numele fiște căruia sat, ca să împărțescă satele a locuitorilor în deobște și lămurire de acest arătat adaus ce au a da pe acest an. Drept aceea scriem și poroncim dumitale ca îndată

1) Actul original este în posesia mea Autorul. Cuvintele ce lipsesc nu se pot ceti.

după primirea aceștii a Noastre Domnești cărți se regulariseși și să pui în lucrare cu cele mai bune măsuri și cu toată vrednicia împlinire acestei adaus în sfertul acest curgătoriu al 4 lunilor Octvr., Noemvrie și Decemvrie cu banii obicinuiților lări a acestui sfert, si rânduri, rânduri precât să vor împlini să se trimeată la Domneasca Noastră bine înfeles

scurtă vreme nu ar ave închipuire a plăti în sfertul acest curgătoriu va rămâne rămâșia a să în sfertul viitoriu I u 1838, împlinire să urmeze cu analoghie pe summa banilor ce obicinuite dări a fiște căruia din sferturile curgătorului an; iar de la jidovii din târgurile Piatra și Neamțu, unde sânt înființate formalnică taxe să se urmeze împlinirea adausului cu analoghie pe summa ce cuprinde taxe după și tablele să se alcătiască din dată pentru toate sferturile, osebit de acele a obicinuițelor dări, însă potrivit cu acelea la ceia ce să atinge de prefacerile sporă ai sau a scăderii ce sau prilejit la numărul dajnicelor, în fiște care sfert precum și în anul trecut 1836 au urmat ca să asemenea table să să și trimeată Visterie și mai departe decât până la 20 a lunii curgătoare pentru ca să poată alectui cuventele extracturi care urmează a se înfățoșa în cercetare obștești obicinuitei adunări.

Cătră aceștia în sfârșit domnie me fi poroncim cu țarie ca să fi cu cea mai deșteptă privighere la împlinire acestei dări ca să nu să asuprească locuitoriu cu luare de bani măcar mai mult peste acei hotărâți câte doi la zăce și tot odată să fie cu pătrunzătoare luarea aminte ca și la între lăcutorii satelor a acestei adaus care vor urma asă în osebire de banii sfertului să nu să asuprească vre unii din locuitorii intrucât de hotărâre că la cea întâia ivire de ocațachisă vei câte însuși în cea mai grea urgie a domniei mele fără a te putea ajuta cu vre'un cuvânt de îndreptare subț nici un cuvânt, iar de primirea aceștia anoaștre Domnești cărți, și punere în lucrare, să trimiți răspuns la Domneasca Noastră Visterie.

No. 50

Anul 1837 Noemvrie 8

În anul 1840 Antrepriza căsăpiilor și mungeriilor din Piatra este ținută de jidovul Herșcu Moscovici, aprobat de Guvern.

Vezi copia :

1) Departamentul trebilor din Iăuntru

Către Isprăvnicia ținutului Neamțu

Observându-se după contracturile pridipavlisite, pe lângă raportul acei Isprav. de subț No. 1132 pentru căsăpiile și mungeriile aceluiași târg închiet cu Herșcu Moscovici, pe vreme de un an de zile începător de la 19 a viitoarei luni Iunie pe prețul de 26 parale oca carne și 2 lei 24 par. oca de lumanări.

Și întărindu-se de către departament de pe formă s'a întărit în alăturare pe lângă aceasta, împreună și cu toate formele mezentului și chezășiile.

Cuprindu-să pe acel din partea ei contract.

Să fie cu privilegii așa urma lui întocmai.

Ca nu la din potrivă să cadă și ace în răs-pundere împotriva cu chizeșul.

Ministeru și Cavaler (indiscifr.)

Ocărmitorul secției (indiscifr.)

Secția I No. 3447

1840 Februar 21 zile

Vezi copia actului în privința taxierului :

2) Visteria Moldovei

Către Isprăvnicia ținutului Neamț

Taxierii nației Evreești din târgul Pietrei, prin jalba ce

1) Dosar No. 77/1840 Căsăpiile și Mungeriile,

2) Originalul în posesia mea Autorul,

nu dat Visteriei arată că de câtră acea Isprăvnicie s'ar vedea apucal să mai plătească încă odată zeciuiele pe toate sferturile din urmă când niște asemenea bani după cuprinderea punctului al 2-lea din contractul taxei iar fi plătit la fișe care trei luni fostului sameș Dudescu, întâlogând spre dovadă și chiar gitanțele aceluia sameș pentru îstovirea unor asemenea bani, deci fiind așa se scrie isprăvnicii să se lase pe jăluitorii nesupărați implinind acei bani din averea răposatului Dudescu, sau însăfășit de la cei care dovedi că iau dat, iar taxierul pe temeiul ziselor qui-tanțe nu mai poate fi îndatorit ai plăti de al doilea.

Subscrierea Visternicului (indiscifrabil)

Secret (indiscifr.) - M. Patent

No. 2789 Anul 1848 Mai 13 zile.

În anul 1852 taxa jidovilor din târgurile Piatra și Neamț a fost luat în antrepriză de către Vornicul Vasile Roset. Iată actul :

No. 7629 1)

Pentru tacia jidovilor din târgurile Piatra și Neamțu din ținutul Neamțului. luată în antrepriză de d. Vornic Vasile Roset după contractul încheiat la 22 August, prin care s'au asigurat dările convenite haznalei pe 6 ani viitori, dela 1 Ghernarie 1853, primindu se la Departament chezășiia D-sale Kominsoarei Zamfira Roset născută Manu din 18 August, întărită de judecătoria ținutului Iași secția I a cu No. 548, în documentele caselor d-sale ce le are aice în capitale în număr de 4 bucăți, depusă zălog la hazna, cu care siguripește urmarea d-sale Vorn. cu plata cășturiilor după contract, până la implinirea acelor 6 ani, despre care se face obștește știut.

Obștia Evreilor din Piatra încunoștințează Isprăvnicia ținutului Neamț că au ales alți trei Kahali în locul celor desființaji, conform ordinului ei (Isprăvnicie).

Iată copia :

1) Posesia mea. Autorul.

1) Către Cinstita Ispravnicie Timuț Neamț

Obștea Evreilor din Piatra

Fiindcă după poronca Cinstitei Ispravnicie despre destina-
țarea foștilor Kahali în urma căroră după nouă alegeri am
ales pe alți trei și anume: Strul sin Moise Beir, lancu Sani
și Ilie Talpalar fiind oameni cinstiți și vrednici de asemenea
însărcinare de a pute purta.

Cu respect dar vă supunem aceasta în cunoștință respec-
tabilei Ispravnicii pentru cūvenita regulare,

1852 Februarie 27

Urmează aproape 100 iscălturi evreiești, după care ur-
mează legalizarea lor.

Politia Târgului Piatra

Pentru că aceasta este subț adevăratele iscălturi a jido-
vilor viețuitori în acest târg, se încredințază.

Politia, Mărășescu

1852 Febr. 27

L. S.

Tot în acest an Nația Evreiască din Târgul Pietrei către
Ispravnicia ținutului Neamț, cere a se admite alte persoane
de Kahali în locul celor aleși în luna Februar acest an fiind
plecați la Hangu.

Iată copia:

Isprăvniciei Ținutului Neamț

Nația Evreiască din Târgul Piatra

²⁾ J A L B Ă

Așa precum de către noi sau ales de Kahali pe Strul sin
Moise Beir, Ilie Balan și Ilie a Zlatei, care aceștia erau mai

1), 2) Administrația Financiară Neamț, Dosarul No. 63 Anul 1852. Alegerea
cahaliilor de prin târguri de reședință. Posesia mea, Autorul.

cinstiți, care purtau răspundere la orice poate fi chemați,
acuma însă sau retras de la această îndatorire, ducându-să
la *Hangu*, unde au luat produsele de speculație și aceștia
singuri se roagă, care nu pot răspunde la nimica, rugăm pe
cinstita Isprăvnicie a pune în loc pe alții aleși recomandați
și aleși de noi, cari toți pot răspunde și anume; Avram Bo-
toșineanu. Moisa a Ghiței și Samuil Negru.

1852. Mai 26

Urmează 100 iscălturi, legalizat de Politia Orașului
Piatra subț No. 6614 22 Mai 1852.

Obștea Nației Evreiești din Piatra dau declarație au-
tentică arătând că au ales de Kahali Negustorii Avram Bo-
toșineanu, Samuil Negru și Moisa a Ghiței, rugând pe cin-
sita Isprăvnicie de a se încredința după formă.

Iată copia:

Noi obștea a Nației Evreiești, facem prin aceasta știut,
că adunându ne astăzi în Politia orașului Piatra, familii de 3
stări I, II și III-lea, și potrivit povățuirii ce D-lui șeful Politei
ne au dat, lămurindu-ne și din chiar sfătuire întregii nației
noastre, am ales a ne fi *Kahali* negustorii anume: Avram
Boloșăneanu, Samuil Negru și Moisa a Ghiței și unul din
acei ce până acum au fost anume Strul sin Marcu Bellei, în
locul celor până acum, care i cunoaștem negustori cinstiți
cu avere de fondus și vrednici a cunoaște la asemenea
obiect, pentru care noi obște închizeșuim pe cărmuire și
spre siguranță adevărim aceasta cu a noastre iscălturi, rugăm
și pe cinstita Isprăvnicie de a se încredința după formă.

1852 Mai 30

Urmează aproape 100 iscălturi Evreiești legalizate de
Politia Piatra la 1 Iunie 1852 sub No. 1910. (L. S.)

1) Adm, Financiară Neamț, Dosarul No. 63 Anul 1852 Alegerea Cahaliilor
de prin târguri de reședințe, Posesia mea Autorul

Tot în acest an darea în antrepriză a taxei Evreești s'au dat în camera Prefecturii (Isprăvniceii),

Lată copia Jurnalului:

1) Jurnal

Astăzi 1852 luna Iulie 28 zile urmând a fi cea întâi strigare înprividirea acesteia Ispr. a ținut Neamțu, pentru dare în antrepriză cu vânzarea taxei târgurilor Piatra, Neamț, Buhușoe, Buzieni, potrivit cu cererea Depart. de Finans și a condițiilor cuprinse în alăturata apelighiei legiuită.

După lucrările înaintate către Polițiile de Orașe și privighitorilor de ocole a obștia aceștia, neînțăfășându-se vre'un achotnic, sau închiet aceasta spre știința și tot odată i se va păstra la Polițiile de acolo hărțile și cele poroncite.

Iscălit *D. Gheorghiaade*,

Jurnal

Astăzi anul 1852 luna Iulie 30 zile, urmând a fi și al doilea strigare în Camera Ispr. pentru dare în antrepriză arătatei prin jurnal de mai sus citat, nu s'au înțăfășat nici un achotnic, pentru care spre știință s'au încheiat aceasta.

urmează iscălitură (indiscifr.)

Jurnal

Pentru că cel al treilea strigare de dare în antrepriză a ocupului taxiei, subscrisul după porunca Sameșiei No. 6311.

La 1855 Starostia K. K. Agenții ținutului Neamț, face cunoscut cinstitei Administrației Distr. Neamț, că supusul Israel Sildhaus, nu poate rămâne Kahal, ci să fie lăsat în liniște.

Lată actul:

1) Adm. Financiară Neamțu Dosarul Taxelor No. 46 Anul 1852, Posesia mea Autorul,

1) Cinstitei Administrației Distr. Neamțu

Jalba ce această Staroste a K. K. Agenții Ținut Neamț au primit de la supusul ei Israil Sildhaus, în obiectul sarcinei Kahali, ce nu o mai poate purta, cu cinste împărțușindu-se în original lângă aceasta, se adresează potfire, al lăsa în liniște, de asemenea sarcină și a îndatori pe Nația Evrească de așa alege un altu în locul său.

semnătura (indiscifr.)

No. 290, anul 1855 Fevruarie 24

Tot în acest an Departamentul de Finans către Adm. de Neamț, pentru a îndatori pe obștea nației Evrești din târgul Piatra a trada antreprenorului taxei, teșghetari și trebici trebuitori conform contractului și conform cererei antreprenorului taxei.

Lată actul:

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția I, IAȘI

No. 3810. Anul 1855 luna Iunie 20

2) Administrației de Neamțu

Fiindcă după cele ordonate Adm. prin oficiile No. 497 din trecutul an 1853 și 7203 din 1854 pentru a îndatori pe obștea nației Evrești din Târgu Piatra acel District de a trada antreprenorului taxei teșghetarii și trebicii trebuitori în urmarea contractului, nu se vede făcută vre o lucrare nunitul antreprenor prin suplica ce din nou a dat arată că din aceste suferă o mare pagubă.

Depart. și prin aceasta adaugă Adm. că de îndată să îndatorească pe nația Evrească din acel târg a da teșghetarii și trebicii trebuitori D-sale antreprenorului taxiei, după

1) Dosarul Taxei No. 16 Anul 1855 Adm. Financ. Neamțu în posesia mea Autorul,
2) Adm. Financ. de Neamțu Dosarul Taxelor Evrești No. 32, Anul 1858- Posesia mea Autorul,

rostitrea contractului, știind Adm. că la cea mai mică întârziere din parte-l. o asemenea păgubire ce s'ar prileji D-lui antreprenor va privi pe D. Administrator,

Isc. Șef Depart. și Șeful secției (Indisciftr.)

Tot în anul 1855 Departamentul de Finans către Adm. de Neamț, arată că antreprenorul taxei jidovești din Piatra, pentru neurmarea contractului taxei.

Iată actul :

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția Ia

No. 4067 Anul 1855 luna Iunie 30 lași

1) **Administrația de Neamț**

Recomandându-se Adm. în copie suplica primită la acel Depart. de la D. Antreprenorul taxei jidovilor din târgul Piatra, spre lămurire de arătare ce face, Isă scrie că având în privire cuprinderea contractului taxei ce numitul poartă de la guvern, să reguleze din dată executarea lui fără vre'o abater.

Isc. Șef Depart. *P. Maurogheni*

Isc. Șeful Secției (indisciftr.)

Tot în anul 1855 Departamentul de Finans către Adm. de Neamț, arată că antreprenorul taxei jidovești din Piatra, pentru neurmarea contractului taxei.

Iată actul :

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția I IAȘI

No. 6561 Anul 1855 luna Octomb. 3 zile

2) **Administrației de Neamț**

Asupra raportului Administrației cu No. 13101 atingător de împărțirea ce i-au adresat D. Kam. Iancu Ene, antre-

1) Adm, Financ, de Neamț, Dosarul No, 32 Anul 1858 Posesia mea Autor.

2) Adm, Financ de Neamț, Dosarul No, 33, Al Taxelor Evrești 1858 Posesia mea Autorul.

prenorul taxei târgului Piatra din acel District. că dreptatea acestei Antreprize au trecut-o jidovului Haim Zaraf. Departamentul face cunoscut că se învoește trecerea taxiei evreiești din zisul târg, cu aceasta însă, dacă mai întâi numitul Haim Zaraf, va declara prin un înadins înscris, că în cât privește lucrările sau reclamațiile atingătoare de acea tacsie. el se leapădă de protecția străină sub care astăzi se ocrotește, și asemenea declarație legalizată după cuviință. Administrația o va trimite acestui Departament după care numai, i se va da cuvenita poroncă.

Isc. Șef Depart, indiscifrabil

Isc. Șef Secției, indiscifrabil

Tot în acest an (1855) Departamentul de Finans către Administrația de Neamț, în privința teighetarului și Treibicilor ce cere antreprenorul taxei din Piatra.

Iată actul :

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția I IAȘI

No. 6755 Anul 1855 luna Octomb. 10 zile

1) **Administrației de Neamț**

Antreprenorul taxiei nației evreiești din târgul Piatra acel district, prin petiția ce a dat Departamentului, se tânguește ca Administrația nici până acuma au făcut vre-o lucrare pentru neurmarea nației, cu predare de teighetari și treibicii, în urmarea căruia Departamentul cătră cele ordonate Administrației n'au de înainte întru aceasta — adaugă a-i face cunoscut că dacă până în zece zile antreprenorul taxiei evreiești din târgul Piatra nu va fi îndestulat cu legiunile cereri a d-sale potrivit rostitrei contractului, Departamentul va trimite un revizor pe socoteala Administratorului spre executarea condițiilor contractului.

Isc. Șeful Departamentului și Secției (indiscifrabil)

1) Adm, Financiară Neamț, Dosarul Taxelor Evreiești No, 32 An, 1858 fila 20 Proprietatea mea Autorul.

Departamentul de Finans către Administrația de Neamț în privința taxierului din Piatra Haim Zaraf.

Lață adresa :

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția I IAȘI

No. 7738 Anul 1855 luna Noembrie 21

1) Administrației de Neamțu

Alăturatele primite pe lângă raportul acei Administrații cu No. 15278, dată ei de jidovul Haim Zarafu ca garanție pentru tacsia nației evreiești din târgul Piatra acel district. pe care d. Sard. lancu Ene adevăratul antreprenor prin înscris declarată ce i-au adresat mijlocește a i se învoi trecerea dreptului acelui contract către Haim Zarafu, osebit de înscrisul prin care numitul declară că în toată vremea lucrării acestui contract se leapădă de orice protecție streină, alăturat pe lângă aceasta se înapoesc Administrației în număr de două bucăți ca nevalabile, ordonânduise tot odată a nu cunoaște pe Haim Zarafu de taxier până ce mai întâi nu va depune garanția valabilă sau bani conform rostirei contractului.

Isc. Șefii Depart. și Secț (indisc.)

Tot în acest an (1855) tot Depart. de Finans către Adm. de Neamț în privința Spatarului lancu Ene antreprenorul taxei din Piatra.
lață adresa :

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția I-a

No. 877, Anul 1855 luna Dekembrie 30 zile Iași

2) Departamentul de Neamțu

D-lui Spatar lancu Ene Antreprenorul taxei Nației E-

1) Adm. Financ, de Neamțu Dos. No. 32, din 1858 Dosarul Taxelor Evreiești, Posesia mea Autorul,
2) Adm. Financ, Neamțu. Dos. Taxelor Evreiești No. 32 Ar, 1858 Prop. mea Autorul,

vreești din târgul Piatra acel district prin petiția ce din nou au dat acestui Depart. mijlocește a i se face cuvenită îndestulare pentru neurmarea Nației Evreiești acelui târg, cu darea teughetarilor și trebiciilor după restituirea contractului.
In urmarea căreia Depart. scrie Adm. ca să deie grabnică știință, ce lucrări au făcut Adm. după ordinele date ei de acest depart cu No. 497, 6037 și 7203 din anul trecut și sub No. 124, 3810 și 675 din anul curent.

Iscălit Șef Depart. P. *Macrogheni*

Șef secției (indiscifr.)

In anul 1856 Isprăvnicia Districtului Niamț, Taxierul Jidovilor din târgul Piatra, Jalbă semnată de Haim Zaraf. arată că în ocolul Muntele și Bistrița are a lua taxa de la idovi din acele ocoale și se re un jandarm spre a scoate banii.

lață actul :

1) Cinsit Isprăvnicii Distr. Neamțu

Taxierul Jidovilor din târgul Piatra

Jalobă

In ocolul Muuntele și a Bistriței am a lua banii taxei de la Jidovii din ocolul Bistrița și muntele, mai ales pentru 2 sferturi al III și IV lea spre ai supune la plata, mă rog dară onor. Ispr. ca să grăbească și am da un jandarm spre ai face de ami plăți banii.

1856 Noembrie 30

semnat Evreește Haim Zaraf

In anul 1857 Departamentul de Finans către Administrația de Niamț pentru neurmarea Obștei Jidovilor din Piatra, către taxier.

1) Adm. Financ, de Neamțu, Dosarul Taxei târgurilor No, 46 anul 1856 Posesia mea autorul.

Lată actul relativ :

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția I-a

No. 34 Anul 1857 luna Genari 3 Iasi

1) Administrației de Niamțu

Să trimitte adm. în copie suplică primită de la Antreprenorul taxei nației Evreiești din târgul Piatra spre a ne lămuri de tânguirea ce face asupra Nației, cari din pricină că n'au urmat ai da înlesnirile prevăzute la punctul 3-lea din contract. I'au nevoit a plăti singuri lefile unor asemenea oameni și i se scrie ca potrivit și cu cele ordonate ei sub No. 497, 7203, 3810, 4067, 5755 și 8077 să reguleze îndes-tularea antreprenorului prin îndatorirea obștei jidovilor din acel târg, de ai da toate înlesnirile prevăzute în contractul taxei, spre a înlătora orice prilej de reclamație, iar de rezultat va raporta neîntârziat.

Isc. Șef. Depart. (indiscifr.)

Isc. Șef secției (indiscifr.)

Tot în acest an 1857 Depart. de Finans către Adm. de Niamț, în privința pricinei antreprenorului taxei Evreilor din Piatra cu Obștea jidovilor di: acest oraș.

Lată actul :

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția I-a

No. 10717 anul 1857 luna Dekembrie 23 zile Iasi

2) Administrației de Niamțu

Asupra împrejurărilor cuprinse în răspunzătorul raport acei Adm. sub No. 14.499 i se face cunoscut că de vreme ce la punctul al 3 lea din contractul taxei Evreilor târgului

1) Adm. Financ, Neamtu Dosarul Taxelor Evreiești No. 32 anul 1858, Posesia mea Autorul,

2) Administrația Financ, Neamț Dosarul Taxelor Evreiești No. 32 (Fila 63 din Dosar) anul 1858 Posesia mea Autorul,

Piatra se rostește anume că obicinuita plasă a hahamilor, a treibicilor pentru tăetul vitelor și a păsărilor precum și a tei-ghetarilor nu privește pe antreprenor, ci aceasta urmează a se pune la cale în osebite de către nația precum și până acum, apoi Adm. să-și urmeze cu îndatorire întregi obștii Evreilor de a da toate înlesnirile prevăzute prin contract fără a se lua în privire orice propunere ar urma din partea celor ce se împotrivesc ca supuși streini la o asemenea contibuție.

Isc. Șef Dep. Dim. N. Aslan

și iscălit Șef secției (indiscifr.)

Tot în acest an Depart. de Finans către Adm. de Niamț în privința antreprenorului taxei Evreilor din Piatra, de la care s'au primit suplică contra Administrației că nu regulează afacerea pricinei cu obștea Evreilor pentru nedarea înlesnirilor.

Lată actul :

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția I-a

No. 808 anul 1857 luna Septembrie 23 Iasi

1) Administrației de Niamțu

În privirea că de la D-lui Antreprenorul taxei Evreilor din târgul Piatra și acum s'au primit din nou suplica prin care arată că acel Adm. nu ar fi înaintat până acum vre-o lucrare în urmarea ofiților ce are primite de la acest Dep. No. 497, 7203, 3810, 4067, 6755, 8077 și 34 pentru îndatorirea obștei Evreilor de ai da toate înlesnirile prevăzute în contractul ce are încheiat cu fiscu, și spre a putea scăpa și Depart. de mai multă stăruință și jăluirea a Ds. Antreprenorului, se adaugă și prin aceasta scriindusă că cu cea în-

1) Adm. Financ, de Neamț Dosarul Taxelor Evreiești No. 32 fila 16 din Des anul 1858, Posesia mea Autorul,

tăia poștă să trimeată știință cum urmează împrejurările care o împedică pe Adm. a nu da savârșire lucrărei ordonate prin fițatele ofiții.

Isc. Șef Depart. și Șef secției (indiscifr.)

Tot în acest an 1857 Depart. de Finans către Adm. de Niamț face observație pentru neurnmarea îndatoririlor Obștei Evreești din Piatra către taxierul nației.

Lată actul :

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția 1-a

Secția 1 No. 9484 anul 1857 luna Noemvrie 7 zile lași

1) Administrației de Neamțu

Departamentul acesta necunoscând ce împrejurare face pe ace Adm. de a nu da știință ce i sau cerut prin ofița sub No. 8108 din 23 Septemvrie, anul curgătoru, pentru neurnmarea îndatoririlor obștei Evreești din târgu Piatra, de a da toate înlesnirile, fițorului taxei de acolo ce sânt prevăzute în contractul încheiet cu fiscu, se adaugă și prin această scriindu-să ca cu cea întâia poștă să trimiată ne-greșit o asemenea știință și a nu mai aștepta poftire.

subscris (Șef Depart. (indiscifr.)

subscris Șef secției (indiscifr.)

Tot în acest an Depart. de Finans către Administr. de Niamț, ordonă să reguleze îndestularea antreprenorului taxei Nației Evreești din târgul Piatra.

Lată ordinul :

1) Adm. Financ. de Niamț Dosarul Taxelor Evreești No. 32 (Fila 56 din Dosar] anul 1858 Posesiă mea Autorul.

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția I
No. 3693 anul 1857 luna Mai 13 zile lași

1) Administrației de Niamțu

Prin ofițiile cu No. 497, 7203, 3810, 4067, 6755, 8077, și 34 sau ordonat acei Adm. să reguleze îndestularea D-sale Antreprenorului taxei Nației Evreești din târgul Piatra, prin îndatorire obștei de ai da toate înlesnirile prevăzute în contractul ce are încheiet cu fiscul, și de rezultat să raporteze neîntârziat Depart. lar din partea până acum nu se vede nici o lucrare, lăsându-se numai motive de tânguire Antreprenorului.

Drept aceia Depart. și prin aceasta adaugă ai ordona ca grabnic să deie cerșutul rezultat, căci toată întârzierea la îndeplinirea ordinelor de față consecvenței neplăcute.

Isc. Șef Depart și Șeful secției (indiscifr.)

Tot în anul 1858 Ministerul din Năuntru către Adm. Niamț pentru taxa mică din târgul Piatra al Comunităței Jidovilor cu antreprenorul Laba Mocal.

Lată actul :

MINISTERUL DIN NĂUNTRU Secția 1

No. 29155 anul 1858 Dekemvrie in 20 zile

2) Administrației de Niamțu

După luarea aminte făcută atât actei cerută de la acea Adm. pentru taxă mică ce să alcătuisse în târgul Piatra prin contractul încheiat între Comunitatea Jidovilor vieșitori acolo și Evreul Laba Mocal, cât și contractul primit cu raportul sub No. 13534.

Ministerul au văzut că lucrările înaintate de Administr.

1) Adm. Financ. de Niamț, Dosarul Taxelor Evreești No. 32 anul 1858 Posesiă mea Autorul.

1) Adm. Financ. Niamț Dosarul taxelor Evreești No. 32 anul 1858 Fila 81 Posesiă mea Autorul,

sunt în regulă, pentru că, cu ele sau conformat ordinului Visteriei care nu îngădui jignirea Contractului taxei mari, și fiindcă punere în lucrare a acestei taxe nu se poate aproba de către Ministeriu mai vartos acum, când și termenul contractului se vede că expiră la sfârșitul lunii curente.

Se înapoște îndată cu aceasta atât acta cât și contractul, ținut, și se scrie ca să lămurască suma ce va fi primit în puterea contractului întru această trebuință, și pentru cei ce s'ar dovedi că se cuvine a lua o parte de la alta ei săși facă legiuință îndestulare.

Subscr. Șefii Depart și secției (indiscifr.)

Idem în anul acesta 1858 Onor Administrația Ținutului Niamț Taxierul târgului Piatra Laba Mocăi, pentru desfințarea taxei mici ce o ține în antrepriză.

Iată actul :

¹⁾ **Onor. Administrației Disr. Niamț**
Labă Mocăi din Piatra

În particular m'am înștiințat că Adm. acestui District după o goală și simplă propunere a unor din obște au ordonat de a se vesti prin batre de darabană desfințarea contractului cel am de la Comunitate și cu obște pentru o taxă mică de zece parale pentru care am plătit recrutii către Ministerul oștășesc după chitanțele ce păstrează urmarea împotriva legii pentru că parte Adm. este însărcinată numai de a executa contractul. deci în numele Erea înălțatului Kaimacam acestui principat și în numele legilor protestu-luesc contra asemenea lucruri în contra legilor și o rog ca mai întâi s'o comunice locului competent sau să îndrepte pe obște la partea Judecătorească fiindcă numai ea este autorisată la asemenea cazuri.

¹⁾ Doarul ștarelor Evreești adm. Niamțu No, 32 anul 1858 în Posesia mea Autorul,

Bine vroind tot odată de a-mi înapoia contractul meu l'am înfășoșat Onor Președ.
Isc. la înfășoșarea ce am avut cu obștea.
De rezultatul ei să mi se înștiințeze.

Iscălitura lui Mokal

1858 Septembrie 4

Cu adăugire

Contractul citat este nu numai bună primită de obștea dar apoi și cu a taxierului Haim Zaraf și încuviințată de onor Depart. de Finans.

Iarși iscălitura lui Laba Mocăi

Idem în acest an Depeșa Ministerului din Niamț către Adm. de Niamț și scrie ca să conținască cu lucrările în pricina taxierului din Piatra până la sosirea Dregătorului.

Iată copia :

Depeșa originală

Station de Piatra

¹⁾ **Dépêche Télégraphique**

Iasi le 1858—3 hes—20 mm—midi

Arivée a Piatra le 1858—3hes—45 min. apres midi

Ministerul din Năuntru

Administrației de Niamț

Se scrie Administrației ca să conținască cu ori ce lucrări în pricina taxezelor din Piatra până la sosirea acolo a D-sale Dregătorului căruia i sau dat osebite instrucțiuni.

Semnat G. Pruncu

No, 864—1858 Genar 20

Conforme avecu l'original

semnătura (indiscifr.)

¹⁾ Adm. Financ: de Niamț Dosarul taxelor Evreești No, 32 Fila 81 din Dosar anul 1858 Posesia mea Autorul,

Tot în anul acesta Depart. de Finans către Adm. de Neamț. Antreprenorul tacsiei nației Evreiești din târgul Piatra, reclama Depart. că obștea Evreilor de acolo nu urmează cu trudire chachamului, teighetarilor și treibicii. Iată actul :

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția 1

No. 7203. 1858 Dec. 23 zile

¹⁾ **Administrației Districtului Neamțu**

Din partea D-sale antreprenorului taxiei nației Evreiești din târgul Piatra, primindu-se la acest Depart. din nou reclamație pentru că obștea Evreilor de acolo tot nu ar urma cu trădarea chachamului, a teighetarilor și treibicii precum se cuprinde în contractul tacsiei și din această împrejurare s'ar pricinui paguba în venitul tacsiei, în urmare caruia dar, Depart : potrivit cu înțelesul ofiției No. 497 se scrie Adm. ca din dată să pue îndatorire obștei, de a aduce întru împlinire legiuirii cuprinsă în art. al 3-lea din contractul taxiei, ca să nu se deie prilej de mai multă reclamație din partea D-sale antreprenorului să raportuească Depart.

Iscălit : Șef depart. *P. Mavroghe*

Isc : Șeful secției (indisc.)

Tot în anul 1858 Suplica antreprenorului taxiei Evreiești din târgul Piatra, tot pentru nerespectarea contractului. Iată copia :

²⁾ **Copie depe suplica D-sale antreprenorului tacsiei**

Evreiești din târgul Piatra

Fiind-că nația Evreiască din acest târg Piatra n'au

1) Adm. Fin. Tînut Neamțu Dosarul No. 32 Anul 1858 intitulat Dosarul Tacselor Evreiești. Posesia mea (Autorul).

2) Adm. Financ. de Neamțu. Dosarul Tacselor Evreiești No. 32 fila 36 An. 1858, Posesia mea (Autorul).

urmat contractului ce am dela Visterie cu darea trunchiurilor a teșghetarilor și celelante, încât am fost nevoit a le plăti cu banii mei toate aceste.

Supus mă rog a se porunci locului cuvenit, pentru lejuita mea îndestulare.

Conform original, subscris *A. Libaditu*

Idem acest an Ministerial din năuntru către Adm. de Neamț. Aga lancu Ene contra lui Haim Zaraf, pe care l'au primit tovarăș la taxa evreilor din târgul Pietrei cu 3 ocole. Iată copia :

MINISTERUL DIN NAUNTRU Secția II-a

No. 10596. 1858 Mai 16 zile

¹⁾ **Administrației de Neamțu**

În urmare reclamației primită de la D. Aga lancu Ene contra evreului Haim Zaraful pe care cu contract l'au primit tovarăș la tacsia evreilor din târgul Pietrei și trei ocoale ce-o are cumpărată de la vornic Vasile Roset. Însărcinându-se comisie alcătuită de D-lor Dim. Gheorghiaade, comissul Dim. Neculai și revizorul ținutului D-lui Cluceru Nicu Dimitriu ca să cerceteze la fața locului împrejurările și să facă cuvenită îndestulare

Se face cunoscut despre aceasta Administrator, scriindu-se ca să deie D-lui însărcinaților ajutorul de care ar avea trebuință în îndestulare acestei..

Subscriși Șef Depart. și secției (indiscifr.)

Tot în anul 1858 Ministerial de năuntru către Adm. de Neamț. Delegații a cerceta pricina dintre Aga lancu Ene cu Haim Zaraf taxierii taxei Evreiești din Piatra. Iată copia :

1) Adm. Financ. Neamțu Dosarul Taxelor Evreiești No. 32 An. 1858 fila 175 Posesia mea (Autorul).

MINISTERIUL DIN NĂUNTRU Secția 2-a
No. 13004, 1858 Iunie 13 zile.

1) Administrației de Neamțu

În locul D. D. sale Aga Dimitrie Gheorghiașe și Comis Dimitre Neculau ce au fost însărcinați spre a cerceta pricina reclamată de D-l Aga Iancu Eni asupra Evreului Haim Zaratul pentru tovarășia taxei Evreilor din târgul Petrei și altele. Însărcinându-să pe D-lor Aga Dim. Radu și Comis Alecu Costinescu să facă cunoscut acei Adm. scriindu-i-să a da ajutorul bine venit D-lor însărcinaților de care ar avea trebuință.

Iscăliți Șef Depart. și secției (indisc.)

Copia jalbei antreprenorului taxei târgului Piatra, arătând că carnea cușeră cu greu se poate găsi și prin urmare e nevoie a plăti la Hazne, birul evreilor din avutl său. Iată copia :

2) Copia de jalbă antreprenorului taxiei Târgului Piatra

Iunie 23 Anul 1855

Prin contractul ce Onor. Depart. au dat pentru această taxie, se îndatorește, că va asigura prin contracturile ocupurilor de aceste, a da pureea carnea cu îndesulare pentru *nația Evreiască* din acel târg, urmare ce nici odată s'au păzit de către Adminis. înutului, însă acum mai cu osebite, căci de câteva săptămâni carne cușăr cu mare greu se poate găsi, încât sunt nevoie a plăti la hazne birul Evreilor din avutul meu împrejurare pe care o supun iară în cunoștința Onor. Departament.

Pentru tocmai, subscris *Frumescu*.

1) Adm. Financ. de Neamțu, Dosarul taxelor Evreiești No. 32, An. 1858
fila 174—Posesia mea (Autorul).
2) Adm. Financ. de Neamțu, Dosarul taxelor Evreiești No. 32 anul 1858
fila 14—Posesia mea (Autorul).

Anul 1858, Depart. de Finans către Adm. de Neamț, arată în privința deslegării plicinei dintre taxierul nației Evreiești din Piatra și intervenirea Adm. Ministerul se mărginește a-i da deslegare, ci să urmeze. Iată adresa:

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția 1-a

No. 1851, anul 1858, luna Martie în 3 zile—*Iassii*

1) Administrației de Neamțu

La raportul acei Adm. sub No. 1256 i să face cunoscut, că asupra tuturor cazurilor expusă prin zisul raport, ia a avut deslegare prin ofisa acestui Ministeriu din anul 1855 Dek. 22 sub No. 8489 și cuprinderea contractului taxiei Evreilor din târgul Piatra peste acărue mărginire nici o parte nici alta au putut pași fiind-că Adm. au fost datore a avea lucrătoare privilegere a nu îngădui abuzul ori din care parte s'ar fi cercat. În aceea dar și acum Ministerul se mărginește ai da deslegare ca să urmeze.

Isc. Șef Depart și Șeful secției (indisc.)

Tot în anul 1858 Depart. de Finans către Adminis- trației de Neamț.

În privința reclamației d-lui Aga Iancu Iene, ce are asupra obștei Evreilor din târgul Piatra, ordonă Adm. că conform deslegării dată ei, să privilegheze strictă pă-zire a contractului. Iată ordinul :

Departamentul de Finans Secția 1-a

No. 2360, An. 1858 luna Martie 20 zile—*Iassii*

2) Administrației de Neamțu

Pe lângă adresa Ministeriului din lăuntru cu No. 5213, primindu-să copie de pe suplica dată de D-l Aga Iancu

3) Adm. Financ. de Neamțu, Dosarul taxelor evreiești No. 32, anul 1858,
fila 102 din dosar, Posesia mea (Autorul).
4) Adm. Financ. de Neamțu, Dosarul taxelor Evreiești No. 32 anul 1858,
fila 110 din dosar, Posesia mea (Autorul).

Eni, în cazul tânguiri ce face asupra *obștei Eureilor* din târgul Piatra. Ministerul de Finans, alăturată către aceasta o trimite Adm. în copie ordonându-i ca conform deslegării dată ei prin oficiu cu No. 1851 să privegheze cu exactitate stricta păzire a contractului nelăsând nici cum antreprenorului cuvânt de reclamație.

Subsc. Șef Depart. } Indiscifr,
Șef secției }

Idem în acest an Depart. de Finans către Adm. de Neamț, arată că nu admite cererea Kahailor nației Evreiești din târgul Piatra de a mai înființa și admite taxă mică, pe lângă cea mare, pentru plata banilor recruților Jidovi. Iată ordinul :

Departamentul de Finans Secția I-a

No, 3036, Anul 1858, April 14 zile—Iași

1) Administrației de Neamțu

Kahaili nației Evreiești din târgul Piatra, prin depeșa telegrafică au cerut a li învoi înființarea încă a unei taxii pe carne cușar și pasări pentru plata *banilor recrutatii Jidovilor*. Apoi fiind asemenea cerere de către acest Minister nu se poate încuviința mai ales urmând întru aceea și reclamația din partea antreprenorului înpotriva acești măsuri care poate jigni interesul taxiei mari. Se serie Administrației a face cunoscut acei obștii (despre aceea ne încuviințare rămând ca ia să și facă oșebită chibzuire pentru plata recruților ce o privește, iar în lipsă de închipuire va da oameni în natură.

Isc. Șef Depart. | Indiscifr.
 " *Șef Secției* |

Tot în acest an Ministerul de Finans. către Adm. de Neamț. Antreprenorul taxei Aga lancu lene, contra înființării taxei mici, pentru plata banilor recruților. Iată actul :

1) *Adm. Finance, de Neamțu Dosarul taxelor Evreiești No. 32 Anul 1858 în posesia mea—(Autorul).*

Ministerul de Finans Secția I-a
 No. 3772, 1858 Maiu 8 zile

1) Administrației de Neamțu

Suplica primită dela D-I Aga lancu Eni antreprenorului taxiei târgului Piatra atingător de sporul încă câte cinc parale la oca de carne spre plata banilor recruților. se trimite în copie acei Adm. scriindu i a da știință asupra împrejurărilor arătate, fiindcă cele înștiințate de Adm. prin depeșa telegrafică cu No. 4959, că adică adausul cerul de obște ar fi și cu primirea taxierului cunoscut de contractieru, nu se potrivește cu cele arătate prin suplica D-ului Aga lancu lene, — ce mai vârtos arată că neajă au mai adunat sumi pentru această trebuință,—având încă și un capital disponibil pentru aceasta cu care ar putea întâmpina cheltuețele recruților.

Isc. Șef. Depart. | Indiscifr.
 " *Șef secției* |

Suplica antreprenorului taxei din Piatra, către Depart. de Finans (1858) a nu lăsa înființarea taxe noi. Iată copia :

1) Copie de pe suplica Antreprenorului băuturilor

din Târgul Piatra urmată către Depart. de Finans din 1858

Mai în 7 zile.

Deși onoratul Departamentu au poroncit Isprăvniciei de Neamțu a nu îngădui pe *Nația Evreiască* a face nouă taxie la *carne cușer* și a să lua un ban mai mult peste taxie lejivită, însă câțiva Jidovi neopriți de administrație, lau zece parale la toată oca de carne, sub cuvânt de a plăti recrutajie și fiindcă pentru asemenea sfârșit, nația au

2) *Adm. Finance, de Neamțu, Dosarul taxelor Evreiești No. 32 An, 1885 Proprietatea mea—Autorul.*

3) *Adm. Finance, de Neamțu Dosarul taxelor Evreiești No. 32 fila 7 din doar An, 1858 Posesia mea—Autorul.*

a mai plăti câte zece parale la toată oca de pască și deosebit *nafta* mai are și capital de 8000 lei la Haim Zaratul, lămurit de Ispravnicie locală, mă rog a se poronci mânginirea unei asemenea abuz prin care jăluindu-se pe nafta Evreiască mă păgubește și pe mine.

Conform cu originalul, I. Andries.

Tot în acest an Depart. de Finans către Adm. de Neamț, tot în afacerea taxei mici și reclamația taxierului Iată copia:

Departamentul de Finans Secția I-a

No. 3916. Anul 1858 Main în 15 zile

1) **Administrația de Neamtu**

Suplica primită la acest Ministeriu dela D-l Aga Iancu Eni fiitorul tacei evreilor din târgul Piatra, împărtaşindu-se în copie spre lămurire acei Adm. în cazul obijduirei ce arată că i se face în interesul tacei și i se scrie ca să trimeată știința Ministeriului cum urmează împrejurările reclamate de D-lui Aga Eni spre a se putea înainta cuvenita lucrare.

Isc. Șefii Depart. și secției (indisc).

Tot în acest an Ministeriul din Năuntru către Adm. de Neamț conform jabei dată de Comunitatea evreilor din târgul Piatra. Ministeriul cere lămuriri. Iată copia:

Ministeriul din Năuntru Secția I

No. 8580. 1858 Mai 21

2) **Administrația Ținutului Neamtu**

„Să trimite Administr. în copie jalba ce au dat Co-

1) Adm. Financ, de Neamtu Dosarul Tacselor Evrești No. 32 Fișa 153 din dos. An. 1858 Posesia mea Autorul.

1) Dosarul Tacselor Evrești No. 32 Anul 1858 Adm. Financ, Neamtu Posesia mea Autorul.

munțata Evreilor din târgul Pietrei spre a se lămuri de cele în ea cuprinsă și se scrie ca să se încredințeze de îndevărată voință a obștei Evreilor și cu condițiile alcătuirei pentru acei mici tacie să raporteze spre a se regula de cuviință.

semnat șef. Depart, indiscif.

„ șef. secției, indiscif.

Originalul împrumutat D-lui Abr. Renert la procesul din Inalta Curte de Casație unde a rămas.
I/14 IV 1912

Autorul

Tot în acelaș an Ministeriul din Năuntru către Adm. de Neamț tot în privința suplicei dată de Aga Iancu Ene antreprenorul tacei Evreilor din Piatra. Iată copia:

Ministeriul din Năuntru. Secția 4-a

No. 11457. 1858 Mai 25 zile.

1. **Cătră Administrația de Neamtu**

Suplica ce au dat Domnia Sa Aga Iancu Eni antreprenorul tacei Evreilor din târgul Piatra, se trimite Adm. în copie spre a se lămuri de tânguire au adus a face că acestei antreprize. Se scrie că dacă are asemenea ordine din partea Visteriei, apoi grabnic să le aducă întru împlinire fără a mai aștepta vre-o nouă invitare.

Isc; Șef. Depart. și secției (indisc.)

Tot în anul 1858 Departamentul de Finans către Adm. de Neamtu, îi ordonă ca imediat să-i trimeată știința cerută în cazul tânguiri d-lui Aga Iancu Iene fiitorul taxiei evrești din târgul Piatra. Iată adresa:

1) Adm. Financiară de Neamtu Dosarul Tacselor Evrești No. 32 Fișa 156 din dos. An. 1858, Posesia mea Autorul

Departamentul de Finans Secția I-a

No. 4848. Anul 1858 luna Iunie 9 zile Iași

1. Administrației de Neamțu

Ministerul mai adaugă și prin aceasta a scrie acei Adm. ca cu ceia întâia poștă să trimeată știința cerut prin ofiția sub No. 3916 în cazul tânguirii.

D-sale Aga Lancu Eni, rîtorul tacsei Evrellor din târgul Piatra.

Subscriși Șef Depart. și al secției (indisc.

Tot în acelaș an Departamentul de Finans către Adm. de Neamțu. Primindu-se copia jurnalului încheiat de persoanele însărcinate spre limpezirea daravelor dintre d. Aga lancu lene cu jidovul Haim Zaraf, ordonă Adm. să privigheze că atât contractierul cât și obștea Evrească să urmeze îndatoririle prevăzute prin contract și pentru orice neîndeplinire ce ar urma din partea obștei, Administrația va face legiuită îndestularea contractierului : Iată ordinul :

Departamentul de Finans Secția I-a

No. 6001 Anul 1858 luna Iulie 3 zile Iași

2. Administrației de Neamțu

Asupra celor cuprinse prin raportul acei Adm. cu No. 7440 pe lângă care sau primit și copie de pe jurnalul încheiat de persoanele însărcinate spre limpezirea daravelor dintre d-lui Aga lancu Eni cu jidovul Haim Zaraf. Ministerul răspunde : că ia să privigheze ca atât contractierul cât și obștea Evrească de acolo să și urmeze îndatoririle prevăzute prin contract până la expirarea lui și pentru orice neîndeplinire ce s'ar dovedi creditiv, că

1) Adm. Financ, de Neamțu Dosarul Tacșelor Evrești No. 32 Fița 159 din dos An. 1858 Posesia mea Autorul,

1) Adm. Financ, de Neamțu Dosarul Tacșelor Evrești No. 32 Fița 169 din dosar An. 1858 Posesia mea Autorul.

au urmat din partea acei obști, mai înainte, adm. va face legiuită îndestularea contractierului, spre a nu lăsa vre'un lejit pretext de reclamație. Iar în cât privește pentru neînștiințare și prigonia ce urmează între D-l Aga Ene cu Haim Zaraf pentru tovarășia ce ar fi urmat între D-lor la această taxie, aceasta nefiind o chestie de atributul acestui Minister, rămâne dar ca numiți să și urmărească pretențiile lor la locul competent.

Isc. Șef Depart. și secției (indiscifir.)

Tot în acelaș an Depart. din Năuntru către Adm. Districtului Neamțu, arată că după împrejurările descoperite de comisie, nu are drit a cere vre-o socoteală lui Haim Zaraf, către care a trecut tacsa jidovilor, nefiind de competența Administrației, ci să reclame aceasta la ramul judecătoresc. Vezi adresa :

Departamentul din Năuntru Secția I-a

No. 15180. 1858 Iulie 6 zile Iași

Administrației Districtului Neamț

Se răspunde administrației la raportul sub No. 7441 că D-lui Aga lancu Eni după împrejurările descoperite de comisie nu are drit a cere vre o socoteală lui Haim Zarafu către care însuși prin aceasta au trecut taxa jidovilor, nefiind de competența administrației al îndatori la asta iar dacă să socoata a avea niscăiva dovezi după cale juridica presunpția ar fi în favoarea D-sale, să rechemem la ramul judecătoresc, cât pentru dritul ce s'au păstrat D-lui Aga îndestulat plata chachamilor, a teighe-tarilor și a treibicilor de la Natia, aceasta nu-i se poate face de la ia ci de la Haim Zaraf care după cum încredințează acea Adm. prin raportul cu No. 1257 din 20 Februarie anul curent, au trat de la Comunitatea Evrească câte 20 par. la oca carne mai mult de cât în-

1. Adm. Financiară de Neamț Dosarul Tacșelor Evrești No. 32 anul 1858 Fița 170 Posesia mea Autorul.

cuvințarea prin contract pentru plata acestor hahami și teighetari, prin urmare D-lui Administratorul va rândui grabnic o comisie de trei persoane care să cerceteze de la care anume vremi Haim au luat acele 20 par. la oca mai mult, cât alcătuiește suma adunată cu chipul acesta până la stabilirea făcută lui de adm. de a mai urma acest abuz și din aceia scăzându-să plata ce se cuvine a da nația pentru teighetari și hahami, din restu să se despăgubească pe D-lui Aga de suma ce i sar cuveni pe vremea cât au fost contractier taxiei până la trecerea către Haim, dacă nu se va dovedi că și D-lui spre plata acelora nu sau fosisit cu acele 4 parale la oca carne pusă întâi spre acest sfârșit, și suma ce va rămâne după scăzământurile de mai sus să se încredințeze Comunității sau epitropiei nației Evrești spre întrebuințare în alte îmbunătățiri cerute precum școli etc.

Mărgindu-să cu seriozitate pe taxier a nu urma acest abuz pe viitor și rezultatul descoperirilor să-l supue ministerului spre știință.

Isc. Șef Depart. și șef secției (indiscif):

Tot în anul acesta Obștea Nației Evrești din Piatra, dau jalobă Onor Ispravniciei a iud. Neamtu, contra lui Haim Zaraf, arătând obișduirele ce face obștei și cahalului. Iată acea jalobă:

Timbru 20 parale

1) **Onoratei Ispravniciei a Jud. Neamtu**
Obștea Nației Evreilor
J a l o b ă

Cunoscut este Onor. Administrații de obișduire ce am suferit de la taxierul anume, Haim Zarafu după re-gularisire făcută de aceasta onorată Adm. Cu luare mai mult peste toate drepturile pe care nici până acum nu

1. Adm. Financiară Niamt Dosarul Taxelor Evrești No. 32 anul 1858 fila 20 Posesia mea Autorul.

vedem desăvârșite precum nici dat vecsilul ce sau descoperit prin formal jurământ, acum Avram Botoșineanu care vecsil se păstrează de Domn Laba Mocâl de valoră peste 7000 lei adecă șapte mii lei, în urmă tot Domn taxieru au înghiebat o taxie de 10 par. la oca de carne, făcându ne sînică de am iscălit asemenea taxie. Unii din noi sub cuvânt că din acea taxă să alcătuiască recruții ceruți de ocărnuire fiindcă noi ne cunoștem plățiți de plata recruților numai din zisul vecsil nici de taxia făcută de ei de vre'o 6 luni până acum aproape 10.000 lei adecă zece mii lei, asemenea mai având a mai lua 1800 lei tot delazisul taxieru reclamat de noi în mai multe rânduri banii hahamilor de mai înainte. de aceia plecați vă rugăm pe Onor. Adm. ca pe deoparte a se despăgubi din arătatele condei iar pe de altă a strica acea taxie de zece parale ne după a lor regulă urmează a fi tot bună.

Urmează aproape 100 iscălituri Evrești.

1858 August 23.

Ministerul din Năuntru către Adm. de Niamtu. D-l Aga lancu lene cere de la nația Jidovilor din târgul Piatra, îndeștulara pentru paguba ce iau cauzat cu neîndeplinirea condițiilor contractului taxei, ce la avut de la Visterie.

Iată reclamația:

Ministerul din Năuntru
1) **Către Administrația de Neamtu**

Domnia lui Aga lancu Ene prin înscrisul înfășoșat Ministerului, adăugând a cere îndeștulare pentru paguba ce iau cauzat Nația Evreiască din Piatra cu neîndeplinire condițiilor contractului taxei ce l'au avut de la Visterie.

1) Adm. Financiară Neamtu, Dosarul Taxelor Evrești No. 32 An, 1858 fila 178 Proprietatea mea Autorul.

Se raportează Adm. ofiția No. 15180 și i se scrie ea să deie grabnică știință pentru al ei rezultat.

Subscris Șef Depart. și Secției (indiscifr.)

Tot în anul 1858 Ministerul din Năuntru către Adm. Niamțu, Telegrama ca Laba Mocâl, antreprenorul taxei mici se tânguește că Adm. iau oprit lucrarea contractului ce are cu obștea Evrească ordonă să trimeată acta pentru țințata taxă iar contractul să se fie în lucrare.

Lată copia :

Station de Piatra

Noembre de mots 59

1) Dépêche Télégraphique

Présentée à Iași le 1858—3 hes—20 mm—midi

Arrivée a Piatra le 1858—3h es—,10 min. apres midi

Notices de burea

Ministerul din Năuntru

No. 20727 anul 1857 luna Septembrie 10 zile.

Administrației de Niamțu

Leiba Mocâl antreprenorul taxei mici se tânguește că Administrația iau oprit lucrarea Contractului ce are încheiat cu obștea Evrească, să scrim că îndată să trimiată acta pentru țințata taxie iar până atunci contractul să se fie în lucrare.

Iscălit *Logofăt Palm*

Conforme avecu l'original

semnătura (indiscifr.)

1) Adm. Financ: de Niamț Dosarul taxelor Evrești No, 32 Fila 23 din Dosar anul 1858 Posesa mea Autorul,

Tot în acest an Ministerul din Năuntru către Adm. de Niamțu, tot în privința tânguirii lui Laba Mocâl, asupra Adm., cu jignirea contractului taxei mici, cere de la Adm. relații relative.

Lată copia :

MINISTERIUL DIN NĂUNTRU Secția 1-a

No. 23725 anul 1858 luna Octomorie 15 zile

1) Administrației de Niamțu

După din nouă tânguire cu care sau mai înfășoșat Ministeriului Jidovul Laba Mocâl de acolo pentru asupra ce i s'ar face cu jignirea contractului taxei mici, observându-se că Adm. n'au rezultat încă oficiile ce i sau dat sub No. 20,727 și 21192. se adaugă și acum ai scrie ca să grăbească prezentarea unui asemenea rezultat fără să mai aștepte înviare pentru o lucrare care să o conformeze după ceia întâi oficie, cunoscând însă tot odată că sau însărcinat și pe revizorul Statar Nicu A. Dimitriu de a o executa.

Subscr. Șefii Depart și secției (indiscifr.)

Acelaș an Ministerul din Năuntru către Adm. de Niamț Jidovul Laba Mocâl se tânguește Ministeriului în privita lucrărilor Adm. relativ la taxa mică ce o ține, de la Cahali din Piatra.

MINISTERUL DIN NĂUNTRU Secția 1

No. 21191, 1858 Sept. 14 zile.

2) Administrației de Niamțu

Jidovul Laba Mocâl adăugând a se tângui Ministerului în privita lucrărilor pe care Adm. iar jigni contractul taxei

2) Administrația Financ, Neamt Dosarul Taxelor Evrești No. 32 (Fila 32 din Dosar) anul 1858 Posesa mea Autorul,

1) Adm, Financ, Neamțu Dosarul Taxelor Evrești No, 32 anul 1858, Posesa mea Autorul,

mici din târgul Pietrei, se repetăză Adm. sub ofiția ce i sau dat sub No. 20,727 și se scrie ca să nu iasă fără abateri din ei, adică de a trimite îndată acta.

Isc. Șef Depart. și Șef secției (indiscifr.)

În anul 1855 Depart. de Finans către Adm. de Neamțu Administrația arată că după toată execuție ce au făcut nației Evreești din târgul Piatra de a da taxierului teighetari și treibici tributuri, conform contractului, nu s'au supus la aceasta din cauza că taxierul a luat câte 20 parale la oca de carne, peste darea legiuită, pentru alcătuirea oamenilor tributuri, Depart. ordonă adm. ca să nu îngăduiască taxierului a lua mai mult, decât legiuita taxă iar Nația Evreiască să respecte contractul. Vezi dispoziția Ministerului de Finans.

DEPARTAMENTUL DE FINANS Secția I-a

No. 4889 Anul 1855 luna Decembrie 22 zile lasi

1) Administrației de Neamțu

„Spre respons la raportul acei Adm. cu No. 16,730 prin care arată că după toată esecutare ce au făcut Nației Evreești din târgul Piatra, acel District, de a da taxierului teighetarii și treibici tributuri, potrivit rostirei contractului; nu s'ar supune la aceasta din cauza că taxieru le-ar lua câte douăzeci parale la oca de carne peste darea legiuită, ca săși alcătuiască oamenii tributuri. Depart. îi face cunoscut ca ea să nu îngăduiască nici de cum pe taxier a împlini la nație un ban măcar mai mult decât leiuită taxie, și tot odată să îndatorească pe nație a urma potrivit contractului taxiei, în-cât privește alcătuirea chachamilor și a teighetarilor căci la caz când nația sau tacsierul nu va urma întocmai după rostirea contractului răspunderea va privi asupra D-lui Administraturator celui District.

Isc. Șef Depart. P. *Macrogheni*

Isc. Șeful Secției (indiscifr.)

1) Adm. Financ de Neamțu, Dosarul Taxelor Evreești No. 32, 1855 Po-sesia mea Autorul.

În anul 1859 Ministerul din Năuntru către Prefectura de Neamțu, Iancu Ene prin suplica dată Ministerului reclamă că n'au nicio îndestulare pentru paguba ce i-ar fi făcut tovarășul său la tacsa Evrească, Jidovul Haim Zaraf. Vezi dispoziția Ministerului :

Ministerul din Năuntru Secția I-a

No. 16453 Anul 1859 luna Iulie 15 lasi

1) Prefecturii de Neamțu

Domnul Iancu Emi prin suplica ce au dat Ministerului reclamă că n'au luat până acum nici o îndestulare pentru paguba ce s'ar fi făcut tovarășul său la taxia Evreiască, Jidovul Haim Zaraf.

Din asemenea motiv se repetăză Prefecturii ordinul sub No. 15180 și 20569 din anul Conținut 858 și se învită a supune rezultatul lor cât mai curând.

Subscriși Șefii Depart. și Secției (indiscifr.)

Prin referatul Consiliului de Miniștrii No. 1725 urmează ca contribuția privitoare pe Evreii aflători în țară să se sigurarisească tot prin contracte de taxă și pe anul viitor 1860 (Vezi Monitorul Oficial al Moldovei I No. 4).

În anul 1861 casapii din Piatra, care întotdeauna sunt contra taxei, după cum se va vedea și în anii viitori, au reclamat Prefecturii locale, care fu transmisă Poliției locale pentru referire.

Iată copia adresei Poliției către Kahali :

Adresa Poliției Piatra către Kahali pentru a se da grabnică relație relativ de gabelă impusă de ei asupra cârnei, fiind casapii au reclamat Prefecturii.

1) Adm. Financ. de Neamț Dosarul Taxelor Evreești No. 32 An, 1858, Fila 170 Posesia mea Autorul.

PRINCIPATELE UNITE

Piatra 1861 Septembrie 23

Poliția Orașului Piatra

No. 4466

1) Domnilor Kahali !

«Unii din casapii carile vând carne prin suplica dată prefecturei și recomandată Poliției cu rezoluția No. 919 s'au tânguit că de către Dv. ș'ar fi hotărât ca la fiecare oacă de carne cușară să se ieie o taxă câte șase parale, urmare cu care s'ar vede obijduții. Din motivulu cărnia vă invit D-lor Kahali a da grabnică relații de chipul ș'a regulă pentru care ați pus asemenea taxă căci suplicanții prin declarația ce face se obligă a lasa la fie care oacă câte 6 parale mai puțin.

Șef (indiscifr.)

Secretar. N. Ștefănescu

Domnilor-sale

Domnilor Kahali Nației Evreiești Peatra

Tot în acest an o mare parte a orașului Galați a suferit foarte mult prin inundația Dunărei, deci s'au strâns sume mari în ajutorul și în acest oraș, prin liste de subscripție. Asemene lista s'a trimis de Prefectură și Epitropiei Comunităței israelite locală sub No. 3067 și 10090 la care 2) Epitropia Comunităței i răspunde prin adresa No. 86 din 15 August, acest an că deoarece și orașul Piatra, a suferit foarte mult prin revărsarea Bistriței și al Cuejdului deci nu poate strânge sume mari după cererea Prefecturei.

Semnat Kahali : Șmil Sildhaus, Strul Moisë Esrig și Leiba Toderes.

3) În anul 1862 demisionând vechiul comitet, s'a ales alt comitet al Epitropiei Comunităței Israelite locale.

Iată actul alegerii :

- 1) Adresa este în posesia mea.
- 2) Originalul este în posesia mea—Autorul.
- 3) Dosarul demisiunea kahalului Nației Evreiești 1862, Posesia Autorului,

Alegera

Anul una mie opt sute șase zeci și doui, luna August 1, Subscrișii Israeliiți viețuitori în acest oraș Piatra, as'ăzi adunându-ne în școala acestui oraș, de către D. comisar al 4-lea (cest), potrivit cu formele D-lui Polițai de oraș, motivat de pe rezoluția D-lui Prefect, pe demisia d-lor toști Kahali a acestui oraș, sub No. 1224, au ales în locul lor ca niă ne fie Kahali persoanele de mai jos anume pe Avram

Avram Lipa Zet Aron

Lipa Zet Aron, Herșcu Fet Laba, Șaim sin Fișel taxier, Manașe făinar și Leiba Toderes, pentru cari într'o unire l-am ales de noi obște, drept care cu supunere rugăm autoritatea locală ca să-i cunoască de Kahali pe un întreg an.

1862 August 1

Urmiază sute de iscălituri Evreiești.

Poliția prin adresa No. 469 raportează onor Prefecturei

de această alegere iar Prefectura răspunde Poliției următoarea adresă:

Principatele Unite, Prefectura Districtului Niamț

No. 13530, 1862 Septembrie 18 zile

Domnule Polițai,

La raportul Dv. No. 4696 în cazul alegerii membrilor Comunei Israelite, să răspundă că se încuviințiază și de Prefectură asemenea alegere pentru care li vei da creditivă cuvenită că alegerea făcută în prezența Dv.

subscris Prefect (indiscifrabil)

subscris Director (idem)

D-sale D-lui Polițai de Piatra

Pentru alegerea din 1863 Onor Prefectura ordonă Poliției că în caz dacă evreii nu vor merge benevol la alegere să-i execute.

lață ordinul:

Principatele Unite a României

Dekembr. 19 zile

Prefectura Județului Neamț

No. 18040

Domnule Polițai!

La raportul Dv. No. 6163 vă răspund că dacă Evreii nu vor a să aduna de bună voie, spre a-și alege Kahali pentru anul viitor 1863 apoi să executeți a face aceasta.

Subscris Prefect (indiscifrabil), subscris Director (Idem)

D-lui Polițai de Peatra.

Pentru scăderi de impozite se face măturie care era autentificată de Poliția respectivă ori de către Epitropia Comunității.

lață asemenea măturie din 1864:

D) Măturie

Prin care noi subsemnații constatăm că cunoaștem pe D-l Ilie Calman sin Haim Ioil că nu face nici o speculație și că își are existența sa de la părintele său.

Pentru care măturisim.

1864 Noemvrie 15.

Urmiază 6 iscăituri evreești, apoi legalizarea Epitropiei.

No. 85

1864 Noemvrie 18

Epitropia Comunității Isr. din Piatra

Subscripturile de față fiind adevărate măturilor, se adeverește, numai în cât privește adevărată identitate.

Semnat *Iosef Hoisie*, (L. S.)

În anul 1873 mai multe Comunității s'au adresat Guvernului rugându-l a nu se conforma dispozițiilor Consiliului de Miniștri din 1866, cerând amestecarea iarăși a Guvernului în afacerea Comunităților, deci Ministerul de Interne Lascar Catargi dă circulară prefecților a nu se amesteca în afacerile Comunităților.

lață circulara:

București 7 Mai 1873

Romania

MINISTERUL DE INTERNE

Div. Serv. Comunal

No. 6892

Mai 10/72 cu circulara No. 21652 din 866.

Primar Dr. (indiscifr.)

1) Actul original este în posesia mea Autorului.

Mai 11/23 Se va comunica Primarului Piatra și Niamțu ca să urmeze întocmai după cum erau cerut prin No. 10805 din 866,

Primar Dr. (indiscitr.)

Domnule Prefect

Atât Ministerul ce dirijază cât și către Consiliul de Miniștri s'a adresat din partea diferitelor persoane Israelite, reclamațiuni prin care cer amestecul guvernului în administrațiunea Comunităților lor.

Consiliul Miniștrilor însă în vederea referatului ce i-am supus asupra acestei chestiuni, în ședința dc la 28 Aprilie expirat a dat rezoluțiunea următoare :

„Consiliul Miniștrilor decide a se menține dispozițiunile cuprinse în jurnalul Consiliului de Miniștri din 1866, fără nici o modificare sau adăogire”.

Subsemnatul comunicându-ne de această și referindu-mă la circulara acestui Minister cu No. 21652 din 4 Octombrie anul 1866 prin care vi sa comunicat dispozițiile menționate în jurnal din 866, vă invit Domnule Prefect ca în privința afacerilor Israelitilor să vă conformați întocmai rezoluțiunii dată de Consiliul Miniștrilor.

Primiți Domnule Prefect, încredințarea considerații mele.

Minstru *L. Catargiu*,

Șeful diviziei (indiscitrabil)

Domnului Prefect de Niamțu

No. 6275, 1873 Mai 11

La Primăriile Urbane Piatra și Niamțu

Ordinul cu No. 6892 ce din nou s'a primit de la D-1 Ministeru de Interne, motivat de reclamațiunile ce unii din Israelitii a făcut prin care a cerut amestecul Guvernului în administrațiunea Comunităților lor.

Am onoare a vi le trimite în copii și vă poftim D-le Primar ca în vederea celor conținute prin el, să faceți a urma întocmai după cum vam comunicat prin nota No. 10805 din 18 Octombrie 1866.

În anul 1874 mai mulți enoriași din localitate publică o scrisoare deschisă către d. Primar, contra Kahallilor de atunci cerând administrației baie și școală modernă (vezi ziarul „Correspondența Provincială” No. 32 anul 1874) și în anul 1875 tot în ziarul local „Correspondența Provincială” An. II No. 34 tot acești domni publică iarăși o asemenea scrisoare contra Epitropiei Comunităței Israelite locale.

Dacă vrojiți starea Comunităței noastre fin anul 1880 citiți articolul meu din acel an :

¹⁾ **Comunitatea din Piatra**

Această comunitate se află într'o stare foarte mizeră. Deși gabela se percepe, prosudul ei fiind cam de 1700 lei noi pe lună, totuși nu se văd de loc roadele ce produc. Nu e nici școală, nici spital, nici templu.

Și necesară ni e școala. Zeci de copii umblă rătăcind, zeci de copii rămân într'un vecinic întuneric. Părinții nu-i lasă a vizita școala română, iar trimite însă cu drag într'o școală a Comunităței, unde s'ar preda limba hebraică.

Însă cât de necesară ni-e școala, nimeni nu s'a gândit, sau n'a luptat serios pentru înțemeierea ei. Neumire pizmă, desele lupte a felurilorlor partide împedică ori ce pas progresiv.

Spitalul nici n'a existat măcar. Umblă prăpădiți sărmani orașului... mor pe strade, cui îi pasă de toate aceste? Cei mari și bogati nu'o simt. Templu?... locaș sfânt, neapărat oarmenilor civilizați, de sigur nu poate fi măcar în gând a se construi. Dar avem încă o sinagogă cum se cade?

Toate sunt ruinate și distruse și se vor dărăpăna curând de tot, fără ca să-i pese cuiva de asta!...

Cimitirul se află într'o stare destul de tristă. Zaplazul

¹⁾ Ziarul „Pracernițate” II No. 4 Bucur ești Anul 1880.

său este ruinat. Dar se percep încalte niște taxe grase de la familiile decedaților.

Sunt două feredee ale Comunității. Unul bun și altul stricat. Pe acesta actualul Kahal a proiectat al reconstrui. Proiect minunat care costă comunitatea produsul ga-belei de șase ani și cine știe ce va mai fi cu el?

Și acumna două săbii într'o teacă avem pentru moment. Un Kahal vechiu, compus din 7 membrii și altul nou ales și proteguit de vre'o 250 de meseriași. Elictricitatea negativă care în o mică apropiere ajungând se vor combina cu o mare detonătură, aducând pagube, nu știm persoanelor ce compun Comitetul, ori întregii Comunități!

Poate să rezulte de aici încă vreun bine? Noi din suflet o dorim.

Nu putem încheia fără a aduce omagiile noastre societății economice: „Existența” și societății «Luna», singurele ce avem pe aici, singurele ajutoare și înlesnitoare a nenorociților și nevoiesilor Comunității.

IOSEF KAUFMAN

În anul 1884 în ziua de 15 Iulie s'a făcut o mare întrunire în sinagoga cea mare din strada Cuza-Vodă și s'a redactat un proces-verbal scris de sute de enoriași, alegându-se pe Strul Moisa Esrig, Herș Lieberman și Bercu Zilberman ca reprezentanți ai obștei Israelite locale.

În acest proces-verbal zice între altele: Subsemnații Obștei Israelită din Urbea Piatra având în vedere că de un timp îndelungat bântue în Comunitatea Israelită locală mai multe neregulități și lipsuri materiale din care cauză nu poate exista nici un ajutor umanitar în favoarea săracilor, bolnavilor și ale interese a culturii noastre. Din aceste cauze nu se poate face reconstruirea feredelui de la șipote și celui din prund. Cei aleși vor administra taxa existentă și vor strânge fonduri pentru reconstruirea feredelor și altora, ei vor forma bugetul, administra și da socoteală regulat din 4 în 4 luni iar ca membri comitetului administrativ și ca inspectori și ca comisiune de control s'au ales pe d-nii: Mendel Moscovici, Moisa sin Leiba Făinar, Bercu sin Lazăr, Iancu Izvo-reanu, Simche Tapifer, Peisech Leib Croitor, Șloime sin Ific ciubotar, toți din urbea Piatra, comercianți și meseriași.

Între subscrisii remarcăm pe d-nii: A. L. Iuster, Herșcu Copel, Michel Nută, Bercu Leiba (comisioner), Ilie Natule, Meir Daniel, A. Stambler, B. H. Colomeir, Herș Goldner, Iancu Axelrad, S. Lieberman, Aron Kahane, L. Rotenștein, Haim Kaufman, I. Schwartz, Avram Haim Katz, Iosef Bercusohn, Haim Leibovici, Șmil Șildhaus, Șmil Șor, Meir Meșelsohn, Lupu Zisu, Peisech Pascal, Pavel Cantaragiu, Avram Rotman, Ific Berman, etc. etc.

Acest proces-verbal este autentificat de rabinul M. Wolf Kitai și pus stampila pe el.

1) În 6 Octombrie 1885 casapii către onor. Prefectura locală prin cererea lor fulgeră și tună contra taxei comunității, numind-o monopol și speculația obștei etc.

Aceasta a cauzat o mare tulburare în sânul obștei din partea autorităților locale și taxa a stagnat.

2) În anul 1886 prin procesul-verbal din 6 April s'a ales prin delegații sinagogilor pe alți reprezentanți adecă pe Herș Lieberman și Herș Kaufman etc. Această alegere fu însă anulată.

După darea de seamă al Societății Israelite de binefacere (care ținea locul de Epitropia Comunității) din dosarul ei No. 4 din 1887/88 constatăm după statele săptămânale, plata cuvenită funcționarilor și pensionarilor comunității.

Statele sunt autentificate și semnate de rabinul M. V. Kitai și aplicat sigiliul său.

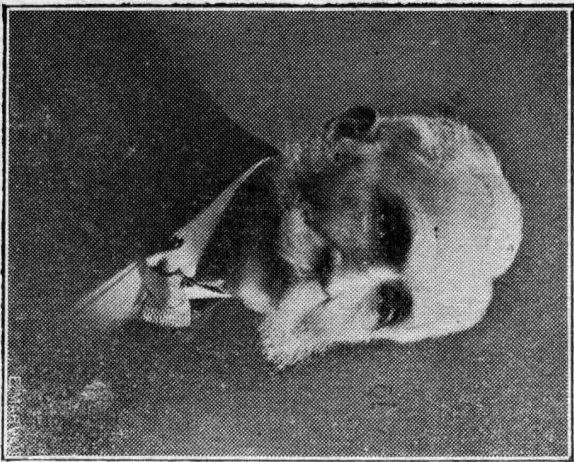
Iată lista săptămânală:

Rabinul M. V. Kitai 30 lei, Haham Oșișe 24, Leiba Haham 24, Aron Leiba haham 17, Ichiel haham 17, Haim haham (Sufrin) 12, Psalt Rafail 5, Ific Ceauș 3, Ific Șteinfeld gher de la cimittir 4, Perel văduva Lupu Rabin 8, soția rabinului Haim Ioină 4, credinciosul Ușer Rotman 12, rânduș gropar cimittir 3 lei 50 bani. Total 162 lei 50 bani pe săptămână.

În anul 1895 prin proces-verbal luna Decembrie, prin delegații sinagogilor s'a ales următorul comitet administra-

1) și 2) Originalele în posesia mea,

tiv al comunității locale, alcătuit din d-nii: L. N. Charas, Șmil Siegler, H. Goldstein, Dr. Stein, Efr. Juster, Lazar Weinrauch, Meir Avram, Lupu Tarcăanu, Moise Roșcovici, Moise sin Leiba Făinar, B. L. Cantaragiu, Șmil Daniel, Hoișie Nadler, Strul Lupovici, Meir Schwartz și Leivi Crețu.

Șmil Daniel

Iată copia acestui proces-verbal:

Proces-Verbal

Anul 1895 Luna Decembrie in 11 zile

Subsemnații Israelii societarii școlaei de rugăciuni . . . din urba Piatra.

Având în vedere că de mai mulți ani urmază necontenit neînțelegeri în conducerea afacerilor comunității Israelite din acest oraș, așa că în loc de a prospera mai cu deosebire în instituțiunile noastre filantropice precum: școli, feredeu, îngrijirea bolnavilor în casele lor, spital și altele, astăzi suntem cu desăvârșire înapoiați, lipsiți de asemenea stabilimente,

ceiace vine în detrimentul mai cu seamă a populațiunei lipsite de mijloace atât în privința culturală precum și a celei igienice și această stare de lucruri luând un caracter cu deosebire dela moartea proniașului nostru Moise Lupu Chitai, așa că comunitatea formând 2 partizi, e căzută în ruină și împreună cu dânsa toate instituțiunile.

Văzând că această stare de lucruri, nu numai că ne-a făcut de a nu mai avea vre-un institut de binefacere, dar apoi ne-a pus într'o stare de a vede zilnic familii întregi lipsite de mijloace întinse de foame pe străzi, oameni bolnavi pe drumuri, ba unii se și trec din viață din lipsa de ajutor îndatorit moralmente.

Având încă în vedere și necesitate neapărată de a se rescumpăra feredeu. vândut și cumpărat de d-l Herșcu Koppel, gățirea școlaei actuale pentru învățământul copiilor săraci, facerea unei a 2-a școală, a unei case de adăpostire pentru oameni bătrâni săraci, îngrijirea cimitirului nostru, executarea regulamentului relativ la el și înființarea unui spital pentru oameni bolnavi, săraci și altele de asemenea binetaceri și regularea cu d-nul Israil Berger.

În vederea acestor împrejurări, înainte de toate în urma constăturilor dintre noi și cu coreligionarii noștri de prin celelalte școli de rugăciuni, față și cu propunerea de pace ce ni s'a făcut de către o parte din coreligionarii noștri neintereșați, s'au tranșat între noi partizi pacea și prin urmare ne-am decis în unanimitate de a se forma între noi o societate de binefacere pentru a se putea înființa institutele înșirate mai sus.

Pentru acest finit s'a constituit o comisiune de 16 sasesprezece persoane și anume: L. N. Charas, Șmil Siegler, Herș Goldstein, Dr. Stein, Efr. Juster, Lazar Weinrauch, Meir Avram, Lupu Tarcăanu, Moise Roșcovici, Moise sin Leiba Făinar, Bercu Lazer Cantaragiu, Șmil Daniel, Hoișie Nadler, Strul Lupovici, Meir Schwartz zidar și Levy Crețu. Comisiunea de 16 persoane este în drept să chibzuiască la mijloacele prin care s'ar putea face răscumpărarea ferededului, să întreprină în mod regulat cu plata salariilor serviciului religios școlar și igienic, chirii, etc. etc. a chibzui mijloacele pentru gățirea școlaei începută și înființarea unei a 2-a școală (ebraică) Israelito-Română

pentru copiii săraci, o casă pe adăpostire pentru oameni bătrâni săraci.

Intreținerea tuturilor acestor interese se vor efectua din contribuțiunile benevole, în formă de taxă asupra cărnei cușeră și pășări, făină pentru pască de paște, taxa feredului răscumpărându-se, baturi filantropice și altele de asemenea apreciate de comisiune și orice deciziuni luate de această comisiune de 16 persoane în unanimitate sau majoritate de voturi aceste deciziuni vor fi obligatorii pentru noii subscriși și aderenți prezentului act, prezentu-care are pentru noi caracterul unui contract civil obligator și executoriu.

Pentru interesele principale și de mare importanță, această comisiune va convoca o adunare minimum de 10 gospodari notabili din acest oraș spre a se constătăni cu dânsii în asemenea chestiuni.

Comisiunea va fi datoare a forma un statut și un regulament de administrație, în sensul și în principiile acestui proces-verbal.

Toate aceste deciziuni se vor executa de către comitetul executor ales de comisiune.

Pentru ușurarea însărcinării ce punem acestei comisiuni decidem ca până a se forma un capital îndestulător prin mijloacele mai sus arătate, comisiunea să deschidă liste de subscripții pentru formarea unui capital începător spre întâmpinarea primelor necesități.

În privința chestiunii Bergher este de dorit o soluțiune cât mai grabnică, deci comisiunea va avea la dispozițiunea ei hahamii comunităței.

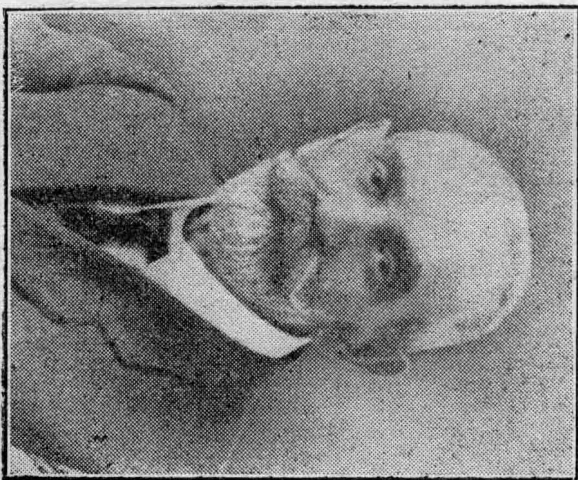
Puterile acestei comisiuni sunt pentru o durată de 3 (trei) ani dela punerea în aplicăție a acestei deciziuni care va fi la 1 Ianuarie viitor 1896.

Această comisiune este însărcinată și în drept de a tranșa cu Domnul Israil Bergher și hahamul lui pentru retragerea lor din acest oraș spre a nu mai fi intrigi între partizi și a putea ajunge la înființarea unei gabelă benevolă cu care să poate susține citatele instituțiuni și sunt în drept de ai da ori și care sumă de bani pentru această retragere.

Urmează sute de iscălituri.

Anul 1896

De la anul 1888 și până în acest an Comunitatea stăgna în toate. Tacsă n'a existat nici de iel. Școala Talmud thora și săracii erau susținuți de bine facere iar cultul percepea 5 bani de tăiatul pășărilor iar de la casapi cu cât s'an putut împăca. Cu alle cuvinte casapi plăteau rabinului și hahamilor cât le cuvenea mai bine. Comunitatea era săracă și lipsită de ori ce bine facere.

Smil Sigler

Pe lângă așeste, există încă un rabin Israil Bergher. Face în Comunitate existența a două partizi rivale și dușmane de moarte, care au contribuit la nimicirea cu desăvârșire a Comunităței.

La începutul anului (1896) s'a alcătuit un comitet de inițiativă, compus din următoarele 16 persoane, care administrează afacerile Comunităței și aceștia sunt: Dr. Leon Ștein, L. N. Charas, Smil Siegler, Herș Goldstein, Efraim Iuster, Meir Avram, Lupu Tarcuanu, Moise Roșcovic, Moise sin Leiba Făinar, Bercu Lazer Cantaragiu, Lazer Veinrauch,

Smil Daniel, Meir Schwartz, Ozias Nadler, Levi Creț și Strul Lupovici.

Acești domni îndată ce au luat cărma administrației, au căutat a înființa o taxă spre a avea suficiente resurse pentru susținerea instituțiilor Comunității. Deci îndată după rescumpărarea băii de la D-nii Herșcu Copel, voină a înființa taxa, fură împiedicați de casapi, care nu admiseră această cu nici un preț, Așa dar la 25 Martie, Comitetul lansă

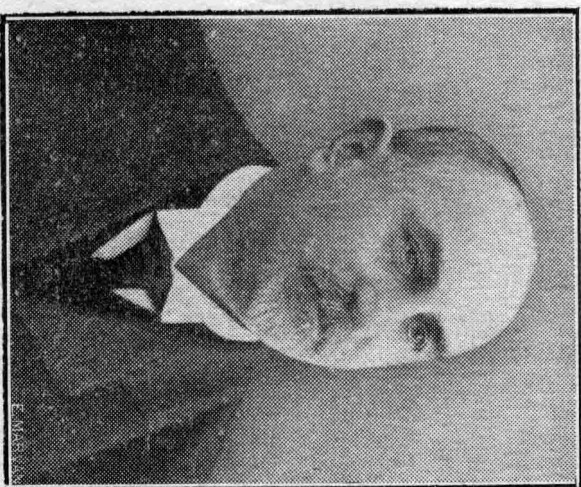

Moise Roșcovici

un apel către întreaga obște israelită de a nu mânca carne până se va înființa taxa pentru susținerea instituțiilor necesare și ajutorarea săracilor.

Duminică 23 April rabinul cu D-nii membrii L. N. Charas, Efr. Iuster, S. Daniel vorbiră în sinagoga mare rugând poporul să nu mănânce carne până nu se va înființa taxa necesară Comunității. La 3 April casapii lansară și ei un fel de pamfleț, acuzând comitetul, și rabinul. La 10 April Comitetul a lansat un mare apel, arătând jaful casapiilor și apelează la toți Evreii fără excepții a ține postul de carne

înainte până se va rezolvi chestiunea. La 19 April casapii iar lansează un fel de înscuințări că au adus pe rabinul de Neamț Israel Chaim Ackerman, spre a dovedi poporului innocența lor. Invită deci poporul pentru a doua zi Sămbătă să vie la sinagoga mare spre al asculta. Comitetul la locul lui invită și el poporul tot pentru această zi și oră în sinagogă închizând sinagoga pentru casapii și rabinul expres adus de dânșii. Casapii văzând aceasta au adus un haham din

Lazăr Veinrauh

Târgu-Ocnă. 1) La 22/4 April Comitetul a lansat un călduros apel către dame a nu cumpăra carne de la casapi, arătând pericolul ce amenință întreaga comunitate, de se va călca angajamentul luat de obște de a nu mânca carne până ce se va înființa taxa. Rabin era la misiunea sa, predicând în fie care Sămbătă pentru înființarea taxei necesare și ținerea postului până la definitivă regulare al acestora. 2) La 23

1) Comitetul trimise un delegat la București, care aduse de la minișter autorizație pentru existința taxei.
Havoets XXIII 1896 No. 1809, 1810, 1811, 1812, Actele mele. Pericica

April, făcându-se pomenirea atunci reposatului Baron Hirsch, rabinul vorbind de repostat, aminti și chestia cărnei, rugând a se ține postul înainte. Asemene vorbiră: Alter Avram Idel Șor și eu. La 24 April se făcu împăcare cu casapii ca ei să perceapă 20 bani de chilo carne și să plătească numai 12 bani plus 1-50 pentru droburii.

1) Joi 25 April, toată obștia fu chemată la sinagogă, unde D-nul Charas celi convențiuina cu casapii și astfel a doua zi totul s'a liniștit și obștea întreaga mânca carne. Din darea de seamă al acestui Comitet pe anul 1896 constatăm că veniturile și cheltuielile acestui an au fost 66,646 lei. Din această sumă 43312 lei 60 bani era venitul gabelei iar restul din venitul feredenului și altele.

Aci este locul de remarcat că după darea de seamă la 19 Ianuar 1897 peste 200 Evrei au lansat un protest contra comitetului, cerând abdicarea lor și înlocuirea lor cu 10 persoane alese de ei în mod provizor. Spiritul opoziției a dispărut în curând. Acest comitet a tipărit și statutul comunității. Din darea de seamă a comitetului pe anul 1897 constatăm că veniturile gabelei și al feredenului au fost 49,470 lei 55 bani iar cheltuielile 48,923 lei 78 bani deci a rămas un excedent de 546 lei 77 bani.

Aci mai am de notat că la adunarea generală, a reprezentanților Comunităților Israelite din țară, care avu loc la Galați la 25 Martie 1896, delegații Comunității locale au fost domni Dr. Ștein și Șmil Siegler. Tot odată mai am de notat că membrii strângători pentru lemne au fost în anul 1896 D-nii Ben. Grunfeld și Ios. Veinrauch iar în anul 1897 D-nii Șmil Siegler și S. Lieberman.

1897

În acest an apăru un protest (foaie volantă) cu titlul: „Fraților” scris „Frați”, contra epitropiei Comunității locale, dar peste câte-va zile la 19 Ianuar acest an eu am redactat și lansat un „Manifest” contra epitropiei comunității Israelite de aci, cu un întreg rechizitor. Acest manifest fu întâi scris de peste 200 enoriași și apoi tipărit și lansat.

1) *Veni Hascotz An. 23 1896 No. 1809, 1810, 1811 1812 unde eu descriu toate aceste subscriis pseudonim Petricică (adică eu cronistul).*

sat obștei Israelite. Epitropii nu luară în seamă pretextul obștei și administrară afacerile comunității după voința lor.

1898

În luna Februarie acest an am redactat și tipărit în jargon un mare apel (manifest) contra Epitropilor Comunității, unde înșirând rechizitorul greșelilor lor am și convocat o nouă alegere de epitropi, dar dânsii știură a pune pedici, ast-fel că totul a rămas ballă până la 27 Decembrie când s'a făcut o nouă alegere al unui nou comitet al Comunității, dar Comitetul vechi anulă alegerea prin un Proces-Verbal din 31 Dec. 1898 sub felurite motive fictive.

În darea de seamă a epitropiei pe anul 1897 constatăm la recapitulare că veniturile pe acel an au fost de 49470 lei 55 bani iar cheltuielile 48923 lei 78 bani deci un excedent de 546 lei 77 bani, rămânând datorii de plată în anul 1898 suma de 9908 lei.

1899

În 14 Ianuar acest an am redactat, tipărit și lansat un apel ironic contra epitropiilor comunității sub titlu: A geschprech über Pitrer Kuhl (1886-1899 un fel de con-vorbire între „Zurech” și „Burech”, în care înșir toate greșelile vechiului comitet. Aceasta deșteaptă iarăși enoriași comunității așa că la 22 Ianuar a. c. s'au strâns toți delegații sinagogilor din localitate, hotărând ca vechiul comitet să nu mai gireze afacerile comunității până la o nouă alegere iar antreprenorii gabelei și al feredenului să plătească mandatele pentru cler, școală și caritate și prisosul să l depe D-lui Efr. Iuster.

La 7 Febr. a. c. delegații sinagogilor s'au întrunit în Casa de rugăciune: „Garibaldi” unde au ales un birou al alegerii Epitropiei Comunității Israelite locale alcătuit astfel: Alter Avram președinte, I. Kopel Catz, I. D. Gărcineanu, L. Berman, M. Engelberg membrii, Iosef Kaufman și B. Kaufman secretari.

La 14 I. crt. este alegerea regulată, alegându-se pe un an următorul comitet, alcătuit din D-nii Efr. Iuster,

Alter Avram, Ios. Veinrauch, H. Esrig, Meir Voff cismar, Abr. Fichman, Leib Berman, Itic L, lanovitz, Lupu Tar-cănuan, I. Abramovici, A. Fondianer, I. Kopel Calz, Ad. Veiningher, Aron Nadler, H. Abramovici, Marcu Tinichigiu. La 21 Februar acest comitet este constituit, numindu-se pe D-nii Efr. Iuster, Ios, Veirauch, A. Fondianer,

Avram Fondianer

Ad. Veiningher și Itic L. lanovitz, ca comisie de recepție arhivei și averei Comunității, de la vechiul comitet care nu voeasă demisioneze cu nici un pret, refuzând categoric a preda noului comitet cele cerute, deci comitetul ales a demisionat, hotărându-se a se face o nouă alegere la 19 April a. c. In această zi însă în loc de alegere, poporul adunat indignat de purtarea incorectă a vechiului comitet, în loc de-a face alegere, numește o comisiune de verificare a compturilor vechiului Comitet, pe anii 1896, 1897 și 1898 și care comitet s'a alcătuit din d-nii: M. Rubin, Alter Avram, Ios. Kaufman, Iancu Gărciueanu, L. Berman, Marcu Elișon, iar ca asesori pe Meir Fried-

man, L. Grünstein, Riven Zeilig, Strul Croitor, I. Abramovici și I, H. Colbeci. Această verificare a durat până la 14 Iunie când am transmis comisiei interimare raportul verificărilor, cerând tipărirea lui.

Comisiunea interimară însă-l dete la tipar falsificând cuvântul „nejustificate“ cu cuvântul „justificate“ etc. observând aceasta, am amenințat comisiiunea pentru acest fals, deci ei nu l'au mai împărțit lăsând totul baltă.

La 2 Iulie a. c. am înștințat prin aflate în toate sinagogile, că am verificat compturile, predând raportul comisiiunei interimare pentru al tipări. Comisia interimară făgăduiește retipărirea raportului tipărit fals, dar nici până azi n'a făcut'o spre a nu arăta adevărul verificărilor. In luna Martie a. c. încă o gașcă de meseriași în cap cu unul care a cauzat comunității foarte multe inconveniente, se erijă în a fi reprezentate tuturor meseriașilor de aci, fac apeluri, impart buletine electorale ecl. în favorul vechiului și compromisului comitet, cerând realegerea lui, deci această mișelie a produs o mare fierbere în sânul obștei Israelite locale.

La 31 Martie față cu pericolul ce amenință distrugearea întregii comunități s'a format un comitet de apărare intereselor Comunității, dar și acest comitet era alcătuit din persoane care au făcut parte din alte comitete, bizuind a pune mâna și pe venitul gabelei, febedelui etc. In acest interval mai multe apeluri și protestări tipărite au apărut contra vechiului comitet și contra comisiei interinare.

Așa un mare apel în jargon subscris „Bătrânii orașului Piatra-N,“ stropoa cu lavă de vulcan contra vechiului comitet, apelând a nu li se da nici un concurs nici pentru cumpărarea unui spital.

Alte apeluri cerură pacea obștei și convocau la alegerea unui nou comitet.

Tot în acest timp cam în luna Septembrie, vechiul comitet sub pseudonimul „Dornicii păcii orașului“ lansează un mare apel, apărând vechiul comitet, lăudând chiar faptele lui; arătând lăudabilă inițiativă de-a creia cât de curând un spital, asigurând că acest comitet va preface comunitatea noastră într'un paradis.

Comisie interimară alcătuită din d-nii : H. Abramovici, Lupu Tarcuanu, M. Avram, I. K. Catz, A. Veiningher, A. Fondianer și H. Cifer, lansară în luna Decembrie a. c., un apel către obștea israelită, în care cer ca la 5 Decembrie să se aleagă un comitet definitiv, căci nu mai pot conduce afacerile obștești ala comunității,

În fine s'a alcătuit un comitet compus din vechii kahali, alipind 3 membrii noi.

La 31 Martie comitetul de inițiatavă invită obștea a veni la consfățuirea în interesele comunității.

Iată copia invitației :

Piatra-N. 31 Martie 1899

STIMABILE DOMN.

Față de pericolul ce amenință distrugerea veniturilor comunității israelite din localitate, s'a format un comitet de inițiativă spre a apăra interesele comunității noastre.

Deci sunteți rugați ca insistență să binevoiți a participa și dv. la întrunirea intimă ce va avea loc Joi 1 Aprilile orele 8 seara precis, în localul comunității (casele G. Weinrauch) la care întrunire convocăm pe mai mulți coreligionari notabili.

Comitetul

Comitetul de inițiativă pentru restabilirea ordinii alcătuit din d-nii : L. N. Charas, Șmil Sigler, S. Liberman, S. Daniel, Meir Avram, H. Abramovici, Avram Fondianer Moisé L. Făinar, Avram Ialer, S. Drimer, Ch. I. Kolomeir Lazar Weinrauch, Iosef Weinrauch, L. A. Tarcuanu, A. Renert, Carl Nacht, Paul Juster, B. L. Cantaragiu, I. Gărcineanu, Leib Berman, A. Fichman, Efr. Juster. Dr. Stein, Alter Avram, H. Goldstein, M. Roșcovi, Iulius Agatstein, I. K. Katz, Ilie Soicher, Iancu Abramovici și Mendel Lazarovici, văzând starea de anarhie a comunității, invită la alegerea pentru 18 April acest an.

1900

Singurul om ce era lipsit în actualul comitet era fostul președinte al epitropiei comunității.

În contra sa apăru un pamflet tipărit, reprobând purtarea sa și lăudând pe membrii comitetului ales, care nu erau alții decât tot vechiul comitet, dar în locul fostului președinte ce era cel puțin doctor și om cult reprezentabilul, se alege un incult dar voluminos în corp după moda veche.

Neamulțumirea domină în sânul comunității.

Sâmbătă în 3 Iunie a. c. eu cu Dr. A. Luceanu am convocat obștea Israelită în sinagoga veche catedrală, arătând obștei toate documentele relative abuzurilor și neglijenței vechiului comitet precum și falsul raportului comisiunii de verificare a compturilor obștești, fabricat de acel vechi nou comitet.

La istorisirea acestor fapte obștea a rămas indignată dar din cauza emigrării ce era pe atunci la ordinea zilei nimic nu s'a putut face pentru a reabilita acea stare.

1901

Situația comunității era foarte complicată, era și nu era niț'o epitropie, nici'o stăpânire.

La 8/20 April a c. obștea Israelită s'a întrunit în casa de rugăciune « Chabat » și aleseră o comisiune de verificare a compturilor vechiului comitet, care nu voia să abdice.

Această comisiune, neavând oameni activi care să se intereseze, n'a ajuns la nici un rezultat, așa că toată agitația adormi.

La 22 August D-nii M. I. Ipcar și Ef. Iuster convocară fruntașii în loja „B'nei Brith” pentru a aplana neînțelegerile obștei locale, deci după lungi dezbateri se depărta secretarul epitropiei care fu găsit culpabil pentru ingrătitudinea obștei.

Pentru seara de 17 August a. c. obștea era convocată în casa de rugăciune din str. mare (casele Matasar)

de către un comitet de inițiativă spre a alege o comisiune interimară, destituind vechiul regim. Pentru acest scop lansară un mare apel, arătând greselile vechiului comitet în toate ramurile, rugând ca votul obștesc să înlocuiască acel comitet.

Această comisiune sub președinția D-lui L. Veinrauch convocă obștea Israelită pentru ziua de 16 Septembrie a. c. în sala teatrului, spre a constătui în comun pentru alegerea epitropiei și asupra instituțiilor comunităței.

Intrunirea a fost mare dar rezultatul a fost mic.

În fine la 9 Sept. a. c. vechiul comitet al comunităței prin o circulară cu titlul „Iubiților frați!” și scris „Comitetul”, după ce arată și înșiră în lung și în lat binefacerile lor, după ce dojenează obștea pentru îngratitudinea ce li arată în schimbul devotamentului etc. ce au sacrificat, apoi demisionează totuși convocă obștea la o nouă alegere de epitropi în cancelaria comunităței prin delegații ce se vor trimite din partea enoriașilor tuturor sinagogilor cu procese verbale în regulă.

Comisiunea interimară fixează termenul alegerii pe ziua de 7 Octombrie a. c.

Biroul alegerii era alcătuit din D-nii: B. Samsoni, S. Siegler, B. L. Cantaragiu, L. Veinrauch, Carol Nacht, H. Goldstein și B. K. Engelberg.

Tor-odată comisiunea înșiră și recomandă lista ei de candidați.

La 7 Octombrie a. c. neputându-se efectua alegerea din cauza unui număr minimum de votanți deci comisiunea a amânat alegerea pentru ziua de 28 Oct. a. c.

Atât comisiunea interimară cât și soc. meseriașilor Scheives Achem au prezentat listele lor biroului iar eu prevăzând înțelegerea comisiunii interimare cu capii soc. meseriașilor „Scheives Achim” am prezentat o listă cu 16 candidați, persoane independente și cu dorința binelui pentru comunitate.

Această listă a fost subscrisă cu 300 buletine pe care era înșirat candidații și fiecare votant iscălit pe un asemenea buletin și deosebit pe un Proces-Verbal, unde arată lista acestor candidați, aleși fiind de toți subscriitorii buletinelor și al Procesului-Verbal.

Comisiunea, care s'a pus singură ca candidați, văzând că le presat un ast-fel de lucru logic începură a căuta nod în papură și mă sfătuiră să las în mâinele lor Procesul-Verbal cu buletinele subscribe, eu n'am cedat, deci ei s'au ales între ei cum voiră

La 30 Oct. a. c. apărū un protest contra acelei alegeri, înfierând pe cei interesați.

Peste câteva zile apărū un pamflet contra președintelui

Pincu Zisu

comisiunii interimare. totuși comisiunea o duse schioapă, până la 16 Decembrie a. c. când prin delegații tuturor sinagogilor locale s'au efectuat alegerea epitropilor în cancelaria Comunităței.

Biroul alegerii era alcătuit ast-tel: d. Meir Abram, (președ.), d. Ios. Nattalison și Martin Șperling (vice-președ.), d. L. Polack, M. Schwartz și Aron Veintraub (membrii), iar D-nii Iosef Kaufman și P. Zisu (secretari).

Alegerea s'a efectuat în bună regulă, alegându-se un comitet cu dreptul de a administra până la 1 Ianuar 1903,

totuși acest comitet peste timpul mandatului lor, conduce în mod neglijent frânele comunității.

După calculul veniturilor și cheltuielilor comunității pe anul 1901-1902 se constată venituri 55,591 lei 75 bani, iar cheltuielile tot astfel.

Budgetul anului 1901-1902 este venituri și cheltuieli astfel: Venituri 45340 lei și cheltuieli 41242 lei deci un saldo de 4088 lei.

Compt de venituri și cheltuieli pe anul 1902.

Comitetul Comunității Isr. din urba P. N.

Președ. C. Nacht, Vice-președ. Ios. Veinrauch, M. Strich casier M. Avram, consilieri H. Estrig, P. Zisnu, L. Haras, L. Smil, L. Creț, A. Fischer, O. Nadler, L. Hafner, I. Carp, H. Cifer, secr. I. Strich, controlor P. Zisnu, Venituri și cheltuieli 56902,08 b.

1902

În luna Februarie apare un apel-protest contra suirii taxei asupra cărnei și al păsărilor, dar comitetul aplană greva...

În august a. c. d. Naffalison se retrage din comitet, lansând un fel de înștiințare protest contra președintelui și secretarului epitropiei.

După calculul de venituri și cheltuieli pe anul 1902 rezultă că ambele sunt 56,902 lei 0,8 b.

La 3 Iulie 1902 s'a ales cu proces verbal subscris de obștia, următorul comitet al Epitropiei Comunității locale.

Iată copia:

Proces-Verbal

No. 1

de constituire

Astăzi anul 1902 luna Iulie în 3 zile

Subsemnatii membrii aleși de reprezentanții Epitro-

piei comunității Israelite al orașului Piatra-N. și de reprezentanții comitetului dirigente ale școlilor israelite acestei localități, în comisiunea de construcție pentru administrarea, executarea și privegerea clădirii școlii de băieți a comunității ce este a se întreprinde în regie după deciziunea acelorora de mai sus ce n'au ales: ntrunindu-ne astăzi în ședință ni declarăm constituți în acest scop și misiune și am regulat următoarele:

Pine Daniel

1) Am ales dintre noi pe D-1 Carol Nacht președinte pe D-nii Iosef Naffalison și I. Koppel Katz vicepreședinți pe D-1 B. Samsony casier și pe D-1 M. Sperling secretarul comisiunii, iar D-nii Iosef Weinrauch, B. I. Cantaragiu și Ad. Weiningher să fie membri asistenți.

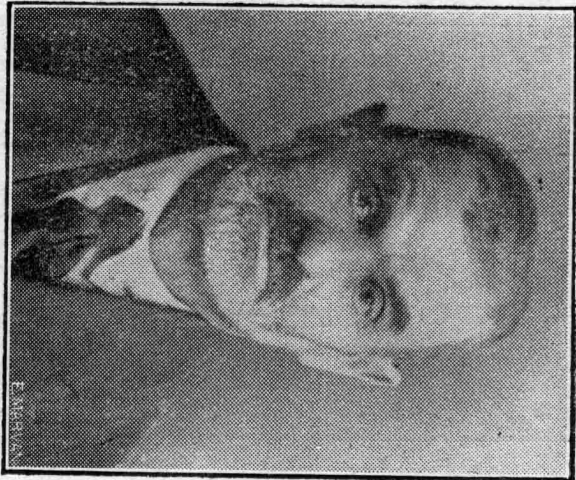
2) Am coaplat pe D-nii P. Daniel și Bar. K. Engelberg în calitate de controlori de afaceri.

3) Am hotărât că dacă va fi nevoie de un comptabil a parte să angajăm pe un salariat pe conto casei.

4) Funcțiile de primitor de material și executor permanent, se va angaja de noi cu salar după trebuință.

5) Ședințele comisiei se vor ține deocam dată când vor fi convocate de Președintele și în lipsa sa de un vice-președinte împreună cu secretarul; și se vor ține pentru a fi valabile și decisive când vor fi cinci membri prezenți luând decizia prin majoritate.

6) Mandatele de plată, nu se va putea plăti de casier dacă nu vor fi semnate de 3 membri între care și președintele sau în lipsă sa un vice președinte, contrasemnat

Ilie Soicher

de secretarul și vizat de un controlor.

Măsurile ce vor mai fi de luat, precum și regularea ședințelor ordinare se vor regula în urma în ședinți și prin procese verbale în regulă.

Ședința preliminară pentru a ni consfătuți asupra procedărei de la început se va ține chiar mâine la 4/17 cor.

Drept care am semnat noi toți acest proces verbal. Urmează iscălituri.

În comptul Comunității pe anul 1901-1902 figurează ca reprezentanți următoarele persoane; Moissă L. Făinar

(președinte), Avram Fondianer și I. K. Katz (vice-președ), H. Esrig (controlor), Iulius Agatstein, Carol Nacht, A. Renert, Ilie Soicher, B. L. Cantaragiu, S. Drimer, L. Crețu, Osias Nadler și H. Cifer (membrii) iar secretar, I. Schwartz.

În comptul comitetului comunității pe anul 1902 figurează în comitet D-nii; Carol Nacht (președ.), Iosef Weinrauch și Moritz Strich (vice președinți), Meir Avram (casier), iar Consilier D-nii H. Esrig, P. Zisu, L. Charas, I. Șmil, L. Crețu, A. Fichman, O. Nadler, L. Hafner, I. Corp și H. Șifer. Secretar I. Schwartz.

1903

După cum am zis și contra acestui comitet a fost nemulțumire.

La începutul lui April apărut un protest contra epitropilor actuali, convocând o nouă alegere pentru ziua de 13 April în sala teatrului și care n'a avut alt rezultat decât a face scandal stupid în cancelaria epitropiei, unde era licitația asupra azimei în folosul spitalului ce se proiectase a se înființa. Epitropia protestează contra acestui apel.

Tot în această lună a avut loc un mare conflict între obștea cu fosl antreprenor al fabricii azimelor de Paște.

Comitetul comunității arendaază altor persoane fabricarea azimelor, deci foslul antreprenor M. L. S., contra voinței Epitropiei comunității și al rabinului, fabrica azime vânzând cu preț derizoriu fără taxa „mues-chiten“, deci Epitropia și rabinul au făcut întrunire al obștei în sinagoga lipscanilor unde apelează la populație a nu se cumpăra la foslul antreprenor, care lovește direct în populația săracă al obștei, căci această taxă este exclusiv al saraciilor pentru sărbătoarea Paștelor.

Tot în acest an 1903 Epitropia comunității lansează un apel, pentru cumpărarea și ținerea spitalului, face o taxă benevolă de 2 bani de fie care pâine ce se vor consuma de populația israelită.

Licitarea avu loc în ziua de 10 April. În comptul Epitropiei, de la 6 Ianuar 1903 până la 27

Iunie 1904 constatăm; Venituri 7904⁹ lei 98 bani iar cheltuieli tot atâta.

Sedința de la 27 Iulie 1904. Președinte Carol Nacht, Membrii Josef Veinrauch, Moritz Strich, P. Zisu L. Charas, L. Hafner. Secretar I. Schwartz. Cenzori P. Zisu și I. Gârșineanu.

1904

În acest an a apărut pamflete contra Epitropilor Comunității care a fost silit a demisiona și astfel fiind președintele Comisiunii interimare convoacă obștea la o nouă alegere pentru ziua de 18 Septembrie acel an.

Iată convocarea :

Comitetul Epitropiei Comunității Israelite din Piatra-N.

Comisiune Interimară

CONVOACARE

Pentru alegerea membrilor epitropiei care au a admistră veniturile Comunității Israelite, s'a fixat termenul pentru Marți 18 Septembrie curent, când se va efectua alegerea prin scrutin cu vot universal.

Domnii contribuabili ai cultului Israelit îndreptățiți la vot sunt rugați a se prezenta în sus arătata zi la ora 10 a. m. în localul școlii de rugăciuni din str. Cuza-Vodă No. 66 vis-a-vis de Poștă, unde se va efectua alegerea.

Un afiș special va determina regimul electoral sub care vom face alegerea, pentru care vom solicita controlul autorității comunale.

Președinte L. *Weinrauch*

Secretar *Baruch K. Engelberg*

Tot în acelaș an se lansează un avertisment D lui Lazar Weinrauch, președintele Comisiunii interimare a Comuni-

tații Israelite din Piatra-N., unde este rugat a da compt de venituri și cheltuieli manipulate în timpul cât dânsul a fost președintele comisiunii interimare.

Tot în acest an, după alegere, apare un apel în idisch unde se înștiințează obștea israelită că următoarele persoane vor alcătui administrația secțională a Comunității; *Spitalul și Azilul*: Smil Hergșovici, I. N. Charas, Julius Agatștein, Samuel Daniel, M. I. Ipcar, M. Roșcovici S. Lieberman și Ilie Soicher.

Moissă Juster

Școlalele

M. L. Focșăneanu, P. Daniel, L. Kassvan, M. Eiscovici, Michel Grünberg, Ios. Veinrauch, D. Samsoni și Idel Hafner.

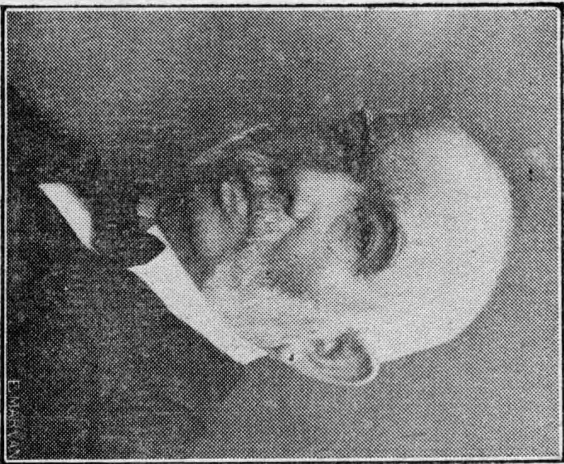
Administrația și Asistența

H, Esrig, Ițic Vigder, Pincu Zisu, Leon Lackerkaner, M. V. Pascari, G. Leizersohn, M. Abramovici și I. H. Katz.

Controlă și Cenzorii

Iulius Agatstein, M. I. Ipcar, M. L. Focșăneanu, Ios. Veinrauch, H. Esrig, Ghedale Leizersohn, Moise Iuster, Sigm. Herscovici, Șmiel Siegler și I. K. Katz.

În comptul de venituri și cheltueli socotit de la 27 Iunie 1904 și până la 1 Iunie 1905. Venituri 44539 lei și 75 b. Cheltueli: 44844 lei 60 bani,

Michel Juster

Comitetul Comunității era ast-fel compus :

A. Josef Natfalisohn (președinte), Michel Iuster și H. Goldștein (vice-președinti), iar membrii: I. Steinfeld, L. Charas, Leon Gheller, A. Fichman și Osias Nadler. Secretar I. Schwartz.

1905

În acest an Comitetul Epitropiei Comunității israelite locale era alcătuit astfel: Michel Iuster (președinte), iar membrii D-nii H. Goldștein, M. Roșcovici, Sam. Daniel,

L. Charas, A. Fichman, L. Gheller și M. Fridman iar secretar I. Schwartz.

După comptul dat de Comitetul Comunității pe anul 1905 este specificat ast-fel Venitul Gabelei 69071 lei și 95 bani. Baia 11530 lei. Cheltueli: Clerul 19159, școlale de băți 15430 l. școala de fete 1850 lei. școala nouă 11055 lei, Spitalul 14376 lei, ajutorae săptămânale 6140, buia reparație 1912, subvențiuni, administrative, abatoarele de pășari etc. Total debit și credit 90311 lei 95 bani.

În acest an sosind aci un apel din București, semnat de D-nii Dr. M. Beck, Ad. Solomon și I. S. Astruc, de-a veni în ajutorul masacraților din Chișinău deci și Epitropia comunității locale lansă un apel în idisch, tot pentru scop.

1906

În acest an apărnu un mare apel „Koil Koire“ în idisch, unde se critică Epitropia Comunității și pe regretatul D-r Ștein.

D-r Ștein răspunde calomniilor aduse lui, prin o broșură din 20 pagini, arătându și activitatea sa ca președinte al Comunității.

În acest an d. Președinte al Comunității face următorul apel către obștia Israelită de aci

Apel către Obștia Israelită din Urba Piatra-N.

Iubiți Coreligionari,

Subsemnatul Michel Iuster lucrând în calitate de Președinte al Epitropiei comunității israelite locale, cunosând deja foarte de aproape cu câtă greutate se întreprin instituțiunile noastre culturale și de caritate chiar în timpul când unirea și înfelegerea există.

Când însă din nefericire împrejurările voiesc ca ambițiunile personale să fie mai presus de cât interesul general, atunci e ilusoriu ori-ce sforțări întreprinșate pentru

susținerea acelor instituțiuni de binefacere și totul amenință prăbușire.

În special e fapt notoriu că în comunitatea noastră s'a provocat discuțiunile regretabile și critică personală și în atare circumstanțe o parte din D-nii reprezentanți aleși de Obștie în 1904 s'au retras din această demnitate alți deși n'au avut mandatul Obștei au înțeleas a participa la ședințele comitetului și a'și lua singur calitatea de reprezentanți, în fine unii pentru a'și satisface ambițiunile lor personale provoacă desordine prin adunări ridicule și prin discursuri puțin demne etc. etc.

În această stare de lucruri pentru a curma aceste neînțelegeri și pentru a nu se paralisa cu desăvârșire interesele comunității cari numai grația unirei și buneii armonie ce a dominat un timp îndelungat au putut prospera în mod așa de fericit, mi permit a ruga cu sărănintă pe toți coreligionarii comunității noastre a lua parte la adunarea generală care va avea loc Duminică 11 lunie crt. ora 2 p. m. în localul comitetului pentru a se preceda la o nouă alegere a reprezentanților Comunității noastre, din sânnul căruia apoi Comitetu va alege Epitropii Spitalului.

Un număr însemnat de coreligionari care doresc pace și binele Obștei au onoare a vă ruga să bine-voiți a adopta următoarea listă de candidați :

Michel Juster, H. Goldștein, A. Josef Naftalison, Lupu A. Tarcananu, S. I. Katz, L. Haras, Adolf Weininger, I. Steinfeld, B. L. Cantaragiu, I. M. Segal (zet Rachmil Segal) Meer Daniel, S. Daniel, L. Rosenzweig, A. Fichman, Meer Friedeman, L. Haffner, L. Gheller, L. Weinrauch A. Fonedianer, L. Pollak, Josef Weinrauch.

Din acest număr de Candidați propuși Dv. veți alege 13 reprezentanți din cari apoi, în urma constituției Comitetului se va numi Epitropii Spitalului cari vor constitui una din secțiunile Comitetului.

Convins fiind de sentimentele de unire ce fie care Coreligionar din comunitatea noastră conservă în favoarea intereselor obștei îmi place a crede că veți bine-voi a lua în considerație justa mea solicitare și veți veni la

această adunare în număr cât posibil de mare și cu această speranță vă rog a primi asigurarea înaltei mele alințe.

Michel Juster

Președ. al Epitr. Comunității Isr. Piatra-N.

1906 Mai 3

1907

Budgetul Comunității pe acest an; Gabela 828 lei 65 b. pe săptămână 42569.80. Baia 5160 lei anual total 47729 lei 80 bani.

Cheltueli. Apundamentul clerului 1928, Instrucțiunea publică 7992, Chiria școlii de fete 1050, Amortismntul școlii noi 3500, Intreținerea Spitalului 8500, Ajutoare săptămânale 4160, Idem directe 2000, Salar Secretar 950, Idem servant 260, Fonciare și asigurări 1500, Chirie și lemne pentru abator de păsări 400, Diverse spese de cancelarie 300, Intreținere de imobile 1500, Spre (achitare) în comptul deficitului 3249 lei 80 bani.

Total general 47729 lei 80 bani.

Presentul budget s'a aprobat în ședința de la 20/1 1907.

Președinte M. Iuster. Membrii: H. Goldștein, M. Roșcovici, S. Daniel, L. Charas, A. Fichman, L. Chetter, M. Friedeman, Secretar I. Schwartz.

1908-1909

În anul acesta apărut mai multe proteste, contra lui M. Iuster și d-sa indignat fiind a demisionat din președinția, lansând către obștia Israelită următoarea înștiințare :

EPITROPIA
Comunității Culturii Israelite

Piatra-N. 25 August 1908

din
Urba Piatra-N.

Iubiți Coreligionari

Sub-semnatul Michel Iuster lucrând în calitate de Președinte al Comitetului Comunității Israelite din Piatra-N. motivat de altitudinea regretabilă a D-lui Doctor L. Stain față de Comitetul respectiv, a agitațiilor lor ostile și dăunătoare Comunității noastre pe care le face între coreligionarii noștri, și pentru ca această stare de lucruri să nu se agraveze, mă declar demisionat din demnitatea de Președinte al Comunității, vă mulțumesc pentru onoarea și încrederea ce ați binevoit a'mi da și vă rog ca pentru interesul și binele obștei să vă adunați irevocabil în ziua de 31 August cor. ora 2 p. m. în localul Școlai de băieți din strada Șipotelor spre a se proceda la alegerea unui nou comitet.

Primiți vă rog stima mea.

Președinte, *Michel Iuste*

Secretar-Complabil *Isac Șwartz*

Încă înaintea trimiterii acestei înștiințări din partea d-lui Iuster, avu loc o mare intruuire în ziua de 10 August acest an, alegându se următoarea comisie interimară.

lată Procesul-Verbal :

Cu ajutorul lui D-zeu

Proces-Verbal

Astăzi Duminică 10 August 1908 subscriși Enoriași ai Comunității Israelite din acest oraș adunându-ne în Bet-Hamedraș «Garibaldi» de aci și constătuindu-ne în comun asupra intereselor obștești ale comunității noastre.

Având în vedere starea anormală în care se găseasc actualmente instituțiunile și afacerile comunității noastre.

Având în vedere că administrația acestor instituțiuni sunt în cea mai crasă suferință.

Având în vedere că Epitropia Comunității este cu totul redusă așa că din întregul lor număr au rămas numai 2 membri interesați, așa că nimene nu se mai interesează de mersul progresiv al acestor instituțiuni care sânt lăsate la discreția lor.

Având în vedere că comunitățile limitrofe, fac progrese în fie care zi, introducându se reforme mari de care și comunitatea noastră are indispensabilă trebuință.

Așa dar după a noastră chibzuire am ales pe următorii Domni ca comitet interimar, inpuțernicit de noi de a regula altă alegea a unei Epitropii a Comunității noastre și a regula orice interese ale instituțiilor și intereselor noastre cum vor găsi de cuvință.

Acest comitet este ales și inpuțernicit de noi în regulă și administra toate afacerile comunității noastre până la alegerea generală a Epitropiei comunității.

Acest comitet se alcătuiește din următorii enoriași :

Bercu Cantaragiu, Herș Esrig, Pincu Zisu, Iosef Kaufman, Iancu Herș, David Davidovici, Meir Zeilig, Strul Gheiberg, Osiias Nadler, Ilie Soicher, Herș Iancovici, Leib Ber-
man, David Kahane, Abram Fichman, Idel Hafner, Leizer Mendel, Abr. Veisman, Lupu Lupovici.

Aceștia vor alcătuii comitetul (comisia interimară), care vor regula și administra afacerile comunității noastre conform celor stipulate mai sus.

Drept pentru care am încheiat acest Proces-Verbal subscris de noi enoriași Comunității noastre în Piatra-N.

Urmează sute de iscălituri.

Fostul secretar al comunității în înțelegere cu casapii au căutat a împedica comisia interimară, aducând un haham spre a nimici gabela.

lată Procesul-Verbal:

Proces-Verbal

Subscrișii Ab. I. Schor, Iacob Marcovici și B. K. Engelberg domiciliați în orașul Piatra-N. în urma adresei ce am primit din partea Președintelui Epitropiei Israelite locale prin care ne invită să dirigem algera comitetului definitiv al Epitropiei pe o durată de trei ani întrunindu-ne astăzi Duminică 7 Septembrie 1908 în localul școlii Israelito-Română din strada Șipotele, unde ne-am constituit în Birou electoral sub Președinția D-lui B. K. Engelberg asistați fiind de D-l Rudolf Ferester ca Secretar, fiind față și D-l Subcomisar Gherasim ca însărcinat din partea poliției și la ora 3 p. m. am procedat la efectuarea alegerii.

După ce am constatat adunarea și în privința alegerii unui Secretar al comunității ce era să se facă în acelaș timp cu alegerea comitetului și adunarea în unanimitate s'a pronunțat că lasă această sarcină în sama comitetului ce se va alege, am procedat la împărțirea buletinelor de vot care conțau în singură listă ce a fost prezentată cu un număr de 18 (opt spre zece) candidați și am aplicat votanților, că fiecare e în drept să ștergă din acea listă un număr maxim de șase candidați așa ca să rămâe minimum doi spre zece din care urmiază că cel puțin zece (din cei aleși) să aibă deplină putere a seconstitui în comitet definitiv.

La ora 5 jum. p. m. am dispoiat scrutulul și după ce am constatat că am luat parte la alegerea unui număr de una sută trei zeci și nouă votanți cari toți au iscălit procesul verbal aci anexat, am procedat la verificarea buletinelor și am constatat că au întrunit voturi după lista de mai jos:

Dr. Stein 135, M. L. Abeles 76, I. H. Colbeci 139, S. M. Goldstarb, 92, Leizer Mendel 126, Rachmil Zeitlig 119, Nută Schwartz 134, D. Cahană 136, S. Enghelberg 93, S. Hergcovici 91, L. Hafner 97, Josef Kaufman 108, Pincu Zisu 88, D. Davidovici 134, Osiias Nadler 129, Ific Leibovici 134, M. Friedman 92, A. Fischman 133.

De oarece toți 18 candidați au întrunit majoritatea absolută de voturi, am declarat aleși pe toți.

Sedința s'a terminat la ora 7 seara și s'a petrecut în cea mai bună liniște, fără nici un incident.

Drept care am încheiet acest proces verbal în dublu exemplar, din care unul urmează a se înainta Comitetului dimpreună cu anexa scrisă de votanți iar cel'alt va rămâne în păstrarea noastră.

Piatra-N. în 7 Septembrie 1908.

Președinte biuroului ss) B. K. Enghelberg.

ss) Membrii I. Marcovici

ss) secretar R. Ferester

Cetită *George N. Ceausescu*

ROMANIA

Primăria Urbei Piatra

Județul Niamț

Copia prezentei fiind conformă cu originalul aflat în Dos. Primăriei No. 7/908, se legalizează.

Primar *N. I. Ioaniu*

Secretar *Gr. Gh. Covrig*

No. 3584, 1909 Iulie 14

În acelaș interval fiind și alegerea și constituirea următorului comitet al Epitropiei sub președinția D-lui Dr. Stein, deci s'au luat măsuri de a feri și împiedica acest pericol.

Iată și Procesul Verbal al constituirii comitetului :

Proces Verbal

Sedința de constituire a comitetului epitropiei Comunității israelite din Piatra-N. din 22 August 1908.

Sub președinția D-lui D-r Ștein.

1) D-l Președinte constată reaua stare în care se află comunitatea, mersul regresiv al tuturor instituțiilor din cauza neglijenței și nepăsării communalilor.

Față cu această miserabilă stare se impune o remanieră spre bine și accasă sarcină și ca noul comitet de a lucra cu zel spre îmbunătățirea și readucerea bunei ordine în administrația comunității.

2) D-1 antreprenor al Gabelei D-1 David Grinfeld e chemat a da lămuriri relativ la bugetul de cheltuieli a comunității ca până acum. Se dresază acest buget care se urcă la valoarea de lei 40000 pe an aprox.

Se procede la sursele de venituri conform vechinului compt care se urcă la suma aprox. de lei 48500.

D-1 Președinte își dă părerea că starea financiară a comunității dă speranțe bazate pe venituri suficiente, regulând buna achitare a slujbașilor.

3) D-1 Președinte se adresează corpului hahamilor, punându-le în vedere că comitetul va purta grijă de a le plăti regulat și îndestulat dar li se cere de a recunoaște comitetul supunându-le ordinilor comitetului fără nici o rezervă și fără nici o opintire și fără a se certa între dânșii.

4) Se decide de a se convoca o întrunire a comitetului pe Duminică 24 August 1908 pentru care zi să fie invitat și secretarul D-1 Itic Șvartz de a pune la dispoziție arhiva fostei epitropii și a încheia compturile vechi gestioni cu care ocazie membrii noului comitet vor putea să constate modul operațiilor comunității, starea la care s'a ajuns cu fe-lul distribuirii sumelor, și astfel vor putea avisa la mijloacele de ameliorare la regularea tuturor instituțiilor.

5) Se procede la repartisarea funcțiilor între membrii comitetului cu rezultatul următor :

Președinte : Dr. Ștein, vice-președinte : M. L., Abeles, casier Nuta Schwartz, controlor S. Gelbert, membrii L. Hafner, I. H. Colbeci, Pincu Zisur, Ios. Kaufman, David Davidovici, L. Mendei, D. Cahane, S. Herșcovici, Rahmil Zelig. Urmiază iscăliturile comitetului.

Noi hahami subscriși ne obligăm a da ascultarea ordinilor noului comitet sus zis sub președinția D-lui Dr. Ștein și declarăm pe onoarea noastră că ne vom conforma strict ordinilor D-lor.

22 August 1308.

Aron Leib Sehechter, Ichiel Haham, Leibiș Feibel, Avram Haham, Efroim Rotman.

Noul comitet lansează populației israelite înștiințare (cu felicitare de Ros-hașana) în idisch, unde arată că s'a curmat cu casapii și să fie liniște și concordie.

În acelaș timp președintele Comunității Dr: Stein prin adresa sa din 17 Supt. ecel an se plângă către lostul președinte Michel Iuster că fostul secretar al comunității Itic Schwartz și-a însușit mai multe acte ale comunității. Conducerea a fost că în fiecare lună ce dedea socoteala obștei prin un buletin și foi volante.

După statutul Epitropiei Comunității Iefurile clerului a fost ast-fel lunar :

Rabinul Haim Löbel 280, Ioil Haham 112, Ichiel Haham 112, Aron Leib Haham 112, Leibiș Feibil 112, Avram Leibelsohn 75, Haim Haham 52 și Moisa credincios 20 lei. Total 987 lei lunar.

Pentru a servi ca normă istoriei comunității locale reproduc: Caetul de sarcini precum și Contractul fabricii-cărei azimelor pentru paște.

lata copile lor :

COMUNITATEA ISRAELITĂ DIN PIATRA-N.

Fabricarea și vinderea de azime

Calet de Sarcini

1) Comitetul pune la dispoziția însărcinatului cu fabricarea și vinderea de azime patru vagoane și jumătate faină No. 5 și No. 3 care fiind amestecate la oală vor servi la prepararea unei singure calități de azime.

2) Fabricarea se va face în două cupatoare și se va începe la 7 februarie crt.

3) Azimele vor fi bine lucrate, adică : subțiri, bine coapte și prăjite.

4) Prețul de vindere al unui kgr. de azime va fi cinci zeci bani.

5) Un membru din comitet va supraveghea ca conținutul din prezentul caiet de sarcini să fie executate.

6) În caz de abatere a însărcinatului de la dispozi-

ființele de mai sus, va fi destituit și i se va confisca garanția ce a depus.

7) Cheltuielile de ori ce natură privitoare la această operațiune privesc pe însărcinat.

8) Comitetul nu ia altă obligațiune față de însărcinat de cât aceea de a li pune la dispoziție concursul moral a Kabinului comunității.

Piatra-N. 27 Ianuarie 1909.

Președinte

Dr. Ștein

Secretar

Dr. Leon Iuster,

Solomon Fridman, Moritz Wolf

Antreprenor *I. Blumen*

COMUNITATEA ISRAELITA DIN PIATRA-N.

Contract de locațiune de Serviciu

Subscrisul Dr. Ștein în calitate de președinte al comunității israelite din Piatra-N. în vederea fabricării și vinderei de azime necesară populațiunii israelite din acest oraș pentru sărbătorile de paști 1909 și care conform procesului-Verbal No. 20 din 27 Ianuarie 1909 nrmează a se executa în regie de comitetul comunității am angajat pentru acest scop și pe termen de două luni de astăzi pe D-l Ioine Blumen, persoană cunoscutoare în fabricarea și vinderea de azime.

D-l I. Blumen în schimbul serviciului ce ne prestează garantând că din această operațiune va rezulta pentru comunitate un beneficiu de două mii cinci sute lei și asigurând acest beneficiu prin anticiparea lui efectivă și fără nici o rezervă în mâinile D-lui.

Va primi drept remunerațiune surplusul de beneficii ce eventual ar rezulta.

Piatra-N. 5 Februarie 1909.

Președinte *Dr. Ștein*

Secretar *Dr. Leon Iuster*

Subscrisul Ioine Blumen declar că sunt mulțumit de cuprinsul acestui contract și mă voi conforma în totul caetului de sarcini concernând fabricarea și vinderea de azime alcătuit de comitetul comunității la 27 Ianuarie 1909.

Antreprenor *I. Blumen*

Din Buletinul Comunității locale Anul I No. 1 pe Martie 1909 extragem cele ce ne interesează:

Carol Nacht

Precușântare

Comunitatea noastră locală ca și cele l'alte din întreaga țară, are instituțiuni frumoase, care sunt susținute din venitul benevol al gabelei.

Avem 3 școli de curs primar, de ambele sexe, un spital, o baie, cimitir, societăți de bine-facere, cantină școlară, asistență săracilor (lemne, azime etc.) și în perspectivă și înființarea unui azil pentru infirmi și bătrâni. Deci suntem o

comunitate avută și una din cele mai principale din România. Ca atare avem nevoie de o administrație conform cerințelor de azi, adică cu comptabilitatea și arhiva în regulă. Deosebit avem nevoie și de un buletin propriu al comunității, unde să putem da enoriașilor în fiecare lună, complitul de venituri și cheltuieli al fiecărui instituit în parte.

Comunități surori, cu mult mai mici ca a noastră, ca: Ploiești, Braila etc, au de mult timp buletinul lor lunar. Așa dar găsind și noi de nevoie a poseda atar buletin, deci începem cu data de azi a da enoriașilor comunității noastre și unde fiecare enoriaș își va putea așterne ideile și voința sa relative la afacerile comunității.

Suntem deci dispuși a da la dispoziția Onor. noștri coreligionari locali, coloanele acestui buletin pentru acest scop, condițional a nu se face polemici personale și neconvincioase

Comitetul

Informațiuni

O comisiune alcătuită din D-nii Iosef Kaufman, Dr. Leon Luster, Pincu Zisu și Leon Hahner (membrii din comitetul Epitropiei) sunt însărcinați a elabora statutul comunității, care va fi apoi autorizat de autoritatea în drept. Asemenea imediat după sărbătoarea Paștelor, o comisiune specială va începe să facă statistica enoriașilor Comunității noastre.

Spre știința Coreligionarilor din localitate

Prețul hotărât de Epitropie pentru azime este 50 bani Kg. și nici un ban mai mult.

Cei nedreptățiți la preț, calitate ori cântar să se adreseze Comitetului Epitropiei.

Răspuns grupului independent

De princip suntem hotărâți a nu răspunde nici o iotă pamfletelor anonime, ci numai acelor care vor purta semnături.

Comitetul

Imbrăcarea copiilor săraci

Săptămâna viitoare se vor îmbrăca 70 copii orfani și saraci din școlile israelito-române locale în mod complet; haine, cisme, șapci, colțuni și cămeși, din banii strânși de D-nii Iosef Kaufman, Meier Schwartz și Ozias Nadler, comitetul de inițiativă.

În numărul viitor se va publica complitul banilor colectați.

Desmințire

Corpul didactic declină ori ce amestec în publicarea afișului prin care între altele se atacă și pe d-l inspector școlar al Comunității unde zice că-și bate joc de școală și de profesor într'un mod revoltător, fiind neadevărat.

Corpul didactic

Piatra-N. 12 Martie 1909

Cantina Școlară

În numărul viitor vom publica darea de seamă a Cantinei școlare Israelito-Române locale pe acest an.

În luna Martie 1909 apare un pamflet în limba română cu titlul „Câteva întrebări Evreilor Comunității orașului Piatra-N.” și subscris „un grup de independenți” contra Epitropiei Comunității.

În luna Martie 1909 s'a lansat un apel în idiș (Koil Koire) de către așa zisul comitet de inițiativă, alcătuit din D-nii: Moise Luster, S. Siegler, Ilie Soicher, M. Avram. I. Gărcineanu, Lipa Catz. S. I. Catz, Mendel Lazarovici, Idel Mendel, Sol. Drimer, A. Fondianer, Leib Polac, M. Segall, N. Rabinovici, M. Zeilic, A. Veiningher, M. Roșcovici, S. Daniel, P. Daniel, S. Lieberman, Meie. Daniel, M. Schweiger, Ios. Veinrauch, M. Luster, P. luster, L. Kasvan, O. Helman, Ch. I. Kalomeer, Michel Grunberg, și I. K. Katz, Aceștia in-

viță populația de a alege delegați din fie care sinagogă pentru alegerea Epitropiei.

În 16 Aprilie 1909 acest comitet invită la o întrunire intimă pentru ziua de 19 April.

Lață invitarea :

COMITET DE INITIATIVA

16 Aprilie 1909

Pentru
apărarea intereselor comunității Israelite
din
Piatra-N.

Simate Domn,

Față cu pericolul care amenință distrugerea veniturilor comunității și a instituțiilor ei, s'a format un comitet de inițiativă spre a apăra interesele comunității noastre dintr'un mod demn și pacinic.

Deci, sunteți cu insistență rugat să bine-voiți a participa și Dv. la INTRUNIREA INTIMĂ ce va avea loc Duminică 19 Aprilie ora 4 p. m. precis. în Sinagoga din localul școlai str. Șipotelor, la care întrunire convocăm cu adrese personale pe mai mulți coreligionari notabili.

Ne permitem a vă atrage atenția că prin nevenirea și indiferența Dv. la această ședință, contribuți indirect la ruinarea comunității noastre.

Comitetul de inițiativă

Intrunirea a avut de rezultat alegerea unei comisii interimare.

Lață adresa :

19 Aprilie 1909

Simate Domn,

Intrunirea intimă convocată de Comitetul de inițiativă pentru apărarea intereselor comunității israelite din Piatra-N.

a avut de rezultat, după lungi debateri, numirea unei comisii interimare compusă din persoanele notate mai jos din care faceți și Dv. parte.

Această comisiune interimară va prelua afacerile comunității pe cari le va gira până la o alegere definitivă.

Rugându-vă a primi misiunea ce vi s'a încredințat, în interesul restabilirii ordinii în sânul comunității noastre, vă invităm la ședința de constituire a comisiei interimare pentru astăzi Luni 30 Aprilie cît. orele 8 seara în localul școlai israelite de băeți.

Primiți vă rugăm stima noastră.

Biroul întrunirei: *Șmil Herșcovici*
Ios. Nafthalsohn
D. Samsony

Comisiunea interimară

Șmil Herșcovici, Samuel Sigler, Josef Weinrauch, Moise Weinrauch, Moise Juster, S. Daniel, H. Esrig, D. Samsony, Aron B. Katz, Pincu Zisu, Ios. Nafthalson, Aron Fischer, Marcu M. Rothman, D. Davidovici, G. Leizersohn, P. Daniel.

În acelaș timp ziarul opoziției intitulat: „Ecoul Obstei” No. 2 și 3 tună și fulgeră contra nemuritorului Dr. Ștein. În buletinul Comunității No. 2 pe luna Mai 1909 este un articol de fond a D-lui Dr. Leon Juster, unde se poate vedea cine sunt agitatorii (opoziția D-lui Dr. Ștein). Lață ;

Agonia Jefuitorilor

Sunt câte-va săptămâni de când străzile orașului sunt inundate de niște panflete anonime, prin care se încearcă a se alarma opinia publică în contra actualilor conducători ai comunității.

Convinsi că populațiunea israelită a simțit îndată cine sunt autorii acestor panflete și tendințele ce urmăresc, nu ne-am dat osteneala să ne ocupăm de dânșii.

Atitudinea noastră loială i-a exasperat însă și atunci

și au închipuit că ne vor doborâ revărsând asupra noastră întregul lor vocabular cu invective de mahalagii detractați.

Văzând că nici acest procedeu nu le reușește, au recurs la ultimul truc, anume, au pus pe lista lor câte-va nume onorabile din Conaționalii noștri, și aceasta fără autorizăția lor, sperând că cu ast fel de șirealic își vor ajunge în sfârșit scopul.

Am declarat de la început că frământările acestor trăitori, cari atunci când nu mai pot fi furnizori laconi ai instituțiilor comunității și mânătorii banilor ei, se dau drept patrioți de contrabandă, nu ne înspăimântă.

Nu vroim să ne pierdem timpul polemizând cu oamenii imorali. cu acei paraziți lași și venali cari au subț venituriile comunității reducând-o la sapa de lemn și cari așteaptă numai ocaziunea ca să se poată năpusti din nou ca lăcustele devastatoare asupra avutului ei; și nici nu vom răspunde celor, cari stigmatizați fiind de tot ce a rămas onest în societatea noastră au fost maziți și jintuți la stălpul infamiei în Septembrie trecut.

Dar, au aflat, că după ce am plătit o parte din datoriile în care au înglodat comunitatea, am fi pe cale să constituim un fond al comunității și aceasta le ispitește, zorindu-i să și-l apropie cât mai curând.

Drept platformă de agitare, au luat pretinsa reana Organizare a comitetului școlar, care după dansii, are păcatul de a nu fi constituit din așa zisa elită, care s'a ilustrat până în prezent prin cea mai crasă nepăsare și faintneantism pentru tot ce se referă la instrucția și mai cu seamă la administrația și controlul cheltuelilor școlaelor.

Actualul administrator al școlaelor, D-1 M. Riegler, înfelegându-și rolul, a fost acela care controlând lista de cheltueli a școlaeli din Prund, a descoperit în sarcina directorului respectiv lucruri necinstite mascate prin ignorarea celei mai elementare operațiuni de aritmetică: adunarea.

Dacă însă, sunt încântați de vechiul comitet școlar, e suficient credem, să le improspătăm memoria, reamintindu-le atentatul contra comunității, comis de banda neroniană în frunte cu fainoșii Abeles și Grinfeld, cel dintâi ex președintele comitetului școlar și cel de al doilea casierul comitetului școlar, în luna Ianuarie 1909 când s'au încercat să

desființeze gabela și deci să sugrumme și comunitatea pentru că nu li s'a concesionat lor exploatarea gabelei.

După cele mai sus enunțate, opiniunea publică își poate face idee cine sunt adversarii și ce mentalitate au dansii despre cînste.

D.n parte-ne, îi putem sfătui să nu și mai cheltuiască economiile pe tipăriuri căci orașul e sătul de dansii și nici nu-i poate suporta.

Dr. Leon Iuster

Au apărut felurile pamflete în idiș și Românește pro și contra Președintelui Epitropiei Dr. Stein.

Ca normă pentru istoricul Comunității dau și copia Caietului de sarcini pentru arendarea gabelei.

COMUNITATEA ISRAELITA DIN PIATRA N.

Caer de sarcini

Alcăuit de comitetul pe acțiune al comunității israelite în ședința de la 9 Noiembrie 1908 pentru arendarea veniturilor benevole ale comunității, provenite din taxele asupra tăerei rituale a vitelor bovine și paserilor.

Antreprenorul va percepe următoarele taxe:

1. a) 0.15 bani de fie-care kgr. carne rituală de vitebovine și un leu opt zeci și șapte și jumătate (1.87¹/₂) bani pentru drobul unei vite de la casapii cari au trunchiuri în piața mare, piața cerealelor și piața ocolului vitelor.

b) 0.18 bani de la fie-care kgr. carne rituală și un leu opt zeci și șapte și jumătate (1.87¹/₂) bani pentru drobul unei vite de la casapii cari au trunchiuri în alte părți ale orașului.

c) 0.20 bani de la fie-care kgr. carne rituală de oaie, berbec, capră și miel.

d) 0.20 bani pentru tăierea unei găini, cocos, clapon și rață.

e) 0.30 bani pentru tăierea unui boboc de găscă.

f) 0.40 bani pentru tăierea unui curcan, curcă sau găscă.

- g) 0.20 bani de fie-care kgr. carne de vițel.
- h) 0.10 bani pentru tăierea unui pui de găină.
- i) 0.15 bani pentru tăierea unei rațe tinere în greutate maximă de 1 kgr. 200 gr. până în ziua de (iom chipur) ziua reconcilierii inclusiv.

2) Antreprenorul n'are dreptul de a se servi șe alți hamani de cât cei recomandați de Comitetul Culturii.

3) Antreprenorul este dator a face scăzământul la cântărirea armurilor câte două kgr. precum și a restitui încasăriile de taxe făcute pentru quantumul de carne rămas nevândut de către casapi la israelii la fie care săptămână, având însă a se încredința de cărnurile rămase neconsumate pentru israeliți.

4) Termenul arendărei este de 1 an socotit anual 52 săptămâni, cu începere de la 1 Ianuarie și terminându-se la 31 Decembrie.

5) Prețul arendării este de achitat în 52 rate săptămânale la începutul fie-cărei săptămâni la casa comitetului sub luare de recepție „à souche” subscrisă de casierul comitetului.

6) Tăierea vitelor se va face la abatorul Primăriei, iar tăierea paserilor la abatorul comitetului; fiind obligat D-1 Antreprenor a se conforma în totul regulamentelor și dispozițiilor autorităților respective relativ la higiena și salubritatea publică.

7) Antreprenorul va face anticipativ plata câșturilor în bani românești, adică bilete de bancă și numai 20% nichel.

8) Ori ce neînțelegeri dintre antreprenori și casapi, se va rezolva de comitet, la caz însă de neînțelegeri dintre comitet și casapi, și fiind în interesul comitetului de a li se refuza serviciul hahamilor la tăierea vitelor atunci timpul cât va dura această neînțelegere se va căuta această antrepriză în calculul comitetului fără ca D-1 antreprenor să poată ridica vre-o pretențiune de daune sau rezilierea contractului, bine înțeles că refuzul sus arătat nu se va putea face în ajunul sărbătorilor israelite.

9) Se specifică în mod lămurit că reprezentanții comitetului și președintele nu lucrează în numele lor personal ci numai ca reprezentanți ai comunității însărcinați gratuit cu administrarea intereselor obștei și în nici un

caz și după nici o împrejurare nu va putea antreprenorul ridica vre-o pretențiune de orice natură contra lor personal. D-1 antreprenor va putea numai cere restituirea garanției depuse, de care depozitarul garanției va răspunde personal.

10) La caz când din ori-ce circumstanțe această gabelă s'ar destința în cursul duratei contractului, contractul va rămânea de drept reziliat fără nici o pretențiune de daune pin partea antreprenorilor iar depozitarul garanției va restitui garanția depusă.

11) Ori ce rizic provenind din cazuri ce se pot sau nu prevedea, privește pe D-1 Antreprenor fără nici o rezervă. D-1 antreprenor nu poate sub arenda această antrepriză.

12) Pentru întocmai executare a condițiilor mai sus expuse și pentru asigurarea ca plata ratelor se va face regulat, D-1 antreprenor va depune o garanție efectivă de 3500 lei care se va restitui la terminarea contractului.

13) La caz de neurmăre regulată cu plata ratelor, depozitarul va fi în drept a reține garanția în calcul și venitul ratelor datorite, comitetul putând arenda gabela la altă persoană în calculul garanției fără ca antreprenorul să poată ridica vre-o opunere, nefiind nevoie de somațiune sau judecată.

14) Cheltuielile de administrație în care se cuprind și patenta privesc pe antreprenor.

Urmiază iscăliuri.

Ministerul industriei și Comerțului cere Epitropiei oare și care informațiuni relative la Comunitate:

Ministerul Industriei și Comerțului Serviciul Statistic

No. 27215, 28 Nov. 1909

La răspuns să se arate acest număr

ANEXE: Chestionar

Domnule Președinte

Urmând să dăm la iveală o statistică asupra socie-

tărilor de ajutor reciproc din comunele urbane, societăți de o deosebită însemnătate ca instituțiuni de prevedere, vă rugăm să bine-voiți a ne trimite :

- 1) Statutul și regulamentele societății D. voastră.
- 2) Doate dările de seamă, dacă sânt tipărite, și un memoriu alcătuit de D. v asupra mersului societății până la sfârșitul anului 1909.

Am fi bucuroși dacă în acel memoriu, ați bine-voi să arătați greutățile prin care a trecut și trece societatea D. v. Vă rugăm în acelaș timp a completa și înapoia a-laturatul chestionar cu științele ce-ule acolo.

Primiți vă rugăm Domnule Președinte, asigurarea considerațiunei noastre.

P. Ministru, *G. D. Creangă*

Șeful Serviciului *I. Pădăuanu*

Domniei-Sale

D-lui Președinte Soc. de ajutor reciproc Comunitatea Israel.

din Com. Piatra-N. Jud. Neamț

În 13 Dec. 1909 Societatea «Filanthropia» de aci lansează un mare apel în idiş (Lemnaen Duas) înșirând lista membrilor ca candidați pentru alegerea epitropiei Comunităței.

Iată lista :

A. L. Iuster, Michel Iuster, Șmil Herșcovici, B. H. Kalomeer, Șerbu N. Charas, Sig. Herșcovici, Julius Agatștein, Șmil Sigler, M. Rosenbaum, Moişă Fâhna, Meir Avram, B. Cantaragiu, S. I. Katz, I. Kasvan, M. L. Abeles, Idel și Leizer Mendel, A. Veintraub, Meir Wolf Pasșar, Ițic Wolf Pescar Ghedale Leizeron, L. Grinberg, Pincu Iacobi, Zigm. Rabinovici, Ios. Zaiden, Ios. Goldenberg, Moise Iuster, Peter M. Iuster, H. Goldștein, L. Weinrauch, Ch. Ițic Kolomeir, Șmil Daniel, Michel Grinberg, M. I. Ipcar, M. L. Focșăneanu, Leop. Bach, Dr. A. Lucianu, Dr. Aurel Lupu, Dr. Wolf Daniel, L. Polak, A. Fondianer, Paul Iuster, Leon Jakerkaner, Leib Charas, Iancu Gărcineanu, Ițic Vigder,

Moise Redler, M. Cohn, Bercu Șapira, Ușer Ștreitman, Mendel Ușer, Iosef Mișelsohn, Ios. Weinrauch, Aron Fișer, Meir Meșelsohn, Oșias Steinberg, Mendel Lazarovici, N. Rabinovici, Meir Daniel, H. Esrig, D. Samsoni, Pincu Zisus P. Daniel, Sol. Drimer, Moritz Strich, Ilic Segaler, Ilic. Soicher, S. Lieberman, Copel Katz, Iosef Gartenberg, Rubin Soifer, B. Rap, Burăch Șor, Z. Zalmanovici, Leib Iuster Strul Avram, Bercu Herșcu, Burăch Herș, Iancu Rais, Ilic Iuzler, Ios. Rozner, Burăch Aizenberg, M. Svaigher, David Marcus, Bercu Bercovici, Leibel Zindels, M. Aizicovici, L. S. Veintraub, Isaac Moscovici, Iancu Axelrad, M. D. Veisman, Mendel Solomon, Oscar Helman, B. Șapira, Lupu Strul, David Strul, Lazar Șimșen, M. Lupu Catz, Heinrich Weinberg, S. Goldner, A. Șapira, Herman Iacobi, Idel Herș Herșcovici, și încă 100 de iscălituri.

În luna Oct. 1909 apare un apel în cap cu d. I. M. Ipcar care chiamă obștea la alegere.

Iată apelul :

Către Evreii Pietreni

Văzând instigațiunile ce se fac în sânul acestei comunități și spre a pune capăt scandalului și panfletelor cari ne fac de răs comunitatea, vechiul comitet și-a de pus demisiunea și s'a ales o comisiune interimară compusă din subsemnații, sub președenția D-lui M. I. Ipcar care va gira cu echitate și fără șovăire afacerile comunităței până la 12 Octombrie a. c. când se va alege în regulă un comitet definitiv.

Această comisiune, nevrând ca fel decât liniștea și evitarea perturbățiunelor, apelează la toți evreii pietreni să se abțină de la ori ce agitațiune și în timpul sărbătorilor fie care sinagogă să aleagă câte 2 delegați, cari în sus rîsa zi vor alege Epitropia definitivă.

Comisiunea interimară neurmând nici un interes personal și ne având ca deviză decât binele obștei e sigură pe concursul tuturor coreligionarilor noștri.

M. I. Ipcar, Michel Iuster, I. Naftalison, I. Veinrauch,

Elias Segaler. Meer Svarlz, Osias Nadler, G. Leizerzon, Leiba Haras.

Tot în anii 1909 Comisiunea interimară a Eptropiei Israelite din Piatra-N. sub președenția d-lui Ilie Soicher și secretar P. Daniel prin convocarea a-II-a.

Iată acea convocare pentru alegere :

Comisiunea Interimară a Eptropiei Comunității, Piatra-N.

Convocarea II-a

Enoriașii comunității noastre sunt convocați pentru Duminică 31 Octomvre crt. orele 2 d. a. în localul școlii israelite de băieți (str. Șipotelor) spre a proceda la alegerea unui comitet definitiv al eptropiei noastre.

Grupurile care vor voi să depue buletine de vot le vor înainta secretariatului comisiunei interimare.

Creдем că coreligionarii noștri își dau seama de necesitatea alegerii unui comitet definitiv și deci se vor grăbi de a asista și a lua parte la alegere.

Președinte, *Ilie Soicher,*

Secretar, *P. Daniel*

Delegatii Sinagogilor au fost N. Rabinovici, S. I. Catz, Mendel Lazarovici, I. Hershovici, Moise Iuster, Ilie Segaler, H. Goldstein, S. Siegler, S. Lieberman, S. Daniel, B. L. Cantaragiu, L. Polac, P. Zisu, A. Weintraub, Itic Vigder, M. L. Abeles, L. Ieșanu Grinberg, Meir Wolf Pascar, M. H. Natansohn, Șike Ichlovici, Itic Wolf, L. Iakerkaner, Moise Redler, H. Zagher, Haim Grinberg, Marcu Rotman, Sender Blănar, Ilie Soicher, fost președintele Comisei Interimare.

După alegerea noului Comitet Dr. Stein, scrie în Buletinul No. 5 p. 5 și 6 din acel an 1909 următoarele :

Comitetul Comunității fiind decis a se retrage spre a face celor ce nu mai pot aștepta, a hotărât a depune mandatul ce îi s'a încredințat de către obștea prin alegerea din 7 Septembrie anul trecut, tot în mâinile poporului. Pentru acest scop a convocat o întrunire în seara de 14 cor. al căreia rezultatul a fost următorul :

Proces-Verbal

Subsămății gospodari fiind chemați de către comitetul comunității spre a ne pronunța dacă să se constituie o comisiune interimară spre a afișa și executa o nouă alegere, am decis ca comitetul actual, să continue cu girarea afacerilor de comunității tot restul timpului pentru care a fost ales în ziua de 7 Septembrie 1908 (pe cât s'a putut controla) urmează 432 iscălituri.

Fruntașii noștri au convocat o întrunire monstră, au fost siliți să închirieze sala teatrului care a fost neîncăpătoare pentru enormul public ce s'a grăbit a răspunde invitațiunei simandicoșilor.

Asemenea s'a asigurat de concursul Poliției ca nu cumva poporul să atenteze la viața lor.

Telegrama

17 Noembrie ora 10 jum. seara

Succesul a fost enorm

Poporul a sărbătorit pe oratori cu tunete de aplauze repetate în salve frenetice la intervale scurte, sărbătorii oratorilor, nici n'au putut să mântue discursurile, unii dintrânsii au fost siliți să renunțe la cuvânt.

Dușmanul comun Dr. Stein, a fost călcat în picioare și aruncat în glod.

Tribunii au fost purtați în brațe și apotheoșați pe stradă până la domiciliul lor, proclamați de popor ca adevărații salvatori.

Entuziasmul e la culme

Politia a avut foarte mult de lucru, cu căratul continuu al Șteiniștilor la Politia, beciurile ei gem de Șteiniști ce au amenințat viața oratorilor. Un domn Ofțer și căpitanul Giovanni un amic a D rului Ștein, cari au avut im-prudența de a se hasarda în sala Teatrului erau să plă-tiască cu viața pasul lor nesocotit, înconjurati și ame-nințați fiind de Șteiniști.

Dușmanul Poporului va primi un moft...iune de a se demite de la afacerile comunităței, predând garanțiile an-treprenorilor în mânele neprihănite ale adevăraților prie-teni ai poporului.

Poporul a recunoscut în fine pe adevărații ei Bine-făcători, dându-i meritatul certificat de simpatie și în-credere.

VOX POPULI, VOX DEI.

La 26 Mai 1910 d. Ilie Soicher, președintele comisi-unei interimare dând Compt de gestiunea banilor, din timpul administrației sale în frontispiciul comptului zise următoarele, către coreligionari :

Piatra-N. în 26 Mai 1910

Iubiți Coreligionari,

Indeplinindu-ne misiunea cu care am fost însărcinați în luna Decembrie 1909, de către partidele unite ale co-munității noastre, în mod provizor, până la alegerea a unui comitet definitiv, și crezând că a sosit timpul pentru aceasta, avem onoare a vă declara că suntem decisi a ceda locul altora.

În acest scop avem onoare a vă înainta, spre descăr-carea noastră, bilanțul general de gestiunea noastră în a-

facerile comunităței în cursul de la 17 Decembrie 1909 până la 26 Mai a. c. 1910.

Primiți vă rugăm asigurarea osebitelor noastre con-siderațiuni.

Președintele comis interim. *Ilie Soicher,*

Secretar *P. Daniel,*

Memברי :

P. Zisu, I. Kop. Katz, Ar. Weintraub, S. Ghelberg, Osiias Nadler, D. Davidovici, M. D. Segall, L. Haffner, M. Friedman.

Această stare anarhică în sânul Comunităței noastre a făcut ziarele cotidiene să trimită aci delegați a căror anchete sunt publicate în diferite ziare din acel timp.

Din unul din acele anchete publicate în ziarul „Mi-nerva” anul I No. 95, din acel an, extrag dintr’un lung articol publicat în acel număr următoarele :

Comunitatea Israelită din Piatra-N.

Ancheta specială a ziarului „MINERVA”

În orașul nostru sunt acum neînțelegeri. Avem două grupe, unul intitulat independent, cu un organ propriu «Zerah Zion», și celălalt Șteinist cu organul propriu «Buletinul». În primul rând trebuie să spunem, că cauzele care au provocat această desbinare sunt 1) acuzările fi-nanciare ce se aruncă actualei administrații, 2) lipsa de control în toate instituțiile ce depind de comunitate, 3) favorizarea unor anumite persoane și 4) reaua condu-cere a obștei și mai ales dorința unora din persoane, ca ei să conducă interesele obștei.

Ancheta noastră e făcută fără de părtinire, în cât spunem numai adevărul și de aceea vom expune toate pă-rerile, atât al unui grup, ca și al celuilalt. Dintre persoa-nele care se agită în contra actualei administrații, sunt domnii I. Schwartz fost secretar perpetuu al comunității,

Leiba Haras fost consilier al comunității. M. Leon Abeles, fost președinte al comitetului școlar, cari la rândul lor au atras pe alte persoane. Ce au făcut pe acești d-ni să ducă o campanie atât de aprigă și dușmănoasă? căci se răs-pândesc în oraș afișe, memorii, ziare pline cu insinuări din ambele părți, și toate cafenelele cea comercială și cea grecească, centrele de întâlnire gem de atâtea discuții și certe reciproce.

Alătura de grupul independent, mai e un grup zis al tinerimei, ce se agită ca să se aleagă o comunitate, pe baza unui program politic zionist. El propagă ca fiecare sinagogă să și trimeată delegați pentru alegerea comunității. Grupul tinerimei și-a ales delegați pe d-nii dr. W. Daniel, D. Samsony, A. L. Zisu și M. Zion Katz. Mai adaug, că independenții sunt susținuți și de unii profesori ai școlii israelito-române — așa se spune în cercurile lor — ca d. Emanuel Iacoby și alții, și de vre-o doi medici mai tineri, cari caută să dea jos pe d. dr. L. Stein de la conducerea spitalului.

1910-1911

În luna Ianuar 1910 d. Ilie Soicher, președintele comisiei interimare, secretar fiind Pine Daniel au lansat un apel în idisch, prin care înștiințează obștea israelită. Că alegerea definitivă al comitetului comunității, va fi cât de curând, trebuind mai întâi a regula mai multe chestiuni importante și a lua compt de la recentul comitet care a fost.

În bilanțul general dat de comisia interimară al comunității.

Dela 17 Decembre 1909 până la 26 Mai 1910 este astfel: total intrat 24346 lei 35 b. iar la ieșire constatăm că personalul ritual al comunității este 6227 lei 20 b. Spitalul 943 lei 20 b. idem 836, total 8007 lei, școala de băieți 4010 lei 85 b. Ajutoare urgente 990 lei 70 b. Pensii 1963 lei 80 b. etc. Total general 21346 lei 35 b.

În luna Martie, același an onor Primăria locală cere Epitropiei comunității locale a înființa loc destinat pentru

abatorul păsărilor, deci președintele comisiei interimare roagă pe Dr. Stein a interveni în această privință de oarece comunitatea are deja un asemenea local.

Iată adresa:

Comisiunea interimară a

1910 Martie în 11

Epitropia Comun. Israelite

Piatra-N.

No. 48

Domnule Dr.

Pentru conformarea adresei No. 1322 a Onor Primăriei locale în privința stabilirii localurilor de lăere pase rilor după ritul mosaic am onoare a vă ruga că Dv. să bine voii a reprezenta comunitatea noastră înaintea autorităților în drept spre a stabili și hotărâ cele convenite în această privință, atrăgând însă atențiunea Dv. că comunitatea posedă deja un asemenea local construit anume pentru acest scop.

Primiți vă rog stima mea

președinte Ilie Soicher

p. secretar (indiscifrabil)

Domniei-Sale

Domnului Dr. L. Stein Loco

Comisiunea interimară era alcătuită la finele anului 1909 din Dnii: Ilie Soicher (președinte) I. K. Catz, Aron Weintraub, Strul Ghebert, Osiat Nadler, David Davidovici, M. D. Segal, L. Hafner, M. Fridman (membrii) iar ca Secretar Pine Daniel.

În 23 Iunie 1910 Comisiunea Interimară a Comunității Israelite locale, compusă din D-nii Ilie Soicher, Ios. Weinrauch, M. Strich, Lupu A. Tărcăuanu, I. K. Catz, H.

Esrig, L. Polak, M. L. Fainaru, A. Weintaub, Moise Kahan, Bercu Herşcu, Meir Şartz, Gedale Leizersohn, O. Nadler, David Davidovici, Pine Daniel, I. Hahner, și David Strul înștiințează obștea că au regulat alegerea Epitropiei în ziua de 27 Iulie a. c.

A. Renert

Iată acea invitare :

Comisiunea interimară a Comunității Israel. din Piatra-N.

P. T.

Aducem la cunoștința stîm. noștrii coreligionari că alegerea unui comitet definitiv pentru obștea noastră, anunțată pentru astăzi Duminică 27 Iulie, se amână pentru Duminică 4 Iulie, crt. din cauza dobolului în familia D-lui Primar al orașului nostru.

Comisiunea

La aleggere s'au prezentat 3 liste de candidați :

1) Lista d-lui Iulius Agatstein, A. Renert, L. A. Tărcăoanu, Ios. Weinrauch, Moise Iuster, L. Polak, I. K. Catz, Pine Daniel, Ilie Soicher, M. L. Fainaru, Moritz Strich, Strul Gheibert, Meir Schwartz, G. Leizersohn, Idel Hahner, David Davidovici și O. Nadler.

2) Lista d lui Iosef Natfalisohn, și 3) a d lui Lupu A. Tărcăuanu.

Reușit au lista D-lui Lupu A. Tărcăuanu cu următoarea listă, care alcătuie comitetul Epitropiei : Lupu A. Tărcăoanu, Ilie Soicher, Ios. Weinrauch, Pine Daniel, L. Polak, Ușer Rotman, Bercu Herşcu, H. R. Weinstock, Mendel Solomon, Meir Schwartz, M. Fridman, Dav. Davidovici, Osiar Nadler, Avram Herşcovici, L. Hahner, Avram Pomerantz și Solomon Herşcovici.

Pe lângă aceste persoane s'au cooptat și de Dr. Ștein, care a fost înștiințat de președintele comisiei înterimare.

Iată adresa :

No. 5

1910 Iulie în 12

Domnule Dr.

Cu aceasta avem onoare a vă încunoștința că la alegerea generală ce a avut loc în ziua de 11 crt. ați fost ales ca membru în comitetul Comunității noastre, împreună cu D-nii notați pe contra pagină și vă rugăm să bine voii a vă constitui și a primi pe seamă girarea afacerilor comunității lucrând în conformitate cu Procesul Verbal al aleggerei Dv.

Cu toată stima

Președinte *Ilie Soicher,*

Secretar, *D. Samsony*

Domnii-Sale

D-lui Dr. L. Stein membru în Comit. Comunității Israel.

L. S.

LOCO

În acel timp apăru un mare apel în limba română, scris «Comitet de inițiativă» în care D-rul Stein este criticat foarte sever.

Ferberea în sânul comunității noastre a fost relimitată, din care cauză tot comitetul ales în cap cu Lupu A. Târcauanu a demisionat definitiv.

În acelaș timp apăărură 2 apeluri în românește și ambele contra Doctorului Ștein, ambele semnate de așa zisul „Comitet de inițiativă“.

În primul Apel către Evreii-Pietreni se cere ca să se aleagă din fiecare sinagogă câte 2 delegați, pentru a se alege un comitet definitiv al comunității.

Comisiunea interimară numită de obște la 31 August, acel an, prezidată de D-l M. I. Ipcar, va îngriji ca alegerea să se efectueze în cea mai bună ordine. Apoi zice relativ de Dr. Stein:

Nu recunoaștem existența vre unui comitet arbitrar ticluit de Dr. Stein, medicul primar al spitalului nostru.

D-l Dr. Stein a devenit bun hirurg la spitalul nostru dar nu voim să tolerăm să ne opereze și budgetul cu asistenții săi celebrii.

În al doilea Apel către coreligionari, subsemnat de D-nii: A. I. Natfaisson, Elias Segaler, Michel Luster, Ilie Soicher, Ilie Steinfeld, S. Daniel, S. I. Daniel, S. I. Catz, Lupu Lupovici, H. Esrig, M. Schwartz, D. Davidovici, O. Nadler, Marcu Rotman, M. Friedman, I. H. Colbaci și Gheđale Leizersohn.

În acest apel se referă la cel întâi și după o aspră critică ce face biatului Dr. Ștein, apoi chiamă obștea și delegații la alegerea Epitropiei Comunității, pe ziua de 31 August crt.

Așa dară comisiunea Interimară a Epitropiei Israelite locală lansează o convocare a obștei la alegerea definitivă a Epitropiei Comunității locale pentru ziua de 16 Octombrie acel an (1910). Semnat președintele Elie Soicher. Alegerea s'a amânat însă pentru ziua de 14 Noembrie (1910).

Iată înștiințarea biroului de alegeri :

Biroul de alegere al

1910 Noemvre

Comitetului Epitr. Israelite

PATRA-N.

Înștiințare

Eno-iașii comunității noastre sunt înștiințați că în zilele de 14 și 21 Noemvre crt. a avut loc alegerea unui Comitet definitiv al epitropiei noastre și rezultatul voturilor a fost că s'a ales un comitet compus din Dni; Avr. Renert, Moissă L. Fainar, H. Goldștein, Ios. Weinrauch, I. Kop. Katz, Elie Soicher, Ad. Weingher, Sol. Drimer, Herș Esrig, P. Daniel, Meir Svartz, D. Davidovici, Men. Solomon, Ch. R. Weinstok, Osiias Nadler, Leib Haffner, Meir Fridman, Pascal Braunștein, Avr. Pomerantz și Avr. Herșcovici,

Acest comitet a fost ales pe baza unui Proces-Verbal de reforme cari trebuiesc aduse la îndeplinire pentru binele comunității noastre și al instituțiilor noastre.

Aducând acestea la cunoștința tuturor coreligionarilor obștei noastre, îi rugăm să adere la alegerea făcută să semneze Procesul Verbal al alegerii ce li se va prezenta, căci avem ferma convingere că membrii Comitetului ales sunt conștienți de misiunea ce li s'a impus și pe care o vor îndeplini cu sfințenie.

Biroul de alegere

În acelaș timp Comisiunea interimară a Comunității Israelite locale, văzând ca onor H'abin și hahamii n'au răspuns la avertismentul lor de aderare la acest nou comitet, deci au lansat convocarea delegațiilor sinagogilor.

Iată :

Comisiunea Interimară

A COMUNITĂȚII ISRAELITE, PIATRA N.

CONVOCALLRE

D-lor Delegați ai Sinagogilor,

Văzând că nici până astăzi 25 crt. n'am primit nici un răspuns, din partea D-lui Rabin și a D-lor Hahami la aversimentul nostru afigat la 18 crt. și împărțite în toate locajurile publice cât și trimise numiților de mai sus, ne vedem silțiți a vă convoca din nou într'o ședință extra ordinară pentru astăzi Sămbătă 25 crt. ora 4 p. m. în localul societății "Existența" considerând nevenirea Dv. la această importantă ședință că adevați la decisiunile ce vom lua.

Comisiunea

Domniei-Sale

Domniilor Nachman Rabinovici, Șmil I. Katz. Mendel Lazarovici, Ițic Herșcovici, Leizer Grinberg, Leon S. Weintraub, Rubin Soifer, lancu Sender, Șmil Herșcovici, Moise Iuster, Elie Segaler, H. Goldstein, S. Siegler, S. Lieberman, S Daniel, B. L. Cantaragiu, L. Pollak, Pincu Zissu, A. Weintraub, Ițic Vigder, M. Leon Abeles, I. Iașan, Grinberg, Meir Wolf Pascari, M. H. Natansohn, S. I. Ichielovici, Ițic Wolf, L. Iakercaner, Moise Redler, H. Zagher, Haim Grünberg, Marcu Rotman și Sender Blamar.

Tot în acel timp 1911 Comunitatea locală având proces cu fostul antreprenor al feredentului, deci d. președinte Avram Renert, luând afacerea în mânele sale s'a judecat la Judecătoria de Pace Ocol I, la onor Tribunal local și la Inalta Curte de Casație și Justiție. obținând Persoană Morală și Juridică al Comunității.

Iată copile :

Inștiințare

Comunitatea Israelită locală are onoarea de a încu-noștința pe onor. coreligionari hotărârile în extenso a onor. instanțelor judecătorești și anume : a Judecătoriei de ocol. Piatra-N. cu No. 747/911, a Tribunalului Piatra-N. cu No. 234/911 și a Inaltei Curți de Casație și Justiție din București cu No. 2354/912 prin care se confirmă odată pentru tot deauna că Comunitatea noastră este Persoană Juridică și Morală legal constituită. Rugăm a se lua notă de hotărârile cuprinse.

Președintele Com. Israelite A. Renert

COPIE.

R O M A N I A

Judecătoria Rurală Ocol I Piatra

Carte de judecată civilă No. 267.

Având în vedere actele prezentate și concluziunile părților :

Având în vedere cererea pârâtului de a respinge cererea făcută de comunitatea Israelită din Piatra-N., ca fiind făcută de o persoană fără calitate ;

Având în vedere că pentru a rezolva această cerere trebuie rezolvată chestiunea dacă comunitatea israelită din Piatra-N. este persoană morală legal constituită și cum reclamantul prin copile actelor depuse, pretinde ca comunitatea a fost înființată înainte de codul civil actual să fi fost pus în aplicare, urmează să ne referim la codul Calimach :

Considerând că sub imperiul codului Calimach din cuprinsul art. 15, 98, 40 și 42, simpla voință a indivizilor determină cererea de persoane morale, fiind vorba de o fondațiune sau de o corporațiune în scop moral și (util), fără ca acea persoană morală să fie creiată prin o lege specială sau un brisov domnesc. și autorizația Sta-

tului nu era necesară sub codul Calimachi decât numai în privința Corporațiilor neertate, ca unele ce erau oprite de legi sau contrarii ordinii publice sau bunelor moravuri;

Că dacă acestea sunt rândurile referitoare la persoanele morale sub codul Calimach, urmează să vedem dacă Comunitatea Israelită din Piatra N. există sub imperiul acestui cod ca făcând parte din Corporațiile erlate:

Considerând că din copiii acelor aflațoare la dosar și urmale între Primăria Comunei Piatra N.. Poliția Piatra-N. Prefectura Județului Neamț și obștea israeliților urbei Piatra-N., după cum reese din prescripțiul verbal al Poliției Israelite din Piatra-N., din 26 Ianuarie 1865, se stabilește în mod neîndoios că comunitatea israelită din Piatra N. a fost creiată de Evreii din acest oraș la 25 Ianuarie 1865, cu scop determinat religios că va avea un buget de venituri și cheltueli în interesul cultului, controlat și aprobat de Primărie;

Considerând că așa fiind și văzând că comunitatea israelită din Piatra N. s'a întocmit sub imperiul Codului Calimach și înființată ca «Persoană Morală» sub imperiul acestui cod, pentru cuvântul că n'a fost oprită de organele statului de atunci. ci din contra, aprobată—judecata găsește că Comunitatea israelită din Piatra-N. este persoană morală legal constituită și ca atare poate sta în judecată.

Tribunali

Președinția D-lui V. Rădulescu Jude de ședință Membru
prezent D-l G. Bădărău.

Sentința No. 234

Având în vedere apelul lucrărilor din dosar și susținerea părților asupra excepțiunii privitoare calității reclamantei Societăți intimată în apel;

Având în vedere că pentru a tranșa chestiunea trebuie

să ne referim la legile cari au precedat codul civil în Moldova întru cât intimata prin actele depuse la dosar pretinde că Comunitatea israelită din Piatra-Neamț fost înființată înainte de 1865, când a fost pus în aplicare codul civil;

Având în vedere că sub codul Calimachi după art. 15. 38-43, pentru ca să existe o persoană juridică, nu era necesar ca acea persoană juridică să fie creiată prin o lege specială sau un 'hrisov domnesc ci era suficientă convențiunea părților sau ca acea asociațiune să urmărească un scop util și delimitat ca: cultural, religios sau de binefacere ca să nu fie oprit de lege, contrar signuranței statului sau bunelor moravuri;

Că în cazul de față, intimata prin procuratorul ei cu actele prezentate și depuse la dosar, face dovada că comunitatea israelită din Piatra-Neamț a fost creiată de Evreii din acest oraș la 25 Ianuarie 1865, cu determinat cultural, religios și de bine-facere;

Că, din adresele cari există la dosar urmate între Primăria comunei Piatra N., Poliția Piatra-N. Percepția din Piatra-N. și Comunitate și prin care se cer diferite relațiuni referitoare la numărul evreilor din Piatra-N. cari plătesc dări și din controlul exerciat de Primăria Piatra asupra Comunității rezultă că comunitatea există de la 1865 sub controlul Primăriei, avea un buget de venituri și cheltueli, în interesul cultului religios; că n'a fost oprită de a funcționa; vreedată de către Slat; că astfel fiind Comunitatea Israelită din Piatra-N. este persoană juridică legal constituită.

Instanța Curte de Casație și Justiție

SECȚIUNEA I

Decizia No. 629

Dosar No. 912/911

Președinția D-lui C. R. Manolescu

Președinte

Membrii prezenți Dnii

V. Bossy
V. Romniceanu
Gr. Stefănescu
I. N. Stambulescu
Al. Alessiu
N. Procopescu
C. Sărățeanu

Consilieri

Curtea

A rămas în deliberare până la 19 Septembrie 1912 când:

Deliberând

Asupra motivului de casare:

„Violarea art. 15 și 38-43 din Codul Calimach.

„Noi am susținut la instanțele de fond că Comunitatea Israelită din Piatra-N. n'avea calitatea de corp moral, cu drept de a mă chema în justiție ca părăt și de o figură de instanță.

„Inființarea zisei societăți fiind sub imperiul vechiei legiiri Calimachi, după art. 15 din acel cod și după textele precitate, ca să existe o comunitate ca corp moral trebuie să fie învoită de stăpânire ori o atare învoire trebuia să rezulte dintr'un hrisov sau cel puțin dintr'un act emanat de la guvern, ceea ce nu este.

„Având în vedere sentința supusă recursului din care se constată că în contra acțiunii în revendicare intentată de intimata Comunitate israelită, recurentul a opus ca aceea comunitate nu are calitatea să pornească judecată. de oare ce n'a fost recunoscută printr'un hrisov domnesc conform regulilor stabilite de codul Calimach.

Că ambele instanțe de fond au respins acest mijloc de apărare invocat de recurent, pe motiv că din actele prezentate de Comunitate rezultă că diferitele autorități, de la care emană acele acte nu numai că n'au contestat și împiedicat existența acelei Comunități dar din contra i-au recunoscut ființa sa din sine stătătoare.

Având în vedere dispozițiunile art. 15 și 43 din codul Calimachi;

Considerând că prin acele dispozițiuni de lege se prevede că așezările ce se fac între obșteni vor avea între ele putere legiuită, dacă cercându-se și găsiindu se cu cale se vor întări de stăpânire și că în ce privește drepturile acelor obștini, care se cuvine a fi sub osebită purtare de grije a ocărmuirii, se va hotărâ prin deosebite legi făcute pentru dănselle adică prin hrisoave;

Că dor cea ce se cere printr'aceste texte de lege este ca așezările ce se făceau între tovarășii, bresle sau obștini să ființeze sub controlul și purtarea de grije a puterii publice reprezentată fie de domn fie de un alt organ al statului :

Având în vedere că prin sentința atacată cu recurs, Tribunalul, întemeindu-se pe o serie de acte ale diferitelor autorități prin care i se aprobă bugetul și i se cerea statistică regulată, de numărul membrilor Comunității, constată că s'a confirmat ființa Comunității și prin urmare i s'a recunoscut existența ei legală. Inființată anterior cu un scop cultural religios și de bine facere.

Că Tribunalul, hotărând ast fel și respingând excepția propusă de recurent n'a violat art 16 și 38-43 codul Calimach.

Că prin urmare motivul de casare este de fundat.

Pentru aceste motive

CURTEA DE CASATIE

În numele legii, Respinge recursul făcut de recurent în contra sentinței No. 234/911 a Tribunalului Neamtz.

D1 Președintele Abr. Renert, înainte de a pleca la procesul ce avea înalta Curte de Casație. m'a însărcinat pe mine de am plecat la Iași de unde i-am adus 3 copii de acte vechi ale comunității locale din dosarul procesului ce Comunitatea locală avu cu Epiropia Bisericeii Gospod, pentru neplata bazeiului Havrei și Feredenului Evreesc, în anul 1863. Deosebit de aceasta am încredințat d-lui Renert 2 acte vechi din anii 1858 și 1859 unde amintește cuvintele „Comunitatea Evrească din Piatra” (care acte n'am mai reprimi). Pentru toate aceste am primit suma de 60 (adecă șasezeci lei) socotind inclusiv si spesele drumului dus și întors, spese timbru etc. Iată scrisoarea D lui Weinstock :

Piatra-N. 23/5 Iulie 912

Onor D-lui Iosef Kaufman Loco

Confirm prin aceasta că am primit de la Dv. următoarea-

rele copii de acte ce ați adus Comunității noastre din Iași, însărcinat fiind Dv. cu această misiune de către D-nu A. Renert Președ. Comunității Israelite locale :

1) Copia Prescriptivului Verbal din 3 Oct. 1863 al Tribunalului Neamt. Copia legalizată de Grefa Curții de Apel Iași sub No, 4744 din 6 Iulie 1912.

1) Copia de pe practica (hoterirea) Curței de Apel Iași din 23 N-bre 1864. Care copii sunt legalizate de Grefa onor

Ad. Weiningher

Curței de Apel din Iași sub No. 4767 din 6 Iulie 1912.

1) Copia de pe hotărârea Inaltei curți de Casașune și Justiție secția I No. 1281 din 14 Noembrie 1873 și legalizată de Grefa onor. Curței de Apel Iași sub No, 4768 din 6 Iulie a. c. 1912.

Toate aceste 3 copii de hotărâri, scrise pe timbrul legal a 2 lei coala—le am primit de la Dv. pentru Domnul A. Renert Președ. Comunității, care sosind din străinătate unde

se află actualmente, vă va mulțumi și pecuniar pentru procurarea lor.

Mulțumindu-vă vă salut cu toată stima

Casierul comunității *H. R. Weinstock*

In comptul de veniuri și cheltuieli al Epitropiei Comunității Idr. locale de la 15 Noembrie 1910 până la 31 Dec. 1912 Total 65490 lei 35 bani venituri și cheltuieli. Președinte A. Renert, Casier Ad. Weiningher, secretar contabil Pincu Zisu. Verificat Censori D. Samsony, Meir Schwartz, Mendel Solomon.

In comptul de la 1 Ianuar 1912 ad. 31 Dec. 1913. Venituri și cheltuieli total 6849 lei. Președinte Abr. Renert, Casier H. R. Weinstock, Censor I. K. Catz. Secretar P. Zisu.

1912-1913-1914

In anul 1913 am fost însărcinat de președintele Comunității Israelite locale a redacta și elabora Statutul și Regulamentul interior pentru administrarea intereselor Comunității Israelite din Piatra-N.

Acest serviciu l'am făcut de asemenea gratuit, fiind pentru binele Comunității locale.

La pagina 22 zice: redactat și elaborat de D-1 Iosef Kaufman (cronicar) Piatra-N. Septembrie 1913.

Președinte A. Renert, Secretar P. Zisu. Votat în ședința din 28 Iuliu 1913. Membrii H. Goldstein, Sol. Drimer, Iosef Weinrauch, Ilie Soicher, M. L. Făinar, I. Kop. Catz, H. Esrig, Adolf Weiningher, Mendel Solomon H. R. Weinstock, Pine Daniel, Meir Schwartz, Os. Nadler, Dav. Davidovici, L. Hafner, M. Friedman, Pascal Braunstein, Avr. Pomerantz și A. Herșcovici.

Onor Primăria locală a vizat statul.
Iată copia :

Regatul României

29 Noembrie 1914

Primăria Urbei Piatra
Jud Neamț,
Serviciul Administrativ

No. 6114

Domnule Președinte,

Ca urmare adresei noastre No. 5506 din 28 Octombrie 1913, am onoare a vă restitui un exemplar Statut vizat de noi iar unul alb al II-lea exemplar se va păstra în arhiva primăriei.

Pentru Primar *Nicu I. Albu*
Secretar *G-1 Gh. V. Covrig*

Domniei-Sale

D-lui Președinte Comunității Israelite Piatra-N.

Iată și copia deciziei consiliului Comunal:

Copie după deciziunea Consiliului Comunal al urbei Piatra-N. din 23 Octombrie 1913 p. 9 la care au luat parte D-nii membrii și anume:

D-1 Dimitrie C, Borbu Primar, Nicu I. Albu Adjutor, Oscar Stati Consilier, Remus C. Șoarec, Emanoil Vărgolici, Mhai D. Cornea, Ioan Ciuca, Dimitrie I. Mihaliescu, Dimitrie Timotei, Dimitrie Teodoru.

D-1 Primar prezintă consiliului petițiunea No. 147 înregistrată la No. 7814-913 cu care președintele comunității israelite din acest oraș depune două exemplare de statut ale acelei comunități spre a se viza.

Consiliul deliberând și

Având în vedere că comunitatea este recunoscută de persoană morală prin deciziunea Inaltei Curți de Casatie No. 2554 din 12 Septembrie 1912, dansa este în drept să-și formeze statutul de conținutul căruia consiliul comunal nu are a se ocupa de cât în cazuri speciale și deci astăzi Consiliul se mărginește în a autoriza pe D-1 primar a viza statutele.

Văzând dispozițiunile art. 44 și 50 din legea pentru organizarea comunelor urbane.

În unanimitate

DECIDE:

Autoriză pe D-1 Primar a viza statutele depuse de Comunitatea israelită cu adresa No. 147 înregistrată la No. 7894 din 1 Octombrie a. c. invitându-se mai întâi pe D-1 Președinte a veni și semna al II-lea exemplar statute ce va rămânea la primărie spre păstrare.

R o m â n i a

Primăria Urbei Piatra

Județul Neamț

Copia prezentă fiind conformă cu originalul, se legalizează eliberându-se D-lui A. Renert Președintele comunității israelite din Piatra-N. în urma cererii făcute prin petiția No. 10135 de astăzi 28 Decembrie 1913.

Primar *Nicu I. Albu*

Secretar *G-1, Gh. V. Covrig*

No. 6562—28 Dec. 1913

În acelaș an (1913) apare un pamflet în idisch și cu multe fraze în românește, făcând observații Comitetului.

Asemenea un alt pamflet în românește, subscris „Comitet de Inițiativă”, care cere și alegerea altui Comitet al Epiropiei Comunității.

În 28 Ianuar 1913 președintele Comunității trimite următorul apel pentru a se face alegerea a unui alt Comitet al Epiropiei. Iată!

A P E L

Iubiți Coreligionari,

Subsemnat A. Renert, în calitate de Președinte al Comunității Israelite locale v-am rugat în Decembrie 1912 să faceți alegerea unui alt comitet și am arătat motivul retragerii mele, din această demnitate. Lucru care nu s'a făcut. Vă rog deci pentru ultima oară să binevojiți a lua notă, că de astăzi înainte nu mai pot conduce această Instituțiune și mă degajez de orice răspundere, a consecințelor acestei retrageri, procedând la o nouă alegere.

Cu toată stima

A. Renert

1913 Ianuarie în 28

Iar la 5 Februar acelaș an, înștiințează pentru alegere în ziua de 10 Februar (1913).

Iată copia :

Epiropia Comunității Israelite din Piatra-N.

Înștiințare

Se aduce la cunoștința coreligionarilor Israeliti că în ziua de Duminică 10 Februarie a. c. va avea loc alegerea

noului Comitet al comunității noastre în localul școlii de băieți No. 2 din strada Sft. Gheorghe.

Vor avea drept de vot numai acei dintre Domnii alegători, cari se vor conforma proiectului statutului comunității care sună astfel :

Au drept de a alege, toți israelitiți care sunt capi de familie ce au vârsta de 25 ani împliniți și cari contribuie di-

Sol. Drimer

rect sau indirect la întreținerea culturii și a instituțiilor de binefacere.

Nu au drept de vot de a alege și de a fi aleși toți acei israelitiți care primesc ajutoare de la comunitate și nici funcționarilor și salariații de la orice instituțiune a Comunității.

Sunt excluși de la dreptul de vot, persoanele ce n'au purtări bune în societate, ce nu cunosc limba țării, ce nu știu cartea românească și toți acei ce ar fi suferit vr'o pe-

deapăsă infamantă, chiar dacă au dreptul de prescripție și în fine acei ce exercită o profesie imorală!!!

Președinte *A. Renert*

Secretar *P. Zissu*

Piatra-N. Febr. 1913

S'a format Comisie interimară din D-nii I. M. Ipcar, M. Iuster, Josef Natfalsohn, Josef Weinrauch, L. Goldman, Os. Nadler, L. Hafner, Meir Schwartz și Ghedale Leizersohn.

Alegerea s'a fixat pentru ziua de 7 April 1914 când s'a ales următorii mădulari: Michel Iuster (președinte onorific), apoi Sol. Drimer, David Stambler, Dr. Daniel, M. Eizicovici, M. Buchalter, Șmil Itic Catz, Oscar Helman, Josef Weinrauch, Aron Gheibert, lancu Alter, Lupu Lupovici, I. Kopel Katz, Iosub Herș Katz, și Ghedale Leizersohn.

Loja Bnei Brith, caută să priorizeze și ea la această alegere. Deci d. Solomon Drimer fu ales ca președinte activ al Comunității.

1915-1916

În Bilanțul General de gestiunea Veniturilor și Cheltuielilor Comunității Israelite din Piatra-N. De la 1 April 1914 și până la 1 April 1915, găsim următoarea prefată:

Piatra-N. 1 Aprilie 1915

Onor Coreligionari

Împlinindu-se un an de când am venit în fruntea comunității noastre, avem onoare a vă prezenta Bilanțul de Venituri și Cheltuieli a gestiunii anului 1914—1915.

Dacă fostul Comitet ne-a lăsat un activ în numerar de lei 1014, în schimb însă ne-a lăsat datorii de plată în suma de lei 4070.80 pe care am achiat în cursul acestei gestiuni.

Sarcina noastră a fost cu atât mai grea cu cât vechiul Comitet înainte de a se retrage a urcat budgetul de Cheltuieli cu circa 3000 lei anual, mărind lefurile clerului și Corpului Didactic.

Baia a fost într'o stare de ruină din care cauză onor. Primăria a închis-o și am fost nevoiți a face o reparație radicală care a costat circa 8000 lei, plus de aceasta pentru timpul duratei reparațiuni n'am primit câștigul integral.

Din cauza timpului anormal mizeria în populația săracă a crescut enorm, astfel că budgetul a fost atins simțitor și din această parte.

Tot din această cauză încasărilor de taxe școlare au fost foarte reduse.

Pentru a putea alina în mai largă măsură, mizeria din sânul populației sărace, am format «Asistența Publică» operă eminentamente filantropică și care a cooperat la filantropia obicinuită a Comunității.

Ast-fel că am împărțit ajutoare în suma de circa Lei 5000 față de lei 2193.30 cât s'a împărțit anul trecut.

În numele săracilor mulțumim generoșilor contribuabili cari au contribuit regulat lunar la această operă filantropică.

Asemenea cerințele de Mues-Châhn la 550 familii suma de Lei 5740 față de lei 3280 cât s'a împărțit anul trecut.

La contul de Mues-Chien se observă că am realizat la făină un profit de lei 1470 aceasta datorită faptului că am cumpărat la timpul oportun făină cu un preț redus vânzând cu un preț mai urcat fabricațiunilor de azime.

Recapitulând operațiunile acestui an se poate constata că cu toate că am întâmpinat atâtea cheltuieli prin urcare de salarii clerului și Corpului didactice și atâtea spese cu reparația radicală a Băiei, distribuirea atâtor ajutoare, totuși nu suntem în mare deficit căci deși avem mandate neplătite în suma de lei 1549.35 și datorită garanția Băiei Lei 2000 aceasta însă este numai datorit faptului că am plătit datorile fostului Comitet de lei 2156.80 (4070 minus lei 1914 ce am primit de la Dniilor.

Lei 1000.— avansul ce am dat Soc. I. C. A. prin școala de Fete, iar

Lei 502.— avem în casă numerar.

Mai menționăm că vechiul Comitet refuză încă a ne preda registrele și garanția antreprenorului gabelei, pentru care motiv nu știm.

Incheiând mulțumim onor. Enoriași ai Comunității noastre pentru încrederea ce ne-a acordat.

Cu deosebită stimă

Președintele *Solomon Drimmer*

Casier *Oscar Helman*

Secretar Comptabil *Jaques Feibel*

Unde arată situațiunea și starea instituțiilor Comunității.

Venituri: Gabela 47,320. Baia 7312 lei. Școlare 3389 lei, Diferite venituri 2552 lei, Lemne pentru saraci colectați de D-1 Rabin și Sam. Daniel 953, Total 63440 lei 65 bani. Chelneli, datorii lăsate de vechiul comitet 4070 lei. Cultul 13440 lei, Baia 1119 lei, Școlare 18287. Spital 7674 lei. Total numeral 44592, etc. etc.

Președinte Solomon Drimer, Casier Oscar Helman, Controlor I. Kopel Catz, secretar Comptabil Jaques Feibel. In anul 1915 Epitropia Comunității Israelite de aici lansează către obștea israelită locală următorul apel din care extrag următoarele :

Epitropia Comunității Israelite din Piatra-N.

A P E L

Iubiți Coreligionari

Cunoscut vă sunt fazele critice, prin care trecem actualmente.

Odată cu desfășurarea războiului European, Imediat

am înființat societatea „Asistența Publică”, cu scop de a veni în ajutorul nevoișilor.

Prin obolul și contribuirea D-v, am ajutat și alinat familiile sarace, ale acestor concentrați.

Situațiunea acestora a devenit cât se poate de deplorabilă. Implorând mila și mizercordia noastră.

Fondurile noastre nefiind suficiente deci apelăm la generositatea D-v și vă rugăm cu insistență să contribuți

Josef Natfalisohn

Josef Weirrauch

cu toții, pentru a putea ajuta și alina durerea sfâșietoare ale fraților noștri cari lăncezesc în amară suferință.

Pentru aducerea la îndeplinire, acestei misiuni, am delegat ca incasator pe D-nul Marcu Aller, și vă rugăm să bine voști a'l primi atabil și cordial, dându-i bine voitorul D-v. concurs precuinar și moral.

COMITETUL

Piatra-N. Iunie 1915

In bilanțul General de gestiunea Veniturilor și cheltuielilor Comunității Israelite din Piatra-N. De la 1 April

1915 și până la 31 Martie 1916 semnat Președintele Sol. Drimer, Casier Idel Millerad, și secretar Dav. Grünfeld. Venituri 75965 lei 80 bani. Cheltuieli tot aceiași sumă.

În anul 1916 Epitropia Comunității face cunoscut prin înștiințări că evreii să nu plătească carne de vită mai scump de 1 leu 20 bani kilo, iar azime de paște numai 80 bani kilogramul.

1917-1918

În Iulie 1918 comitetul de inițiativă, în vederea alegerii noului Comitet al Epitropiei Comunității invită parte din obște la o întrunire intimă, în casa de rugăciune din str. Carol No. 4.

Iată acea invitare :

Invitare

Rugăm pe D ni: Mendel Kalmánovici, Burech Cerbu, Iosef Kaufman. Șmil Itic Katz, Idel Brikman, Haim Șteinberg, Nafnuli Rozner, Iosef Nafalizon, Haim Gutman, Bercu Katz, Frați Solomon, Bercu Krigler, Rubin Soifer, Ghedale Leizeron, Strul Ieșanu, Herș Iancovici Dentist, Pincu Zisu, Bernhard Weisman, Moise Ghelbert, Itic Ber-man, Haim Davidovici, Davidovici Croitor, Efraim Soufrin, Meir Fridman, Ichil Rezenberg. Șmil Kopelovici, Moise Katz, Strul Ghelbert, Moise Feider, Itic Leibenson.

Să bine voiască a veni la întrunirea intimă, în casa de rugăciune din strada Carol No. 4 care va avea loc Sâmbătă, ora 5 p. m.

Pentru a ne conștătu asupra recentei alegeri a noului Kahal sau mai bine zis a Epitropiei Comunității noastre. Rugăm pe cei invitați a semna ca dovadă că au luat cunoștința de această învitate.

Comitet de inițiativă

Piatra-N. 12 Iulie 1918

Am văzut și am luat cunoștință vom veni.
Urmează iscălițurile,

În acelaș an Legatiunea Franceză, prin d. Carol Weinberg, trimite foarte multe obiecte (imbrăcăminte) și lucruri farmaceutice pentru populația saracă a comunității Israelite locale.

Iată și articolul ziarului Informatorul Anul IV No. 195 :

„Muniții Compromițtoare“

Sub acest titlu ziarul local „Viața Nouă“ consacră o lungă informație directorul ziarului nostru.

La aceasta D-sa raspunde prin următorul document :

Legatiune Franceză, Atașatul Militar

S'a primit de la dl Carol Weinberg diferite obiecte și lucruri farmaceutice aparținând dl-ilor Dr. Sempé, Dr. Offret și Căpitan Bernier, precum și cartușele aparținând Doctorului Sempé.

Capitan Roth

Legation de France, L'attache Militaire

Recu de Monsieur Carol Weinberg demeurant a Piatra differents objets et pharmacie appartenent a Mrs. Je Dr. Sempé, Dr. Offret, et Capitaine Bernier, ainsi que les cartouches provenant du Docteur Sempé.

Le 17.30 Mai 1918

Capitaine Roth

Iată în câte-va cuvinte spulberat tot istoricul prin faptul că absolut toate obiectele lăsate pe răspunderea fostului Gestionar al casei franceze, însoțit de acte regulă de unde rezultă că :

Fiind responsabil drepturile d-sale rămân întregi.

„Etant responsable ses droits restent entiers“.

și prin faptul că delegațiunea din partea Legatiunii Franceze sosită în localitate în mod special chiar în ziua a-

parții zisei informații a cerut și deținut toate obiectele și conform cererii directorului nostru, au fost expediate prin c. f. r. Legațiunii franceze din Iași prin mare viteză cu scris de trăsură No. 363365.

Cartușele care erau luate de d. Dr. Sempé cu aprobarea autorităților superioare competente au fost păstrate într-o sură în mica lor cutie de tablă grosă, împreună cu toate cele l'alte obiecte și n'au fost găsite într-o casă de fier" cum s'a afirmat și fiind închisă cu un mecanism necunoscut, nu s'a știut ce conține acea cutie.

"Informatorul"

Tot în același an 1918 ziarul local "Viața nouă" a provocat în toate straturile populației israelite locale calomniile la adresa lor, deci Epiptopia Comunității Israelite precum și Uniunea Evreilor Pământeni. au făcut următoarele întâmpinări:

IV No. 195. Iată Protestul lor în ziarul local "Informatorul" Anul

Un protest al Comun. Izraelite și Uniunii Evr. Pământeni

Față cu indignarea provocată în toate straturile populației israelite locale de calomnioasele învinuiri aduse în ziarul "Viața Nouă" din 17 crt. Comunitatea Israelită și Uniunea Evreilor Pământeni din localitate s'au văzut nevoite a face demers colectiv depunând în mânele directorului aceluia ziar următoarea întâmpinare:

Domnule Director,

În No. 6 al ziarului "Viața Nouă" din 17 Mai a. c. organ al Partidului Conservator local găsim în pagina 2-a coloana 4-a publicat sub titlul "Importanța socială a furtului" următoarele rânduri:
(urmează textul publicat în altă parte a ziarului sub titlul «Importanța socială a furtului»)

Ne surprinde, că de fapta criminală imputată cătorva evrei este făcută responsabilă întreaga populație evrească din localitate, aruncându-se învinuire, că ar căuta prin stăruinle și jefte să mușamalizeze această afacere (Furtul de la Depozitul rusesc N. R.)

Populația evrească reprezentată prin noi subsemnații se simte adânc jignită de asemenea învinuiri lipsite de seriozitate și protestiază cu toată energia în contra acestor acuzațiuni.

Evreii cinstiți nu apără, nu se solidarizează și desaproabă cu aceiași tărie ca și condeșăgenii lor creștini acțiunile criminale ale unor indivizi care trebuie să primiască din partea justiției pedeapsa pe care o merită.

Nutrim ferma convingere, că sentimentele de dreptate de cari fruntașii conservatori sunt însufleșiți față de populația evrească locală sunt departe de a corespunde celor înșinate în ziarul "Viața Nouă" și vă rugăm deci să binevoști a dispune ca să ni se deie deplină satisfacțiune printr-o complexă retracare a calomniilor sus menționate.

Primiți vă rugăm etc.

Delegații Comunității Israelite Piatra-N. și ai Uniunii Evreilor Pământeni, secția Piatra

ss. S. Drimmer, M. Semo, Sigm. Herșcovici, M. Ipcar, Iulius Agatstein, Petru Iuster, Josef Weinrauch, Avram Renert, C. Renert, Dr. Wolfshaut, Carol Berman, I. Rorlich.

Această întâmpinare a fost prezintată Vineri 18 crt. la Clubul Conservator, d lui Director al ziarului "Viața Nouă" de față fiind și D-l Prefect Rosetti Bălănescu, D-l R. Șoarec D-l Oscar Stari și alți membrii marcanți ai Comitetului Clubului precum și D-l Dr. Plescu, care au exprimat d-lor Iulius Agatștein și Carol Renert prezentatorii acestei adrese sincerul lor regret față de cele strecurate în ziar fără cunoștința și asentimentul D-lor, promițând pe lângă publicarea adresei de sus în chiar corpul jurnalului "Viața Nouă" retracarea învinuirilor aduse pe nedrept.

În complitul Comunității Israelite Piatra-N. În bilanțul General de gestiune veniturilor și cheltuielilor Comunitatea De la 1 April 1917 și până la 31 Martie 1918 constatăm următoarele venituri: Gabela 25594 lei și 70 bani. Bata 11600 lei Venituri (taxe) școlare 8933 lei 85 b., Felurite donațiuni 6232 lei 50 b., Venituri din vânzare de alimente ca zahăr etc. 70790 lei 95 b., Colecte pentru lemne sara-cilor 2926 lei, Colecte de Mues chiten 6118 lei, Asistența

Petru Iuster

publică 8087 lei 30 b. etc. Total general 166662 lei 20 b. Cheltueli total: clerrul 13800 lei, Școala de băieți și spese administrative 13153 lei 05 b., Școala de fete 6868 lei 40 b. Spitalul 2010 lei. Azilul de bătrâni 1429 lei 75 b. Diferite ajutoare și pensii 14326 lei 20 b. Lemne saraclor 4958 lei 20 bani, Mues chäten saraclor 30994 lei 40 b. Dări 1569 lei 45 b. Asigurări 433 lei.

Instalarea apei 3580 lei 60 b. Administrația 4783 lei 70 b. Felurite 1332 lei, Școala Comercială „Michel și Re-

beca Iuster» 1586 lei 30 b. Diverse debitori 2041 lei, Numerar Casso 85121 lei 10 b. Total general 166662 lei 20 b. Semnați Președine Solomon Drimmer, Casier Idel Milrad, Controlor Ioset Rorlich, Secretar Comptabil David Grinfeld.

Tot în complitul d-sale de la 1 Aprilie 1918 ad 31 Martie 1919 este astfel:

Venituri: Complitul cassei 83080 lei, Gabela 79821, Bata 20.000, Școala Primară de băieți 5071 lei, școala de fete 1775 lei, Diferite venituri și donațiuni 20554 lei, Complitul Deposit de alimente: pește, sare, arpacas, tărățe de grâu, făină de hrișcă, tărățe, zahăr, făină de porumb, petrol, pască, total 50946 lei 75 bani.

Colecta pentru lemne la săraci 5447 lei, Asistența publică 1499 lei, Azilul de bătrâni 8834, Spitalul 60 lei. Total general 329,546 lei 95 b.

Cheltueli Clerrul 22932 lei, școalele de băieți și fete: 41743 lei 90 b. Spitalul 4544 lei 25 b. Azilul 14124 lei 10 bani. Ajutoare 73521 lei, 1055 lei 85 b. Administrația 11830 lei 20 b. Reparațiuni 20076 lei etc. etc. Total General 329546 lei 95 bani. Activ total 647,818 20 b. Pasiv total 588.203 lei 20 bani.

Semnat Președine Sol. Drimmer, Casier Idel Milrad, controlor Ioset M. Rorlich, Secretar D. Grinfeld.

1919

În acest an antreprenorii băiei comunităței, au avut proces cu Epiptropia comunităței. Iată notarărea onor Tribunalului local:

Procesul Comunităței Israelite

Tribunalul condamnă Comunitatea să plătească circa 10 000 lei daune și cheltueli

La 28 Martie a. c. a venit înaintea Tribunalului debaterile procesului intentat de D-1 D. Birștein și Iohne Blumen contra comunităței Israelite, reprezentată prin președintele ei d. Solomon Drimmer.

Motivul procesului este că Epitropia comunității ținând o licitație pentru arendarea băii, a primit garanția și prima rată de chirie de la zisii reclamânți și la cerea acestora a li se preda baia, comunitatea s'a văzut în imposibilitatea de a putea executa convenția verbală cu noii antreprenori, pentru că vechiul antreprenor făcând uz de legea măsurilor excepționale, a înțeles să beneficieze de dreptul ce-i dă legea de a prelungi contractul un an de zile după pacea generală. De aci pornind acest proces dăm în cele ce urmează sentința pronunțată de tribunal în ziua de 30 Martie a. c.

„Admite în parte acțiunea făcută de d. Birstein și „loină Blumen din Piatra-N., contra comunității Israelite „din Piatra-N. reprezentată prin președintele ei Solomon Drimmer, și în consecință declară desființat contractul „de închirierea băii comunității către David Birstein și „loină Blumen ca garanți, contract încheiat verbal la 1 „Iulie 1918 pe timp de 2 ani. Obligă pe comunitatea Israelită din Piatra să restituie lui D. Birstein, suma de „7250 ce-i deține fără cauză, și a plăți lui D. Birstein, „suma de lei 9053,50 daune interese compensatorii, „isvo- „râte din neexecutarea contractului, mai obligă comunitatea a plăti lui Birstein 700 lei chelt. de judecată.

Notă red. Termen de apel este 2 luni și 15 zile de la pronunțare.

În luna Aprilie acest an s'a propus de Președintele al Epitropiei Comunității pe Peter Iuster, lată articolul relativ în ziarul local „Informatorul“ din 20 April 1919.

Alegerea de Epitropi pentru Comunitatea Israelită

D-1 Petru Iuster, mare industriaș va fi viitorul președinte

Mandatul epitropiei în frunte cu d. Drimmer expirând de multă vreme; din cauza evenimentelor demisia a întârziat să se producă.

Asiăzi anunțându-se printr'un apel demisia pe ziua

de 1 Mai st. n. o întrunire a avut loc la școala Israelită la care au participat enoriașii din toate Sinagogile, unde s'a discutat asupra unei reprezentanțe bine aleasă în vederea marilor prefaceri ce se anunță. Este nevoie de un președinte cu autoritate, pricepere, cinstit și desinteresat și care să fie din toate punctele de vedere la înălțimea situației și rolului ce va avea să îndeplinească viitoarea Comunitate.

Toată lumea adunată a căzut de acord că d. Petru Iuster, mare industriaș și fiul marelui filantrop d. Michel Iuster, este singurul în mâinele cărui se poate încredința destinele celor 9000 suflete ce include Comunitatea din Piatra-N. În toate împrejurările, casa d-lor Michel și Petru Iuster a fost deschisă coreligionarilor lor. Dintre toți bogătașii Pietreni, singur d. Michel Iuster a făcut o rasului o importantă donațiune de 100.000 pentru o școală Comercială. La toate subscripțiunile cu caracter filantropic d-nii Michel și Petru Iuster au fost în frunte.

Se cuvine prin urmare ca și toți cetățenii acestei comunități să voteze în mod unanim listă în frunte cu d. Petru Iuster.

Alegător

Tot relativ la alegerea lui Petru M. Iuster cetim în ziarul local: «Informatorul» din 27 April 1919 următorul articol:

Compania electorală Israelită

Impozanta întrunire de la Școala Israelită. Discursul program al d-lui Petru Iuster. Cuvântările d-lor Elias

Herscovici și Carol Weinberg

În vedere alegerii pentru comunitatea Israelită, a avut loc în Școala israelită, o a doua întrunire la care a asistat foarte multă lume. Contrar obiceiului, de astădată a au venit alegătorii evrei din toate straturile sociale. Prezidează d. B. Grinberg industriaș.

D-1 Petru Iuster mare industriaș ia cel dintâi cuvântur

și după ce explică publicului azistent că dacă vorbește pentru prima oară mulțimei, în schimb s'a interesat adesea de nevoile comunității locale.

Trecând la chestia viitoare alegeri, spune că solicitat de un mare număr de cetățeni a primit să figureze în capul listei, candidând la președenția comunității.

În vederea acestui lucru d-l Iuster dezvoltă un vast program, aprobat și de comitetul de inițiativă și promite că va reorganiza Comunitatea împărțind-o în mai multe secțiuni.

Se angajează de a redeschide spitalul, să supravegheze bunul mers al școlii, să facă tot posibilul pentru o bună și eficientă aprovizionare.

Susține desființarea cerșutului pe stradă și promite înființarea unei reale asistente Publice pentru cei fără de mijloace și în neputință de a-și câștiga existența.

Bazat pe acest program de activitate, solicită voturile alegătorilor. Toată lumea prezentă a aplaudat și aclamat frumosele și bunele intențiuni a d-lui Petru Iuster, promițându-i nemărginită încredere a întregii populațiuni din Piața.

D-l Elias din partea meseriașilor mulțumește d-lui Petru Iuster pentru solicițudinea ce o arată mulțimei, demonstrează fericită alegere ce o va face evreii din Piața votând cu toți în lista în frunte cu d. Iuster, (aplauze prelungite).

D-l Carol Weinberg remarcă agitația produsă în populațiunea israelită la arunțarea candidaturii d-lui Petru Iuster și susține că evreii au nevoie de reprezentanți a căror glas să fie ascultat.

După publicarea bilanțului comunității actuale, opinia publică își va spune cuvântul.

Demonstrează actele de filantropie a d-lor Michel și Petru Iuster, singurii milionari din Piața, cari au plecat urechea lor la nevoia celor suferinzi și termină în aplauzele asistentei, solicitând votarea listei cu d. Iuster.

Duminică 18 Mai acelaș an a avut loc alegerea Epiropiei comunității israelite locale, reușind lista lui Petru Iuster.

Iată articolul din ziarul local "Informația" din 26 Mai 1919.

GRANDIOASA ALEGERE DE LA COMUNITATEA ISRAELITĂ

Luptele electorale.—Propaganda. Constituirea biroului electoral —Cum au decurs alegerile.—Afluința.—Despuierea scrutinului.—Rezultatul alegerii.—Marea manifestare de simpatie pentru cei aleși.—Banchetul dela D-1 Petru Iuster.—Toasterile.—Felicitările primite.—Impresii.

Cetățenii orașului nostru, au fost Duminică 18 cor., martorii unei manifestații grandioase, cu prilejul alegerilor de la Comunitatea Israelită, cum nu s'a mai pominit pe la noi.

În urma demisiunii foastei Comunități, de sub conducerea d-lui Solomon Drimmer, al cărui mandat expirase, cetățenii evrei au fost chemați, pentru ca să aleagă un nou comitet al Comunității.

S'a fixat în primul rând lista în frunte cu d-l Petru Iuster, cunoscutul industriaș din localitate, fiul marelui filantrop Michel Iuster.

În vedere că această listă era agreată de către toate structurile societății israelite, nu pr'a s'a făcut multă propagandă, căci reușita acestei liste, era dinainte asigurată.

Spre mirarea tuturor, cu câteva zile înaintea alegerilor, D-1 Solomon Drimmer, care până atunci declarase că nu vrea să mai candideze revine asupra declarației făcute, și își prezintă o listă, în a cărei frunte se pune.

Biroul electoral era prezdat dimineața de D-1 Marco Semo, iar după prânz de D-1 Sigurand Hergcovici. Din partea comunei, a luat parte la aceste alegeri, D-1 Ilie Săvescu ajutor de primar.

Pe la 8 și jum. seara, alegerea fu terminată. *Lista D-lui Petru Iuster, a fost aleasă, obținând 443 voturi, contra 235 voturi* obținute de lista adversă.

La auzul rezultatului, urale pufernice și strigăte de „să trăiască”, acoperiră văzduhul. D-nii Petru Iuster, C. Rennert, și ceilalți aleși au fost duși în triumf, de imensa mulțime până la locuința familiei Iuster, unde și acolo așteptau mii de oameni. Din stradă și până în interiorul locuinței era o mare de capete. Era imposibil să poți străbate până în casă.

Mulțimea adunată în curte, nu a voit să plece, cerând ca D-l Petru Iuster să le vorbească, ca să audă despre programul de activitate al noului comitet.

Când D-l Petru Iuster, apărut pe prag, o liniște mor-mântală se făcu. Emoționat de această manifestație de admirație, D-l Petru Iuster a mulțumit alegătorilor și celor prezenți, pentru încrederea ce i-au acordat-o, dându-i voturile, de asemenea a mulțumit și celor ce au venit să manifesteze în semn de simpatie.

Apoi noul președinte, le-a spus că nu a căutat să li-ales pentru orgoliu, ci pentru că vrea să lupte spre binele și interesul populației evreești din orașul nostru.

Un ropot de aplauze și strigăte de „ura”, acoperiră ul-timile cuvinte ale D-lui Petru Iuster.

Apoi, au mai luat cuvântul d-nii C Renert, C. Weinberg și Elias Herscovici.

Saloanele D-lui Petru Iuster, au fost deasemenea tixite de lume. Pe lângă membrii comitetului nou ales, au mai asistat și D-nii Th. Ivașcu, directorul prefecturii, G. V. Mă-cărescu avocat, Dr. Ierivici, Ilie Săvescu, ajutor de primar, A. Renert, Albert Abeles, familia Bach, Corpul didactic al școlilor Israelito Române și mulți alții, cari au prezintat felicitări D-lui Petru Iuster.

A avut loc apoi un banchet improvizat. În sunetele muzicii și în entuziasmul celor prezenți, D-nii Dr. Wolfshaut, Sutfin, instructori de la școala Israelito-Română, C. Rennert, C. Weinberg și Iosef Naftalishon, au ridicat toasturi, urând aleșilor sănătate și spor la muncă.

Tot în acest an a venit aci *Misiunea Americană* pentru ajutorarea săracilor.

Lată articolul relativ, în ziarul local „Informația”, din 8 Iunie 1919.

Misiunea Americană în Piatra

Interviu cu d-l Cicerone Palladi primarul orașului

Orașul nostru a fost vizitat de o misiune americană în frunte cu d-l Căpitan L. S. Powel din partea comisiei in-

teraliatate și care s'a interesat de toată mișcarea economică și alimentară.

În vedere că această Comisiune a luat contact cu d-l Cicerone Palladi primarul orașului, ne-am adresat d-sale, cu rugămintea să bine voiască a ne da lămurirele ce ar interesa cetitorii noștri.

D-l Palladi amabil ca în t'ideană, se pune la dispoziția noastră și ne spune: „Am impresia că Americanii vor să ramplaseze pe Germanii” în tot ce privește necesitățile noastre industriale și comerciale.

Misiunea Americană a venit cu un chestionar destul de bogat în cercetări și după ce s'a interesat de numărul populației, care atinge astăzi 22000 locuitori, d-l Palladi a înformat misiunea că avem nevoie de îmbrăcăminte, de vară și iarnă, pânzeturi pentru lingerie, piele și talpă pentru încălțăminte.

D-l Palladi a înzistat, în special asupra insuficienței alimentăției, căci din cele 33 vagoane făină de grâu primite până astăzi nu s'a putut da decât 200 grame făină de suflet și aceasta deabea numai de 3 ori pe săptămână.

Pentru a putea mări rația și e se da zilnic pâine populației, d-l Primar a rugat să se trimeată un plus de 40 vagoane cantitate necesară până la recolta nouă.

Porumbul lipsind cu desăvârșire d-l Palladi a cerut în mod insistent să ni se dea cel puțin o cantitate de 60 vagoane necesară orașului până la 1 Noembrie a. c., căci porumbul lipsește cu desăvârșire în județul nostru, iar din țară nu se poate aduce într'ucât aproape aceiași lipsă se simte în toate județele.

Americanii, în afară de afaceri pure, având în programul lor și filantropia, s'au interesat în deaproape de orfanii de război care sunt în orașul nostru în număr de 437, pentru care misiunea a promis să trimeată alimente și îmbrăcăminte în mod gratuit.

Pe de altă parte, tot Americanii vor înființa 2 cantine în oraș și câte-va cantine în diferite centre din județ.

În cea ce privește chestionarul pentru necesitățile industriale, d-l Palladi a avut o idee ingenioasă și s'a adresat tuturor fabricelor din oraș, cari făcând liste de materiale prime și mașini, s'a înaintat Misiunii Americane un tablou

de tot ce necesită fiecare fabrică în parte ca materie primă și instalație.

În altă ordine de idei, Americanii s'au interesat de materialele fabricate și disponibilitățile exportabile.

În privința căilor de comunicație, Misiunea s'a interesat de câte linii de garaj dispun stația noastră, câte mașini și vagoane necesită pentru a asigura bunul mers al căilor ferate.

După studierea raportului local de către Comisiunea Interaliată, Misiunea Americană va decide calea și mijloacele de pus în practică, trimiteră tuturor obiectelor necesare orașului nostru.

Dl Palladi crede că Americanii se vor pune curând pe lucru căci s'au arătat foarte hoiași.

Am mulțumit dlui Primar pentru prețioasele lămuriri ce ne-a dat, care vor interesa toată lumea deopotrivă.

Scotland.

1920-1921

În acest an s'au lansat apeluri în idîsch și în limba română pentru a veni în ajutorul fraților noștri din Palestina, cari au suferit nimicirea și foamă din cauza războiului mondial.

Un alt ape apărut pentru ajutorarea victimelor din Ucraina. Iată apelul:

A P E L

Mii de desmădăduji evrei refugiați din Ucraina se sting de foamă și de frig. Vestimintele lor și mai ales rufele de pe dînși sunt numai zdrențe. căci au trecut luni de zile de când ei au fugit de grozăvia incendiilor și a morții din orașele Ucrainiene bătute de progromuri. Nici odată un grup de oameni nu a căpătat în urma mizeriilor o înfățișare mai zguduitoare.

Fie-vă milă de dînși.

Evrei,

Vă chemăm la o acțiune mare de generozitate. Ajutați, repede, ajutați toți fără deosebire, de rang, meseriași, negus-

tori, intelectuali, toată lumea evreiască, fie care după putință, ca să salvăm cât mai mulți din cei meniți peiei.

Faceți-vă întreagă datorie de oameni în fața acestei noi catastrofe a poporului nostru.

Nu refuzați nici unul, comisiile noastre cari se vor prezenta la Dv. pentru această operă de salvare.

În numele: Lojei Menorah, Epitropiei Comunității Israelice, Uniunii evreilor pământeni, Joint Distribution Committee, Soc. Cariata a femeilor izraelite, Uniunii Meseriașilor evrei.

Jul. Agatstein, Semele Bacal, Josef Davidovici, B. K. Engelberg, H. Goldstein, Artur Grinberg, M. Grindinger, Sigm.

M. I. IPCAR

Hercovici, Jd. Hafner, Moissă Juster, Aron Juster, Peter Juster, Rabin Ch. Löbel, Id. Milad, Elise Semo, David Stambler, Moritz Strich, Jeana Strich, Dr. Tanenzapf, Clara Weiniger, Carol Weinberg.

Duminică ora 3 se va ține o întrunire publică în Templu pentru acest scop.

Și în acest an *Joint Distribution Comitte* din America a trimis aci pe Directorul ei pe d-l *Landesco* (originar de aci), care arată că suma de 32.000 lei ce s'au primit de comitetul local ca ajutor săracilor pentru Paște, va avea un mare organizarea operei de asistență.

Din partea *Jointului American* s'au trimis și o mare cantitate de alimente și obiecte de îmbrăcăminte, care s'au distribuit și de soc. *Bnei Brith* „*Loja Menorah*” și *Comunitatea*.

Tot în acest an vicepreședintele *Epitropiei Comunității*, înștiințează populația *Evreiască* în privința vânzării de carne cușeră.

Iată copia :

EPITROPIA COMUNITĂȚII ISRAELITE PIATRA-N.

INȘTIINȚARE

În vedere că ni se reclamă din nou că unii dintre măcelari vând carnea cușeră cu 11, 12, și chiar 14 lei Kgr. sub cuvânt că s'ar da o carne mai bună.

Aducem la cunoștință populației *Israelite* că este strict interzis ori-cărui măcelar de a alege carnea și chiar cea aleasă este obligat s'o vândă cu lei 10 kilogramul, mușchiu și limba lei 11.

În acelaș timp atragem atențiunea măcelarilor că pentru fiecare încasare în plus vor fi dați judecăței ca contravenienți la ordonanța Primăriei No. 5673/921.

Rugăm publicul să depune reclamațiunile în scris la Biroul *Comunității* spre a se lua cuvenitele măsuri.

Vice Președinte, *Carol Weinberg*,

No. 538

Secretar, *S. Beck*.

Piatra-N. 20 Iunie 1921

1922

În luna Mai acest an alegându-se Comitetul *Epitropiei* și populația nefiind mulțumită, deci s'a constituit un așa zis „Comitet provizor pentru constituirea unei noi *Comunități*” care lansează următorul apel;

Frați Evrei!

Din aproape două mii de cetățeni evrei cari au dreptul de vot, nu s'a prezentat la alegerile pentru comunitate decât 500 din opt sute de certificate de alegători cât s'au eliberat. Gospodarii de seamă ai orașului, majoritatea negustorilor au fost cu reavoință lăsați la o parte, neelberându-li-se certificatele de alegători.

Astfel numai cu 500 de voturi și acestea unele s'rispecte pentrucă sunt unii cari au votat de 5, de 6 și 10 ori, și altele nedemne pentrucă aceste voturi s'au câștigat în urma bonurilor pentru vin, emise de comunitate, s'a ales un comitet care nu reprezintă voința cinstită, liberă și unanimă a populației evrești.

Nevoind să dea raportul moral și material conform uzului comercial, comunitatea a numit un birou electoral din partizanii săi, efectuându-se în plină fraudă alegerile de Duminică.

Considerând această alegere ca nulă și noua comunitate ca inexistentă, chemăm pe toți evreii la luptă.

Comisiunile noastre cultreeră orașul pentru strângerea de semnături, aderențe unor noi alegeri.

Toată lumea să iscălească aceste deciziuni.

Odată semnăturile strânse, vom convoca o mare adunare generală, care va alege biroul pentru pregătirea alegerilor și emitera certificatelor de alegători.

Frați Evrei!

Faceți zid în jurul nostru și faceți să se întroneze

munca, cinstea și ordinea, acolo unde tronează anarhia, ambiția și vanitatea.

Comitetul Provizoriu

pentru constituirea unei noi comunități

Un comitet de inițiativă lansează un apel. Iată'l:

Frații Evrei

Având în vedere că mișcările pentru alegerea unui comitet de conducere al comunității Israelite locale, au ajuns la culmea desbinărilor și au intrat într-o fază foarte acută și violentă atât dintr-o parte cât și din cealaltă, așa că poate să devie la spărturi în sânul Comunității în daunele ei cât și a instituțiilor ei: Școlaele, Spitalul, Azilul, etc. etc.

Pentru ca acest rău să fie evitat și înălțurat cu totul iar pacea și armonia bună să domnească iară într-această Comunitate, facem apel către populațiunea Israelită cât și la buna voință a partizanilor „cu în comun acord să procedăm la soluțiunea următoare“.

Fie care sinagogă să delege de la 2—5 membrii, bine înțeles după numărul frecvențatorilor și cari vor forma lista minimă a candidaților în număr de 50 din care un număr de 25 aleși, aceasta fiind cel mai bun remediu pentru liniștirea spiritelor agitate.

Intruirea tuturor delegațiilor sus zise va avea, loc Duminică 24 crt. ora 4 p. m. fix la școala Israelită Română str. Sf. Gheorghe (Șipolelor) în sala special amenajată.

Comitetul de inițiativă

Tot în Mai acest an așa zisul „Comitetul Provizor pentru alegerea unei noi Comunități lansează un alt apel. Iată'l:

Frații Evrei,

Animaji de adevăratele interese ale obștei noastre și conduși de un spirit cât mai conciliant în toată acțiunea

noastră, am căutat să introducem pacea și armonia și să evităm toate asperitățile cari frământă de câțiva timp, populația evreiască a acestui oraș.

Cu toată bunăvoința noastră nu am reușit să facem să triumfe spiritul nostru împăcitor.

Frații Evrei,

Obștea noastră nu trebuie să fie condusă de cât de adevărații săi reprezentanți, cu o cinste și o moralitate recunoscută, în fruntea comunității să fie numai acei gospodari cari vor fi desemnați de întreaga populație evreiască.

Alegători Evrei,

La alegerile la cari vă chemăm, trebuie să veniți cu toții, capi de familie și tineri dela 21 ani în sus și să desemnați ca reprezentanți ai voștri pe acei cari știu și simt evreesc, cari știu și pricep ce este școala, sinagoga și ritul evreesc. Nu vor exista liste. Voi, alegători evrei veți desemna prin delegații sinagogilor pe cei ce vor candida. Viți alege 25.

Nu vă impunem nici liste nici persoane. Alegerile au loc în ziua de Duminică 11 Iunie dela orele 8 dimineața.

Comitetul provizor

pentru alegerea unei noi comunități

„Loja Menorah“ către populația israelită, lansează următorul apel și propunere:

LOJA MENORAH

către

Populația Israelită

Pentru a curma agitația ce s'a pornit cu ocazia alegerii

Epitropiei Comunității Israelite, Loja ascultând partizanii ambelor curente, a făcut următoarea propunere, care a fost acceptată de ambele părți:

Alegerea se consideră ca legal făcută. Șase membri ai epitropiei alese vor demisiona de bună voie, în interesul armoniei în Comunitatea noastră și Epitropia va coopera 11 membri noi din partizanii opoziției:

Comitetul Epitropiei astfel modificat se compune din:

D-nii Petru Juster, Iosef Davidovici, Dr. Tanenzapf, Ad. Weinger, Samuel Daniel, Senior Weisman, David Lebovici, Leon Goldner, Benj Grünberg, Mendel Fischer, Kopel B. Katz, Pincu Zissu, Pincu Jacobi, Iulius Gartenberg, Idel Millrad, Berl Krieglitz, Carol Friedman, Solomon Lobensohn, Elias Herșcovici, Pascal Braunștein, Meer Friedman, Mendel Aronovici, M. Z. Antler, Ghedale Leizersohn, Herman Abramovici, Leon Bernștein, Ferman Grünberg, Elias Haffner, Iftic Avramovici, Iosef Schwartz.

Membrii epitropiei, cari nu vor lua parte la ședințe și nu-și vor îndeplini însărcinările ce li s-au incredințat, se vor considera ca demisionați și în locul lor se vor coopera alte persoane.

Sperăm că toată populația izraelită va da concursul epitropiei, căci nu e vorba de satisfacerea unor ambițiuni sau interese personale, ci de o operă utilă pentru toți: o bună administrare, ajutorarea nevoiașilor și a bolnavilor, educarea copiilor.

Să lăsăm deci orice ceartă și pacea să domnească în Comunitatea noastră.

Loja Menorah

30 Mai 1922

DI Petru Juster cu Comitetul său trimite alegătorilor următoarea adresă:

Simate Alegător,

Subscriși candidați la alegerea epitropiei Comunității Israelite din Piatra-N. avem onoare a vă trimite aci ane-

Programul nostru de activitate pentru administrarea Comunității,

Vă rugăm a' l' ceti cu atențiune și credem că vă veți convinge de necesitatea înfăptuirii lui pentru binele obștesc,

Sperând că putem compla pe încrederea D-voastră, vă rugăm să veniți la alegerea ce va avea loc Duminică 18 Mai st. n. de la ora 9 dim, până la ora 5 p. m. în localul școlii Israelite, acordându-ne votul și încrederea Dv,

Buletinul nostru poartă semnul distinctiv „Emblema Sionului în cerc”,

Cu deosebită stimă

Petru M. Juster, Carol Renert, Carol Weinberg, Benjamin Grünberg, Isidor Eșanu, Mendel Solomon, Leon Katz, Karl Friedman, David Fray, Solomon Marcovici, Pascal Braunștein, Meier Friedman, Idel Haffner, Elias Herșcovici,

Epitropia Comunității Israelite locale, lansează următorul Comunicat din care dăm următoarele:

R O M Â N I A

Epitropia Comunității Israelite a Orașului Piatra-N.

Sediul Str. Ștefan cel Mare No. 6

Fondată în anul 1766

Personă Morală și Juridică

Jurisprudența No. 629912 a Inaltei Curți de Casație Secția I-a

COMUNICAT

Aducem la cunoștința populației Israelite din Piatra-N. că la 18 Mai 1922, expirând mandatul actualei epitropii, am

decis fixarea de noi alegeri pentru ziua de Duminică 14 Mai st, n, 1922,

Spre orientarea alegătorilor, publicăm mai jos următoarele articole din statutul comunității în legătură cu aceste alegeri,

Art. 25.—Toți evreii enoriași ai Comunității Israelite din Piatra-N, au dreptul a fi înscrși ca alegători și votează direct la alegerile de epitropi, executori testamentari sau alte demnități în Comunitate,

Art. 26.—Sunt eligibili numai capii de familie, care au vârsta de 25 ani împliniți și cari contribuie direct la întreținerea cultului și instituțiilor de binefacere ale Comunității,

Art. 28.—Fiecare alegător se va prezenta la vot cu cartea de alegător, eliberată de Epitropia Comunității,

Orice listă de candidați trebuie prezentată de un grup de 25 cetățeni alegători care vor semna personal la sus zisul birou înscrierea candidaturii.

Listele cu candidați vor trebui să aibe fiecare un semn distinctiv pentru neștitori de carte,

Alegerile vor avea loc în localul Școlii Israelite din str. Sf. Gheorghe,

Comitetul Epitr, Com, Isr, din Piatra-N,

No. 705, 25 Aprilie 1922

In Bilanțul Comunității Israelite din Piatra N, de activul și pasivul Comunității pe ziua de 1 Mai 1922 este 398,988 lei 85 bani iar pasivul aceeași sumă,

In **comptul** de venituri și cheltueli a comunității de la 1 Septembrie 1920 și până la 1 Mai 1922,

Venituri, Gabela 564,907 lei, Baia 57215 lei etc. Total general 793,395 lei 65 bani, Cheltueli școala de băței 102091 lei, școala de fete 55337 lei, școala comercială 33421 lei, Aziliul 28575 lei, Clerul 129,740, Spitalul 35742 lei, Cantina școlară 62494 lei, Imbrăcarea copiilor 23134 lei, Lemne 12000 lei Total general 793395 lei și 65 b, semnați Președinte Petru M. Iuster, Vice-președinte Carol Weirberg, Contabil B, Schapira,

In noaptea de 15 Iunie 1922 încetă subit din viață, acela

ce-a fost **Petru Iuster**, președintele comunității Israelite de aci (vezi pag : 257, 258, 259),

1923

După moartea mult regretatului președinte Petru Iuster comitetul Epitropiei a rămas acelaș, constituindu se sub președinția D-lui Iosef Davidovici,

Iosef Davidovici

In 6 Ianuarie 1923 apare un articol în ziarul local „Sapătămana” intitulat „Nemulțumirile din Comunitate”, care critică comitetul.

Demisionează din comitet D-nii D r Tanenzapf și Pincu Zisu în mod oficial prin declarațiunea lor prin zisul ziar, Acelaș ziar din 13 Ianuar 1923 cuprinde un articol intitulat; „In comunitate se petrec lucruri grave”, scris se vede de persoane interesate.

Tot în acelaș ziar din 11 Februar acelaș an iarăș se fac învinuirii puerile Epitropiei,

În luna Mai acelaș an unul Bern. Hercșovici face apel către meseriași pentru noua alegere a epitropiei, lațăți :

Meseriași și Muncitorii Evrei,

Veniți cu toții la marea întrunire publică ce va avea loc astăzi Duminică 7 Mai ora 4 p. m. în localul Școlaei Comerciale „Michel și Rebecca Iuster” spre a ne consulta ce atitudine luăm noi față de alegerea Epitropiei Comunităței Israelite ce se va efectua în ziua de 14 Mai a, c.

Meseriași și Muncitorii,

Școala, Spitalul, Azilul și asistența publică, aceste instituții ne privesc pe noi, și numai noi trebuie să decidem cui îi încredințăm, trebuie deci să fim pregătiți ca alegerea să nu ne găsească răzlețiți, ci cu toții la olată să mergem alături cu acei cari vor prezenta mai multă garanție că interesele noastre vor fi bine apărute.

Cu toții astăzi Duminică 7 Mai ora 4 p. m. la întrunire,

Bernard Hercșovici
tăbăcar

În Decembrie acelaș an se numește o comisiune pentru formarea noului statut al Comunităței, între care sunt și eu, în Bilanțul Comunităței de la 1 Iunie 1923 și până la 30 April 1924 este : Activul 1.905.87 lei 50 b, iar Pasivul acelaș cifre,

În contul de venituri și cheltuieli pe acelaș timp este astfel : Baia venituri 538,607, Gabela 52056, Azilul 15915 etc, Total general 1.591.091 și 50 b, Cheltuieli școlaele 392967 etc, acelaș sumă,

Semnat președinte Iosef Davidovici, Vice Președinte Aron B, Katz, Contabil B, Șapira.

1924

La 30 Mai acest an apare ziarul „Alegătorul” cu o-

cazia alegerii Epitropia comunităței sub conducerea unui comitet și care de fapt era pentru alegerea comitetului alcătuit sub președinția d-lui Iosef Davidovici și a membrilor săi

semnul ✠ Mugen David

A. Renert, A. B. Katz, D. Leibovici, I. Friedman, B. Grünberg, I. Brilkman, E. Hercșovici, M. Rorlich, D. Davidovici, I. Făinar, M. Friedman, P. Iacobi, P. Braunștein, I. Katz, B. Abramovici, I. M. Roșu, Ch. Kuperman, Alter Baraf, S. Leibovici, A. Aronovici, C. B. Katz, E. Hahner și H. Antler.

Pe de altă parte apare un manifest în limbele română și itșisch, care apelează a se alege pe d. Solomon Drimmer cu aderenții săi, semnul 2 drapele cu Mugen David, Aron B. Katz, B. Eizenberg, D. Leibovici, Idel Mitrard, B. Katz, S. Ghelbert, Pine Daniel, David Davidovici, Idel Vinkler, G. Leizersohn, Iancu Alter, M. Rotman și Șulim Romerștein.

Manifestul laudă activitatea și onestitatea d-lui Drimer și roagă a fi ales. Manifestul este semnat de delegații sinagogilor,

În acelaș timp apare un apel către alegătorii evrei subscrisi. Mai mulți enoriași israeliți, în care apelează a se alege pe Sol, Drimer.

În acelaș an muri apostolul comunităței, generosul și părintele saracilor Dr. Leon Stein. Acest vrednic bărbat care a trăit numai pentru binele și fericirea comunităței sale și viața sa fiind legată cu aceia a comunităței, deci dator sunt a reproduce articolul meu din ziarul local „Reformatorul” din 7 April 1924 intitulat „Doctorul L. Stein în comunitate” (câteva notițe biografice) unde se pot vedea câte va lucruri mari ce D-sa a făcut pentru Comunitate.

Doctorul L. Stein în Comunitate

Câteva notițe biografice

Cu durere în suflet pînă mîna pe condei pentru a scrie câte-va date biografice ale veneratului dispărut plîns de populația întreagă a acestui târg. Ca să vorbești de opera politică și culturală a D-rului Stein ar fi a face istoricul comunităței locale.

Pentru a releva toate actele saie de generozitate, energie și dragoste pentru instituțiile noastre culturale și filantropice ar fi o imposibilitate căci activitatea lui în timp de aproape 50 ani a fost foarte bogată și rodnică, mă voi sili totuși să arăt câte va fape din cele mai principale din istoricul comunității noastre locale.

În anul 1883 D-rul Stein după multe străduinți și muncă reușește a alcătui primul comitet cu reprezentanți și mandatarari care au avut deplină împuternicire de a aviza, de a crea fonduri pentru întreținerea stabilimentelor de caritate și a personalului necesar culturii, întocmirea unui spital, administrarea cmitirului și a tuturor instituțiilor obștei și răscurm-părarea băei (feredului) din mâinele răposatului Herșcu Copel. Mandatul este scris de peste 500 enoriași care dau comitelului ales pe 6 ani toată împuternicirea. Comitetul este astfel format: Dr Leon Stein ca președinte, Peisech Pascal, B. Samsony, B. Cantaragiu, S. Nute Weinberg, M. E. A. Abeles, L. Pollak, B. Zimand și Levy Creț comitet de administrare. La împlinirea mandatului, după 3 ani, la 1886 s'a ales un alt comitet tot în frunte cu D-rul Stein.

Acest comitet a realizat câteva puncte din programul de activitate între care înființarea gabelei și școala din prund. Până la 1896 comunitatea era divizată în două tabere a negustorilor și a meseriașilor. D-rul Stein ca președinte a căutat să unească ambele tabere reușind să consolideze într'un singur to, așa cum există și astăzi. Comunitatea neavând nici un local propriu pentru școală, D-rul Stein a luat inițiativa ca să se construiască școala din prund, acolo unde a fost fereleul comunității, lucrând cu concursul răposatului Sae Ilic. Cauffman au clădit prima școală proprie. Pe atunci nimeni nu au fost secundări de următorul comitet: Leiba Charas, Josef Nafalisohn, Bercu Samsony, S. I. Kaufman, Strul Nute Weinberg, controlor Aizig Grinfeld, Șmil Daniel, casier Josef Pascal, Ușer Rotman secretar, B. Cantaragiu, B. Avram, Nute Feinștein, Haim Leibovici, P. Daniel, S. I. Natansohr, M. lakerkaber.

S-oala s'a înaugurat la 4 Iunie 1896, deci inițiatorul și promotorul ș-oalei a fost D-rul L. Stein. În anul 1898 tot din inițiativa și străduința sa se formează un comitet pentru fondarea unui spital israelit. Comitetul format se compune din

dr. Leon Stein, președinte, Avram Renert casier, Ad, Veiningher, M. Roșcovici, A, Fondianer, Lupu Tărcăoanu, Moişă Făinar și Ilic Schwartz; Comitetul a cumpărat un loc în str. Dărmănești la C. V. Andrieș dar l'au vândut mai târziu pentru a cumpăra casele de la Anton Cugler unde este și astăzi spitalul Israelit. La acest spital D-rul Stein care a avut tot meritul la înființarea lui, el fiind primul cu inițiativa, a servit ani de zile în mod cu totul gratuit aducând vecinic îmbunătățiri și rehovări.

Aci mulți bolnavi și suferinzi binecuvântau pe acel care în mod cu totul desinteresat le alina suferințele. A rămas medicul spitalului până după război. În anul 1899 s'au clădindu-se școala israelită de la Șipote, D-rul Stein în calitate de președinte a Comunității a negociat cu Astruc reпреz Altanței și a soc. Ika regulând cheltuielile clădirii și subvențiile ce școala primește anual. În vremea aceea era secundat de următorul comitet: Doctor Aurel Lupu Dr. H. Cauffman, Leop. Bach și Pincu Daniel pentru secția băieților iar Doamnele Eleonora Ronelfi Roman, Maria Dr. Lupu, Elise Semo, Carolina Bach, Rebeca Michel Iuster, Elviră Dr, Tanențapf și Elise P. Daniel pentru secția fetelor.

D-rul Stein a fost președintele comunității locale până în anul 1910 când s'a retras din această demnitate. A fost și președintele următoarelor societăți: Unirea, Kedima, Scheres-Achim, secția Pionul a evreilor pă-mânteni, Rezervistul etc. etc.

Ca un vultur avea ochi ageri așințiți asupra tuturor instituțiilor pentru care luera cu cel mai mare zel, râvnă și activitate. În activitatea sa nu uita nici odată să-și facă datoria. De bunătațea lui de suflet și de mila ce o arăta bolnavilor săi ar trebui coloane întregi pentru a le putea înșira. În adevăr, căți suferinzi, căți nevoiași și căți instrajați n'au găsit alinare în sprințul D-rului Stein. De aceia, moartea lui lasă un gol pe care nu-l va simți numai familia, căci greu se poate înlocui așa un om, lesne crește iarba la loc dar nu tot așa și vânosul pom încărcat de fructe.

Defunctul regretat a luptat în războiul Independenței din 1877-1878 în gradul de căpitan, a fost apoi avansat

maior fiind decorat cu Trecearea Dunărei, medalia rusă. Independența, a fost decorat mai târziu cu ordinul Steaua României în gradul de cavalier și medalia apărătorilor Independenței.

Fie memoria mult regretatului Dr Stein binecuvântată și amintirea sa neștearsă.

În ajunul alegerii epitropiei apare un apel (chemare) către evrei din Piatra, subscris de d. Solomon Drimer (președ. Epitropiei Comunității Israelite), în care accentuiază că „Epitropia ce va fi aleasă, va trebui de data aceasta să răspundă în mod demn și loial la mai multe chestiuni de o importanță capitală pentru viitorul nostru și aceasta într'un viitor cât se poate de apropiat”.

Cere a se alege reprezentanți demni și apți, care să aprobe interesele evreilor și al comunității.

În comitul Comunității 1 Mai 1924 și până la 30 April 1925 Venituri și cheltuieli 1591091 lei 50 bani.

Semnat Președintele Iosef Davidovici, Vice Președintele Aron B. Katz, secretar autorizat Senior Weissman.

1925

În anul acesta Epitropia Comunității Israelite trece prin momente critice căci cei ambițioși au dus lupta contra ei. Hahamii profitând de slăbiciunea Epitropiei zilnic atacată de tulburătorii interesați, deci au cerut mărirea salariului, dezerțând de la postul lor, aceasta fără ca comunitatea să le poată sat și cere cererea, din cauza nepuținței mării taxei gabelei căci măcelarii s'ar fi opus la aceasta. Rezultatul a fost că Comunitatea a cedat mărind taxa și telefurile și astfel s'a aplanat

Epitropia comunității dăte un comunicat că alegerea noului comitet al Epitropiei are loc la 31 Mai a c. când va asista d. Ajinor de primar Manciu secundat de d. Consilier communal avocatul Weintraub și de d. G. Covrig, secretarul primăriei.

În acelaș timp apare un apel subscris „Comitetul executiv” cu semnul „Menorah” chemând obștea evreiască în

sinagoga Cojocarilor pentru ziua de 17 Mai acel an. Apeluri cu semnul „Mugen David” chiană populația în sala teatrului tot pentru acest scop. Delegații sinagogilor de asemenea făcură întruniri.

„Comitetul Provizor” invită la întrunire pentru ziua de 5 Iulie în sala Hotelului Continental. În 24 și 31 Mai apare ziarul „Vocea Poporului Evreu”, organ al listei Menorah.

La 29 Iulie apare un apel subscris „Koll Uom” în idiș în care cere demisionare, comitetului epitropiei. În acelaș timp se ivește un conflict cu onor rabin, deci d sa dă un comunicat în care argumentează inocența, în afacerea comunității. În acelaș timp onor Rabin lansează un fel de înștiințare „Eachruze” contra provizorului Haham Barchet, pus de epitropie. Tot în acelaș timp apare un fel de răspuns D-lui Rabin, subscris Aron Iuster.

Un apel chiamă obștea la alegerea epitropiei pentru ziua de 30 August acel an. Loja „Menorah” lansează un fel de apel contra comitetului regretatului Iosef Davidovici. Așa zisul „Comitetul executiv” lansează tot un astfel de apel.

În luna Septembrie apar de asemenea atare apeluri și chemări în idiș în limba română. La 19 Septembrie apare un fel de apel către enoriașii evrei în care roagă populația a alege delegații în fiecare sinagogă pentru ziua de 15 Octombrie, când va fi alegerea epitropiei.

Tot în Septembrie d-l Aron L. Iuster în numele Lojei „Menorah” atacă violent vechiul comitet.

Epitropia comunității a fost remaniată cu D-nii Albert Abeles, Sigm. Heșcovici, M. I. Ipcar și Carol Weinberg.

În darea de seamă de venituri și cheltuieli a comunității, socotit de la 1 Mai 1924 și până la 30 Ianuar 1925 este: 1.991.693 lei 85 bani.

1926

După rășboiul mondial, alegerea Epitropiei comunității căpătă o deosebită importanță, prin propaganda electorală și prin anunțarea candidaților. Cei aleși s'au distins prin o

osebită activitate, aducând mari îmbunătățiri comunității și preluând bunuri de la particularari pe numele comunității și tot odată au introdus: Contabilitatea, ordinea și administrația. La expirarea mandatului mult regretatului Petru M. Juster susținut de d-l Carol Weinberg — după moartea sa Comitetul Epitropiei a urmat sub președinția regretatului Iosef Davidovici, cooptându-se și alți membrii.

În anul 1925 expirând și mandatul său, s'au prezentat

Avron L. Juster

3 liste și la alegerea ce au avut loc în 20 Iunie 1925 reuși tot lista regretatului Iosef Davidovici. Acest comitet fabrică azime de paște în regie. În luna Mai 1926 a demisionat comitetul Epitropiei.

La 22 Iulie 1926 a fost alegerea epitropiei comunității reușind lista cu candidatură d-lui Aron L. Juster (ca președinte) secundat de membrii comitetului D-nii Avocat Dr. Leon Juster, A. Fondianer, Herm. Abramovici, Sammy Colbeci,

Avr. Feinștein, Pincu Golesman, Herm. Grünberg, Hascal Hascalovici, Zaharia Haras, Lupu Herscovici, Iosub Lupu, Lipa Katz, Hascal Kalz, Moise Laufer, G. Leizersohn, Calman Lazarovici, Mendel Solomon, D. Romașcanu, S. Romerștein, Nahman Rabinovici, M. Riegler, Lazăr Silviannu, Rubin Solter, I. Winkler, și Pincu Zisur.

Iar după secții, au fost ast-fel alcătuiti: Secția școlilor Lupu Sammy Rotman, (președinte) iar membrii Ghedale Leizersohn, Herman Abramovici. Secția Azilul Sammy Colbeci (președ.) iar membrii David Romașcanu, Herm. Grünberg și Zaharia Haras. Secția Spitalul Avr. Feinștein, (președ.), iar membrii Lupu Catz, Lupu Herscovici și Calman Lazarovici. Secția Asistența Mendel Solomon (președ) iar membrii Hascal Catz, Hascal Hascalovici, Sulim Romerștein, Idel Winkler și Iosub Lupu.

Secția Sacră, atașati, M. S. Făinar, Nute Segal, Moise Laufer și Avram Feinștein.

Înainte de venirea acestui comitet și acumă apărură apei foarte multe și manifeste în românește și idisch pro și contra comitetelor administrative. De remarcat că fiecare partid își avea listele lor cu semn distinctiv și anume: Semnul Mugen David între două stegulețe în cap cu d. Solomon Drimer. 2) Mugen David cu literele. Înăuntru în frunte cu regretatul Iosef Davidovici. 3) "Menorah" în cap, cu Loja cu acelaș nume și Mugen David în cerc, în cap cu regretatul Petru Juster.

În timpul alegerilor și după efectuarea lor au apărut mai multe panflele și atacuri pro și contra candidaților și conducătorilor acestora.

În acest an 1926 costul azimelor de Paște era între 40—50 Kgr. deosebit Mueschiten. La alegerea Epitropilor Comunității din acest an, au fost și lista d-lui Carol Weinberg cu lista alcătuită din următoarele persoane: D-nii Carol Weinberg, Iosef Gartenberg, Elias Herscovici, Avocat Iulius Copelovici, Leon Isachson, Moritz Antler, Strul Ghelberg, Idel Koch, H. I. Smarak, Leon Bernștein, Bercu Catz, Lupu Marcu, Iosef A. Catz, Isidor Părieru, Michel Gutman, Ilic Abramovici, Șmil Leibovici, Idel Millerad, Moissă Cașter, Idel L. Schor, Bercu Lazarovici, Lupu Pizam, Beris Schwartz, Iosef Ușerovici.

Pentru alegerea Epitropiei Comunității din 11 Iulie 1926 Epitropia Comunității locale a lansat următorul comunicat :

Epitropia Comunității Israelite Piatra-Neamț

Comunicat

Epitropia Comunității Israelite, întrunită la sediul ei, împreună cu :

1) Membrii Comitetului de Sprijin, 2) Reprezentantii Lojei „B'nei Brih“, 3) Reprezentantii Uniunii Evreilor Români, 4) Reprezentantii Societății Sacre, 5) Reprezentantii Organizației Zioniste și 6) Reprezentantii Societății „Achva“, examinând situațiunea creată în urma amânării alegerii ce trebuia să aibă loc în ziua de 20 Iunie a. c. În unanimitate de voturi s'a decis :

1) A se face o nouă alegere, în care scop s'a numit un Comitet Electoral cu elemente imparțiale sub auspiciile cărui să se pregătească alegerea, compus din următoarele persoane :

D-nii Sigmund Herscovici, Adolf Weininger. B. K. Engelberg, Dr. L. Lazarovici, Solomon Marcovici (ceasornicar.

2) S'a hotărât întocmirea listelor electorale, după lista rămasă definitivă la alegerile comunale, din care se vor extrage alegătorii evrei cu restricțiile dela punctul 3.

b) Acei cari nu au putut vota fiind omiși din aceste liste, se vor adresa biroului electoral la sediul Comunității în fiecare zi de lucru dela ora 9-12 și dela 15-18. Inscrerile se pot face, până în seara zilei de 1 Iulie a. c.

3) Sunt excluși și nu au drept de vot și de a fi aleși: a) Cei condamnați pentru fapte inflamante. b) Falșiții. c) Acei cari primesc ajutor dela Comunitate pentru ei sau pentru copiii lor. d) Funcționarii Comunității. e) Acei cari exercită o profesie imorală.

4) Cărțile de alegător pentru cei înscrși în listele

electorale se vor elibera cu începere de la 1 Iulie și până la 8 Iulie a. c. inclusiv, în toate zilele de lucru la biroul comunității dela 9-12 și 15-18, iar pentru cei adăogați, a doua zi după înscriere la aceleași ore de lucru.

5) Alegerea noilor epitropi va avea loc :

Duminică 11 Iulie a. c.

în localul Școlii Israelito-Române Str. Sf. Gheorghe, începând dela ora 8 dimineața și terminându-se în aceeași zi la ora 20.

6) Listele de candidați se vor depune la Secretariatul biroului electoral cu cinci zile înainte de data alegerii, adică până în ziua de 6 Iulie a. c. orele 18 seara.

Orice informațiuni relative la alegeri, se pot cere Biroului Electoral.

COMITETUL

No. 294,

(L. S.)

24 Iunie 1926

1927

În 20 Ianuar acest an apare din partea Epitropiei Comunității și din partea rabinului, un fel de înștiințare, că multe păstrămăgii fabrică produsele lor din carne treit. În 10 Martie acelaș an Epitropia Comunității face apel către populația evreiască de aci ca nimenia să nu se mascheze de Purim și nimenia să nu primească mascați.

În 21 April acest an Epitropia Comunității înștiințează populația evreiască locală că în vederea recensământului general ce se face conform dispozitiunilor Ministeriului, deci locuitorii evrei să facă declarațiuni juste. În darea de seamă a Epitropiei Comunității Israelite din 20 Ianuar 1927 este veniuri și cheltueli 2951500 lei. În proiectul de budget pe anul viitor este : **Aziliul** 108,815, **Școala Israelito-Română** 137.566 și 75 b., **Spitalul** 47664 și 50 b. **Asistența Socială** 269175 și 30 b. **Azime** 1.046.636 și 80 b. **Școala Comercială Michel și Rebecca Luster** 31059 și 50 b. **Baia** 108343 lei. **Abator de păsări** 6688 și 20 b. **Gabela** 1.684.631 lei. Total 2.951.500 lei.

Membrii Epitropiei Comunității Israelite din Piatra-N. la 31 Iulie 1927, Președinte Aron L. Iuster, Vice Președinte Avram Fondaner, Membrii consilieri: Herm. Abramovici, Sammy Colbeci, Avram Feinștein, Pincu Gotsman Herman Grünberg, Hascal Hascalovici, Zaharia Haras, Lupu Herscovici, Leon Iuster (Dr. Avocat), Lipa Catz, Moise Lauffer, G. Leizersohn, Calman Lazarovici, Mendel Solomon, D. Romașcanu, S. Romerștein, Nachman Rabinovici, M. Riegler, Lazăr Silviannu, Rubin Soifer, I. Winkler, P. Zisu, Secretar general Lupu B. Weinberg.

1928

În ziua de 19 Octombrie acest an a murit mult regretatul d. **Iosel Davidovici**. Epitropia Comunității Israelite, Loja B'nei Brith, Societate sacră, Organizația sionistă societatea „Achwa” și Epitropia Templului Leipzigher din localitate au lansat un mare apel către toată populația Evreiască locală ca să vie și să asiste la înmormântarea regretatului. O lume imensă a venit din toate clasele populației, fiind purtat sicriul pe brațe dela locuință până la mormânt. Toate zărele locale au vorbit cu laudă la adresa decedatului. Și eu am scris un lung articol funebru în ziarul local „Telegraful” din 22 Octombrie acel an arătând nobilele calități activitatea și personalitatea sa.

La 26 Octombrie acelaș an i s'a făcut un reguem în Templul Leipzigher cu care ocazie au vorbit rabinul localnic Ch. L. Lobel, rabinul din Bacău, Tg.-Neamț și Buhuși, precum și delegații instituțiilor evreiești de aci: Aron Barid, Burich Abramovici, Rafail Goldenberg etc.

La 19 Noembrie acest an Epitropia Comunității demisionând s'a constituit comisia interimară alcătuită din D-nii Sigm. Herscovici, Sol. Drimer, Ad. Weininger, Nachman Rabinovici care au girat afacerile Comunității până la efectuarea unei alegeri.

La 9 Decembrie acest an Epitropia Comunității lo-

cale adică Școala Primară Israelito-Romană Mixtă, trimite următoarea invitare pentru serbarea de-on Hanukka:

Epitropia Comunității Israelite din Piatra-N. Școala Primară Israelito-Romană Mixtă

No. 88

9 Decembrie 1928

Stimate Domn,

Am onoare a vă ruga să bine-vojiți a lua parte împreună cu familia Dv. la serbarea Hanukka.

SERBAREA DE HANUKKA

Organizată de corpul didactic al școlii noastre, care avea loc în seara zilei de Duminică 9 Decembrie ora 5 P. m. în localul sinagogei Școlii din str. Șipotelor. Rugăm a veni din timp pentru a ocupa locurile.

Cu stimă, *Director, A. Barid*

La 26 Septembrie a. c. Epitropia Comunității Israelite locale lansează un comunicat prin care înștiințează populația Israelită că s'a fixat pentru carne cuseră 7 lei de Kgr. în plus prețului impus de onor Primăria deci să plătească 2g lei Kgr. carne cuseră.

În lunile Noembrie și Decembrie a. c. Comisia interimară făcând convocări și înștiințări pentru alegerea Epitropiei Comunității și ne reprezentându-se nimeni deci lista lor a rămas bună și aprobată de Primăria locală, deci au lansat următorul apel (înștiințare) către obștea evreiască locală:

Frați Evreii!

La publicațiunile făcute de Comisiunea electorală, înștiințată cu ocazia demisionării fostei Epitropii pentru alegerea unui nou Comitet ne reprezentându-se decât singura noastră listă, aceasta a fost declarată aleasă, fără a mai fi nevoie de a se face alegeri legate de timp și cheltuieli.

Această alegere a fost ratificată de d-l Primar al Orașului nostru cu decizia No. 11772 din 11 Decembrie 1928.

Venind la conducerea Comunității, suntem pătrunși cu toții de sarcina ce ni se incumbă, mai ales acum când Comunitățile noastre sunt recunoscute și înglobate sub noul regim al cultelor. și vom căuta a pune în concordanță statutele și organizarea noastră, spre a fi în spiritul legii actuale.

Ne vom strădui să organizăm secțiunile și instituțiunile noastre pe baze mai moderne, să le dăm un început de autonomie și să facem ca activitatea lor să fie progresivă și spre folosul întregii Obștii.

Vom da toată atențiunea învățământului religios și ebraic, pentru ca tineretea noastră viăstare, să fie educată în spiritul strămoșilor noștri făcându-i să fie evrei conștienți și purtători ai tradițiilor noastre.

Vom căuta să etalizăm școlile noastre pentru ca învățământul în ele să fie ușor accesibil tuturor păturilor Comunității noastre, iar prin activitatea lor să fie un inel din mai rele lanț al școlilor publice de Stat, contribuind la răspândirea culturii naționale a țării în care trăim.

Obligativitatea învățământului religios mozaic în școlile secundare ale Statului, este iarăși un punct pentru a cărei aplicare conform cu lege vom veghea.

Rezolvarea diferitelor litigii existente între Comunitatea noastră și diferitele persoane donatoare va face obiectul atenției noastre deosebite și vom pune astfel toate instituțiile noastre pe baze solide.

Pentru aplicarea acestui program de lucru, am venit cu intenția de a lăsa orice politică în afară de sfera noastră de activitate, de a rupe cu tradiția meschinerilor personale și de a munci desinteresat pentru binele obștesc.

Deaceia cu cugetul și intențiunile cele mai clare, facem un călduros apel la enoriașii noștri de a ne secunda în greaua sarcină ce ne-am luat-o, și suntem bucueroși de colaborarea oricui ar dori, ca în aceleași intențiuni ca ale noastre să ne fie de folos.

Președintele Comunității Israelite, **SOLOMON DRIMER**

Membrii: Nachman Rabinovici, Dr. V. Daniel, Sami Colbeci, Sami Rothman, Adolf Weinghner, I. M. Brül, Herman Abramovici, Dr. H. Herșcu, Lipa Catz, Hascal Catz, Pincu Gotesman, G. W. Etlingher, Bercu Catz, Avram Moscovici.

În acest an onor Ministerul Cultelor și Artelor au admis subvenție pentru Comunitatea Israelită din orașul Piatra-N. 99,463 lei. Pentru Comunitatea Târgului Neamț 32.400 iar pentru comunitatea Târgului Buhuși 15.000 lei. Tot în acest an s'au proectat a se vota Legea cultelor și pentru comunitățile Israelite din țară, care se speră a se aproba cu modificări.

1929

În 1 Ianuarie acest an Epitropia Comunității Israelite locale a chemat câte doi delegați din fiecare sinagogă.

În urma înțelegerii dintre vechiul comitet al Comunității și tinerii componenți pentru noul comitet s'au hotărât a se face alegea. Iar până atunci afacerile Comunității să fie girate de următorii domni, care va forma comisia interimară: Dr. L. Lazarovici, M. Iliescu, L. Passam, M. I. Segal, L. Catz, D. Faibel, David Fray, Idel Hafner, Mișu Steuerman, I. Winkler, H. Catz, Ch Catz, Is. Kahane și M. Anler.

În 19 Ianuarie acest an, demisionând vechiul comitet al Comunității s'a constituit o nouă comisie interimară sub conducerea d-lui Sigmund Herșcovici și prin urmare nepresențându se decât numai singura listă, în frunte cu d-l Solomon Drimer (președ. organizatizei sioniste), aceasta fu declarată ca aprobată. Imediat un grup de opoșanți au protestat, însă după câteva întruniri, comitetul demisionează și se constituie o nouă comisie interimară.

Pentru zilele de 9 Mai ziua comemorării eroilor morți în război pentru întregirea Neamului, Președintele societății sacre d-l Samuel Daniel, lansează un apel către populația evreiască locală a veni la această sacra serbare.

Asemenea și Epitropia Comunității face asemenea invitații și apeluri către populația evreiască din oraș. Așa dară în ziua de 9 Mai (ziua eroilor) precum și ziua de 10 Mai (ziua unirii) s'au serbat cu acelaș fast ca și în anii precedenți.

În rezumat vorbind comitetul Epitropiei Comunității locale sau mai bine zis Comisiunea Interimară de acum este alcătuită din următoarele persoane d-nii Solomon Drimer, (președinte), Nachman Rabinovici (vice), Ad. Weinghner (idem), Dr. W. Daniel, Dr. Herșcu, Samy Colbeci, Samy

Rotman, Lipa Gatz, Hascal Gatz, Hascal Hascalovici, Iosef Kahane, Jean Wolf, A. V. Moscovici, Iosef Peretz, G. W. Etingher, Meir Zeilik, M. Leibovici, Hic Zilberbusch, I. M. Brill, Berou Gatz, Pincu Gotesman, Idel Hafner, Iosef B. B. Gatz și Elhasi Herşovici.

Acest comitet având mandat limitat până în luna Mai, deci a lansat următorul *Comunicat*, prin care convoacă populația evrească, de a veni la alegerea Epitropiei ce are loc la 19 Mai 1929 lată comunicatul:

Epitropia Comunității Israelie

din Piatra-Neamț

COMUNICAT

Comitetul actual al Comunității noastre în frunte cu dl Solomon Drimer, având mandat limitat de a gira treburile Comunității până în cursul lunii Mai 1929, convoacă pe toți Evreii enoriași ai Comunității cu drept de vot, în adunare generală, în localul Școlii Israelito-Române din strada Sft. Gheorghe, pentru ziua de

Duminică 19 Mai 1929

pentru alegerea unui nou comitet de Epitropi, în conformitate cu Statutele și Regulamentul Comunității.

Pentru acest scop toți enoriașii se vor prezenta la sediul Comunității, în acest interval de timp spre a-și ridica cartea de alegător.

Cei neînscrși în lista alegătorilor, pot cere înscrierea lor până la 30 Aprilie 1929.

Listele de alegători sunt afișate în toate Sinagogile precum și la biroul Comunității.

Listele de candidați vor fi compuse din:

23 persoane care vor forma Comitetul Comunității, iar separat pe aceeași listă se vor mai nota:

3 persoane pentru comisiunea de cenzori și
3 cenzori supleanți.

deci în total 29 persoane și urmează a se depune până, cel mai târziu în ziua de Joi 9 Mai 1929 ora 6 p. m. (18) de

către un număr de 20 enoriași ai comunității, împreună cu costul de imprimare a buletinelor de vot.

Fiecare listă poate purta un semn distinctiv ales de depunător.

Pentru a fi ales se cere pe lângă condițiunea de alegător și următoarele:

- să aibă vârsta de 21 ani împliniți, indiferent dacă este însurat sau nu.
- să nu fie lovit de o sentință infamantă, tinându-se seamă de prevederile art. 27 din legea electorală.
- să fie contribuabilul regulat la comunitate de cel puțin 3 ani.

În caz de depunere a unei singure liste, aceasta se va declara în ziua de 10 Mai 1929 aleasă din oficiu fără a mai fi nevoie să se facă alegeri.

Epitropia Comunității Israelite din Piatra-Neamț

În ziua fixată pentru alegerea Epitropiei Comunității nefiind depusă nici o listă de candidați, deci Epitropia Comunității, s'a văzut nevoită a amâna alegerea pentru ziua de 16 Iunie a. c. lată înștiințarea:

Epitropia Comunității Israelite

din Piatra-Neamț

Deoarece termenul de depunerea listelor de candidați a fost fixat până în ziua de 9 Mai a. c. și nedepunându-se nici o listă până în acel termen, așa că alegătorii ce urmasu să aibă loc în ziua de 19 Mai a. c. (După cum s'a arătat în Comunicatele din data trecută) se amână pentru ziua de

16 Iunie 1929

pentru alegerea unui Comitet de Epitropi, în conformitate cu statutele și regulamentul Comunității.

Pentru acest scop toți enoriașii care nu și-au ridicat cartea de alegător la cumpărarea azimelor se vor prezenta la sediul Comunității în acest interval de timp pentru a-și ridica cartea de alegător.

Cei ne înscriși în lista alegătorilor pot cere înscrierea lor până la 5 Iunie 1929.

Listele de alegători sunt afișate în toate sinagogile precum și la biroul Comunității.

Listele de candidați vor fi compuse din :

23 persoane ce vor forma comitetul Comunității, iar separat de aceeași listă se vor mai nota :

3 persoane pentru comisiunea de cenzeni și 3 cenzeni supleanți.

Deci în total 29 persoane și urmează a se depune până cel mai târziu în ziua de Duminică 9 Iunie 1929 orele 6 seara (18) de către un număr de 20 enoriași ai Comunității, împreună cu costul de imprimare a buletinelor de vot.

Fiecare listă poate purta un semn distinctiv ales de depunători.

Pentru a fi ales se cere pe lângă condițiunea de alegător și următoarele :

a) Să aibe vârsta de 21 ani împliniți, indiferent dacă este însurat sau nu.

b) Să nu fie lovit de o sentință infamantă, ținându-se seama de prevederile art. 27 din legea electorală.

c) Să fie contribuabil regulat la Comunitate de cel puțin 3 ani.

In caz de depunere a unei singure liste aceasta se va declara în ziua de

10 Iunie 1929

aleasă din oficiu fără a mai fi nevoie să se facă alegeri.

Este de remarcat că de când d-l Aron Iuster a demisionat, d-l Nachman Rabinovici a figurat ca președinte, fie al Epitropiei, fie ca președintele comisiei interimare.

În fine ca secretari ai Epitropiei Comunității au figurat până astăzi D-nii: *Faiș Rozenberg, Moise Lieberman, S. L. Kaufman, Haim Leibovici, Hic Goldenberg, David Grünfeld, Dr. Leon Iuster, Hic Schwartz, Jaques Feibel, Berca Schapira, Smil Beck* (astăzi casier al Comunității) *Lupa Weinberg, Avram Segal și Senior Weisman* (șef contabil),

Proprietățile Comunității Israelite

din Piatra-N.

Afară de Sinagoga veche Catedrală, baia dela Șipote și cimitirele vechi și nou, Comunitatea locală nu posedă alte proprietăți; deci pe lângă cele enumerate, Comunitatea mai posedă actualmente următoarele binate :

1) Școala Comercială Elementară (Michel și Rebeca Iuster)

Această frumoasă clădire a fost donată de *Michel și Rebeca Iuster* pentru a funcționa ca școală comercială, israelită strada Ștefan cel Mare. Act autentificat de Onor Tribunal Neamț cu No. 164 din 14 Martie 1918. Donațiunea a fost făcută în 19 Decembrie 1916.

2) Școala de băeți și fete

Str. Sf. Gheorghe

Înființată de Comunitatea în anul 1900 prin subvenția soc. «Ica», în strada Sf. Gheorghe. Ea servește astăzi ca școală primară pentru băeți și fete.

3) Azilul vechiu

Aceste case serveau ca azil pentru bătrâni, până când această instituțiune a fost mutată în noul azil (casele parhnicului). Actualmente ele servesc închiriate pentru comerț, aparținând Comunității. Ele vin în strada Cuzavodă No. 125 (mai înainte No. 317).

Ele au fost cumpărate dela fiul și Mina Leibovici, pe numele D-lor *Iulius Agatstein și H. Goldstein*, pentru Comunitate și le-au și răscumpărat de bezmen. Atât d-l Agatstein cât și Bernhard Goldstein, ca cumpărători le-au vândut (trecut) Comunității prin d-l Carol Weinberg ca vice președinte în anul 1922.

Prin actul Onor Tribunal local No. 153 din 2 Februarie 1922 D-nele *Fany Rosenbaum și Fany Drimer*, vând Comunității prin d-l Carol Weinberg (vice președ.) imobilul fđin strada Cuzavodă No. 317. Tot astfel fac și d-nii: *S. Herșcovici, Hic Soicher*, etc.

4) Azilul pentru bătrâni

(Casele Paharnicului)

Aceste mari și spațioase case, care servesc actualmente ca azil pentru bătrâni și pentru administrația întregii Comunități, au fost donate de regretatul *Petru M. Iuster*.

Aceste case au fost proprietatea d-ului *Haim Itic Colomeir* inclusiv și copii: *Roza Iosef Landau*, *Pincu Colomeir* și *Regina I. Solomon* și pe care le-au vândut lui *Petru M. Iuster* prin actul Onor. Tribunal local No. 95 din 18 Ianuarie 1923 iar moștenitori: *Claire P. Iuster* (soție) și *Clarisse P. Iuster* (fiică) donează Comunității 200.000 lei pentru a se cumpăra acest imobil pentru a servi ca Azilul pentru bătrâni Act donat prin Onor Tribunal local No. 90 din 18 Ianuarie 1922.

5) Spitalul Israelit

Acest teren a fost a d-ului *Ioan Antoniu*, care la vândut D-nei *Zoia Anton Kugler* (născută *Const. Șoarec*). Înainte de a face clădirea, a răscumpărat locul de bezmen dela Onor Primăria locală, cu actul No. 495 luna Febr. 1893. Str. Șoselei spre str. Dărmânești. Având 24 stânjeni loc. Actul cumpărării Comunității prin Onor Tribunal local No. 6886 din 1886 pe numele d-lor *M. Roșcovici*, *S. Sigler*, *S. Stambler*, *L. N. Charas*, *Efr. Iuster*, *P. Zisu*, *I. Schwartz* și *S. Herșcovici* (vezi cronica mea pag. 87).

6) Locul viran în dosul Azilului

D-l D. Z. *Dimitriu* vinde Comunității, un teren din strada Sf. *Gheorghe* No. 15 cu 53.000 lei, cu actul autenticat de Onor Tribunal Neamț No. 740 din 30 Aprilie 1924.

7) Terenul construirii sinagogei Mari

Cumpărat pe numele d-lor *S. Daniel*, *A. Renert*, *M. Roșcovici* act autenticat de Onor Tribunal Neamț No. 861, din 24 Aprilie 1923 și care este donat Comunității.

8) Magazinul Iosef Weinrauch

Iosef Weinrauch, vinde Comunității magazinul și terenul cu preț de 10.000 lei, care este în strada Sf. *Gheorghe*. Actul de vânzare făcut prin Onor Tribunal local No. 31866 din 6 Octombrie 1923.

9) Abatorul de păsări

Terenul cumpărat dela *Chune Simcha Ferrar* (*Kupferman*) și *Leon Bulum*, strada sub *Petricica*. Actul autenticat de Onor Tribunal Neamț cu No. 262 din anul 1913 Aprilie 17.

Locul acesta a fost cumpărat pe numele d-lor *Iosef Weinrauch* și *Moritz Strich*. Aceștia au trecut proprietatea către Comunitate.

10) Casa Leiba N. Charas

Imobilul donat de *Leiba N. Charas* este în strada *Cuza-Vodă* No. 197. Donațiunea s'a făcut în 10 Aprilie 1911.

11) Casa Abram Lipa Iuster

Imobilul donat de *Abram Lipa Iuster*. Vine în strada *Cuza-Vodă* No. 120. Donațiunea s'a făcut prin ordonanța de adjudecare No. 7612 din 18 Octombrie 1922 prin Onor Tribunal local (vezi dosar No. 3572).

O N O R T R I B U N A L N E A M Ţ

DISPUNE

Eliberează prezenta ordonanță de adjudecare Comunității Israelite din *Piatra-N.* pentru recunoașterea sa de proprietară a imobilului rămas pe urma defunctului *Abram Lipa Iuster*, cu următoarea situațiune: Un imobil situat în *Piatra-N.* strada *Cuza-Vodă*, având No. vechiu 125, iar actualmente înscris la No. 120, colț cu strada *Stelei*, consistând din o dugheană la colț, cu beciu și mai multe camere.

180 ctombrie 1922, No. 3804, *Greța Tribunal Neamț*.

12) Imobilul Fraților Stambler

Imobilul situat în strada Cuza-Vodă No. 95 actualmente No. 115 este lăsat de repositul lor părinte *Sachne Stambler*. Acuma Frații David și Isidor Stambler au donat acest imobil formal prin Onor Tribunal Neamț, cu actul No. 181 din anul 1922.

13) Imobilul Silviannu

Acest imobil situat în strada Petru-Rareș No. 45 este donat de moștenitorii defunctelor *Sura și Michel Leiba Silviannu*. Actul donațiunii prin autentificarea Onor Tribunal Neamț No. 3588, luna Octombrie 23 Anul 1928.

14) Imobilul Regina Wittner

Acest imobil este situat în strada Carol No. 36 este donat Comunității de văduva Regina Wittner, prin actul autentificat de Onor Tribunal Neamț No. 1401 din 18 Iulie 1923.

15) Imobilul Ghita și Moise Herș Zandbrand

Din strada Cuza-Vodă No. 24 a fost trecut Comunității Israelite locale prin actul Onor Tribunal Neamț No. 2130 din 15 Noembrie 1923.

Trecut Comunității de către moștenitorii: Herș Gutman, Ific Moise Segal și soția lui Ruchel Leia Segal.
Prin actul Onor Tribunal local No. 204017 din anul 1923.

16) Donațiunea Imobilul Ușer Mendel

Situat în str. Cuza-Vodă 92 prin actul autentificat de Onor Tribunal Neamț cu No. 1052 din 24 Mai 1923.
Este cert că comunitatea locală va mai căpăta multe legate și donațiuni.

E R A T A

TOMUL I

Pagina	Rândul	In loc de:	Se va citi:
1	12	fărămăntat	frământat
2	19	deci cu toate că	cu toate că
2	22	deci fac	numai fac
3	30	Kilovetre	Kilometri
7	9	asa	a-șa
8	20	baninul	bazinul
14	29	parte	poarte
16	30	hordele	hoardele
21	4	chirtegi	chiristigii
22	3	Cazinul	Cazinoul
22	4	străine	străini
24	3	etaje	etaje
24	7	azialt	asfalt
24	15	având	are
PARTEA I-a			
11	24	pătea	plătea
12	17	judecătoria	judecătoria
12	3	cărui	cărui
12	3	termen	termen
14	5	li a și dat	li a și pus
14	3	valoia	valoarea
14	3	primarele	primarul
14	2	sisa	zisa
17	ultim	ca	cu
17	2	ca	cu
19	2-3	veritabil	veritabil
19	1	reparată	reparată
49	1	diriglare	dirijarea
57	3	superior	superior
59	5	Vasalco	Vasilco
59	2	ear	iar
64	2	in	fu
70	4	prezena	prezența
70	4	biblioteca	biblioteca
77	2	tutor	tutor
130	6	intrebunțeze	intrebunțeze
170	4	Bercu	Bercu
185	4	urmare	urmare
198	4		

	<u>Pagina</u>
Cimitirele Israelite (istoricul)	163-164-169
Pinkesen (soc. sacră) etc.	286
Ideia Mesianică în Piatra	295
Rabini din Piatra	296
Evreii și Antreprizele Comunăle	301
Procese personale a le Evreilor cu comuna Piatra	306
Invaziunile Armatelor străine în Piatra și județ	310
Statistica Evreilor din Piatra și județul Neamț	315
) Judiciară a Evreilor din județul Neamț	322
) Dările Evreilor din Târgul Piatra și județul Neamț	324
) Starea Civilă (mitrice)	346
) Armata (Prima recrutare a Evreilor din Piatra)	350
) Portul și Limba Evreilor din Moldovași din jud. Neamț	357
) Organizarea Comunității Israelite din Piatra	363
) Alegere, bugetele, gabela, conducătorii și funcționarii ei	363

*Prin grația și milostuirea Omnipotentului Creator,
am terminat acest prim volum al Cronicei mele și do-
resc din adâncul inimei mele ca Comunitatea și orașul
meu natal (Piatra N.) să progreseze pe toate căile, prin
pace, bună armonie și cultură.
Trăiască România-Mare, în veci fericită și glori-
oasă Amin.*

IOSEF KAUFMAN (Autorul)

— FINELE VOLUMULUI I —

*Lista clișeeilor va figura pentru ambele volume în vo-
lumul al II-lea.*